

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE
STATISTICAL OFFICE IN KRAKÓW

**ROCZNIK STATYSTYCZNY
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO**

*STATISTICAL YEARBOOK
OF THE MAŁOPOLSKIE
VOIVODSHIP*

2014

ROK XV

YEAR XV

KRAKÓW

2014

ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO
W KRAKOWIE

*EDITORIAL BOARD
OF THE STATISTICAL OFFICE
IN KRAKÓW*

PRZEWODNICZĄCY

PRESIDENT

dr Krzysztof Jakóbiak

CZŁONKOWIE

MEMBERS

Agnieszka Chochorowska, Agnieszka Czekał, Barbara Oremus,
Krzysztof Pawlaczek, Maria Penpeska, Tomasz Sekuła,
Helena Sienniak, Anna Stefan, Monika Wałaszek

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne –

Editorial and technical supervision -

Dział Opracowań Regionalnych

Regional Studies Division

w Małopolskim Ośrodku Badań Regionalnych

in Małopolska Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Heleny Sienniak

Sekretarz

Secretary

Aneta Stachańczyk

Skład komputerowy i wykresy

Typesetting and graphs

Marta Kłósek

Ewa Kopacka

Jadwiga Tutaj

Projekt okładki

Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

ISSN 1640-002X

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

***When publishing SO data
please indicate source***

Publikacja dostępna na CD
oraz w Internecie - www.krakow.stat.gov.pl/

*Publication available on CD
and on the Internet - www.krakow.stat.gov.pl/*

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Krakowie przekazuje Państwu piętnastą edycję **Rocznika Statystycznego Województwa Małopolskiego**. Publikacja zawiera obszerny zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa i stan gospodarki województwa.

Szczegółowe dane statystyczne zgrupowano w dwóch tablicach przeglądowych i 23 działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Zamieszczony materiał statystyczny, pozwalający na przeprowadzenie analiz i porównań retrospektywnych, wzbogacono ilustrowaniem graficznym, głównie w formie wykresów.

Układ tematyczny nie zmienił się w stosunku do wydania ubiegłorocznego. Tym niemniej, z uwagi na przesunięcia w publikacji o pracowywanych przez poszczególne województwa, w obecnej edycji Rocznika zostały wprowadzone niewielkie, następujące zmiany:

- w dziale „Ludność” została dodana prognoza ludności dla lat 2015-2050,
- dane dotyczące rachunków regionalnych z lat 2010-2012 są prezentowane według nowego Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych „ESA 2010”,
- zaprzestaje się publikowania danych z zakresu przywotyzacji przedsiębiorstw państwowych; dane z tego zakresu były publikowane po raz ostatni w zeszłorocznej edycji Rocznika.

W celu dotarcia do danych statystycznych prezentowanych w ujęciu przestycznym zainteresowanym Czytelnikom polecam również publikację „**Województwo Małopolskie 2014 - Podregiony, Powiaty, Gminy**”. Opracowanie to stanowi uzupełnienie niniejszego Rocznika.

Oddając do Państwa kolejne wydanie **Rocznika Statystycznego Województwa Małopolskiego**, wyrażam nadzieję, że zawarte w nim informacje umożliwią uchwycenie głównych tendencji i kierunków zmian zachodzących w regionie.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

PREFACE

The Statistical Office in Kraków is pleased to present the 15th edition of the **Statistical Yearbook of Małopolskie Voivodship**. The publication contains a comprehensive set of information characterising the living standards of society and the state of the voivodship's economy.

Detailed statistical data have been grouped in two review tables and 23 thematic chapters, preceded by general notes explaining terminology, methodology and scope of information. Presented statistical information, enabling analyses and retrospective comparisons, has been enriched mainly with charts.

The thematic layout has remained unchanged in relation to the last year's edition. However, due to the process of standardization of publications produced by statistical offices in each voivodship, the following minor changes have been implemented in the current edition of the Yearbook:

- in the chapter "Population" the population projection for years 2015-2050 has been added,
- regional accounts data for years 2010-2012 are presented according to a new European System of National and Regional Accounts "ESA 2010",
- data concerning privatisation of state-owned enterprises are no longer published; data from this scope were published in the last year's edition.

In order to obtain statistical data in spatial profile we recommend to our readers also the study "**Małopolskie Voivodship 2014 – Subregions, Powiats, Gminas**". This publication constitutes a supplement to the Yearbook.

Presenting the next edition of **Statistical Yearbook of Małopolskie Voivodship**, I hope that the information contained in it will allow to capture the major trends and changes occurring in the region.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Krzysztof Jakóbik, Ph.D.

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Spis tablic i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

- I. Województwo na tle kraju w 2013 r. ...
- II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2008-2013)

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport i łączność
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

<i>Preface</i>	3-4
<i>List of tables and graphs</i>	6-19
<i>Symbols. Abbreviations</i>	20-21
<i>General notes</i>	22-27

REVIEW TABLES

<i>Voivodship and the country in 2013</i>	28-33
<i>Major data on the voivodship (2000, 2005, 2008-2013)</i>	34-51

CHAPTERS

<i>Geography</i>	52-56
<i>Environmental protection</i>	57-77
<i>Administrative division and local government</i>	78-83
<i>Public safety. Justice</i>	84-93
<i>Population</i>	94-120
<i>Labour market</i>	121-156
<i>Wages and salaries. Social security benefits</i>	157-168
<i>Household budgets</i>	169-177
<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>	178-192
<i>Education</i>	193-222
<i>Health care and social welfare</i>	223-239
<i>Culture. Tourism. Sport</i>	240-255
<i>Science and technology. Information society</i>	256-271
<i>Prices</i>	272-276
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>	277-306
<i>Industry and construction</i>	307-319
<i>Transport and communications</i>	320-326
<i>Trade and catering</i>	327-332
<i>Finances of enterprises</i>	333-345
<i>Public finance</i>	346-354
<i>Investments. Fixed assets</i>	355-363
<i>Regional accounts</i>	364-369
<i>Entities of the national economy</i>	370-376

Strona
Page

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA		
CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne województwa	<i>Geographic location of the voivodship</i>	1 52
Powierzchnia i granice w 2013 r.	<i>Area and borders in 2013</i>	2 52
Układ pionowy powierzchni	<i>Elevations</i>	3 53
Najwyższe szczyty górskie	<i>The highest mountain peaks</i>	4 53
Najdłuższe jaskinie	<i>The longest caves</i>	5 54
Ważniejsze przełęcze i kulminacje na drogach ..	<i>Major passes and culminations on the roads</i>	6 54
Większe sztuczne zbiorniki i stopnie wodne	<i>Major artificial reservoirs and falls</i>	7 55
Większe rzeki	<i>Principal rivers</i>	8 55
Większe i głębsze jeziora	<i>Larger and deeper lakes</i>	9 55
Temperatury powietrza	<i>Air temperatures</i>	10 56
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, ustonecznienie i zachmurzenie	<i>Atmospheric precipitation, wind velocity insolation and cloudiness</i>	11 56
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 57
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzysta- niu powierzchni województwa (2005, 2010, 2014)	<i>Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2005, 2010, 2014)</i>	1 (12) 64
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non- -forest purposes (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (13) 65
Grunty zdewastowane i zdegradowane wyma- gające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty rekultywowane i zagospodarowane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Devastated and degraded land requiring recla- mation and management as well as reclaimed and managed land (2005, 2010, 2012, 2013) .</i>	3 (14) 65
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	4 (15) 66
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodo- wej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water consumption for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (16) 66
Powierzchnia i pobór wody do napełniania stawów rybnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area and water withdrawal for filling fish points (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (17) 66
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzo- ne do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (18) 67
Zakłady odprowadzające ścieki według miej- sca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (19) 67
Oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Wastewater treatment plants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (20) 68
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (21) 69
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powie- trza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013) ..	<i>Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (22) 70
Powierzchnia o szczególnych walorach przy- rodniczych prawnie chroniona (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area of special nature value under legal protection (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (23) 71
Parki narodowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>National parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (24) 71
Rezerwy przyrody (2005, 2010, 2012, 2013) ..	<i>Nature reserves (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (25) 72
Parki krajobrazowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Landscape parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (26) 72
Pomniki przyrody (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Monuments of nature (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (27) 73

	Tablica Table	Strona Page
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2005, 2010, 2012, 2013)	17 (28)	73
Odpady według rodzajów w 2013 r.	18 (29)	74
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	19 (30)	74
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	20 (31)	75
Kierunki finansowania z wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	21 (32)	76
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	22 (33)	77
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	x	78
Jednostki administracyjne województwa (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (34)	80
Gminy w 2013 r.	2 (35)	80
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2013 r.	3 (36)	81
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2013 r.	4 (37)	81
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (38)	83
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	x	84
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2005, 2010, 2012, 2013) .	1 (39)	87
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (40)	89
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (41)	89
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2013 r.	4 (42)	90
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2005, 2010, 2011, 2012)	5 (43)	90
Załatwione sprawy rodzinne (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (44)	91
Sprawy rodzinne załatwione w 2013 r.	7 (45)	92
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2005, 2010, 2012, 2013)	8 (46)	92
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej (2005, 2010, 2012, 2013)	9 (47)	93
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION	
Uwagi ogólne	x	94
Ludność (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (48)	98
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (49)	98
Ludność według płci i wieku (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (50)	99

	Tablica Table	Strona Page
Miasta i ludność w miastach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Towns and urban population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (51) 100
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Gminas and rural population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (52) 100
Mediana wieku ludności według płci (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Median population age by sex (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (53) 101
Ruch naturalny ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Vital statistics (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (54) 101
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Marriages contracted and dissolved (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (55) 102
Małżeństwa zawarte w 2013 r. według wieku nowożeńców	<i>Marriages by age of bridegrooms and brides contracted in 2013</i>	9 (56) 102
Małżeństwa zawarte w 2013 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców ..	<i>Marriages by previous marital status of bridegrooms and brides contracted in 2013</i>	10 (57) 104
Małżeństwa wyznaniowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Church or religious marriages (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (58) 105
Rozwody w 2013 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2013</i>	12 (59) 106
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Divorces by the number of underage children in the marriage (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (60) 107
Urodzenia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Births (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (61) 107
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Live births by birth order and age of mother (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (62) 108
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Female fertility and reproduction rates of population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (63) 109
Zgony według płci i wieku zmarłych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Deaths by sex and age of deceased (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17 (64) 109
Zgony według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2011, 2012)	<i>Deaths by selected causes (2005, 2010, 2011, 2012)</i>	18 (65) 110
Zgony niemowląt według płci i wieku (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Infant deaths by sex and age (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	19 (66) 112
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2011, 2012)	<i>Infant deaths by selected causes (2005, 2010, 2011, 2012)</i>	20 (67) 113
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Suicides registered by Police (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	21 (68) 113
Przeciętne dalsze trwanie życia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Life expectancy (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	22 (69) 114
Prognoza ludności (2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	<i>Population projection (2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)</i>	23 (70) 114
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Internal and international migration of population for permanent residence (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	24 (71) 117
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2005, 2010, 2012, 2013) ...	<i>Internal migration of population for permanent residence by direction (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	25 (72) 117
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	26 (73) 118
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	27 (74) 119
Kościoły i związki wyznaniowe w 2013 r.	<i>Churches and associations in 2013</i>	28 (75) 120
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 121
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2012, 2013)	<i>Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2012, 2013)</i>	1 (76) 131

	Tablica Table	Strona Page
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2013 r. – na podstawie BAEL	<i>Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2013 – on the LFS basis</i>	2 (77) 132
Pracujący	Employment	
Pracujący (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Employed persons (2005, 2010, 2012, 2013) ..</i>	3 (78) 133
Pracujący według statusu zatrudnienia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Employed persons by employment status (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (79) 134
Przeciętne zatrudnienie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average paid employment (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (80) 135
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Full- and part-time paid employment (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (81) 136
Przyjęcia do pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Hires (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (82) 137
Zwolnienia z pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Terminations (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (83) 138
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (84) 139
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2013 r.	<i>Job vacancies, newly created and liquidated job in 2013</i>	10 (85) 140
Koszty pracy (2004, 2008, 2012)	<i>Labour costs (2004, 2008, 2012)</i>	11 (86) 142
Bezrobotnie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (87) 143
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (88) 143
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2005, 2010, 2012, 2013) ..</i>	14 (89) 144
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (90) 145
Wydatki Funduszu Pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Labour Fund expenditures (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (91) 145
Warunki pracy	Work conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	17 (92) 146
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Contact-more of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	18 (93) 148
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2005, 2010, 2012, 2013) ..</i>	19 (94) 150
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Persons working in hazardous conditions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	20 (95) 150
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2013 r.	<i>Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2013</i>	21 (96) 152
Choroby zawodowe (2005, 2010, 2012, 2013) ..	<i>Occupational diseases (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	22 (97) 153
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	23 (98) 154
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Occupational accidents and occupational diseases benefits (2005, 2010, 2012, 2013) ...</i>	24 (99) 155

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	157
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2005, 2010, 2012, 2013)	Average monthly gross wages and salaries (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (100)	160
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2012 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2012	2 (101)	161
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2012	3 (102)	163
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2012 r.	Average gross wages and salaries for October 2012	4 (103)	165
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2012	5 (104)	167
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści (2005, 2010, 2012, 2013)	Retirees and pensioners (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (105)	168
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2005, 2010, 2012, 2013)	Gross retirement and other pension benefits (2005, 2010, 2012, 2013)	7 (106)	168
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	169
Gospodarstwa domowe (2005, 2010, 2012, 2013)	Households (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (107)	173
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	Average monthly per capita available income of households (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (108)	173
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	Average monthly per capita expenditures of households (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (109)	174
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2005, 2010, 2012, 2013)	4 (110)	174
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	Households equipped with selected durable goods (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (111)	175
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2012, 2013)	At-risk-of-poverty rates in households (2010, 2012, 2013)	6 (112)	177
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS		
Uwagi ogólne	General notes	x	178
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure		
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2012, 2013)	Water supply and sewage systems (2010, 2012, 2013)	1 (113)	184
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	Consumers and consumption of electricity in households (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (114)	185
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (115)	185
Ogrzewnictwo (2005, 2010, 2012, 2013)	House-heating (2005, 2010, 2012, 2013)	4 (116)	186
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2005, 2010, 2012, 2013)	Population using water supply, sewage and gas supply systems (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (117)	186
Odpady komunalne (2005, 2010, 2012, 2013) ..	Municipal waste (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (118)	187

	Tablica Table	Strona Page	
Nieczystości ciekłe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Liquid waste (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (119)	187
Składowiska odpadów komunalnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Landfill sites with municipal waste (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (120)	187
Komunikacja miejska (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Urban transport (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (121)	188
Tereny zielone ogólnodostępnej i osiedlowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Generally accessible and estate area green belts (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (122)	188
Mieszkania	Dwellings		
Zasoby mieszkaniowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwelling stocks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (123)	189
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (124)	189
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2013 r.	<i>Housing allowances paid out in 2013</i>	13 (125)	190
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2012, 2013)	<i>Administration of grounds for dwelling construction (2010, 2012, 2013)</i>	14 (126)	190
Mieszkania których budowę rozpoczęto (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwellings in which construction has begun (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (127)	191
Mieszkania oddane do użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwellings completed (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (128)	191
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwellings completed by number of rooms (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17 (129)	192
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	193
Edukacja według szczebli kształcenia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Education by level (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	1 (130)	199
Szkoły według organów prowadzących (2011/12, 2012/13, 2013/14)	<i>Schools by school governing authority (2011/12, 2012/13, 2013/14)</i>	2 (131)	202
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Pupils and students by age groups (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	3 (132)	204
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Enrolment rate (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	4 (133)	204
Komputery w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Computers in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	5 (134)	205
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	6 (135)	206
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Students studying foreign languages in schools for adults (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	7 (136)	207
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)	<i>Education for people with special educational needs (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)</i>	8 (137)	207
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Special education centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (138)	208
Wychowanie pozaszkolne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Extracurricular education (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (139)	209
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Boarding schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	11 (140)	209
Domy i stołówki studenckie (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Student dormitories and canteens (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	12 (141)	210
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Students of higher education institutions receiving scholarships (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	13 (142)	210
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	14 (143)	211
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	15 (144)	212

	Tablica Table	Strona Page
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Basic vocational schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	16 (145) 213
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)	<i>Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)</i>	17 (146) 213
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>General secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	18 (147) 213
Licea profilowane dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Specialized secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	19 (148) 214
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	20 (149) 214
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)	<i>Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)</i>	21 (150) 214
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Level art schools for children and youth (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	22 (151) 215
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Post-secondary schools (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	23 (152) 216
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)	<i>Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education (2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14)</i>	24 (153) 216
Szkoły wyższe (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Higher education institutions (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	25 (154) 217
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Students of higher education institutions by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	26 (155) 217
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2011/12, 2012/13)	<i>Graduates of higher education institutions by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2011/12, 2012/13)</i>	27 (156) 218
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Academic teachers in higher education institutions (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	28 (157) 218
Cudzoziemcy - studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Foreigners - students and graduates by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	29 (158) 219
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Postgraduate and doctoral studies (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	30 (159) 219
Studia podyplomowe według grup kierunków kształcenia (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Postgraduate studies by fields of education (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	31 (160) 220
Szkoły dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Schools for adults (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	32 (161) 220
Wychowanie przedszkolne (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Pre-primary education (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	33 (162) 221
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 223
Pracownicy medyczni (2012, 2013)	<i>Medical personnel (2012, 2013)</i>	1 (163) 230
Lekarze specjaliści (2012, 2013)	<i>Doctors specialists (2012, 2013)</i>	2 (164) 230
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2012, 2013)	<i>Out-patient health care (2012, 2013)</i>	3 (165) 231
Stacjonarna opieka zdrowotna (2012, 2013)	<i>In-patient health care (2012, 2013)</i>	4 (166) 232
Szpitala ogólne (2012, 2013)	<i>General hospitals (2012, 2013)</i>	5 (167) 233
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emergency medical services and first aid (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (168) 234
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (169) 234

	Tablica Table	Strona Page
Krwiodawstwo (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Blood donation (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (170) 235
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Incidence of infectious diseases and poisonings (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (171) 235
Żłobki i kluby dziecięce (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Nurseries and children's clubs (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (172) 236
Placówki wsparcia dziennego (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Day-support centres (2005, 2010, 2012, 2013) ..</i>	11 (173) 236
Rodzinna piecza zastępcza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Family foster care (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (174) 236
Instytucjonalna piecza zastępcza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Institutional foster care (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (175) 237
Pomoc społeczna stacjonarna (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Stationary social welfare (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (176) 237
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2007, 2010, 2012, 2013)	<i>Stationary social welfare facilities by groups of residents (2007, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (177) 238
Świadczenia pomocy społecznej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Social assistance benefits (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (178) 239
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 240
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Books and pamphlets published (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (179) 243
Gazety i czasopisma wydane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Newspapers and magazines published (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (180) 243
Biblioteki publiczne (z filiami) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Public libraries (with branches) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	3 (181) 244
Muzea (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Museums (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (182) 244
Instytucje paramuzealne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Museum-related institutions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (183) 245
Galerie sztuki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Art galleries (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (184) 245
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (185) 245
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2005, 2009, 2012, 2013)	<i>Cultural centres and establishments, clubs and community centres (2005, 2009, 2012, 2013) .</i>	8 (186) 246
Kina stałe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Fixed cinemas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (187) 246
Abonenci telewizji kablowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Cable television subscribers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (188) 247
Abonenci radiowi i telewizyjni (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Radio and television subscribers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (189) 247
Turystyka	Tourism	
Baza noclegowa turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (190) 247
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (191) 249
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2005, 2012, 2013)	<i>Occupancy of tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (192) 251
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Catering establishments in tourist accommoda- tion establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (193) 251
Hotele według kategorii (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Hotels by category (2005, 2010, 2012, 2013) ...</i>	16 (194) 252
Sport	Sport	
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2008, 2010, 2012)	<i>Physical education organizations and sports clubs (2008, 2010, 2012)</i>	17 (195) 252
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2012 r.	<i>Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2012</i>	18 (196) 253
Wybrane obiekty sportowe w 2010 r.	<i>Selected sports facilities in 2010</i>	19 (197) 255

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY	
Uwagi ogólne	General notes	x 256
Nauka i technika	Science and technology	
Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2012, 2013) ..	<i>Units and employment in research and development activity (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (198) 260
Zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Employment in research and development activity by educational level (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (199) 261
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	3 (200) 262
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity by field of science (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	4 (201) 262
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity by source of funds (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	5 (202) 263
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	6 (203) 263
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (204) 264
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2013 r.	<i>Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2013</i>	8 (205) 264
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2011-2013	<i>Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2011-2013</i>	9 (206) 266
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	10 (207) 267
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	11 (208) 268
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Resident inventions and utility models (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (209) 268
Polska Akademia Umiejętności w Krakowie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>The Polish Academy of Arts and Sciences in Kraków (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (210) 269
Polska Akademia Nauk Oddział w Krakowie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>The Polish Academy of Sciences Department in Kraków (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (211) 270
Spółeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Enterprises using selected information and communication technologies (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (212) 271
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Purpose of using the Internet by enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (213) 271
DZIAŁ XIV. CENY	CHAPTER XIV. PRICES	
Uwagi ogólne	General notes	x 272
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Price indices of consumer goods and services (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (214) 273
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Retail prices of selected goods and services (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (215) 273
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average procurement prices of major agricultural products (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (216) 275
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average market-place prices received by farmers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (217) 276

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 277
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2005, 2010, 2012, 2013)	Trends and major economic and production results in agriculture (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (218) 283
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2012, 2013)	Agricultural land area by land type (2010, 2012, 2013)	2 (219) 285
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2012, 2013)	Farms by area groups (2010, 2012, 2013)	3 (220) 285
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2011, 2012]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2011, 2012]	4 (221) 286
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2011, 2012]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2011, 2012]	5 (222) 286
Powierzchnia zasiewów (2005, 2010, 2012, 2013)	Sown area (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (223) 288
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	Selected crop production and yields (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	7 (224) 289
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunto- wych (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	Area, production and yields of ground vegeta- bles (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	8 (225) 290
Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	Area, production and yields of tree fruit (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	9 (226) 291
Powierzchnia, zbiory i plony z krzewów owoco- wych i plantacji jagodowych (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	Area, production and yields of berry fruit (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	10 (227) 292
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2005, 2010, 2012, 2013)	Cattle, pigs, sheep and horses (2005, 2010, 2012, 2013)	11 (228) 293
Drób (2005, 2010, 2012, 2013)	Poultry (2005, 2010, 2012, 2013)	12 (229) 294
Produkcja żywca rzeźnego (2005, 2010, 2012, 2013)	Production of animals for slaughter (2005, 2010, 2012, 2013)	13 (230) 294
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2005, 2010, 2012, 2013)	Production of meat, fats and pluck (2005, 2010, 2012, 2013)	14 (231) 295
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2005, 2010, 2012, 2013)	Production of cows' milk and hen eggs (2005, 2010, 2012, 2013)	15 (232) 295
Ciągniki rolnicze (2005, 2010, 2013)	Agricultural tractors (2005, 2010, 2013)	16 (233) 296
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13)	17 (234) 296
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	18 (235) 297
Skup ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2012, 2013)	Procurement of major agricultural products (2005, 2010, 2012, 2013)	19 (236) 298
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2005, 2010, 2012, 2013)	Organic farms (2005, 2010, 2012, 2013)	20 (237) 299
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne (2005, 2010, 2012, 2013)	Major game species (2005, 2010, 2012, 2013) .	21 (238) 299
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	Shoot of main game species ((2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	22 (239) 300
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowiec- kiego oraz obwody łowieckie (2005, 2010, 2012, 2013)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2005, 2010, 2012, 2013)	23 (240) 300
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych (2005, 2010, 2012, 2013)	Forest land (2005, 2010, 2012, 2013)	24 (241) 301
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (242) 302

		Tablica Table	Strona Page
Zasoby drzewne na pnju	Growing stock of standing wood	26 (243)	303
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2005, 2010, 2012, 2013)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2005, 2010, 2012, 2013)	27 (244)	304
Pozyskanie drewna (2005, 2010, 2012, 2013) ..	Removals (2005, 2010, 2012, 2013)	28 (245)	305
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrze- wień (2005, 2010, 2012, 2013)	Trees and shrubs outside the forest and re- movals (2005, 2010, 2012, 2013)	29 (246)	305
Pożary w lasach (2005, 2010, 2012, 2013)	Forest fires (2005, 2010, 2012, 2013)	30 (247)	306
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	307
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu (2005, 2010, 2012, 2013)	Sold production of industry (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (248)	310
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2012, 2013]	2 (249)	311
Produkcja wybranych wyrobów (2005, 2010, 2012, 2013)	Production of selected products (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (250)	312
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2012, 2013)	Average paid employment in industry (2010, 2012, 2013)	4 (251)	313
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2012, 2013)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2012, 2013)	5 (252)	314
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżą- ce) [2005, 2010, 2012, 2013]	Construction and assembly production (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	6 (253)	315
Produkcja budowlano-montażowa według roz- dzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	7 (254)	315
Budynki oddane do użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	Buildings completed (2005, 2010, 2012, 2013) ..	8 (255)	317
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2005, 2010, 2012, 2013)	Buildings completed by type of buildings (2005, 2010, 2012, 2013)	9 (256)	318
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2012, 2013)	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2010, 2012, 2013)	10 (257)	319
DZIAŁ XVII. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	CHAPTER XVII. TRANSPORT AND COMMUNICATIONS		
Uwagi ogólne	General notes	x	320
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane (2005, 2010, 2012, 2013)	Railway lines operated (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (258)	322
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2005, 2010, 2012, 2013)	Hard surface public roads (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (259)	322
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowa- ne (2005, 2010, 2012, 2013)	Registered road vehicles and tractors (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (260)	323
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2005, 2010, 2012, 2013)	Regular bus transport lines (2005, 2010, 2012, 2013)	4 (261)	323
Transport samochodowy zarobkowy (2005, 2010, 2012, 2013)	Hire or reward road transport (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (262)	323
Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice (2005, 2010, 2012, 2013)	Passenger traffic in the John Paul II Internatio- nal Airport Kraków-Balice (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (263)	324
Przeładunek ładunków w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków- Balice (2005, 2010, 2012, 2013)	Freight loaded and unloaded in the John Paul II International Airport Kraków-Balice (2005, 2010, 2012, 2013)	7 (264)	324
Wypadki drogowe i ich ofiary (2005, 2010, 2012, 2013)	Road traffic accidents and their casualties (2005, 2010, 2012, 2013)	8 (265)	325

	Tablica Table	Strona Page
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2012, 2013)	<i>Road accidents by culprits major causes and types of vehicles (2012, 2013)</i>	9 (266) 325
Łączność	Communications	
Podstawowe usługi pocztowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Basic postal services (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (267) 326
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Telephone subscribers and telephone sets (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (268) 326
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 327
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Retail sales (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	1 (269) 330
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Retail sales by groups (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	2 (270) 330
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Wholesale in trade enterprises (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	3 (271) 330
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Shops by organizational form and petrol stations (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (272) 331
Gastronomia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Catering (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (273) 331
Magazyny handlowe (2005, 2009, 2012)	<i>Trade warehouses (2005, 2009, 2012)</i>	6 (274) 332
Targowiska (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Marketplaces (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (275) 332
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 333
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (276) 337
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Revenues, costs and financial results of enterprises by sections (2005, 2010, 2012, 2013) ...</i>	2 (277) 338
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Enterprises by obtained financial results (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (278) 339
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Economic relations in enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (279) 340
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Current assets of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (280) 341
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Share equity (funds) of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (281) 343
Kapitał zakładowy spółek (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Share capital of companies (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (282) 344
Zobowiązania przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Liabilities of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (283) 345
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 346
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Revenue of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (284) 349
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	<i>Revenue of local self-government entities budgets by division in 2013</i>	2 (285) 349
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Expenditure of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (286) 352

		Tablica Table	Strona Page
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	<i>Expenditure of local self-government entities budgets by division in 2013</i>	4 (287)	353
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2012, 2013)	<i>Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2012, 2013)</i>	5 (288)	354
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	355
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Investment outlays (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	1 (289)	359
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	2 (290)	360
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	3 (291)	361
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2012, 2013]</i>	4 (292)	362
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2012, 2013]</i>	5 (293)	363
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	364
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2011, 2012]	<i>Gross domestic product (current prices) [2010, 2011, 2012]</i>	1 (294)	368
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2011, 2012]	<i>Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2010, 2011, 2012]</i>	2 (295)	369
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2011, 2012)	<i>Nominal income in the households sector (2010, 2011, 2012)</i>	3 (296)	369
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	370
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy in the REGON register (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (297)	371
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy in the REGON register by legal status and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (298)	371
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Commercial companies by legal status and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (299)	374
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (300)	375
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (301)	376

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Strona Page
Podział administracyjny województwa małopolskiego w 2013 r.	<i>Administrative division of Małopolskie voivodship in 2013</i>	28-29
Podział województwa małopolskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) w 2013 r.	<i>Division of Małopolskie voivodship according to Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) in 2013</i>	28-29
Ludność według płci i wieku w 2013 r.	<i>Population by sex and age in 2013</i>	120-121
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics</i>	120-121
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	<i>Life expectancy at 0 age</i>	120-121
Struktura pracujących według sekcji	<i>Structure of employed persons by sections</i>	156-157
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by age and educational level</i>	156-157
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej	<i>Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the national economy</i>	156-157
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2013 r.	<i>Dwellings fitted with installations in 2013</i>	192-193
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	<i>Structure of dwellings completed by ownership forms</i>	192-193
Mieszkania oddane do użytkowania	<i>Dwellings completed</i>	192-193
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2013/2014	<i>Education by educational level in the 2013/2014 school year</i>	192-193
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2013 r.	<i>Land use in agricultural holdings in 2013</i>	306-307
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2012 r. .	<i>Structure of market agricultural output in 2012</i>	306-307
Struktura produkcji budowlano-montażowej	<i>Structure of construction and assembly production</i>	306-307
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	<i>Revenue and expenditure of local government units budgets per capita</i>	354-355
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności	<i>Structure of gross value added by kinds of activities</i>	354-355
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2013 r.	<i>Structure of entities of the national economy in 2013</i>	354-355

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (—)	—	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
(0,0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka (.)	—	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	—	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak Δ	—	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 17 na str. 25. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 17 on page 25.</i>
Znak #	—	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” "Of which"	—	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)	—	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. <i>thous.</i>	= tysiąc <i>= thousand</i>	mm	= milimetr <i>millimetre</i>
mln	= milion <i>million</i>	cm	= centymetr <i>centimetre</i>
zł <i>zł</i>	= złoty <i>= złoty</i>	m	= metr <i>metre</i>
szt. <i>pcs</i>	= sztuka <i>= piece</i>	km	= kilometr <i>kilometre</i>
egz.	= egzemplarz	m ²	= metr kwadratowy <i>square metre</i>
kpl.	= komplet	ha	= hektar <i>hectare</i>
wol. <i>vol.</i>	= wolumin <i>= volume</i>	km ²	= kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
g	= gram <i>gram</i>	l	= litr <i>litre</i>
kg	= kilogram <i>kilogram</i>	hl	= hektolitr <i>hectolitre</i>
dt	= decytona <i>deciton</i>	dm ³	= decymetr sześcienny <i>cubic decimetre</i>
t	= tona <i>tonne</i>	m ³	= metr sześcienny <i>cubic metre</i>

dam ³	= dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>	nr (Nr) No.	= numer number
hm ³	= hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	poz.	= pozycja
kW·h	= kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>	pkt	= punkt
GW·h	= gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>	tabl.	= tablica <i>table</i>
GJ	= gigadžul <i>gigajoule</i>	ust.	= ustęp
TJ	= teradžul <i>terajoule</i>	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
°C	= stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	i in.	= i inni
h	= godzina <i>hour</i>	itp. etc.	= i tym podobne <i>= and the like</i>
d 24h	= doba <i>= 24 hours</i>	m.in. <i>i.a.</i>	= między innymi <i>= among others</i>
r.	= rok	np. <i>e.g.</i>	= na przykład <i>= for example</i>
p u	= powierzchnia użytkowa	tj. <i>i.e.</i>	= to jest <i>= that is</i>
ceg <i>brick</i>	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych <i>= standard brick unit expressing the quantity of wall building materials</i>	tzn. <i>i.e.</i>	= to znaczy <i>= that is</i>
t/r <i>t/y</i>	= ton rocznie <i>= tonnes per year</i>	tw.	= tak zwany
art.	= artykuł <i>article</i>	ww.	= wyżej wymieniony
cd. <i>cont.</i>	= ciąg dalszy <i>= continued</i>	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
dok. <i>cont.</i>	= dokończenie <i>= continued</i>	S.A.	= Spółka Akcyjna <i>Joint stock company</i>
Lp. <i>No.</i>	= liczba porządkowa <i>= number</i>	NTS	= Nomenklatura Jednostek Terytorial- nych do Celów Statystycznych
kk	= Kodeks karny	<i>NUTS</i>	= <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
kl.	= klasa	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich <i>Statistical Office of the European Communities</i>
		ESA	= Europejski System Rachunków Narodowych <i>European System of Accounts</i>
		VAT	= podatek od towarów i usług <i>Value Added Tax</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007; wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami) zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadza zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi; zmiany te powodowały brak porównywalności danych również przy niezmiennych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

- 2) według **sektorów instytucjonalnych** - wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;
- 3) według **sektorów własności**:
- sektor publiczny - grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
 - sektor prywatny - grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia)

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

- 1) in accordance with the **Polish Classification of Activities - PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments) and replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from the previously used PKD 2004/NACE Rev. 1.1 classification in the introduction of changes in scope, i.e. new groupings of activity types as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. In some cases these changes result in the lack of comparability of data, also if the names of classification levels remain unchanged.

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

- 2) according to **institutional sectors** - exclusively within the scope of regional accounts;
- 3) according to **ownership sectors**:
- public sector - grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),
 - private sector - grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of private sector entity capi-

podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i - jeśli nie zaznaczono inaczej - obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD, opracowano - jeśli nie zaznaczono inaczej - tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku - obok PKD - należy wymienić:

1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 760, z późniejszymi zmianami);

2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług PKWiU 2008**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2009 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 X 2008 r. (Dz. U. Nr 207, poz. 1293, z późniejszymi zmianami);

tal (property) and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

*3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) includes entities employing:*

- up to 9 persons,*
- from 10 to 49 persons,*
- 50 persons and more.*

*4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.*

5. Data according to NACE sections, divisions and groups are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

*In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.*

*6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

*The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.*

7. Other than NACE, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

*1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local self-government entities are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 VII 2010 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 27 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 760, with later amendments);*

*2) the **Polish Classification of Products and Services (PKWiU) 2008**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of the following international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2009 by a decree of the Council of Ministers, dated 29 X 2008 (Journal of Laws No. 207, item 1293, with later amendments);*

- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316, z późniejszymi zmianami);
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

8. Informacje o województwie oraz w podziale na miasta i wieś podano w każdorazowym podziale terytorialnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji - jeśli nie zaznaczono inaczej - przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług - VAT (od produktów krajowych i z importu), podatek akcyzowy (od wyrobów krajowych, importowanych i nabytych wewnątrzspółnotowo), cła oraz podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **cenę stałą** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej, produktu krajowego brutto - ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owo-

- 3) *the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)*, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 4) *the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB)*, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments);
- 5) *the Classification of Fixed Assets (KŚT)*, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by a decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

8. *Information on the voivodship as well as divided into urban areas and rural areas is presented according to administrative division in a given period. The term “urban areas” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “rural areas” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.*

9. *Data in current prices correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.*

In order to evaluate production, unless otherwise indicated, the basic price category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: VAT on goods and services (on domestic and imported products), excise tax (on domestic, imported and Intra-Community acquired goods), duties and taxes on certain services (e.g. on games of chance and mutual betting, lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) *agricultural output, gross domestic product - current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes,*

ców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;

2) produkcji sprzedanej przemysłu:

- ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki - w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach - obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) - według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną - jeśli nie zaznaczono inaczej - do 2009 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. - Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

13. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year;

2) *sold production of industry:*

- 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices - in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) - as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population prepared - unless otherwise indicated - to 2009 on the basis of the Population and Housing Census 2002, since 2010 on the basis of Population and Housing Census 2011, provided that for 2010 in accordance with the administrative division obligatory as of 31 XII 2011.

13. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (CD-10 Revision)

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych
<i>Diseases of blood and blood-forming organs</i>	<i>Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism</i>
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
<i>Congenital anomalies</i>	<i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowane
<i>Symptoms and ill-defined conditions</i>	<i>Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified</i>

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY - NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
x	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
x	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<i>Trade; repair of motor vehicles</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<i>Accommodation and catering</i>	<i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
x	<i>Real estate activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
x	<i>Administrative and support service activities</i>

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
x	<i>Manufacture of leather and related products</i>

**skrót
abbreviation**

**pełna nazwa
full name**

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007) (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY - NACE Rev. 2 (cont.)

**działy (dok.)
divisions (cont.)**

Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	<i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
<i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	<i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
<i>Manufacture of metal products</i>	<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
x	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
x	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
x	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
x	<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
x	<i>Construction of buildings</i>
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
x	<i>Civil engineering</i>

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R.
VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem		Polska = 100	
		total	Poland = 100	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY — stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION — as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	15183	4,9	Area in km ²
Powiaty.....	314	19	6,1	Powiats
Miasta na prawach powiatu.....	66	3	4,5	Cities with powiat status
Gminy.....	2479	182	7,3	Gminas
Miasta.....	908	61	6,7	Towns
Miejscowości wiejskie.....	52543	1949	3,7	Villages
Sołectwa.....	40583	1914	4,7	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych.....	49,5	3,6	7,3	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) .	1591	109	6,8	gases (excluding carbon dioxide)
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII).....	3264	243	7,4	Municipal waste water treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne.....	2405	180	7,5	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów.....	820	63	7,7	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t.....	130593	6431	4,9	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t.....	9474	702	7,4	Municipal waste collected ^b (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				servicing environmental protection:
w milionach złotych.....	10851	866	8,0	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem.....	4,7	4,9	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				servicing water management:
w milionach złotych.....	3059	483	15,8	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem.....	1,3	2,7	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
PUBLIC SAFETY

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych.....	1063698	86538	8,1	in absolute numbers
na 10 tys. ludności.....	276	258	93,5	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %.....	67,1	63,6	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe.
 a Working on sewage network. b Estimated data.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys. .	38496	3361	8,7	<i>Population (as of 31 XII) in thous.</i>
miasta	23258	1637	7,0	<i>urban areas</i>
wieś.....	15238	1723	11,3	<i>rural areas</i>
w tym kobiety	19866	1730	8,7	<i>of which females</i>
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII).....	123	221	179,7	<i>Population per 1 km² of total area (as of 31 XII)</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyj- nym (stan w dniu 31 XII).....	58	58	100,0	<i>Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)</i>
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,5	1,2	x	<i>Natural increase per 1000 population</i>
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	-0,5	0,8	x	<i>Internal and international net migra- tion for permanent residence per 1000 population</i>
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	13920	1260	9,1	<i>Employed persons^{ab} (as of 31 XII) in thous.</i>
Przeciętne miesięczne wynagro- dzenie brutto w zł	3659,40	3372,60	92,2	<i>Average monthly gross wages and salaries in zł</i>
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	2158	164	7,6	<i>Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.</i>
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %.....	13,4	11,5	x	<i>Registered unemployment rate^b (as of 31 XII) in %</i>
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				<i>Network (as of 31 XII) in km:</i>
wodociągowej rozdzielczej.....	287651	18508	6,4	<i>water supply distribution</i>
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	132916	12371	9,3	<i>sewage distribution^c</i>
gazowej.....	139797	22571	11,8	<i>gas supply</i>
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				<i>Dwellings stocks^d (as of 31 XII):</i>
mieszkania: w tysiącach.....	13853	1117	8,1	<i>dwellings: in thousands</i>
na 1000 ludności	360	332	92,2	<i>per 1000 population</i>
izby: w tysiącach	52875	4368	8,3	<i>rooms: in thousands</i>
na 1000 ludności	1374	1300	94,6	<i>per 1000 population</i>
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1012889	86397	8,5	<i>useful floor area of dwellings: in thousands m²</i>
na 1000 ludności w m ²	26312	25709	97,7	<i>per 1000 population in m²</i>
Mieszkania oddane do użytkowania:				<i>Dwellings completed:</i>
w tysiącach	145	15,5	10,7	<i>in thousands</i>
na 1000 ludności:				<i>per 1000 population:</i>
mieszkania	3,8	4,6	121,1	<i>dwellings</i>
izby	16,1	19,9	123,6	<i>rooms</i>
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	394	492	124,9	<i>usable floor space of dwellings in m²</i>

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	SPECIFICATION
	Poland	Voivodship	
	ogółem		
	total		Polska = 100 Poland = 100

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego
EDUCATION^a — as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				<i>Pupils and students in schools^b in thous.:</i>
podstawowych	2153	197	9,1	<i>primary</i>
gimnazjach.....	1124	105	9,3	<i>lower secondary</i>
zasadniczych zawodowych ^c	195	20,0	10,2	<i>basic vocational^c</i>
liceach ogólnokształcących ^d	547	49,7	9,1	<i>general secondary^d</i>
liceach profilowanych.....	6,0	0,3	5,8	<i>specialized secondary</i>
technikach ^e	516	49,6	9,6	<i>technical secondary^e</i>
artystycznych ogólnokształcących ^f	12,6	1,3	10,4	<i>general art^f</i>
policealnych	279	21,2	7,6	<i>post-secondary</i>
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^g :				<i>Children attending pre-primary education establishments^g:</i>
w tysiącach	1297	118	9,1	<i>in thousands</i>
na 1000 dzieci w wieku 3—6 lat....	753	752	99,9	<i>per 1000 children aged 3—6</i>

OCHRONA ZDROWIA^h I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII
HEALTH CARE^h AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII

Pracownicy medyczni ⁱ :				<i>Medical personnelⁱ:</i>
lekarze.....	85246	7765	9,1	<i>doctors</i>
lekarze dentyści	12322	1282	10,4	<i>dentists</i>
pielęgniarki ^k	200587	18179	9,1	<i>nurses^k</i>
Przychodnie	19529	1699	8,7	<i>Out-patients departments</i>
Szpitala ogólne	966	84	8,7	<i>General hospitals</i>
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	188	14,9	7,9	<i>Beds in general hospital in thous.</i>
Apteki ogólnodostępne ^l	12221	1103	9,0	<i>Generally available pharmacies^l</i>

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 193. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c-e Łącznie z uczniami: c - szkół specjalnych przysposabiających do pracy, d - uzupełniających liceów ogólnokształcących, e - techników uzupełniających. f Dających uprawnienia zawodowe. g Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. h Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. i Łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w izbach lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. k Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. l Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 12 na str. 225.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 193. b Excluding schools for adults, excluding post-secondary schools. c-e Including students: c - special job-training schools, d - supplementary general secondary schools, e - supplementary technical secondary schools. f Leading to professional certification. g Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. h Including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. i Including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses registered at Chambers of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or territorial self-government unit or National Health Fund. k Including master nurses. l See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 12 on page 225.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>		Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		Polska = 100 <i>Poland = 100</i>		
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM					
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	8112	731	9,0		<i>Public libraries (including branches; as of 31 XII)</i>
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	130977	10890	8,3		<i>Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.</i>
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	822	119	14,5		<i>Museums with branches (as of 31 XII)</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys. Kina stałe (stan w dniu 31 XII).....	29044	7676	26,4		<i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>
Widzowie w kinach stałych w tys.	469	49	10,4		<i>Fixed cinemas (as of 31 XII)</i>
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	36937	2817	7,6		<i>Audience in fixed cinemas in thous.</i>
korzystający z noclegów.....	679	83,8	12,3		<i>Tourist accommodation establishments^a in thous.:</i>
	23401	3567	15,2		<i>number of beds (as of 31 VII)</i>
					<i>tourists accommodated</i>
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY					
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14410	545	3,8		<i>Agricultural land in good agricultural condition (as of June)^b in thous. ha</i>
pod zasiewami ^c	10313	290	2,8		<i>sown area^c</i>
grunty ugorowane	447	13,1	2,9		<i>fallow land</i>
uprawy trwałe	412	15,7	3,8		<i>permanent crops</i>
w tym sady	359	12,1	3,8		<i>of which orchards</i>
ogrody przydomowe	31,8	3,8	11,8		<i>kitchen gardens</i>
łąki i pastwiska	3206	222	6,9		<i>meadows and pastures</i>
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^c w tys. ha:					<i>Sown area (as of June)^c in thous. ha:</i>
zboża	7469	213	2,9		<i>cereals</i>
ziemniaki	336	25,3	7,5		<i>potatoes</i>
warzywa gruntowe ^d	128	16,2	12,7		<i>ground vegetables^d</i>
Zbiory w tys. t:					<i>Crop production in thous. t:</i>
zboża	28455	737	2,6		<i>cereals</i>
ziemniaki	7111	406	5,7		<i>potatoes</i>
warzywa gruntowe ^d	4004	408	10,2		<i>ground vegetables^d</i>
Plony z 1 ha w dt:					<i>Yields per 1 ha in dt:</i>
zboża	38,0	34,6	91,1		<i>cereals</i>
ziemniaki	211	170	80,6		<i>potatoes</i>
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9177	435	4,7		<i>Forest land (as of 31 XII) in thous. ha</i>
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION					
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):					<i>Sold production of industry (current prices):</i>
w milionach złotych	1182963	76957	6,5		<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	30724	22926	74,6		<i>per capita in zł</i>
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące):					<i>Sales of construction and assembly production^e (current prices):</i>
w milionach złotych	158009	13156	8,3		<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	4104	3919	95,5		<i>per capita in zł</i>

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens. e Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	SPECIFICATION
	Poland	Voivodship	
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100	

TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ — stan w dniu 31 XII
TRANSPORT AND COMMUNICATIONS — as of 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km ..	286004	24131	8,4	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	91,9	90,3	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	19389	1616	8,3	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3242	268	8,3	lorries and road tractors ^b
Placówki dla usług pocztowych ^c	7884	566	7,2	Postal service offices ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Telephone main line ^d :
w tysiącach	5830	521	8,9	in thousands
w tym standardowe łącza główne	4917	452	9,2	of which standard main line
na 1000 ludności	151	155	102,6	per 1000 population

HANDEL — stan w dniu 31 XII
TRADE — as of 31 XII

Sklepy	353562	31205	8,8	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	109	108	99,1	Population per shop
Targowiska stałe	2207	146	6,6	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin^e				Budgets of gminas^e
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	80043	7159	8,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3099	2981	96,2	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	79443	7177	9,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3076	2989	97,2	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	64217	4654	7,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5067	4871	96,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	64953	4565	7,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5125	4778	93,2	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	23078	1891	8,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	893	787	88,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	22917	1876	8,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	887	781	88,0	per capita in zł

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą poczty publicznej i operatorów niepublicznych. d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnej sieci publicznej. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern operators of the public post office and operators of the non-public. d Data concern operators of the public telecommunication network. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (dok.)
VOIVODSHIP AND THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

FINANSE PUBLICZNE (dok.)
PUBLIC FINANCE (cont.)

Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16121	1108	6,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	419	330	78,8	per capita in zł
Wydanki:				Expenditure:
w milionach złotych	16527	1107	6,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	429	330	76,9	per capita in zł

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	231155	17560	7,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6004	5231	87,1	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3064148	228798	7,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	79597	68083	85,5	per capita in zł

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4070259	351074	8,6	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	122759	7961	6,5	public sector
sektor prywatny	3947500	343113	8,7	private sector

RACHUNKI REGIONALNE W 2012 R.
REGIONAL ACCOUNTS IN 2012

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1615894	123832	7,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	41934	36961	88,1	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1431872	109730	7,7	in million zlotys
na 1 pracującego w zł	103022	89704	87,1	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income of households sector:
w milionach złotych	984424	80798	8,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	25547	24116	94,4	per capita in zł

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Uwaga. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005-2009 opracowano przy przyjęciu w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Note. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005-2009 were prepared assuming the Population and Housing Census 2011.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
POWIERZ AR					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	15144	15190	15183	15183
STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL					
2	Pobór wody - w % poboru ogółem - na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	66,2	75,2	60,0	55,1
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	22,5	15,9	27,0	30,3
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	48,1	58,3	34,5	30,5
5	w tym do produkcji przemysłowej	33,6	45,3	21,9	17,8
6	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi: oczyszczane w % wymagających oczyszczania	93,5	99,2	98,9	99,7
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	1,4	0,1	0,2	.
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	47,1	52,2	54,4	55,0
9	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t: pyłowych	16,7	6,0	5,7	4,3
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	201,5	179,2	156,2	139,4
11	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych: pyłowych	98,3	99,2	99,4	99,4
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	35,5	47,6	45,0	46,2
13	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodni- czych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): w % powierzchni ogólnej	58,0	58,9	52,1	52,1
14	na 1 mieszkańca w m ²	2720	2738	2404	2396
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	661	624	564	440
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	212	193	224	232
17	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakła- dów inwestycyjnych ogółem: służące ochronie środowiska	4,6	5,7	3,6	5,1
18	służące gospodarce wodnej	1,8	3,0	1,7	1,7

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci. c Ludność korzystająca - dane szacunkowe, ludność w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Population connected to - estimated
e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are comparable with data for previous years due to

liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. *number of population balanced on the basis of results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 of the*

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
CHNIA EA					
15183	15183	15183	15183	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA PROTECTION					
57,3	61,9	62,2	61,3	Water withdrawal - in % of total withdrawal - for purposes of:	2
28,7	28,4	28,4	29,6	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	3
				exploitation of water-supply network ^b	4
32,5	32,7	33,3	31,3	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	5
19,8	21,7	21,6	20,7	of which for industrial production	6
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	7
97,9	98,5	98,2	98,1	treated in % of requiring treatment	8
0,4	0,3	0,3	0,3	untreated per 1 km ² in dam ³	9
				Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	10
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	11
3,9	3,9	3,9	3,6	particulates	12
131,2	134,7	118,9	108,6	gases (excluding carbon dioxide)	13
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	14
99,5	99,5	99,4	99,5	particulates	15
45,9	47,8	52,1	54,9	gases (excluding carbon dioxide)	16
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	17
52,0	52,1	52,1	52,1	in % of total area	18
2368	2361	2358	2353	per capita in m ²	
401	438	447	424	Generated waste (during the year: excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	
230	225	213	209	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
3,8	4,4	3,8	4,9	in environmental protection	
2,7	3,3	2,3	2,7	in water management	

ogółem - na podstawie bilansów. *d* Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. 62. *e* Dane szacunkowe; zmianę katalogu odpadów.

data, the total population - based on balances. d See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 on page 62. *a change in the catalogue of waste.*

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
BEZPIECZEŃSTWO PUBLIC					
1	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^a w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				
2	w liczbach bezwzględnych	95672	115179	82445	88216
3	na 10 tys. ludności	297	353	251	268
3	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^a w %	43,8	53,7	61,5	63,9
LUD POPU					
4	Ludność (stan w dniu 31 XII)	3222426	3266187	3287136	3298270
5	miasta	1628996	1619398	1617316	1624829
6	wieś	1593430	1646789	1669820	1673441
7	w tym kobiety	1657479	1681875	1694308	1700204
8	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	106	106
9	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	213	215	217	217
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):				
10	przedprodukcyjnym	819752	713620	670440	659907
11	produkcyjnym	1924517	2046573	2087574	2099386
12	poprodukcyjnym	478157	505994	529122	538977
13	Małżeństwa na 1000 ludności	5,7	5,6	6,7	6,6
14	Rozwody na 1000 ludności	0,8	1,4	1,3	1,2
15	Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,0	10,0	11,3	11,4
16	Zgony ^c na 1000 ludności	8,9	8,9	9,1	9,1
17	Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,1	1,1	2,2	2,3
18	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,3	5,8	4,9	5,0
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:				
19	mężczyźni	71,3	72,3	72,9	73,1
20	kobiety	78,8	80,2	80,9	81,1
21	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,6	1,0	0,7	1,3
RYNEK LABOUR					
22	Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):				
23	w tysiącach	1334	1023	1121	1121
24	w tym kobiety	656	1023	523	529
25	na 1000 ludności	413	313	341	340
26	w sektorze prywatnym w %	75,7	74,0	76,2	76,3
	według rodzajów działalności w %:				
27	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18,0	16,4	16,3
28	przemysł i budownictwo	26,4	27,3	26,7
29	handel; naprawa pojazdów samochodowych ⁴ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ⁵ ; informacja i komunikacja	24,8	25,8	25,6
	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ⁶ oraz pozostałe usługi ^f	30,8	30,5	31,4

a Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą. b Patrz uwagi ogólne „Ludność”, ust. 1 na str. 94. c Łącznie ze zgonami niemowląt. d We w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. f Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna a Until 2012 – including prosecutor’s office. b See general notes to the chapter “Population” item 1 on page 94. c persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005-2009 Census 2010. e The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
PUBLICZNE SAFETY					
94302	98443	96920	86538	Ascertained crimes by the Police ^a in completed preparatory proceedings:	1
283	295	289	258	in absolute numbers	2
66,1	68,1	68,0	63,6	per 10 thous. population	3
				Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^a in %	
NOŚĆ^b LATION^b					
3336699	3346796	3354077	3360581	Population (as of 31 XII)	4
1641920	1641853	1639330	1637252	urban areas	5
1694779	1704943	1714747	1723329	rural areas	6
1717296	1722741	1727089	1730245	of which females	7
106	106	106	106	Females per 100 males (as of 31 XII)	8
220	220	221	221	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	9
663462	655918	649783	644733	Population of age (as of 31 XII):	10
2122614	2126195	2124925	2120442	pre-working	11
550623	564683	579369	595406	working	12
6,1	5,5	5,4	5,0	post-working	13
1,1	1,5	1,4	1,2	Marriages per 1000 population	14
11,1	10,6	10,5	10,2	Divorces per 1000 population	15
8,9	8,9	9,1	9,0	Live births per 1000 population	16
2,2	1,7	1,4	1,2	Deaths ^c per 1000 population	17
4,5	4,3	3,8	3,8	Natural increase per 1000 population	18
				Infant deaths per 1000 live births	
73,7	73,9	74,0	74,8	Life expectancy at the moment of birth:	19
81,4	81,7	81,9	82,0	males	20
				females	
1,3	1,3	1,1	0,8	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	21
PRACY MARKET					
1225	1241	1247	1260	Employed persons ^{de} (as of 31 XII):	22
588	596	603	616	in thousands	23
367	371	372	375	of which women	24
78,8	79,5	79,6	80,4	per 1000 population	25
				in private sector in %	
				by kind of activities in %:	
22,3	22,0	21,9	21,6	agriculture, forestry and fishing	26
24,6	24,7	24,2	23,4	industry and construction	27
				trade; repair of motor vehicles ^d ; transportation and storage; accommodation and catering ^d ;	
23,7	23,8	23,9	24,0	information and communication	28
				financial and insurance activities; real estate activities and other services ^e	29

dług faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących Rolnego 1996, w latach 2005-2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^{dn}, i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”. Including infant deaths. d By actual workplace and kind of activity (since 2004). e Data are compiled considering employed – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”,

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

PRACY (dok.)
MARKET (cont.)

				Average paid employment:	
				<i>in industry:</i>	
195	200	198	192	<i>in thousands</i>	1
58,4	60,0	59,1	57,1	<i>per 1000 population</i>	2
				<i>in construction:</i>	
67,9	71,6	67,3	61,9	<i>in thousands</i>	3
20,4	21,4	20,1	18,4	<i>per 1000 population</i>	4
142	145	161	164	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	5
76,8	78,4	87,0	88,8	2000 = 100	6
				<i>In % of registered unemployed (as of 31 XII):</i>	
53,1	54,3	52,2	51,4	<i>women</i>	7
27,6	26,2	24,6	23,3	<i>up to age 25</i>	8
29,7	34,3	34,8	38,3	<i>without work for more than 1 year</i>	9
72	71	85	80	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
10,4	10,5	11,4	11,5	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	11

Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
SOCIAL SECURITY BENEFITS

2973,79	3134,06	3260,87	3372,60	Average monthly gross wages and salaries in zł	12
170,5	179,7	186,9	193,4	2000= 100	13
3037,03	3284,97	3395,55	3521,85	<i>of which: in industry</i>	14
2418,28	2586,85	2600,93	2632,18	<i>in construction</i>	15
756	745	734	727	Average number of retirees and pensioners in thous.	16
				<i>receiving retirement pay and pensions paid by the</i>	
648	639	631	626	<i>Social Insurance Institution</i>	17
108	105	103	101	<i>farmers</i>	18
				Average monthly gross retirement pay and pension	
				<i>in zł:</i>	
1543,10	1622,90	1715,35	1812,30	<i>paid by the Social Insurance Institution</i>	19
924,05	955,17	1021,60	1084,34	<i>farmers^b</i>	20

NALNA. MIESZKANIA
TURE. DWELLINGS

17622	17698	18067	18508	Distribution network (as of 31 XII) in km:	
10008	10649	11390	12371	<i>water supply</i>	21
				<i>sewage^c</i>	22
				Consumption in households:	
				<i>water from water supply systems:</i>	
89,2	88,9	89,2	88,5	<i>in cubic hectometre</i>	23
26,8	26,6	26,6	26,4	<i>per capita in m³</i>	24
				<i>electricity in urban areas^d:</i>	
1506	1463	1453	1440	<i>in gigawatt-hour</i>	25
917	892	886	879	<i>per capita in kW-h</i>	26

twie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005-2009 – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. *b* Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku nie z kolektorami. *d* W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, within years 2005-2009 – of the 2010. *b* Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this of maintenance was income from a private farm in agriculture.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
-----	------------------	------	------	------	------

INFRASTRUKTURA KOMU
MUNICIPAL INFRASTRUC

	Zasoby mieszkaniowe ^a (stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	911	1020	1059	1078
2	na 1000 ludności	282	312	322	327
3	izby na 1000 ludności	986	1185	1229	1247
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	18127	23034	24085	24533
5	przeciętna 1 mieszkania	64,3	73,7	74,8	75,1
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	8,0	10,7	16,0	18,8
7	na 1000 ludności	2,5	3,3	4,9	5,7
8	izby na 1000 ludności	10,8	14,9	21,5	22,3
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	248	350	505	532
10	przeciętna 1 mieszkania	100	107	103	93,3

EDUKACJA^b I
EDUCA

	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	285	235	212	207
12	gimnazjach	102	141	124	119
13	zasadniczych zawodowych ^e	47,9	22,9	24,3	24,0
14	liceach ogólnokształcących ^f	76,1	65,3	63,2	61,7
15	liceach profilowanych	x	13,1	4,5	3,1
16	technikach ^f	80,0	52,0	53,8	52,7
17	artystycznych ogólnokształcących ^g	1,5	1,5	1,4	1,4
18	policealnych	18,6	26,1	28,3	23,0
	Absolwenci szkół ^e w tys.:				
19	podstawowych	103 ^h	45,0	39,1	37,6
20	gimnazjów	x	47,7	44,2	42,0
21	zasadniczych zawodowych ^e	15,7	7,6	7,1	7,6
22	liceów ogólnokształcących ^f	14,4	21,1	21,0	20,7
23	liceów profilowanych	x	5,8	2,9	2,0
24	techników ^f	16,4	12,9	11,1	11,7
25	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,2	0,3	0,2	0,2
26	policealnych	8,6	9,1	7,1	6,7
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^k (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	14,5	14,6	12,9	12,8

a Na podstawie bilansów; w 2000 r. - zamieszkałe. b Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 193. wychowania przedszkolnego. e, f Od roku szkolnego 2004/05 łącznie: e - ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do h Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. i łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi lowanymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

a Based on balances; in 2000 - inhabited. b See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 193. c Excludes. e, f Since 2004/05 school year including: e - special job-training schools, f - supplementary schools: general secondary including supplementary general schools: general secondary since 2005/06 school year and technical secondary since job-training schools.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

NALNA. MIESZKANIA (dok.)
TURE. DWELLINGS (cont.)

				<i>Dwelling stocks^a (as of 31 XII):</i>	
				<i>dwellings:</i>	
1076	1088	1103	1117	<i>in thousands</i>	1
323	325	329	332	<i>per 1000 population</i>	2
1256	1268	1284	1300	<i>rooms per 1000 population</i>	3
				<i>usable floor space of dwellings in m²:</i>	
24590	24911	25301	25709	<i>per 1000 population</i>	4
76,2	76,6	77,0	77,3	<i>average per dwelling</i>	5
				<i>Dwellings completed:</i>	
				<i>dwellings:</i>	
12,3	12,6	15,3	15,5	<i>in thousands</i>	6
3,7	3,8	4,6	4,6	<i>per 1000 population</i>	7
17,0	17,2	19,6	19,9	<i>rooms per 1000 population</i>	8
				<i>usable floor space of dwellings in m²:</i>	
423	425	477	492	<i>per 1000 population</i>	9
115	112	105	107	<i>average per dwelling</i>	10

WYCHOWANIE
TION^p

				<i>Pupils and students in schools^c (as of beginning of the school year) in thous.:</i>	
203	203	199	197	<i>primary^d</i>	11
114	110	107	105	<i>lower secondary</i>	12
23,3	22,2	20,8	20,0	<i>basic vocational^f</i>	13
59,5	56,7	53,5	49,7	<i>general secondary^f</i>	14
2,5	1,8	1,0	0,3	<i>specialized secondary</i>	15
51,5	49,8	49,2	49,6	<i>technical secondary^f</i>	16
1,3	1,4	1,3	1,3	<i>general art^g</i>	17
23,4	26,8	26,1	21,2	<i>post-secondary</i>	18
				<i>Graduates of schools^c in thous.:</i>	
36,2	35,0	33,8	34,3	<i>primary</i>	19
40,3	38,2	36,7	35,7	<i>lower secondary</i>	20
8,0	8,0	7,7	7,3	<i>basic vocational^f</i>	21
20,8	19,8	19,0	18,4	<i>general secondary^f</i>	22
1,1	0,9	0,7	0,5	<i>specialized secondary</i>	23
12,0	12,1	11,9	11,3	<i>technical secondary^f</i>	24
0,3	0,2	0,2	0,3	<i>general art^g</i>	25
7,0	6,8	6,7	7,6	<i>post-secondary</i>	26
				<i>Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools^h (excluding schools for adults) per 1000 population</i>	27

c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach pracy, f - z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. g Dające uprawnienia zawodowe. od roku szkolnego 2005/06 i technikami od roku szkolnego 2006/07. k Od roku szkolnego 2004/05 łącznie z liceami profi-

ding schools for adults, except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments and technical secondary respectively. g Leading to professional certification. h Data include graduates of 8th and 6th grade. 2006/07 school year respectively. k Since 2004/05 school year including specialized secondary schools as well as special

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
EDUKACJA^a I EDUCA					
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	142	200	209	210
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	22,9	32,9	38,3	41,4
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	26,3	24,0	20,6	18,0
4	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	6,0	8,2	4,8	4,5
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	59,0	60,5	64,9	69,2
6	dzieci ^d w tys.: w przedszkolach	57,6	58,2	64,9	68,9
7	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	20,9	19,0	17,7	19,2
8	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	358	412	492	521
OCHRONA ZDROWIA^e HEALTH CARE^e					
Pracownicy medyczni ^f (stan w dniu 31 XII):					
9	lekarze	6874	6788	6952	6992
10	lekarze dentyści	1194	1185	1146	1182
11	pielęgniarki ^g	15804	15447	15787	16548
12	Łóżka w szpitalach ogólnych ^h (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,2	42,6	44,2	43,6
13	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności ...	1353	1567	1702	1472
14	Przychodnie ⁱ (stan w dniu 31 XII)	719	1168	1304	1362
15	Apteki ogólnodostępne ^j (stan w dniu 31 XII)	763	929	930	967
16	Liczba ludności na 1 aptekę (stan w dniu 31 XII)	4232	3516	3535	3411
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
17	lekarskie	5,8	6,5	6,8	6,8
18	stomatologiczne	0,8	0,8	0,8	0,8
19	Dzieci w żłobkach ^k i klubach dziecięcych ^m (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3	18,1	20,0	24,1	23,3
KULTURA. CULTURE.					
20	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	778	766	763	762
21	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3309	3301	3306	3281
22	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności ...	201	218	204	203

a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 193. b łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawo resortu spraw wewnętrznych; bez cudzoziemców. c Z poprzedniego roku akademickiego, a w roku 2000 - z roku kalenda mi w podziale według rodzaju placówek - zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; w latach 2008 resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. f Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z h Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. i Patrz opieki zdrowotnej, np. szpitalach, sanatoriach oraz aptek zakładowych. l łącznie z oddziałami żłobkowymi. m Do 2010 r.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 193. b Including branch sections, basic organizatio Defence and the Ministry of Interior; excluding foreigners. c From the previous academic year, and in 2000 - the calendar in division according to type, pre-primary education groups and pre-primary points; in 2008-2012 excluding pre-primary edu data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. f Since 2005 working directly with a patient; since 2006 day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. i See general notes to the chapter e.g., in hospitals, sanatoria and company pharmacies. l Including nursery wards. m Until 2010 excluding children's clubs.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
WYCHOWANIE (dok.)					
<i>TION^p (cont.)</i>					
209	205	199	185	Students of higher education institutions ^h (as of 30 XI) in thous.	1
48,0	54,5	55,0	53,1	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thous.	2
18,1	17,7	16,2	13,4	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
4,8	4,9	4,6	4,3	Graduates of schools for adults in thous.	4
74,3	80,0	85,7	91,1	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thous.	5
73,2	77,7	84,1	88,5	children ^d in thous.: in nursery schools	6
20,5	25,3	24,8	27,6	in pre-primary sections of primary schools	7
520	526	547	561	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6	8
I POMOC SPOŁECZNA AND SOCIAL WELFARE					
7180	7258	7718	7765	Medical personnel ^f (as of 31 XII): doctors	9
1271	1306	1246	1282	dentists	10
16591	16387	17923	18179	nurses ^g	11
42,8	42,9	44,6	44,2	Beds in general hospitals ^h (as of 31 XII) per 10 thous. population	12
1688	1787	1831	1777	In-patients in general hospitals per 10 thous. population	13
1403	1620	1647	1699	Out-patients departments ⁱ (as of 31 XII)	14
991	1083	1112	1103	Generally available pharmacies ^k (as of 31 XII)	15
3367	3090	3016	3047	Population per pharmacy (as of 31 XII)	16
6,5	6,8	6,8	7,1	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita: medical	17
0,9	0,9	0,9	0,9	dental	18
22,3	25,3	32,3	42,6	Children in nurseries ^l and children's clubs ^m (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3	19
TURYSTYKA TOURISM					
759	747	744	731	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	20
3247	3245	3244	3240	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	21
201	198	199	200	Public library borrowers per 1000 population	22

wymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz rzowego; patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 19 na str. 197. *d* Od roku 2008 łącznie z - nieuwzględniony-2012 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. *e* Od 2012 r. łącznie z danymi osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. *g* Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna” ust. 3 pkt. 1a na str. 223. *k* Bez aptek w stacjonarnych zakładach bez klubów dziecięcych.

nal units in another location as well as teaching centres in another location, excluding academies of the Ministry of National year; see general notes to the chapter “Education”, item 19 on page 197. d Since 2008 including, entities excluding cation in the units performing health care activities (until the 2011 defined as health care institution). e Since 2012 including including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse practice. g Including master nurses. h Excluding “Health care and social welfare” item 3 point 1a on page 223. k Excluding pharmacies in in-patient health care facilities,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
					KULTURA. CULTURE.
	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:				
1	na 1000 ludności	3927	3905	3496	3428
2	na 1 czytelnika	19,5	17,9	17,1	16,8
3	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,7	1,6	1,6	1,8
4	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności	232	220	292	340
5	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	100	104	108	111
6	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	1295	1730	1863	1832
7	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	58	49	45	43
8	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	4,8	6,8	6,6	7,2
9	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	543	778	1011	1081
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
10	radiowi	221	199	153	145
11	televizyjni	213	192	147	140
12	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	911	825	872	894
13	w tym hotele	77	152	204	231
14	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	203	189	210	209
15	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	610	764	826	826
					ROLNICTWO ^b I AGRICULTURE ^b AND
16	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	842	711	722	691
17	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	96,0	96,5
18	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{df} w tys. ha w tym w %:	525	402	422	402
19	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	53,3	60,3	61,6	61,6
20	w tym: pszenica	24,4	26,0	26,4	27,7
21	żyto	4,1	2,4	2,2	2,2
22	ziemniaki	17,1	12,2	11,0	10,7
23	buraki cukrowe	0,3	0,4	0,2	0,3
	Zbiory w tys. t:				
24	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	767	771	839	754
25	w tym: pszenica	372	360	389	364
26	żyto	52,3	25,7	26,1	23,0
27	ziemniaki ^g	1601	874	803	687
28	buraki cukrowe	68,8	85,8	65,0	77,9
	Plony z 1 ha w dt:				
29	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	27,4	31,8	32,3	30,5
30	w tym: pszenica	29,0	34,4	34,9	32,7
31	żyto	24,2	26,3	27,7	26,1
32	ziemniaki ^g	178	178	173	161
33	buraki cukrowe	393	491	629	584

a Od roku 2011 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane według siedziby użytkownika posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do wstępu w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika, patrz uwagi do działu „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo (nawozy zielone). g Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych.

a Since 2011 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data are presented according to the activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes in relation to those published in the previous edition of the Yearbook; see general notes to the chapter area intended for ploughing (green fertilizers). g Since 2010 excluding kitchen gardens.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.)					
TOURISM (cont.)					
3263	3216	3209	3123	Public library loans in vol.:	1
16,2	16,2	16,1	15,6	per 1000 population	2
				per borrower	
1,7	1,8	1,8	2,0	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	3
301	305	300	307	Audience in theatres and music institutions per 1000 population	4
115	112	108	119	Museums with branches (as of 31 XII)	5
1945	2461	2253	2287	Museum and exhibition visitors per 1000 population	6
46	46	44	49	Fixed cinemas (as of 31 XII)	7
7,3	7,1	6,9	7,5	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	8
1102	1065	899	839	Audience in fixed cinemas per 1000 population	9
142	141	142	144	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
136	135	136	138	radio	10
				television	11
875	1382	1400	1397	Tourist accommodation establishments ^a	
249	275	287	286	(as of 31 VII)	12
				of which hotels	13
210	255	253	250	Number of beds (as of 31 VII) per 10 thous. population	14
862	979	1036	1063	Tourists accommodated per 1000 population	15
LEŚNICTWO					
FORESTRY					
595 ^e	631	574	558	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	16
95,9 ^e	99,8	97,5	97,6	of which in good agricultural condition in %	17
291 ^e	326	288	290	Sown area (as of June) ^{df} in thous. ha	18
				of which in %:	
65,3 ^e	66,6	67,1	64,8	basic cereals (including cereal mixed)	19
28,6 ^e	30,8	31,6	30,3	of which: wheat	20
2,8 ^e	2,3	2,0	2,8	rye	21
11,4 ^e	9,7	9,1	8,7	potatoes	22
0,5	0,3	0,4	0,5	sugar beets	23
				Crop production in thous. t:	
577	711	662	583	basic cereals (including cereal mixed)	24
277	353	329	296	of which: wheat	25
21,2	20,6	17,1	22,5	rye	26
524	651	579	429	potatoes ^g	27
44,4	64,1	67,1	64,9	sugar beets	28
				Yields per 1 ha in dt:	
30,4 ^e	32,7	33,8	31,0	basic cereals (including cereal mixed)	29
33,3 ^e	35,2	36,1	33,7	of which: wheat	30
26,5 ^e	27,3	29,2	27,4	rye	31
158 ^e	205	220	170	potatoes ^g	32
286 ^e	631	656	480	sugar beets	33

wnika gospodarstwa. c Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz łą „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo”, ust. 3 na str. 277. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Dane skorygowane”, ust. 3 na str. 277. f Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyranie

official residence of land user. c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural notes to the chapter “Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 277. d In 2010 data of Agricultural Census. e Data “Agriculture, hunting and forestry”; item 3 on page 277. f Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
ROLNICTWO^a I					
AGRICULTURE^a AND					
	Zwierzęta gospodarskie ^b :				
	bydło (stan w czerwcu):				
1	w tysiącach sztuk	391	273	229	196
2	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	46,4	38,4	31,7	28,4
	trzoda chlewna (stan w końcu lipca):				
3	w tysiącach sztuk	478	495	436	367
4	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	56,7	69,7	60,4	53,1
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^d :				
5	żywna rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^e w kg	160	193	186	199
6	mleka krowiego w l	900	723	640	561
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^d :				
7	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	49	59	51	73
8	ziemniaki w kg	13	12	14	22
9	buraki cukrowe w kg	82	121	90	113
10	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^e w kg	91	133	126	132
11	mleko krowie w l	214	219	207	219
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bdf} w kg:				
12	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	73,7	93,8	70,5	62,0
13	wapniowych	105	72,9	7,8	6,9
14	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. - stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{bd} w szt. .	11,6	16,4	17,6	18,5
15	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	434	436	438	438
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
16	w tysiącach hektarów	429	431	432	432
17	na 1 mieszkańca w ha	0,1	0,1	0,1	0,1
18	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	28,4	28,4	28,5	28,5
19	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	240	279	278	265
PRZE					
INDU					
20	Produkcja sprzedana przemysłu:				
	w milionach złotych (ceny bieżące)	44322	58045	54698
21	rok poprzedni=100 (ceny stałe)	103,4	91,2
22	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	234512	282152	281396
23	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	13584	17684	16612
BUDOWNIC					
CONSTRUC					
	Sprzedż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):				
24	w milionach złotych	3210	6825	7285
25	w tym sektor prywatny w %	95,8	94,4	98,4
26	na 1 mieszkańca w zł	984	2079	2212

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Dane skorygo ust. 3 na str. 277. d Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów two, łowiectwo i leśnictwo^g, ust. 3 na str. 277. e Dotyczy mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Data are presented according to the official residence of land user. b In 2010 data of Agricultural Census. c Data "Agriculture, hunting and forestry"; item 3 on page 277. d Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 on page 277. e Concerns meat: by construction units – by place of performing works.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
LEŚNICTWO (dok.) FORESTRY (cont.)					
197 ^c	182	191	180	Livestock ^b :	
33,0 ^c	28,9	33,2	32,1	cattle (as of June):	1
				in thousand heads	2
357 ^c	273	234	212	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	
59,9 ^c	43,2	40,9	30,8	pigs (as of the end of July):	3
				in thousand heads	4
				per 100 ha of agricultural land ^d in heads	
216 ^c	197	197	160	Production per 1 ha of agricultural land ^d :	
593 ^c	508	655	631	animals for slaughter in terms of meat (including	5
				fats and pluck) ^e in kg	6
				cows' milk in l	
				Procurement of agricultural products per 1 ha of	
				agricultural land ^d :	
58 ^c	44	71	65	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	7
24	23	28	25	potatoes in kg	8
75 ^c	87	114	127	sugar beets in kg	9
				animals for slaughter in terms of meat (including	
159 ^c	126	112	124	fats) ^e in kg	10
232 ^c	203	235	238	cows' milk in l	11
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient	
				per 1 ha of agricultural land ^{bd} in kg:	
61,9 ^c	77,8	70,8	68,2	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	12
12,8	13,7	8,3	10,6	lime	13
18,2 ^c	.	.	19,4	Agricultural tractors (as of June; in 2000 - as of 31	
				XII) per 100 ha of agricultural land ^{bd} in units	14
439	440	439	440	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	15
434	435	434	435	Forest areas (as of 31 XII):	16
0,1	0,1	0,1	0,1	in thousand hectares	17
28,6	28,6	28,6	28,6	per capita in ha	18
				Forest cover (as of 31 XII) in %	
284	281	273	275	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	19
MYSŁ STRY					
63250	74489	79498	76957	Sold production of industry:	
118,6	110,3	104,2	95,0	in million zlotys (current prices)	20
325070	371646	401643	401387	previous year=100 (constant prices)	21
18989	22296	23728	22926	per employee in zł (current prices)	22
				per capita in zł (current prices)	23
TWO TION					
7454	9133	8548	7502	Sales of construction and assembly production ^g	
98,7	98,3	98,7	98,4	(current prices):	
2238	2734	2551	2235	in million zlotys	24
				of which private sector in %	25
				per capita in zł	26

wano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika, patrz uwagi do działu „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo”, posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolniczego, króliczego i dziczyny; w wadze poubojowej ciepłej. f W roku gospodarczym. g Zrealizowanej przez podmioty

have been revised in relation to those published in the previous edition of the Yearbook; see general notes to the chapter not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. f In farming year. g Realized

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
TRANSPORT I TRANSPORT AND					
1	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^a :				
	w kilometrach	1141	1116	1108	1130
2	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	7,5	7,3	7,3	7,4
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
3	w kilometrach	21784	21916	22561	22469
4	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	144	144	149	148
	Samochody osobowe zarejestrowane ^b :				
5	w tysiącach sztuk	829	1057	1340	1375
6	na 1000 ludności	257	324	408	417
	Placówki dla usług pocztowych ^c :				
7	w liczbach bezwzględnych	651	639	636	622
8	na 100 tys. ludności	20	20	19	19
	Telefoniczne łącza główne ^d :				
9	w tysiącach	842	952	759	698
10	na 1000 ludności	261	292	231	212
HAN TRA					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
11	w milionach złotych	27893	39579	54842	54176
12	na 1 mieszkańca w zł	8657	12130	16708	16453
13	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	34,4 ^e	32,6	33,7	31,8
14	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	94 ^e	100	98	104
FINANSE PUBLIC					
	Budżety gmin^f				
	Dochody:				
15	w milionach złotych	2544	4011	5499	5801
16	na 1 mieszkańca w zł	1124	1742	2365	2481
	Wydatki:				
17	w milionach złotych	2626	4049	5601	6260
18	na 1 mieszkańca w zł	1161	1759	2409	2677
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
19	w milionach złotych	1751	2568	3708	3935
20	na 1 mieszkańca w zł	1825	2674	3876	4122
	Wydatki:				
21	w milionach złotych	1928	2676	3887	4230
22	na 1 mieszkańca w zł	2009	2787	4063	4430
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
23	w milionach złotych	908	1075	1488	1658
24	na 1 mieszkańca w zł	401	467	640	709
	Wydatki:				
25	w milionach złotych	912	1096	1511	1751
26	na 1 mieszkańca w zł	403	476	650	749

a Dane dotyczą sieci Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami poczty publicznej; w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. d Dane dotyczą operatorów telekomunikacji i wydatków gmin mających również status na prawach powiatu.

a Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrative public post; in 2000 post offices and telecommunication service offices. d Data concern operators of the public telecommunication and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

ŁĄCZNOŚĆ - stan w dniu 31 XII
COMMUNICATIONS - as of 31 XII

1127	1131	1124	1121	<i>Railway lines operated - standard gauge^a:</i>	1
7,4	7,4	7,4	7,4	<i>in kilometres</i>	2
				<i>per 100 km² of total area in km</i>	
23651	23962	24170	24131	<i>Hard surface public roads (urban and non-urban):</i>	3
156	158	159	159	<i>in kilometres</i>	4
				<i>per 100 km² of total area in km</i>	
1439	1508	1564	1616	<i>Registered passenger cars^b:</i>	5
431	450	466	481	<i>in thousand units</i>	6
				<i>per 1000 population</i>	
615	608	614	566	<i>Postal service offices^c:</i>	7
18	18	18	17	<i>in absolute numbers</i>	8
				<i>per 100 thous. population</i>	
680	596	544	521	<i>Telephone main line^d:</i>	9
204	178	162	155	<i>in thousands</i>	10
				<i>per 1000 population</i>	

DEL
DE

57262	59629	60566	64887	<i>Retail sales (current prices):</i>	11
17191	17848	18078	19330	<i>in million zlotys</i>	12
30,4	30,8	29,9	31,2	<i>per capita in zł</i>	13
110	109	112	108	<i>Shop (as of 31 XII) in thous.</i>	14
				<i>Population (as of 31 XII) per shop</i>	

PUBLICZNE
FINANCE

6602	6987	7095	7159	Budgets of gminas^e	15
2780	2930	2964	2981	<i>Revenue:</i>	16
				<i>in million zlotys</i>	
				<i>per capita in zł</i>	
7149	7463	7244	7177	<i>Expenditure:</i>	17
3010	3130	3026	2989	<i>in million zlotys</i>	18
				<i>per capita in zł</i>	
				Budgets of cities with powiat status	
				<i>Revenue:</i>	
4235	4220	4354	4654	<i>in million zlotys</i>	19
4430	4412	4552	4871	<i>per capita in zł</i>	20
				<i>Expenditure:</i>	
4296	4212	4394	4565	<i>in million zlotys</i>	21
4493	4404	4593	4778	<i>per capita in zł</i>	22
				Budgets of powiats	
				<i>Revenue:</i>	
1919	1933	1863	1891	<i>in million zlotys</i>	23
808	811	778	787	<i>per capita in zł</i>	24
				<i>Expenditure:</i>	
2035	1994	1836	1876	<i>in million zlotys</i>	25
857	836	767	781	<i>per capita in zł</i>	26

infrastruktury kolejowej. *b* Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. *c* Dane dotyczą komunikacyjnych sieci publicznej. *e* Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. *f* Bez nistrators of railway infrastructure. *b* Since 2011 including having temporary permission given at the end of the year. *c* Data communication network. *e* Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. *f* Excluding revenue

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
FINANSE PUBLIC					
Budżet województwa					
Dochody:					
1	w milionach złotych	272	470	930	1430
2	na 1 mieszkańca w zł	84	144	283	434
Wydatki:					
3	w milionach złotych	278	534	923	1498
4	na 1 mieszkańca w zł	86	164	281	455
INWESTYCJE. INVESTMENTS.					
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
5	w milionach złotych	9407	10056	16101	14903
6	na 1 mieszkańca w zł	2920	3082	4905	4526
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
7	w milionach złotych	100926	131041	160458	173531
8	na 1 mieszkańca w zł	31255	40121	48814	52613
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE					
9	Ogółem: w tysiącach	252	290	302	314
10	na 10 tys. ludności	779	887	917	952
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
11	w tysiącach	54,5	66,8	72,7	74,8
12	1999 = 100	110,2	135,1	147,0	151,3
w tym:					
13	spółdzielnie	1,2	1,2	1,1	1,1
14	spółki handlowe	10,3	16,1	19,5	20,8
15	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	2,2	2,7	3,4	3,6
16	spółki cywilne	28,3	26,5	26,9	27,0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
17	w tysiącach	197	223	229	239
18	1999 = 100	102,1	115,4	118,5	123,8
19	na 10 tys. ludności	611	682	696	725
RACHUNKI REGIONAL					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
21	w milionach złotych
22	na 1 mieszkańca w zł
23	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) - rok poprzedni = 100
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
24	w milionach złotych
25	na 1 mieszkańca w zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
26	w milionach złotych
27	na 1 mieszkańca w zł
28	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych - rok poprzedni = 100

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących gospodarczą działalność; patrz uwagi ogólne działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 366.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments of the Act of Accounting. b Excluding persons tending private Yearbook; see general notes to the chapter “Regional accounts”; item 13 on page 366.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
PUBLICZNE (dok.)					
<i>FINANCE (cont.)</i>					
				Budget of voivodship	
				<i>Revenue:</i>	
1077	1315	1140	1108	<i>in million zlotys</i>	1
323	394	340	330	<i>per capita in zl</i>	2
				<i>Expenditure:</i>	
1199	1404	1143	1107	<i>in million zlotys</i>	3
360	420	341	330	<i>per capita in zl</i>	4
ŚRODKI TRWAŁE^a					
<i>FIXED ASSETS^a</i>					
				<i>Investment outlays (current prices):</i>	
16024	18144	18320	17560	<i>in million zlotys</i>	5
4811	5431	5468	5231	<i>per capita in zl</i>	6
				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):</i>	
184326	196608	212811	228798	<i>in million zlotys</i>	7
55242	58745	63448	68083	<i>per capita in zl</i>	8
REJESTRZE REGON^b - stan w dniu 31 XII					
<i>REGON REGISTER^b - as of 31 XII</i>					
331	332	343	351	<i>Total: in thousands</i>	9
993	991	1024	1045	<i>per 10 thous. population</i>	10
				<i>Legal persons and organizational entities without legal personality:</i>	
78,2	80,7	85,9	89,5	<i>in thousands</i>	11
158,0	163,2	173,6	180,9	<i>1999 = 100</i>	12
				<i>of which:</i>	
1,1	1,1	1,1	1,1	<i>co-operatives</i>	13
22,5	24,3	26,7	29,4	<i>commercial companies</i>	14
3,7	3,9	4,2	4,5	<i>of which with foreign capital participation</i>	15
27,4	27,6	27,8	27,8	<i>civil law partnerships</i>	16
				<i>Natural persons conducting economic activity:</i>	
253	251	257	262	<i>in thousands</i>	17
131,1	129,9	133,3	135,4	<i>1999 = 100</i>	18
759	750	768	778	<i>per 10 thous. population</i>	19
REGIONALNE^c					
<i>ACCOUNTS^c</i>					
109096	119539	123832	.	<i>Gross domestic product (current prices):</i>	
32752	35781	36961	.	<i>in million zlotys</i>	21
.	105,6	101,6	.	<i>per capita in zl</i>	22
				<i>Gross domestic product (constant prices)</i>	
				<i>- previous year=100</i>	23
96083	105077	109730	.	<i>Gross value added (current prices):</i>	
28846	31452	32752	.	<i>in million zlotys</i>	24
				<i>per capita in zl</i>	25
				<i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>	
72740	76946	80798	.	<i>in million zlotys</i>	26
21838	23032	24116	.	<i>per capita in zl</i>	27
				<i>Gross real disposable income in the households sector - previous year=100</i>	28

podarstwa indywidualne w rolnictwie. c Dane za lata 2010-2011 skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzednich

farms in agriculture. c Data for 2010-2011 have been revised in relation to the data published in previous editions of the

TABL. 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA**
GEOGRAPHIC LOCATION OF THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	W stopniach, minutach i sekundach <i>In degrees, minutes and seconds</i>	W km <i>In km</i>	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				<i>Extreme points of the voivodship border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna) - Kolonia Marcinowice	Kozłów	50°31'14"	x	<i>in the north (northern geographic latitude) - Kolonia Marcinowice</i>
na południe (szerokość geograficzna północna) - szczyt Żabia Turnia Miękuszwowiecka	Bukowina Tatrzańska	49°10'42"	x	<i>in the south (northern geographic latitude) - Żabia Turnia Miękuszwowiecka Peak</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia) - Kaniówek Dankowski	Brzeszcze	19°04'59"	x	<i>in the west (eastern geographic longitude) - Kaniówek Dankowski</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia) - Rzeka Wisłoka	Sękowa	21°25'18"	x	<i>in the east (eastern geographic longitude) - Wisłoka river</i>
Rozciągłość:				<i>Extent:</i>
z południa na północ	x	1°20'32"	149	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód	x	2°20'19"	176	<i>from west to east</i>

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Geodetic and Cartographic Documentation Centre of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. **POWIERZCHNIA I GRANICE W 2013 R.**
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2013
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W odsetkach <i>In percent</i>	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	15183	x	<i>Area in km²</i>
Długość granicy w km	982	100,0	<i>Length of borders in km</i>
ze Słowacją	319	32,5	<i>with Slovakia</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
świętokrzyskim	185	18,8	<i>Świętokrzyskie</i>
podkarpackim	187	19,0	<i>Podkarpackie</i>
śląskim	291	29,6	<i>Śląskie</i>

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz Komendy Głównej Straży Granicznej.

S o u r c e: data of the Geodetic and Cartographic Documentation Centre of the Head Office of Geodesy and Cartography as well as the Border Guard Headquarters.

TABL. 3. **UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI**
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	Wzniesienie nad poziom morza w m <i>Elevation above the sea level in m</i>	<i>SPECIFICATION</i>
Najwyżej położony punkt - Rysy.....	Bukowina Tatrzańska	2499	<i>Highest point - Rysy</i>
Najniżej położony punkt - Wisła koło Słupca	Szczucin	158	<i>Lowest point - Wisła river near Słupiec</i>
Najwyżej położony stale zamieszkały punkt - Obserwatorium Meteorologiczne na Kasprowym Wierchu	Zakopane	1985	<i>Highest constantly inhabited point - Meteorological Observatory on Kasprowy Wierch</i>
Najwyżej położona miejscowość - Głodówka - przysiółek wsi Brzegi	Bukowina Tatrzańska	1143	<i>Highest locality - Głodówka - hamlet of the village of Brzegi</i>
Najniżej położona miejscowość - Nowa Wieś - przysiółek wsi Słupiec	Szczucin	160	<i>Lowest locality - Nowa Wieś - hamlet of the village of Słupiec</i>

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Geodetic and Cartographic Documentation Centre of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. **NAJWYŻSZE SZCZYTY GÓRSKIE**
THE HIGHEST MOUNTAIN PEAKS

SZCZYTY GÓRSKIE <i>MOUNTAIN PEAKS</i>	Pasma górskie <i>Mountain range</i>	Wzniesienie nad poziom morza w m <i>Elevation above the sea level in m</i>
Rysy	Tatry	2499
Mięguszowiecki Szczyt	Tatry	2438
Świnica	Tatry	2301
Wołowiec	Tatry	2064
Kasprowy Wierch	Tatry	1987
Giewont	Tatry	1894
Babia Góra	Beskid Żywiecki	1723
Turbacz	Gorce	1314
Radziejowa	Beskid Sądecki	1267
Jaworzyna Krynicka	Beskid Sądecki	1114
Wysokie Skalki	Pieniny	1050
Trzy Korony	Pieniny	982
Leskowiec	Beskid Mały	918
Lubomir	Beskid Makowski	904

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 5. NAJDŁUŻSZE JASKINIE
THE LONGEST CAVES

JASKINIE CAVES	Długość <i>Length</i>	Głębokość <i>Depth</i>
	w metrach	<i>in metres</i>
Wielka Litworowa	23619	824
Jaskinia Średnia Studnia	12050	759
Za Siedmiu Progami	11660	435
Jaskinia Miętusia	10725	305
Jaskinia Bańdzioch Kominarski	9550	562
Jaskinia Czarna	6500	303
Lodowa Litworowa	6291	352
Jaskinia Zimna	4600	176
Jaskinia Mała Mułowej	3760	555
Jaskinia Kozia	3470	389
Jaskinia w Ociemnem	196	47
Jaskinia Wiślana	2275	41
Jaskinia Miecharska	1830	56
Jaskinia w Trzech Kopcach	1244	33
Jaskinia Twardowskiego	500	17

Źródło: dane Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk o Ziemi.

Source: data of the Polish Society of Friends of Earth Sciences.

TABL. 6. WAŻNIEJSZE PRZEŁĘCZE I KULMINACJE NA DROGACH
MAJOR PASSES AND CULMINATIONS ON THE ROADS

PRZEŁĘCZ KULMINACJA <i>PASS CULMINATION</i>	Miejsce położenia <i>Locality</i>	Wzniesienie nad poziom morza w m <i>Elevation above the sea level in m</i>	Droga <i>Road</i>
Krowiarki	Beskid Żywiecki	986	Zawoja-Zakopane
Mały Luboń	Beskid Wyspowy	660	Kraków-Zakopane
Obidowa	Gorce	810	Kraków-Zakopane
Wierch Poroniec	Tatry	1105	Zakopane-Łysa Polana
Głodówka	Tatry	1148	Bukowina-Łysa Polana
Przystop	Gorce. Beskid Wyspowy	752	Mszana Dolna- Szczawnica
Huta	Beskid Sądecki	760	Nowy Sącz-Krynica
Małastowska	Beskid Niski	604	Gorlice-Konieczna

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 7. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI I STOPNIE WODNE**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS AND FALLS

ZBIORNIKI I STOPNIE WODNE RESERVOIRS FALLS	Rzeka <i>River</i>	Rok uruchożenia <i>Year opened</i>	Całkowita pojemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ <i>Total capacity at maximum accu- mulation in hm³</i>	Powierzchnia przy maksymal- nym piętrzeniu w km ² <i>Area at maximum accumulation in km²</i>	Maksymalna wysokość piętrzenia lub spadu w m <i>Maximum height of accumulation or fall in m</i>
Czorsztyn-Niedzica .	Dunajec	1997	231,9	12,3	54,5
Rożnów	Dunajec	1942	159,3	16,0	31,5
Dobczyce	Raba	1986	141,7	10,7	27,9
Klimkówka	Ropa	1994	43,5	3,1	33,3
Czchów ^a	Dunajec	1949	12,0	3,4	9,5
Sromowce Wyżne ..	Dunajec	1994	6,4	0,9	8,5

a Zbiornik wyrównawczy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a *Compensatory reservoir.*

S o u r c e: data of the Ministry of the Environment and Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 8. **WIĘKSZE RZEKI^a**
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km <i>Length in km</i>		Odbiornik ^c <i>Recipient^c</i>	Powierzchnia zlewni w km ² <i>Drainage basin area in km²</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym w województwie <i>of which in voivodship</i>		ogółem <i>total</i>	w tym w województwie ^d <i>of which in voivodship^d</i>
Wisła	1020	228	Morze Bałtyckie	193960	14805
Przemsza	87	10	Wisła	2124	620
Skawa	98	98	Wisła	1178	1160
Raba	131	131	Wisła	1537	1536
Szreniawa	87	87	Wisła	713	695
Dunajec	249	249	Wisła	6789	4827
Wisłoka	173	11	Wisła	4099	1098

a O powierzchni zlewni w województwie małopolskim powyżej 500 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni w województwie małopolskim obliczono według mapy w skali 1:50000 „Podział Hydrograficzny Polski”.

Ź r ó d ł o: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

a *Of drainage basin area in Małopolskie voivodship bigger than 500 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area in Małopolskie voivodship was calculated according to 1:50000 of scale map “Hydrographic division of Poland”.*

S o u r c e: data of the Regional Water Management Board in Kraków.

TABL. 9. **WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA**
LARGER AND DEEPER LAKES

JEZIORA LAKES	Położenie <i>Placement</i>		Powierzchnia ^a w ha <i>Area^a in ha</i>	Głębokość maksymalna w m <i>Maximum depth in m</i>	Objętość w tys. m ³ <i>Capacity in thous. m³</i>
	dorzecze <i>drainage basin</i>	powiat <i>powiat</i>			
Wielki Staw ^b	Dunajec	tatrzański	34,14	79,3	12967
Czarny Staw ^c	Dunajec	tatrzański	20,64	76,4	7762

a Zwierciadła wody i wysp na jeziorze. b W Dolinie Pięciu Stawów w Tatrach. c Nad Morskim Okiem w Tatrach.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a *Water and island lake level. b In the Valley of the Pięć Stawów Polskich in the Tatra Mountains. c Above Lake Morskie Oko in the Tatra Mountains.*

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 10. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C					Temperatures in °C		
		średnie ^a average ^a					skrajne	extreme	amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		1971-2000	1991-2000	2001-2010	2012	2013	maksimum maximum	minimum minimum	
		1971-2013							
Kraków	237	8,1	8,5	8,7	8,6	8,7	37,3	-29,9	67,2
Nowy Sącz	292	8,2	8,5	8,9	8,9	8,9	36,8	-29,2	66,0
Zakopane	855	5,4	5,8	6,0	6,2	6,1	32,8	-27,1	59,9

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 11. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971-2000	1991-2000	2001-2010	2012				
		średnie ^b average ^b				2013			
Kraków	237	662	669	719	619	644	3,1	. ^c	5,3
Nowy Sącz	292	696	703	806	624	716	1,9	1587	5,3
Zakopane	855	1107	992	1229	885	1096	1,5	1447	5,6

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. c Stacja nie prowadziła pomiarów usłonecznienia.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods. c Station did not record insolation measurements.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Ewidencja gruntów wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych z produkcji rolniczej i leśnej** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst, Dz. U. 2013 poz. 1205), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I-III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV-VI wytworzone z gleb organicznych. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI - najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

General notes

The chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environmental protection and water management.

1. Information regarding the **geodesic status and directions of voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws No. 38, item 454).

A land register introduced since 2002 changes primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previous was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 1205), which protects all agricultural land included in quality classes I-III, as well as agricultural land included in quality classes IV-VI, comprised of organic soils. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdezastrowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” - jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” - jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” - wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scraps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry and fishing)" - organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually;
- 2) in the item "irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds" - agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item "exploitation of water-line system" - all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, waterworks and workplaces).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 5, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground or sewerage system of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water comprises wastewater with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,

– temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C , a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C .

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczy ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złóża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

5. Informacje o źródłach i wielkości **emisji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz o stanie **wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40, z późniejszymi zmianami).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np.

– *the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C .*

*Data regarding **treated wastewater** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.*

***Mechanical treatment of wastewater** is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of gates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.*

***Chemical treatment of wastewater** consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.*

***Biological treatment of wastewater** occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.*

***Increased biogene removal from sewage** occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.*

***A few steps treatment**, mechanical and biological or mechanical, chemical and biological of discharging wastewater was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).*

5. Information regarding the sources and amounts of **air pollutant emission** from plants of significant nuisance to air quality as well as the **equipment reducing such pollutants and the effects of its utilization** concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40, with later amendments).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded

o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględnymi wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 627, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

entities with a high step scale of pollutant emission.

*Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.*

*Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).*

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.)

*Due to the high absolute values which characterise the emission volumes of **carbon dioxide**, the **indicator of reduction of gas pollutants** was calculated and presented **with exclusion of carbon dioxide emission**.*

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Nature 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 627, with later amendments). The forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the areas of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniszczonych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnie wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state - ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Landscape – nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Ecological arable lands are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach za 2013 r. zostały opracowane w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21) zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

Informacje o odpadach opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r. (Dz. U. 2013 poz. 21).

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

8. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska; spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard. Data on waste in 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21), amending the Law dated 27 IV 2001 valid until 2012.

Information regarding waste was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 27 IX 2001 (Journal of Laws No. 112, item 1206).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21).

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste storage, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facilities (including heaps, settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

8. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from: the payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska - w ujęciu kasowym).

Podziału nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

9. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERRIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą - prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących

Data concerning environmental protection and water management funds are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements - on cash basis).

The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management is made on the basis of the actual location of the investment.

9. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERRIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil land partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

TABL. 1 (12).

**STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU
POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 1 I

**GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP
LAND USE**

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014		2005	2014	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do roku 2013 increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2013	na 1000 ludności ^a w ha per 1000 popula- tion ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1518974	1518279	1518279	0	466	452	Total area^b
Użytki rolne	942072	937040	924340	-2567	289	275	Agricultural land
grunty orne	668109	667136	658309	-1351	205	196	arable land
sady	34145	31094	28385	-761	10	8	orchards
łąki trwałe	100410	98917	98097	-111	31	29	permanent meadows
pastwiska trwałe	94279	93337	93046	-246	29	28	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	41762	40184	39596	-190	13	12	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	660	3709	4179	109	0	1	lands under ponds
grunty pod rowami	2706	2663	2728	-15	1	1	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	455646	459465	463798	654	140	138	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	434360	438280	440664	232	133	131	forests
grunty zadrzewione i zak- rzewione	21286	21185	23134	422	7	7	woody and bushy land
Grunty pod wodami po- wierzchniowymi	23053	20138	20641	39	7	6	Lands under surface
płynącymi	17120	17347	18462	38	5	5	flowing
stojącymi	5932	2791	2179	1	2	1	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	76333	83796	92089	2005	23	27	Built-up and urbanized areas
tereny mieszkaniowe	11103	16999	22389	1374	3	7	residential areas
tereny przemysłowe	6574	7258	7653	116	2	2	industrial areas
tereny inne zabudowane	6753	8102	9333	238	2	3	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	2219	2131	2029	1	1	1	urbanized non built-up areas
tereny rekreacji i wypo- czynku	3301	3146	3270	31	1	1	recreational areas
tereny komunikacyjne	45272	45068	46309	244	14	14	transport areas
drogi	40344	40164	41353	230	12	12	roads
kolejowe	4436	4374	4458	-13	1	1	railway
inne ^c	492	530	498	1	0	0	other ^c
użytki kopalne	1111	1092	1106	0	0	0	minerals
Użytki ekologiczne	566	573	557	-80	0	0	Ecological arable lands
Nie użytki	10109	11625	11473	-39	3	3	Wasteland
Tereny różne ^d	11196	5642	5381	-12	3	2	Miscellaneous land ^d

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2013. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi).

c Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp.

d Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII, respectively for 2004 and 2013. b Land area (including inland waters). c Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects etc. d Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (13).

GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a

AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w ha in ha				
OGÓŁEM.....	202	204	221	173	GRAND TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	164	160	168	145	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	30	31	42	29	mineral: I-II
III	130	129	125	108	III
IV	1	-	1	5	IV
organiczne: IV	-	-	-	3	organic: IV
V i VI	3	-	-	-	V and VI
Inne grunty rolne	11	13	12	10	Other agricultural land
Grunty leśne	27	31	41	18	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	116	130	114	115	Residential areas
Na tereny przemysłowe	13	13	10	8	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	10	3	7	3	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	17	22	53	16	Minerals
Pod zbiorniki wodne	-	4	1	4	Water reservoirs
Na inne cele	45	32	37	27	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych - dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; gruntów leśnych - dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land - data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; forest land - data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (14).

GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE

DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2856	1787	1886	1782	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	2827	1782	1817	1714	devastated
zdegradowane	29	5	69	68	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultwowane	160	93	123	100	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	71	19	74	86	agricultural
leśne	89	40	24	4	forest
zagospodarowane	40	56	73	16	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (15). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M.....	938,7	547,2	554,6	522,0	100,0	T O T A L
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) — z ujęć własnych. w tym wody:	706,2	313,4	344,8	319,9	61,3	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) — from own intakes of which waters:
powierzchniowe	664,6	281,5	320,1	296,4	56,8	surface
podziemne	11,2	9,7	9,6	8,9	1,7	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	83,1	76,5	52,3	47,8	9,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	149,4	157,3	157,5	154,4	29,6	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	101,1	105,0	106,6	103,8	19,9	waters: surface
podziemne	48,3	52,3	50,9	50,6	9,7	underground

a Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (16). **ZUŻYCIĘ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M.....	885,9	492,7	505,9	475,8	100,0	T O T A L
Przemysł.....	688,4	301,1	339,3	314,8	66,2	Industry
w tym na cele produkcyjne.....	677,2	292,1	328,6	306,1	64,3	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	83,1	76,5	52,3	47,8	10,0	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	114,3	115,1	114,2	113,2	23,8	Exploitation water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (17). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^a w ha	3250	3148	2310	2200	Area of filled fish ponds ^a in ha
Pobór wody ^b w dam ³	83111	76541	52336	47766	Water withdrawal ^b in dam ³
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	83111	76541	52336	47766	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	25,6	24,3	22,7	21,7	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 10 ha. b Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 10 ha and more. b Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (19).

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI*INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³		w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	898,5	557,3	559,0	556,5	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	804,1	441,4	457,2	457,8	82,3	<i>discharged directly by plants^a</i>
w tym wody chłodnicze.....	629,7	251,6	291,4	289,4	52,0	<i>of which cooling water</i>
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	94,4	115,9	101,8	98,6	17,7	<i>discharged by sewage network</i>
W tym ścieki wymagające oczyszczania.....	268,8	305,7	267,6	267,1	48,0	<i>Of which wastewater requiring treatment</i>
oczyszczane.....	266,6	299,3	262,8	262,1	47,1	<i>treated</i>
mechanicznie.....	188,0	166,2	149,0	151,9	27,3	<i>mechanically</i>
chemicznie ^b	7,8	4,6	2,7	2,2	0,4	<i>chemically^b</i>
biologicznie.....	22,2	22,5	19,0	20,2	3,6	<i>biologically</i>
z podwyższonym usuwaniem biogenów.....	48,7	106,1	92,1	87,7	15,8	<i>with increased biogene removal</i>
nieoczyszczane.....	2,2	6,3	4,7	5,0	0,9	<i>untreated</i>
odprowadzone bezpośrednio z zakładów.....	1,6	6,2	4,7	4,9	0,9	<i>discharged directly by plants</i>
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0	<i>discharged by sewage network</i>

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only industrial wastewater.

TABL. 8 (20).

ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 XII

PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	133	124	124	119	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania.....	85	78	75	68	<i>Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment</i>
wyposażone w oczyszczalnię ścieków.....	67	65	59	54	<i>possessing wastewater treatment plants</i>
o wystarczającej przepustowości ..	60	61	55	51	<i>with sufficient capacity</i>
o niewystarczającej przepustowości	7	4	4	3	<i>with insufficient capacity</i>
bez oczyszczalni ścieków.....	18	13	16	14	<i>not possessing wastewater treatment plants</i>
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków).....	48	46	49	51	<i>Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)</i>

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (21).

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 XII

WASTEWATER TREATMENT PLANTS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Total</i>	Mecha- niczne <i>Me- chanical</i>	Che- miczne <i>Chem- ical</i>	Biolo- giczne <i>Biologi- cal</i>	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów <i>With increased biogene removal</i>	<i>SPECIFICATION</i>
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							<i>Industrial wastewater treatment plants</i>
Liczba	2005	87	32	7	45	3	<i>Number</i>
	2010	82	28	8	44	2	
	2012	75	27	6	40	2	
	2013	69	23	6	38	2	
Przepustowość w dam ³ /d	2005	1064,6	780,3	141,2	47,9	95,2	<i>Capacity in dam³/24 h</i>
	2010	1022,4	911,3	37,2	47,4	26,5	
	2012	919,4	823,5	33,6	35,9	26,5	
	2013	921,0	828,7	33,6	32,3	26,5	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a							<i>Municipal wastewater treatment plants^a</i>
Liczba	2005	227	3	x	186	38	<i>Number</i>
	2010	234	1	x	177	56	
	2012	238	-	x	181	57	
	2013	243	-	x	180	63	
Przepustowość w dam ³ /d	2005	608,1	144,1	x	187,6 ^b	276,4	<i>Capacity in dam³/24 h</i>
	2010	929,4	0,5	x	160,8 ^b	768,1	
	2012	931,9	-	x	117,1 ^b	814,8	
	2013	938,7	-	x	117,7^b	821,0	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^c w % ludności ogółem	2005	52,2	17,0	x	13,0	22,2	<i>Population connected to water treatment plants^c in % of total population</i>
	2010	55,4	0,1	x	11,9	43,4	
	2012	58,1	-	x	12,3	45,8	
	2013	59,6	-	x	12,7	46,9	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków - dane szacunkowe, ludność ogółem - na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants - estimated data, total population - based on balances.

TABL. 10 (22). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	116	145	138	134	<i>Plants of significant nuisance to air quality^a (as of 31 XII)</i>
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					<i>of which possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	88	101	94	93	<i>particulates</i>
gazowych	23	25	24	23	<i>gases</i>
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					<i>of which without the results of measurements of:</i>
emisji:					<i>emission of:</i>
pyłów	29	46	42	39	<i>particulates</i>
gazów	27	37	38	34	<i>gases</i>
emisji	103	126	.	.	<i>emission</i>
pyłów	128	123	<i>particulates</i>
gazów	128	125	<i>gases</i>
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					<i>Emission of pollutants in thous. t:</i>
pyłowych	9,3	3,9	3,9	3,6	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw	6,0	2,3	2,3	2,2	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	179,2	131,2	118,9	108,6	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym: dwutlenek siarki	56,4	29,4	28,6	29,8	<i>of which: sulphur dioxide</i>
tlenek węgla	43,8	21,9	16,9	12,2	<i>carbon oxide</i>
tlenki azotu	24,9	20,2	20,4	20,4	<i>nitrogen oxides</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tysiącach ton:					<i>in thousand tonnes:</i>
pyłowe	1134,4	723,0	647,9	669,9	<i>particulates</i>
gazowe (bez dwutlenku węgla)	162,7	111,4	129,0	132,0	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	99,2	99,5	99,4	99,5	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	47,6	45,9	52,1	54,9	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a *Emitting particulates, gases or particulates and gases.*

TABL. 11 (23). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA
W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
*AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT
NUISANCE TO AIR QUALITY*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Cyklony <i>Cyclones</i>	Multicyklony <i>Multi-cyclones</i>	Filtry tkaninowe <i>Fabric filters</i>	Elektrofiltry <i>Electrofilters</i>	Urządzenia mokre <i>Wet air cleaners</i>	Inne <i>Others</i>	
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII <i>EQUIPMENT — as of 31 XII</i>							
OGÓŁEM	2005	296	79	390	64	162	163
TOTAL	2010	292	76	485	45	127	126
	2012	295	68	446	51	100	92
	2013	234	62	437	41	101	101
Skuteczność: <i>Efficiency:</i>							
niska	2005	43	27	56	-	73	x
<i>low</i>	2010	50	21	94	1	59	x
	2012	57	14	75	1	35	x
	2013	45	10	69	1	34	x
średnia	2005	91	32	221	17	57	x
<i>moderate</i>	2010	69	26	256	10	41	x
	2012	69	18	206	19	39	x
	2013	51	20	213	10	40	x
wysoka	2005	162	20	113	47	32	x
<i>high</i>	2010	173	29	135	34	27	x
	2012	169	36	165	31	26	x
	2013	138	32	155	30	27	x
PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h <i>WASTE GAS FLOW in dam³/h</i>							
OGÓŁEM	2005	4139	2688	5784	17967	1951	1456
TOTAL	2010	12293	2543	7572	14846	1638	1227
	2012	12399	2283	8126	14259	1609	1095
	2013	11986	1953	8039	13593	1430	1498
Skuteczność: <i>Efficiency:</i>							
niska	2005	263	520	911	-	823	x
<i>low</i>	2010	8739	854	1236	1	524	x
	2012	8902	772	1225	162	350	x
	2013	8906	387	1427	167	347	x
średnia	2005	1056	1091	1983	3297	483	x
<i>moderate</i>	2010	583	427	2545	3286	417	x
	2012	711	350	2676	4244	422	x
	2013	493	429	2744	3289	435	x
wysoka	2005	2820	1077	2890	14670	645	x
<i>high</i>	2010	2971	1262	3791	11559	697	x
	2012	2786	1161	4225	9853	837	x
	2013	2587	1137	3868	10137	648	x

TABL. 12 (24).

**POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH
PRAWNIE CHRONIONA^a**

Stan w dniu 31 XII

AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM	894385	790263	790844	790766	52,1	2353	TOTAL
Parki narodowe	38081	38009	38036	38037	2,5	113	National parks
Rezerваты przyrody	3024	3299	3350	3364	0,2	10	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	175927	175812	175749	175754	11,6	523	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	676004	571804	572314	572241	37,7	1703	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	49,6	57,6	55,8	55,8	0,0	0,2	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	106	134	189	163	0,0	0,5	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	1194	1148	1151	1153	0,1	3,4	Ecological arable lands

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 60. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 6 on page 60. b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (25).

PARKI NARODOWE

Stan w dniu 31 XII

NATIONAL PARKS

As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a	Powierzchnia w ha Area in ha					otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
	parków narodowych national parks		z liczby ogółem - pod ochroną ścisłą ^b of grand total number - strictly protected ^b			
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	razem total	w tym lasów of which forests		
OGÓŁEM	2005	38081	30118	18132	12460	39487
TOTAL	2010	38009	31112	18309	13636	39487
	2012	38036	31247	18466	13609	39487
	2013	38037	31257	18466	13609	39487
Tatrzański ^c		21197	16382	12610	7918	181
Gorczański ^c		7029	6604	3611	3596	16647
Babiogórski ^c		3394	3227	1126	1025	8040
Pieniński ^c		2372	1710	744	694	2682
Ojcowski ^c		2146	1529	251	251	6777
Magurski ^{de}		1899	1805	125	125	5160

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. c Z siedzibą Dyrekcji Parków na terenie województwa małopolskiego. d Powierzchnia parku w granicach województwa małopolskiego. e Siedziba Dyrekcji Parku na terenie województwa podkarpackiego.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. c With the head office of the Parks Direction in the Małopolskie voivodship. d Area of park on the area of the Małopolskie voivodship. e The head office of the Park Direction in the Podkarpackie voivodship.

TABL. 14 (26). **REZERWATY PRZYRODY**

Stan w dniu 31 XII

NATURE RESERVES

As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą ^a of which strictly protected ^d		
OGÓŁEM	2005	84	3024,0	294,9	TOTAL
	2010	85	3298,8	381,2	
	2012	85	3349,5	381,2	
	2013	85	3363,7	381,2	
Faunistyczne		2	87,2	-	<i>Fauna</i>
Krajobrazowe		15	824,0	8,8	<i>Landscape</i>
Leśne		43	2016,3	353,6	<i>Forest</i>
Torfowiskowe		1	114,7	-	<i>Peat-bog</i>
Florystyczne		9	198,0	3,7	<i>Flora</i>
Wodne		1	6,7	-	<i>Water</i>
Przyrody nieożywionej		10	97,7	15,1	<i>Inanimate nature</i>
Stepowe		4	19,1	-	<i>Steppe</i>

^a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

^a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (27). **PARKI KRAJOBRAZOWE**

Stan w dniu 31 XII

LANDSCAPE PARKS

As of 31 XII

PARKI KRAJOBRAZOWE ^a LANDSCAPE PARKS ^a	2005	2010	2012	2013
	powierzchnia ^b w ha		area ^b in ha	
OGÓŁEM	178135	178290	178225	178225
TOTAL				
Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych ^c	70375	70375	70375	70375
Dolinki Krakowskie	20686	20686	20686	20686
Tenczyński	13658	13658	13658	13658
Orlich Gniazd ^c	12842	12842	12842	12842
Dłubniański	10960	10960	10960	10960
Biełańsko-Tyniecki	6416	6416	6416	6416
Rudniański	5814	5814	5814	5814
Popradzki	54393	54393	54393	54393
Zespół Parków Krajobrazowych Pogórza w Tarnowie ^c	44137	44472	44407	44407
Ciężkowicko-Rożnowski	17634	17634	17634	17634
Wiśnicko-Lipnicki	14311	14311	14246	14246
Pasma Brzanki ^c	12192	12527	12527	12527
Beskidu Małego ^c	9230	9049	9049	9049

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z rezerwatami i pozostałymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków. ^c Powierzchnia parków w granicach województwa małopolskiego.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks. ^c Area of parks on the area of the Małopolskie voivodship.

TABL. 16 (28). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2189	2187	2207	2209	T O T A L
Pojedyncze drzewa	1629	1714	1724	1721	Individual trees
Grupy drzew	285	196	204	208	Tree clusters
Głazy narzutowe	18	14	14	17	Erratic boulders
Skalki, grotty, jaskinie i inne	231	242	241	240	Stones, grottos, caves and others
Aleje	26	21	24	23	Alleys

TABL. 17 (29). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE)**
ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED)
AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	111	134	147	146	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	9484	6089	6781	6431	Waste generated (during the year) in thous. t
poddane odzyskowi	6583	5467	6118	5928	recovered
unieszkodliwione	1892	541	408	285	treated
w tym składowane ^b	1237	434	325	215	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	1010	81,2	255	218	temporarily stored
W % wytworzonych:					In % generated:
poddane odzyskowi	69,4	89,8	90,2	92,2	recovered
unieszkodliwione	20,0	8,9	6,0	4,4	treated
w tym składowane ^b	13,0	7,1	4,8	3,3	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	10,6	1,3	3,8	3,4	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) w tys. t	179457	143194	115281	114461	Waste landfilled up to now (accumulated ^c ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	2368	1563	474	495	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	914	821	757	725	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku) .	3,9	-	62,0	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 62. b Na terenach własnych zakładów i innych. c Na terenach własnych zakładów.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 62. b On own plant grounds and other land. c On own plant grounds.

TABL. 18 (30). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2013 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku <i>Waste generated during the year</i>		Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) <i>Waste landfilled up to now (accumulated^b; end of year)</i>	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym poddane odzyskowi <i>of which recovered</i>		
w tys. t <i>in thous. t</i>				
OGÓŁEM	6431	5928	114461	TOTAL <i>of which:</i>
w tym:				
Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	136	20,4	14174	<i>Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste</i>
Mieszaniny popiołów lotnych i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych	108	108	0,9	<i>Mixtures of fly ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases</i>
Popioły lotne z węgla	356	297	8770	<i>Coal fly ash</i>
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	113	106	1679	<i>Slag, furnace ash and particulates from boilers</i>

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 62. b Na terenach własnych zakładów.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 62. b On own plant grounds.

TABL. 19 (31). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**

OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
Ochrona środowiska	575275	602845	702249	865596	Environmental protection <i>of which:</i>
w tym:					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	115669	82047	67898	164172	<i>Protection of air and climate of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants</i>
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	14686	8683	9818	5732	
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	342169	466579	482861	558700	<i>Wastewater management and protection of waters of which outlays on:</i>
w tym nakłady na:					
oczyszczanie ścieków komunalnych	103617	137227	82153	116276	<i>municipal wastewater treatment</i>
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	217645	317158	376605	404647	<i>sewage network discharging wastewater and precipitation water</i>
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	91997	26332	108827	59205	<i>Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface waters of which outlays on:</i>
w tym nakłady na:					
zbieranie odpadów ^b i ich transport	1194	12000	5968	4838	<i>waste collection^b and transport of which selective waste collection</i>
w tym selektywne zbieranie odpadów usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	881	9724	5129	2160	<i>removal and treatment of waste^b</i>
rekułtywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	31473	2050	44536	10221	<i>reclamation of waste dumps, sludge tanks and waste landfills as well as of other devastated and degraded areas</i>
5048	2720	4833	1090		
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	-	-	41,0	-	<i>Protection of biodiversity and landscape</i>

a Według lokalizacji inwestycji: nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 19 (31). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące) (dok.)**

OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Ochrona środowiska (dok.) w tym (dok.):					Environmental protection (cont.) of which (cont.):
Zmniejszanie hałasu i wibracji	11521	9459	3411	14220	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	303940	433401	416189	482562	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	55342	102844	111277	115549	Water intakes and systems
Stacje uzdatniania wody	11582	19904	25910	13474	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	185529	171149	149727	282157	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	37226	55811	45278	41619	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	14261	83693	83997	29763	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji: nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 20 (32). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA <i>ENVIRONMENTAL PROTECTION</i>					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/r:
pyłowych	177979	397	-	199	particulates
gazowych	-	-	1273	1531	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	606,0	622,7	659,9	859,9	wastewater
wody opadowe	15,5	23,8	15,2	14,8	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	8	3	3	8	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	8	3	2	8	of which municipal
mechaniczne	3	2	1	1	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	4	1	2	7	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	1	-	-	-	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	7650	3572	3160	7620	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	7650	2852	1240	7620	of which municipal
mechanicznych	4082	480	390	540	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	2070	2372	2770	7080	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	1498	720	-	-	with increased biogene removal ^a

a Bez chemicznych.

a Excluding chemical.

TABL. 20 (32).

**EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU
INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
**TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód (dok.)					Wastewater management and protection of waters (cont.)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe): obiekty	-	222	581	1472	Farmstead treatment facilities (homestead): facilities
przepustowość w m ³ /d.....	-	403	448	3143	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych: obiekty	1	-	2	1	Industrial waste pre-treatment plants: facilities
przepustowość w m ³ /d.....	32	-	3	120	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami					Waste management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów: obiekty	-	1	2	2	Waste treatment plants: facilities
wydajność w t/r	-	556	31000	14700	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych: obiekty	-	-	1	-	Landfills of municipal waste: facilities
powierzchnia w ha	1,0	-	1,6	-	area in ha
wydajność w t/r	4727	-	12000	-	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r.....	2058	-	1350	40000	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d....	9959	2907	2964	3002	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d.....	1448	17771	8080	11150	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km.....	230,1	388,7	383,2	404,4	Water-line system in km
Regulacja i zabudowa rzek i potoków ^d w km	95,3	120,6	180,8	138,2	Regulation and management of rivers and streams ^d in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	6,9	26,5	117,4	20,8	Flood embankments in km

b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. c Bez ujęć w energetyce zawodowej. d Łącznie z zabudową potoków górskich.

b Excluding municipal waste. c Excluding water intakes in the power industry. d Including management of mountain streams.

TABL. 21 (33).

**KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
**FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL
PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	93772	129065	141761	179588	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	9196	1996	3028	28128	15,7	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	49807	78353	83927	85504	47,6	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami.....	10588	17905	20018	19618	10,9	Waste management
Pozostałe	24182	30811	34789	46338	25,8	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (34).

**WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ****RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT FUNDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	91057	147758	114071	55011	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	27325	34558	28046	14413	Wastewater management and protection of waters
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	46887	49407	43963	20599	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	15174	60951	40412	17992	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	608	553	308	164	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	279	443	85	86	Norms of discharging wastewater into waters and into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	16,7	28,2	-	-	Permissible emission of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2013, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 XI 2010 r.

Grupowanie radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 760, z późniejszymi zmianami).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - terenowe organy administracji rządowej niezespółonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier administrative division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. The term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristics of councillors in local government entities is based on reporting results for 2013, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21 XI 2010 elections.

The grouping of councillors of organs of local government entities by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 760, with later amendments).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) **State administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

- b) terenowe organy administracji rządowej ze-
spolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki po-
mocniczej działalności usługowej (np. inspek-
toraty: inspekcji handlowej, nadzoru budow-
lanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony
środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa
oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria
oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję
Rezerw Materiałowych, Polską Agencję
Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009
r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji
Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze ad-
ministracji państwowej wraz z oddziałami
regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego**
zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej dzia-
łalności usługowej (np. jednostki usług
komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
- urzędy miast na prawach powiatu i jed-
nostki pomocniczej działalności usługowej
(np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-karto-
graficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki
pomocniczej działalności usługowej (np.
urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie
i wojewódzkie samorządowe jednostki or-
ganizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy me-
lioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r.
zarządy dróg).
- 3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są
organami właściwymi do rozpatrywania m.in.
odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia
jednostek samorządu terytorialnego.
5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w ad-
ministracji państwowej nie uwzględniają wyna-
godzeń osób zatrudnionych w placówkach za-
granicznych.
- b) *territorial organs of combined government
administration: voivodship offices, auxiliary
service entities (e.g., inspectorates of:
trade, construction supervision, veterinary,
pharmaceutical, environmental protection,
plant protection and seed production as
well as monument preservation offices and
school superintendent's offices);*
- c) *some state agencies (e.g., Material Re-
serves Agency, Polish Agency for Enter-
prise Development and since 2009 Agency
for Restructuring and Modernisation of Ag-
riculture) and auxiliary entities of state ad-
ministration with regional units.*
- 2) **Local government administration** compris-
es:
- a) *gminas and cities with powiat status:*
- *gmina offices and auxiliary service enti-
ties (e.g., municipal service entities and
since 2009 public road boards),*
- *offices of cities with powiat status and
auxiliary service entities (e.g., geodetic
and cartographic documentation centres
and since 2009 public road boards);*
- b) *powiats, i.e., powiat starost offices and aux-
iliary service entities (e.g., labour offices,
public road boards);*
- c) *voivodships, i.e., marshals' offices and voi-
vodship self-government organizational en-
tities (e.g., labour offices, drainage and wa-
ter facility boards and since 2009 public
road boards).*
- 3) **Local government appeal councils** are bodies
competent for examining, inter alia, appeals
against concluding decisions, complaints against
procedural decisions of local government units.
5. *Data concerning average wages and salaries
in the state administration do not include wages
and salaries of persons employed in entities
abroad.*

TABL. 1 (34). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powiaty.....	19	19	19	19	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	3	3	3	3	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	182	182	182	182	<i>Gminas</i>
miejskie.....	15	14	14	14	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie.....	40	46	47	47	<i>urban-rural</i>
wiejskie.....	127	122	121	121	<i>rural</i>
Miasta.....	55	60	61	61	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	1963	1989	1949	1949	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	1914	1920	1918	1914	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2 (35). **GMINY W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

GMINAS IN 2013

As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>								
		poniżej <i>below</i> 5,0 km ²	5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM..... TOTAL	182^a	-	2	37	89	43	6	3	1	1
Poniżej 2500..... <i>Below</i>	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
2500— 4999.....	14	-	-	10	3	-	1	-	-	-
5000— 7499.....	33	-	1	11	17	3	-	-	1	-
7500— 9999.....	41	-	-	8	26	7	-	-	-	-
10000— 14999.....	40	-	-	3	26	11	-	-	-	-
15000— 19999.....	20	-	1	-	6	11	1	1	-	-
20000— 39999.....	24	-	-	5	7	8	2	2	-	-
40000— 99999.....	7	-	-	-	2	3	2	-	-	-
100000—199999.....	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
200000 i więcej..... <i>and more</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1

a W tym 3 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

a Of which 3 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (36).

POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2013

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPU- LATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>							2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
		poniżej <i>below</i> 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	
OGÓŁEM..... TOTAL	22	-	2	-	6	10	3	1	-
Poniżej 50000..... <i>Below</i>	2	-	-	-	1	1	-	-	-
50000— 74999.....	2	-	-	-	1	1	-	-	-
75000— 99999.....	3	-	1	-	-	2	-	-	-
100000— 149999.....	7	-	-	-	2	5	-	-	-
150000— 199999.....	5	-	1	-	1	1	2	-	-
200000 i więcej..... <i>and more</i>	3	-	-	-	1	-	1	1	-

TABL. 4 (37).

**RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2013

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	

**OGÓŁEM
TOTAL**

OGÓŁEM.....	2855	91	447	39	TOTAL
W tym kobiety.....	664	20	72	8	<i>Of which women</i>

**WEDŁUG WIEKU
BY AGE**

18-29 lat.....	72	5	1	2	<i>18-29 years</i>
30-39.....	311	9	46	2	<i>30-39</i>
40-49.....	659	18	102	9	<i>40-49</i>
50-59.....	1111	27	189	18	<i>50-59</i>
60 lat i więcej.....	702	32	109	8	<i>60 and more</i>

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (37).

**RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2013 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2013 (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

**WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL**

Wyższe.....	913	73	342	36	Tertiary
Policealne i średnie	1161	14	90	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	702	4	15	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	79	-	-	-	Lower secondary and primary

**WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b
BY OCCUPATIONAL GROUPS^b**

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	187	26	154	29	Managers
Specjaliści.....	609	42	159	8	Professionals
Technicy i inny średni personel.....	419	13	27	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	212	1	38	-	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	276	3	31	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	477	-	17	2	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy	317	3	5	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	154	-	6	-	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	94	-	1	-	Elementary occupations
Sily zbrojne.....	10	1	-	-	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 78; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 78; in the division by occupational groups data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by occupation performed before taking retirement.

TABL. 5 (38). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC
ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE PAID EMPLOYMENT					
OGÓŁEM	26175	29539	29500	28946	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	10649	10400	10304	9979	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	15463	19058	19114	18887	<i>Local government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	11116	12814	12607	12620	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	3515	4308	4565	4475	<i>powiats</i>
województwo	832	1936	1942	1792	<i>voivodship</i>
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a in zł					
OGÓŁEM	2844,94	3837,89	4072,81	4182,40	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	3087,46	4118,08	4303,64	4440,25	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	2668,86	3674,52	3938,30	4036,25	<i>Local government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	2823,39	3752,55	4059,23	4137,31	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2155,98	3267,39	3438,02	3597,87	<i>powiats</i>
województwo	2771,28	4063,97	4329,60	4421,50	<i>voivodship</i>

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 157.
a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 157.

DZIAŁ IV

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane z zakresu działania Policji, sądownictwa oraz straży pożarnej.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych i skazanych przez sądy zarówno pierwszej instancji, jak i prawomocnych oraz o orzeczeniach kar, środków wychowawczych lub poprawczych wobec nieletnich podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późniejszymi zmianami), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 186, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

3. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo - zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. - jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

4. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

5. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym. W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

CHAPTER IV

PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. The chapter presents data concerning the activity of the Police, courts of law and fire department.

2. Data concerning ascertained crimes, adults convicted in the first instance and validly sentenced as well as juveniles with regard to whom educational and correctional measures have been adjudicated are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, Journal of Laws No. 88, item 553, with later amendments), the Treasury Penal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws, 2013 item 186, with later amendments) or other specific laws.

3. An ascertained crime is an event, which after the completion of preparatory proceeding was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation by a prosecutor, moreover every revenue related misdemeanour, the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a detected crime.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information system.

4. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings. Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji - odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

6. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym - sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym - sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym - do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

7. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
 - 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
 - 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czynny karalny w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
 - 4) w związku z leczeniem narkomanów;
 - 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.
- Tryb postępowania wobec nieletnich przed

Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction

Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

6. A resolved case is:

- 1) in administrative courts - a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts - a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The number of pending cases (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

The resolved cases and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

7. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction of the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13-16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text

sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2010 Nr 33, poz. 178, z późniejszymi zmianami).

8. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

9. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych - wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

10. Pożary są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

11. Podziału pożarów według rodzaju obiektu, miejscowych zagrożeń według rodzaju stwarzanego przez nie zagrożenia oraz przypuszczalnych przyczyn pożarów dokonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 XII 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego – Załącznik nr 3 Instrukcja w sprawie zasad sporządzania i obiegu dokumentacji zdarzeń (Dz. U. Nr 111, poz. 1311).

Journal of Laws 2010 No. 33, item 178, with later amendments).

8. Adult convicts are persons who were over 17 years of age at the time of committing the crime.

9. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

10. Fires are out-of-control burning processes in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and laws of nature, creating threat to life, environment or property.

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

11. Division of fires by type of object, local threats by type of threat created by them and presumed causes of fires was completed in accordance with the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated 29 XII 1999, on rules of organization of the national system of rescue and fire extinguishing - Enclosure No. 3 Regulations on rules of preparation and circulation of the documentation of events (Journal of Laws No. 111, item 1311).

TABL. 1 (39).

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a**ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	115179	94302	96920	86538	TOTAL
w tym w miastach.....	91916	73186	74374	63923	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu					Against life and health - Art. 148-162
- art. 148-162 kk.....	2215	2303	1979	1773	Criminal Code
w tym:					of which:
zabójstwo - art. 148 kk.....	44	42	49	38	homicide - Art. 148 Criminal Code
uszczerbek na zdrowiu - art. 156 i 157 kk.....	1004	1128	1092	943	damage to health - Art. 156 and 157 Criminal Code
udział w bóje lub pobiciu - art. 158 i 159 kk.....	1015	878	677	617	participation in violence or assault - Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji					Against public safety and safety of transport - Art. 163-180 Criminal Code
- art. 163-180 kk.....	10329	9391	9698	9307	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant - Art. 178a Criminal Code
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego					
- art. 178a kk.....	9018	8202	8603	8255	
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania - art. 189-196 kk.....	3119	3771	2716	2683	Against freedom, freedom conscience and religion - Art. 189-196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności - art. 197-205 kk.....	256	531	296	446	Against sexual freedom and morals - Art. 197-205 Criminal Code
w tym zgwałcenie - art. 197 kk.....	118	331	97	129	of which rape - Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece					Against the family and guardianship - Art. 206-211 Criminal Code
- art. 206-211 kk.....	2373	2620	2218	2533	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person - Art. 207 Criminal Code
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną - art. 207 kk.....	1636	1429	1387	1426	
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej - art. 212-217 kk.....	348	1195	878	276	Against good name and personal integrity - Art. 212-217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego - art. 222-231 kk ^b	2024	2838	3522	3749	Against the activities of state institutions and local government - Art. 222-231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego - art. 222 i 223 kk.....	271	504	469	578	battery or active assault on a public official - Art. 222 and 223 Criminal Code
wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych - art. 224 kk.....	452	522	530	542	exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties - Art. 224 Criminal Code
znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP - art. 226 kk.....	813	1249	1149	1236	insulting or belittling a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland - Art. 226 Criminal Code
przestępstwa korupcyjne - art. 228-231, 250a, 296a i 296b kk.....	471	566	1716	2070	corruption - Art. 228-231, 250a, 296a and 296b Criminal Code

a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1 (39).

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)**ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości - art. 232-247 kk.....	1574	1782	1554	1513	Against the judiciary - Art. 232-247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu - art. 252-264 kk.....	379	337	556	808	Against public order - Art. 252-264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów - art. 270-277 kk ^c	10245	5604	7896	4842	Against the reliability of documents - Art. 270-277 Criminal Code ^c
Przeciwko mieniu - art. 278-295 kk ^d w tym:	68889	50674	50038	45483	Against property - Art. 278-295 Criminal Code ^d of which:
kradzież rzeczy - art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk.....	25771	17728	18490	17272	property theft - Art. 275 § 1, 278 and 279 ^e Criminal Code
w tym kradzież samochodu.....	3114	1032	821	571	of which automobile theft
krótkotrwały zabór pojazdu - art. 289 kk.....	896	306	335	192	willful short-term theft of automobile - Art. 289 Criminal Code
kradzież z włamaniem - art. 279 kk ^f	19708	9770	9048	8992	burglary - Art. 279 Criminal Code ^f
rozbój - art. 280 kk.....	4092	2213	1490	1202	robbery - Art. 280 Criminal Code
kradzież rozbójnicza - art. 281 kk.....	167	117	118	96	theft with assault - Art. 281 Criminal Code
wymuszenie rozbójnicze - art. 282 kk ..	888	1553	1430	237	criminal coercion - Art. 282 Criminal Code
oszustwo - art. 286 i 287 kk.....	7403	9189	8054	4866	fraud - Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu - art. 296-309 kk ^g	630	825	715	636	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code ^g
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi - art. 310-315 kk...	929	970	962	1092	Against money and securities trading - Art. 310-315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 1356 z późniejszymi zmianami).....	255	133	82	355	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356, with later amendments)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	547	557	569	1365	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631, with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii - ustawy z dnia 24 IV 1997 (jednolity tekst Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 124) ...	9718	7211	10425	7598	On Counteracting Drug Addiction - laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012, item 124)
Przestępstwa skarbowe - kks.....	142	159	72	81	Treasury crimes - Penal Fiscal Code
w tym akcyza.....	39	31	15	16	of which excise

a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft by burglary. g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Kraków.

TABL. 2 (40).

**WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW
STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a****RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES
BY THE POLICE^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	53,7	66,1	68,0	63,6	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					<i>of which of crimes^b:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu	79,1	84,1	83,4	76,8	<i>Against life and health</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	98,4	98,8	98,8	98,6	<i>Against public safety and safety of transport</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	90,6	94,8	91,1	89,0	<i>Against freedom, freedom conscience and religion</i>
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	82,9	90,1	84,3	87,1	<i>Against sexual freedom and morals</i>
Przeciwko rodzinie i opiece	99,7	100,0	99,9	99,0	<i>Against the family and guardianship</i>
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej...	98,3	98,9	97,8	87,7	<i>Against good name and personal integrity</i>
Przeciwko mieniu	29,1	43,2	46,1	40,8	<i>Against property</i>

a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 87.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 87.

S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Kraków.

TABL. 3 (41).

WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE - sądy pierwszej instancji <i>DISTRICT COURTS - courts of first instance</i>					
OGÓŁEM	634242	821621	808405	797149	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	} 126198	31162	30396	29085	<i>Criminal with bills of indictment</i>
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie		48553	38917	38352	<i>Concerning offences with motions for punishment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		80097	78040	80008	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne	339981	483297	471773	505312	<i>Civil</i>
w tym wieczysto-księgow ^b	195637	269359	276041	283681	<i>of which involving real estate registry^b</i>
Rodzinne	81484	94060	98856	100344	<i>Family</i>
Z zakresu prawa pracy	12812	5266	6217	5858	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2087	1886	2312	2618	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze ^c	32037	33557	33044	35572	<i>Commercial law^c</i>

SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze
REGIONAL COURTS - courts of first instance and appeal

OGÓŁEM	58475	53744	56178	60547	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	} 19245	517	551	610	<i>Criminal with bills of indictment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		19975	19010	19806	<i>offences^a</i>
Cywilne ^{cd}		21553	20973	22435	23354
Z zakresu prawa pracy	2352	850	906	1162	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	11292	7628	8563	11039	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze	3828	3501	4481	4576	<i>Commercial law</i>

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (42). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2013 R.**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Okręgi <i>Districts</i>			SPECIFICATION
		krakowski	nowosądecki	tarnowski	
SĄDY REJONOWE - sądy pierwszej instancji <i>DISTRICT COURTS - courts of first instance</i>					
OGÓŁEM	797149	543128	140758	113263	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	29085	18160	6140	4785	<i>Criminal with bills of indictment</i>
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	38352	24957	6949	6446	<i>Concerning offences with motions for punishment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	80008	53196	13378	13434	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne	505312	344051	92503	68758	<i>Civil</i>
w tym wieczysto-księgow ^b	283681	179447	62381	41853	<i>of which involving real estate registry^b</i>
Rodzinne	100344	72153	15482	12709	<i>Familv</i>
Z zakresu prawa pracy	5858	3890	888	1080	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2618	1712	510	396	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze ^c	35572	25009	4908	5655	<i>Commercial law^c</i>
SĄDY OKRĘGOWE - sądy pierwszej instancji i odwoławcze <i>REGIONAL COURTS - courts of first instance and appeal</i>					
OGÓŁEM	60547	40981	9555	10011	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	610	473	62	75	<i>Criminal with bills of indictment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	19806	11941	2828	5037	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne ^{ad}	23354	16433	4210	2711	<i>Civil^{ad}</i>
Z zakresu prawa pracy	1162	832	157	173	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	11039	6726	2298	2015	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze	4576	4576	x	x	<i>Commercial law</i>

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (43). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
OGÓŁEM	29381	26064	25186	24680	TOTAL
w tym mężczyźni	26935	23937	23065	22625	<i>of which men</i>
w tym za przestępstwa ^a :					<i>of which of crimes^a:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu	2751	2449	2401	2474	<i>Against life and health</i>
w tym:					<i>of which:</i>
zabójstwo	26	33	27	30	<i>homicide</i>
uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	1571	1181	1101	1073	<i>damage to health, participation in violence or assault</i>

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 87.

a See Criminal Code articles table 1 on page 87.

TABL. 5 (43). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	9106	8030	7936	7977	Against safety in transport
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego ...	8286	7394	7354	6735	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	994	832	743	727	Against freedom, freedom conscience and religion, sexual freedom and morals
w tym zgwałcenie	55	34	45	45	of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	1720	2122	1924	1601	Against the family and guardianship
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1090	1059	984	937	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	9418	7447	7601	7553	Against property
w tym:					of which:
kradzież rzeczy	2444	2317	2273	2499	property theft
kradzież z włamaniem	1330	831	960	862	burglary
rozbój	811	440	407	367	robbery

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości..

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (44). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	22537	25494	23260	21098	T O T A L
O rozwód	5108	5529	5725	5430	Divorce
O separację	1076	559	401	372	Separation
O alimenty	5983	7515	7156	6431	Alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu wyjaśniającym:					Concerning juveniles ^a in investigation proceedings:
w związku z demoralizacją	1937	2608	2596	2515	due to demoralization
w związku z czynami karalnymi	4704	5187	4090	3189	due to punishable acts
Nieletnich ^a na posiedzeniu lub rozprawie ^b :					Concerning juveniles ^a at session or hearing ^b :
w związku z demoralizacją	1119	1407	1554	1355	due to demoralization
w związku z czynami karalnymi	2610	2689	1738	1806	due to punishable acts

a Dane dotyczą osób. b Sprawy osób nieletnich załatwiane są na posiedzeniu lub rozprawie po wcześniejszym ich rozpatrzeniu w postępowaniu wyjaśniającym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons. b Juvenile cases are settled at session or hearing following their earlier consideration in explanatory proceedings.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (45). **SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2013 R.**
FAMILY CASES RESOLVED IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Okręgi <i>Districts</i>			SPECIFICATION
		krakowski	nowosą- decki	tarnowski	
O G Ó Ł E M	21098	14159	3748	3191	T O T A L
O rozwód	5430	3749	932	749	<i>Divorce</i>
O separację	372	187	128	57	<i>Separation</i>
O alimenty	6431	4327	1097	1007	<i>Alimony</i>
Nieletnich ^a w postępowaniu wyjaśniającym:					<i>Concerning juveniles^a in investigation proceedings:</i>
w związku z demoralizacją	2515	1907	368	240	<i> due to demoralization</i>
w związku z czynami karalnymi	3189	1857	739	593	<i> due to punishable acts</i>
Nieletnich ^a na posiedzeniu lub rozprawie ^b :					<i>Concerning juveniles^a at session or hearing^b:</i>
w związku z demoralizacją	1355	1047	158	150	<i> due to demoralization</i>
w związku z czynami karalnymi	1806	1085	326	395	<i> due to punishable acts</i>

a Dane dotyczą osób. b Sprawy osób nieletnich załatwiane są na posiedzeniu lub rozprawie po wcześniejszym ich rozpatrzeniu w postępowaniu wyjaśniającym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons. b Juvenile cases are settled at session or hearing following their earlier consideration in explanatory proceedings.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (46). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Rejestr przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	48	11	9	7	<i>State owned enterprises</i>
Przedsiębiorstwa zagraniczne	8	6	5	5	<i>Foreign enterprises</i>
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	40	44	46	46	<i>Professional organizations of farmers^b</i>
Spółdzielnie	775	767	777	788	<i>Cooperatives</i>
Spółki jawne	2429	3190	3296	3358	<i>Unlimited partnerships</i>
Spółki z ograniczoną odpo- wiedzialnością	8068	13013	16443	18630	<i>Limited liability companies</i>
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Orga- nizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicz- nych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other So- cial and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	3599	4873	5458	5800	<i>Associations^d</i>
Związki zawodowe	466	510	514	515	<i>Trade unions</i>
Izby gospodarcze	19	24	26	26	<i>Economic chambers</i>
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	2410	15090	21014	24640	<i>Total debtors</i>

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Krakowie. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. - "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a The District Court in Kraków serves as the registration court conducting National Judicial Register in the voivodship. b Conducting economic activity. c Until 2011 - "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 9 (47). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
LICZBA ZDARZEŃ	28770	61594	40275	36426	NUMBER OF EVENTS
Pożary	10962	10483	15299	8690	Fires
Miejscowe zagrożenia ^a	16754	49441	23150	25619	Local threats ^a
Alarmy fałszywe	1054	1670	1826	2117	False alarms
Pożary według rodzaju obiektu:					Fires by type of object:
Obiekty użyteczności publicznej	198	203	187	170	General purpose public buildings
Obiekty mieszkalne	1092	1931	2032	1799	Residential buildings
Obiekty produkcyjne	138	160	167	140	Manufacturing facilities
Obiekty magazynowe	85	76	64	57	Warehouse facilities
Środki transportu	531	665	683	598	Transport equipment
Lasy	243	115	382	133	Forests
Uprawy ^b	2641	3429	6627	2721	Crops ^b
Inne ^c	6034	3904	5157	3072	Others ^c
Miejscowe zagrożenia według wybranych rodzajów stwarza- nego przez nie zagrożenia:					Local threats by selected types of threat created by them:
Silne wiatry	499	1735	1528	2667	Strong winds
Przybory wód	559	7262	170	1534	Water rise
Opady śniegu	410	1761	169	519	Snow precipitation
Opady deszczu	827	23064	565	5687	Rain precipitation
W komunikacji drogowej	4228	6161	5350	5137	In road transportation
Straty materialne ogółem ^d w tys. zł	154139	458895	296873	270067	Total of material losses ^d in thous. zł
w tym budynki	23233	93062	33412	39984	of which buildings
Ratownicy ^e biorący udział w akcjach ratowniczych	185719	413982	306651	257108	Rescue personnel ^e participating in rescue operations
pożary	95999	97609	149157	86197	fires
miejscowe zagrożenia	89720	316373	157494	170911	local threats
Wypadki ^f z ludźmi	3694	3877	4490	4319	Casualties ^f
w tym przy pożarach	248	265	259	230	of which during fires
ofiary śmiertelne	274	218	355	247	fatalities
ranni i poparzeni	3420	3659	4135	4072	injured and burn victims
w tym ratownicy ^e	44	40	32	24	of which rescue personnel ^e
Wybrane przypuszczalne przyczyny pożarów:					Selected presumed fire causes:
Podpalenia	5630	3991	7841	3473	Arsons
Nieostrożność	2443	2471	2654	1667	Carelessness
Zły stan urządzeń:					Bad condition of devices:
elektrycznych i mechanicznych	448	482	403	411	electric and mechanic
ogrzewczo - kominowych	124	348	238	131	heating - chimney's
Samozapalenia	17	98	21	15	Self-setting fires
Wylądowania atmosferyczne	43	65	65	42	Statics

a Kłeski żywiołowe, katastrofy, wypadki, awarie i inne zagrożenia życia i mienia. b Łącznie z budynkami inwentarskimi i gospodarczymi, maszynami rolniczymi. c Pożary np.: śmietników, wysypisk, kanałów wentylacyjnych, garaży wolnostojących, traw. d Według szacunków przeprowadzonych bezpośrednio po akcji ratowniczej, w cenach bieżących. e Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych. f Podczas akcji ratowniczych.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie.

a Natural disasters, catastrophes, accidents, failures and other threats to life and property. b Including livestock and farm buildings, agricultural machinery. c For example fires of: the bins, dumps, ventilation channels, detached garages, grasses. d According to estimation conducted immediately after rescue operation, in current prices. e Of the State Fire Service and Volunteer Fire Services. f During rescue operations.

Source: data of the Voivodship State Fire Service Headquarters in Kraków.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury ludności **faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgonu) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
 - 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL - Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów - o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach;
 - 5) wyników badania GUS dotyczącego stanu i struktury ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące). Badanie to jest prowadzone cyklicznie według stanu w dniu 31 XII każdego roku.

U w a g a. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za lata 1999-2009 opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the **population (actually living in a gmina)**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) the difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 - above 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;
 - 2) the registers of the Ministry of the Interior on internal and international migration of the population for permanent residence (since 2006 the source of these data is PESEL register - Common Electronic System of Population Register);
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of courts - regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces;
 - 5) results of CSO surveys concerning the size and structure of the population registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 above 2 months). This survey is conducted cyclically as of 31 XII each year.

N o t e. Data about population (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) for 1999-2009 were prepared assuming the number of population balanced on the basis of results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 of the Population and Housing Census 2011.

2. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni w wieku 45-64 lata i kobiety w wieku 45-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

3. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

4. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół

2. *The working age population refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.*

3. *Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.*

4. *Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:*

- *marriages - according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);*
- *separations - according to the plaintiff's place of residence (in case when the plaintiff is living abroad, the spouse's place of residence is used; in case of concerted petition of both persons - the husband's place of residence is used);*
- *divorces - according to the plaintiff's place of residence (in case when the plaintiff is living abroad, the spouse's place of residence is used);*
- *births - according to the mother's place of permanent residence;*
- *deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.*

*The data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) marriages subordinate to the internal law of the Church or the Religious Association are also registered in the civil status offices. Marriages contracted in this form are subordinate to the Polish law and induce the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.*

The religious marriages may be contracted in ten Churches and the Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan

Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Institucja separacji została wprowadzona na mocy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 532), od 16 XII 1999 roku.

Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód z dwoma wyjątkami:

- małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa,
- na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji.

Oprócz **separacji** orzeczonych w 2013 roku w województwie wystąpiło 12 przypadków **zniesienia separacji** - 6 w podregionie m. Kraków, 3 w podregionie krakowskim, 2 w podregionie nowosądeckim i 1 w podregionie tarnowskim.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzic z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym

Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

The institution of separation is introduced according to the law dated 21 May 1999 (Journal of Laws No. 52, item 532), since 16 XII 1999.

The separation induces similar consequences as the dissolution of a marriage by divorce with two exceptions:

- spouse living in separation cannot contract a marriage,*
- on concerted demand of spouses the court adjudicates the annulment of separation.*

Apart from separations adjudicated in 2013 in voivodship 12 annulments of separation occurred - 6 in the subregion of the city of Kraków, 3 in the Krakowski subregion, 2 in the Nowosądecki subregion and 1 in the Tarnowski subregion.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including in-

zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

5. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

6. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych, przy czym dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch ujęciach:

- wariant I – przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 2 na str. 95,
- wariant II – uwzględniając zmiany granicy wieku emerytalnego; zgodnie z ustawą z dnia 11 V 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 637) dla kolejnych lat prognozy jako dolną granicę wieku poprodukcyjnego (jednocześnie górną granicę wieku produkcyjnego) przyjęto:
 - dla mężczyzn - 65,75 lat w 2015 r. oraz 67,0 lat w latach 2020-2050,
 - dla kobiet - 60,75 lat w 2015 r., 62,0 lata w 2020 r., 63,25 lat w 2025 r., 64,5 lat w 2030 r., 65,75 lat w 2035 r. oraz 67,0 lat w latach 2040-2050.

7. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

8. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

9. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI:

- do 2009 r. - zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. - faktycznie zamieszkałej.

fant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

5. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

6. Population projection until 2050 calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 as well as assumption concerning fertility, mortality and international migration, data about population by working and post-working age are given in two approaches:

- *variant I - assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 2 on page 95,*
- *variant II - taking into account changes in the retirement age, on the basis of the Law changing the national law on pensions and retirement pay from National Insurance Fund and some other laws for the subsequent years of projection as the lower limit of the post-working age (the upper limit of the working age) were used:*
 - *for males - 65.75 years in 2015 and 67.0 in 2020-2050,*
 - *for females - 60.75 years in 2015, 62.0 in 2020, 63.25 in 2025, 64.5 in 2030, 65.75 in 2035 and 67.0 in 2040-2050.*

7. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registrations for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

8. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

9. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI:

- *to 2009 - registered for permanent residence,*
- *since 2010 - de facto population (population actually residing).*

TABL. 1 (48). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^ŕ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M w tys.	3263	3331	3350	3357	T O T A L in thous.
mężczyźni	1583	1617	1626	1629	males
kobiety	1680	1714	1725	1728	females
Miasta	1621	1642	1641	1638	Urban areas
Wieś	1642	1689	1709	1718	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M: w tysiącach	3266	3337	3354	3361	T O T A L: in thousands
na 1 km²	215	220	221	221	per 1 km²
w miastach w %					in urban areas in %
ludności ogółem	49,6	49,2	48,9	48,7	of total population
mężczyźni w tys.	1584	1619	1627	1630	males in thous.
kobiety: w tysiącach	1682	1717	1727	1730	females: in thousands
na 100 mężczyzn	106	106	106	106	per 100 males
Miasta w tys.	1619	1642	1639	1637	Urban areas in thous.
Wieś w tys.	1647	1695	1715	1723	Rural areas in thous.

a Na podstawie bilansów; dla 2005 r. z uwzględnieniem wyników NSP 2002, od 2010 r. – NSP 2011.

a Based on balances: for 2005 considering results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 – the Population and Housing Census 2011.

TABL. 2 (49). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**

Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3266187	3336699	3354077	3360581	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	713620	663462	649783	644733	Pre-working age
mężczyźni	365282	339555	332819	330312	males
kobiety	348338	323907	316964	314421	females
Miasta	299320	279009	274393	273710	Urban areas
mężczyźni	153148	142770	140610	140424	males
kobiety	146172	136239	133783	133286	females
Wieś	414300	384453	375390	371023	Rural areas
mężczyźni	212134	196785	192209	189888	males
kobiety	202166	187668	183181	181135	females
W wieku produkcyjnym	2046573	2122614	2124925	2120442	Working age
mężczyźni	1051423	1105301	1110531	1110117	males
kobiety	995150	1017313	1014394	1010325	females
Miasta	1057633	1063768	1046756	1035115	Urban areas
mężczyźni	529458	542186	536372	531843	males
kobiety	528175	521582	510384	503272	females
Wieś	988940	1058846	1078169	1085327	Rural areas
mężczyźni	521965	563115	574159	578274	males
kobiety	466975	495731	504010	507053	females

TABL. 2 (49). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	505994	550623	579369	595406	Post-working age
mężczyźni	167607	174547	183638	189907	males
kobiety	338387	376076	395731	405499	females
Miasta	262445	299143	318181	328427	Urban areas
mężczyźni	84345	92277	98294	102140	males
kobiety	178100	206866	219887	226287	females
Wieś	243549	251480	261188	266979	Rural areas
mężczyźni	83262	82270	85344	87767	males
kobiety	160287	169210	175844	179212	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRO- ODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM ..	60	57	58	58	NON-WORKING AGE POPU- LATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	51	47	47	47	Males
Kobiety	69	69	70	71	Females

TABL. 3 (50). **LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2005	2010	2012	2013					
				ogółem grand total	w tym mężczyźni of which males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
OGÓŁEM.... TOTAL	3266187	3336699	3354077	3360581	1630336	1637252	774407	1723329	855929
0—2 lata	96216	116099	109387	105851	54372	47852	24759	57999	29613
3—6	137476	136858	149228	153350	78710	67807	34907	85543	43803
7—12	238061	208104	202438	200812	102805	83561	42833	117251	59972
13—15	142836	116213	109858	108176	55368	42952	22145	65224	33223
16—18	149702	132179	121181	116495	59485	47157	23692	69338	35793
19—24	342761	311236	294030	284632	144965	124304	62769	160328	82196
25—29	270194	285396	282310	274733	138327	135963	67012	138770	71315
30—34	240138	271127	277336	283083	142208	146439	72916	136644	69292
35—39	212491	239987	254932	261466	131521	131516	65455	129950	66066
40—44	215142	211860	218963	224426	112586	106335	52490	118091	60096
45—49	238116	213833	209221	208145	104947	95761	46861	112384	58086
50—54	229218	235692	225510	218821	108535	105003	49463	113818	59072
55—59	189259	223775	228560	230578	111993	123774	56564	106804	55429
60—64	128038	181313	197304	202932	94607	113599	50401	89333	44206
65—69	133833	118782	137395	148449	65843	84711	36399	63738	29444
70—74	121392	119307	110033	107523	44786	58711	24000	48812	20786
75—79	93817	101116	101415	101998	38892	53994	20351	48004	18541
80—84		69281	74918	76061	25920	40068	13674	35993	12246
85—89		33967	36907	38451	11040	20007	5859	18444	5181
90—94	87497	8271	11065	12561	3006	6540	1619	6021	1387
95—99		2004	1758	1655	340	945	188	710	152
100 lat i więcej and more		299	328	383	80	253	50	130	30

TABL. 4 (51). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM..... 2005 TOTAL	55	1619398	49,6
2010	60	1641920	49,2
2012	61	1639330	48,9
2013	61	1637252	48,7
Poniżej 2000..... <i>Below</i>	2	3337	0,1
2000— 4999.....	16	55031	1,6
5000— 9999.....	15	104808	3,1
10000— 19999.....	14	197498	5,9
20000— 49999.....	11	321523	9,6
50000— 99999.....	1	83943	2,5
100000—199999.....	1	112120	3,3
200000 i więcej..... <i>and more</i>	1	758992	22,6

TABL. 5 (52). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM..... 2005 TOTAL	167	1646789	50,4
2010	168	1694779	50,8
2012	168	1714747	51,1
2013	168	1723329	51,3
Poniżej 2000..... <i>Below</i>	1	1489	0,0
2000— 4999.....	19	75216	2,2
5000— 6999.....	30	184065	5,5
7000— 9999.....	52	438778	13,1
10000— 19999.....	54	728456	21,7
20000 i więcej..... <i>and more</i>	12	295325	8,8

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
^a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (53). **MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN POPULATION AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	35,4	36,8	37,5	37,9	TOTAL
mężczyźni	33,7	35,3	36,0	36,4	males
kobiety	37,1	38,5	39,0	39,4	females
Miasta	37,3	38,6	39,3	39,6	Urban areas
mężczyźni	35,0	36,6	37,2	37,7	males
kobiety	39,8	41,0	41,5	41,8	females
Wieś	33,6	35,1	35,8	36,2	Rural areas
mężczyźni	32,5	34,1	34,8	35,2	males
kobiety	34,7	36,2	36,8	37,2	females

TABL. 7 (54). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mażeństwa Marriages		Separa- cje orze- czone Separations adjudi- cated	Rozwody Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony	Deaths	Przyrost natural- ny Natural increase
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemo- włąt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLEDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	18065	14073	1087	4676	32477	28965	189	3512
TOTAL	2010	20381	15275	222	3621	37049	29633	168	7416
	2012	18197	13405	242	4817	35117	30588	134	4529
	2013	16614	11947	180	3989	34307	30277	131	4030
Miasta	2005	8855	6353	642	3552	14521	14518	84	3
Urban areas	2010	9517	6493	141	2519	17057	14914	72	2143
	2012	8272	5487	160	3319	15977	15593	56	384
	2013	7571	4815	110	2664	15581	15225	59	356
Wieś.....	2005	9210	7720	445	1124	17956	14447	105	3509
Rural areas	2010	10864	8782	81	1102	19992	14719	96	5273
	2012	9925	7918	82	1498	19140	14995	78	4145
	2013	9043	7132	70	1325	18726	15052	72	3674

NA 1000 LUDNOŚCI^b
 PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM	2005	5,6	4,3	3,3	1,4	10,0	8,9	5,8	1,1
TOTAL	2010	6,1	4,6	0,7	1,1	11,1	8,9	4,5	2,2
	2012	5,4	4,0	0,7	1,4	10,5	9,1	3,8	1,4
	2013	5,0	3,6	0,5	1,2	10,2	9,0	3,8	1,2
Miasta	2005	5,5	4,0	4,0	2,2	9,1	9,1	5,8	0,0
Urban areas	2010	5,8	4,0	0,9	1,5	10,4	9,1	4,2	1,3
	2012	5,0	3,3	1,0	2,0	9,7	9,5	3,5	0,2
	2013	4,6	2,9	0,7	1,6	9,5	9,3	3,8	0,2
Wieś.....	2005	5,6	4,7	2,7	0,7	10,9	8,8	5,9	2,1
Rural areas	2010	6,4	5,2	0,5	0,7	11,8	8,7	4,8	3,1
	2012	5,8	4,6	0,5	0,9	11,2	8,8	4,1	2,4
	2013	5,3	4,2	0,4	0,8	10,9	8,8	3,8	2,1

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku separacji - na 10 tys. ludności, zgonów niemowląt - na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations - data are presented per 10 thous. population; infant deaths - per 1000 live births.

TABL. 8 (55).

MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte <i>Marriages contracted</i>	Małżeństwa rozwiązane <i>Marriages dissolved</i>						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a <i>Difference between contracted and dissolved marriages^a</i>
		ogółem <i>total</i>	przez śmierć <i>by death of</i>		przez rozwód <i>by divorce</i>	na 1000 istniejących małżeństw <i>per 1000 existing marriages</i>		
			męża <i>husband</i>	żony <i>wife</i>		ogółem <i>total</i>	w tym przez rozwód <i>of which by divorce</i>	
OGÓŁEM..... 2005	18065	17352	9391	3285	4676	22,9	6,2	1477
TOTAL 2010	20381	16260	9225	3414	3621	20,8	4,6	5180
2012	18197	17769	9603	3349	4817	22,4	6,1	1422
2013	16614	16533	9177	3367	3989	20,8	5,0	959
Miasta..... 2005	8855	9951	4689	1710	3552	26,3	9,4	-1493
<i>Urban areas</i> 2010	9517	8989	4656	1814	2519	23,8	6,7	93
2012	8272	9870	4813	1738	3319	25,6	8,6	-2068
2013	7571	8984	4568	1752	2664	23,4	6,9	-1805
Wieś..... 2005	9210	7401	4702	1575	1124	19,5	3,0	2970
<i>Rural areas</i> 2010	10864	7271	4569	1600	1102	17,9	2,7	5087
2012	9925	7899	4790	1611	1498	19,3	3,7	3490
2013	9043	7549	4609	1615	1325	18,3	3,2	2764

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.
 a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons.

TABL. 9 (56).

MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW
MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2013

MĘŻCZYŹNI W WIEKU <i>MALES AT AGE</i>	Ogółem <i>Total</i>	Kobiety w wieku <i>Females at age</i>							60 lat i więcej <i>and more</i>
		19 lat i mniej <i>under 20 years</i>	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM.....	16614	551	5964	6313	2101	775	466	288	156
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	90	67	22	1	-	-	-	-	-
20—24.....	3237	351	2415	433	28	10	-	-	-
25—29.....	7305	105	2921	3794	421	58	5	1	-
30—34.....	3378	22	537	1665	981	150	21	2	-
35—39.....	1229	4	50	334	488	292	60	1	-
40—49.....	766	2	16	78	164	224	243	37	2
50—59.....	321	-	2	8	16	37	107	131	20
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	288	-	1	-	3	4	30	116	134

TABL. 9 (56). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (cd.)**
MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED
IN 2013 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	60 lat i więcej and more

OGÓŁEM (dok.)
TOTAL (cont.)

W tym małżeństwa wyznaniowe^a.....	11947	289	4752	5018	1311	351	118	64	44
<i>Of which church or religious marriages^a</i>									
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	52	34	17	1	-	-	-	-	-
20—24	2443	189	1888	343	19	4	-	-	-
25—29	5954	52	2415	3172	287	27	1	-	-
30—34	2441	9	395	1280	661	87	8	1	-
35—39	655	4	30	191	272	140	18	-	-
40—49	259	1	6	30	71	85	60	6	-
50—59	71	-	-	1	1	8	25	31	5
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	72	-	1	-	-	-	6	26	39

MIASTA
URBAN AREAS

RAZEM.....	7571	137	1886	3226	1266	443	301	200	112
TOTAL									
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	23	16	7	-	-	-	-	-	-
20—24	972	81	693	177	13	8	-	-	-
25—29	3181	33	955	1906	254	30	3	-	-
30—34	1794	5	199	905	587	84	13	1	-
35—39	713	-	19	184	301	164	44	1	-
40—49	464	2	12	50	98	121	152	27	2
50—59	221	-	1	4	11	32	66	93	14
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	203	-	-	-	2	4	23	78	96
W tym małżeństwa wyznaniowe^a.....	4815	47	1349	2433	715	160	54	33	24
<i>Of which church or religious marriages^a</i>									
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	11	6	5	-	-	-	-	-	-
20—24	647	33	482	122	8	2	-	-	-
25—29	2442	7	726	1538	161	10	-	-	-
30—34	1188	-	125	657	360	43	3	-	-
35—39	333	-	8	96	153	66	10	-	-
40—49	127	1	3	20	33	34	30	6	-
50—59	33	-	-	-	-	5	9	16	3
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	34	-	-	-	-	-	2	11	21

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 9 (56). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2013 (cont.)

MĘZCZYŻNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	60 lat i więcej and more
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	9043	414	4078	3087	835	332	165	88	44
19 lat i mniej Under 20 years	67	51	15	1	-	-	-	-	-
20—24	2265	270	1722	256	15	2	-	-	-
25—29	4124	72	1966	1888	167	28	2	1	-
30—34	1584	17	338	760	394	66	8	1	-
35—39	516	4	31	150	187	128	16	-	-
40—49	302	-	4	28	66	103	91	10	-
50—59	100	-	1	4	5	5	41	38	6
60 lat i więcej and more	85	-	1	-	1	-	7	38	38
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	7132	242	3403	2585	596	191	64	31	20
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej Under 20 years	41	28	12	1	-	-	-	-	-
20—24	1796	156	1406	221	11	2	-	-	-
25—29	3512	45	1689	1634	126	17	1	-	-
30—34	1253	9	270	623	301	44	5	1	-
35—39	322	4	22	95	119	74	8	-	-
40—49	132	-	3	10	38	51	30	-	-
50—59	38	-	-	1	1	3	16	15	2
60 lat i więcej and more	38	-	1	-	-	-	4	15	18

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (57). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2013

POPZEDNI STAN CYWILNY MĘZCZYŻYN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM GRAND TOTAL	16614	15234	247	1133
Kawalerowie Single	15078	14491	75	512
Wdowcy Widowers	227	57	100	70
Rozwidzeni Divorced	1309	686	72	551

TABL. 10 (57). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2013 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2013 (cont.)

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYZN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM TOTAL	7571	6717	130	724
Kawalerowie Single	6537	6219	30	288
Wdowcy Widowers	132	31	52	49
Rozwiedzeni Divorced	902	467	48	387
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM TOTAL	9043	8517	117	409
Kawalerowie Single	8541	8272	45	224
Wdowcy Widowers	95	26	48	21
Rozwiedzeni Divorced	407	219	24	164

TABL. 11 (58). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	2010	15275	6493	8782
	2012	13405	5487	7918
	2013	11947	4815	7132
Kościół Katolicki		11908	4799	7109
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		17	5	12
Kościół Ewangelicko-Augsburski		3	1	2
Kościół Ewangelicko-Reformowany		1	1	-
Kościół Chrześcijan Baptystów		2	2	-
Kościół Polskokatolicki		9	3	6
Kościół Starokatolicki Mariawitów		1	1	-
Kościół Zielonoświątkowy		6	3	3

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 12 (59).

**ROZWOODY W 2013 R. WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE
WNIESIENIA POWÓDZTWA***DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION
FOR DIVORCE IN 2013*

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku <i>Females at age</i>							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM..... GRAND TOTAL	3989	12	262	772	789	730	888	423	113
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	2	-	2	-	-	-	-	-	-
20—24.....	86	7	58	17	4	-	-	-	-
25—29.....	549	4	158	332	50	2	2	-	1
30—34.....	800	-	32	320	390	50	8	-	-
35—39.....	768	1	10	86	272	347	50	2	-
40—49.....	1070	-	2	17	66	309	655	21	-
50—59.....	532	-	-	-	7	22	161	319	23
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	182	-	-	-	-	-	12	81	89

MIASTA
URBAN AREAS

RAZEM..... TOTAL	2664	5	126	479	543	488	628	305	90
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	1	-	1	-	-	-	-	-	-
20—24.....	50	4	33	10	3	-	-	-	-
25—29.....	315	1	71	203	37	1	1	-	1
30—34.....	548	-	16	202	287	36	7	-	-
35—39.....	506	-	4	56	170	238	36	2	-
40—49.....	728	-	1	8	43	200	465	11	-
50—59.....	374	-	-	-	3	13	108	234	16
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	142	-	-	-	-	-	11	58	73

WIEŚ
RURAL AREAS

RAZEM..... TOTAL	1325	7	136	293	246	242	260	118	23
19 lat i mniej..... <i>Under 20 years</i>	1	-	1	-	-	-	-	-	-
20—24.....	36	3	25	7	1	-	-	-	-
25—29.....	234	3	87	129	13	1	1	-	-
30—34.....	252	-	16	118	103	14	1	-	-
35—39.....	262	1	6	30	102	109	14	-	-
40—49.....	342	-	1	9	23	109	190	10	-
50—59.....	158	-	-	-	4	9	53	85	7
60 lat i więcej..... <i>and more</i>	40	-	-	-	-	-	1	23	16

TABL. 13 (60). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	4676	3621	4817	3989	TOTAL
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1591	1523	2018	1645	Marriages without children
Z dziećmi	3085	2098	2799	2344	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1823	1385	1833	1467	1
2	943	578	786	739	2
3	245	108	151	103	3
4 i więcej	74	27	29	35	4 and more
MIASTA	3552	2519	3319	2664	URBAN AREAS
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1288	1115	1484	1165	Marriages without children
Z dziećmi	2264	1404	1835	1499	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1378	957	1234	968	1
2	686	369	490	459	2
3	155	62	94	53	3
4 i więcej	45	16	17	19	4 and more
WIEŚ	1124	1102	1498	1325	RURAL AREAS
rozwoy małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	303	408	534	480	Marriages without children
Z dziećmi	821	694	964	845	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	445	428	599	499	1
2	257	209	296	280	2
3	90	46	57	50	3
4 i więcej	29	11	12	16	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (61). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	32477	37049	35117	34307	15581	18726	Live births
chłopcy	16673	19228	18046	17677	8052	9625	males
dziewczęta	15804	17821	17071	16630	7529	9101	females
Małżeńskie	29401	33082	30987	29963	13012	16951	Legitimate
chłopcy	15123	17177	15857	15403	6704	8699	males
dziewczęta	14278	15905	15130	14560	6308	8252	females
Pozamałżeńskie	3076	3967	4130	4344	2569	1775	Illegitimate
chłopcy	1550	2051	2189	2274	1348	926	males
dziewczęta	1526	1916	1941	2070	1221	849	females
Urodzenia martwe	158	159	158	99	42	57	Still births
chłopcy	76	88	88	49	25	24	males
dziewczęta	82	71	70	50	17	33	females

TABL. 15 (62). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a**
ORAZ WIEKU MATKI
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem <i>Total</i>	Kolejność urodzenia dziecka u matki <i>Birth order</i>					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze <i>and over</i>

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	32477	15434	10663	3830	1421	552	576
TOTAL	2010	37049	17749	13050	4256	1233	417	344
	2012	35117	16409	12850	4024	1169	392	273
	2013	34307	15932	12529	4112	1100	375	259
19 lat i mniej		905	842	60	3	-	-	-
<i>Under 20 years</i>								
20—24		5559	4135	1193	192	32	6	1
25—29		12349	6853	4368	926	145	45	12
30—34		10366	3191	5011	1628	374	99	63
35—39		4283	801	1698	1124	417	154	89
40—44		807	108	191	228	127	67	86
45 lat i więcej		38	2	8	11	5	4	8
<i>and more</i>								

W ODSETKACH
IN PERCENT

OGÓŁEM	2005	100,0	47,5	32,8	11,8	4,4	1,7	1,8
TOTAL	2010	100,0	47,9	35,2	11,5	3,3	1,1	1,0
	2012	100,0	46,7	36,6	11,5	3,3	1,1	0,8
	2013	100,0	46,4	36,5	12,0	3,2	1,1	0,8
19 lat i mniej		100,0	93,0	6,7	0,3	-	-	-
<i>Under 20 years</i>								
20—24		100,0	74,3	21,5	3,5	0,6	0,1	0,0
25—29		100,0	55,5	35,4	7,4	1,2	0,4	0,1
30—34		100,0	30,8	48,3	15,7	3,6	1,0	0,6
35—39		100,0	18,7	39,6	26,2	9,8	3,6	2,1
40—44		100,0	13,4	23,7	28,3	15,7	8,3	10,6
45 lat i więcej		100,0	5,3	21,1	28,9	13,2	10,5	21,0
<i>and more</i>								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 17 (64). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem <i>Grand total</i>	Męż- czyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Fe- males</i>	Miasta <i>Urban areas</i>			Wieś <i>Rural areas</i>		
				razem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	razem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
 PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM.....	2005	892	959	829	908	978	844	877	941	813
TOTAL	2010	890	947	836	908	977	846	871	918	825
	2012	913	991	839	950	1039	871	877	948	808
	2013	902	952	855	929	985	879	876	922	830
0 lat ^a		382	424	337	379	373	385	384	468	297
1—4 lata		11	10	12	7	6	9	14	14	15
5—9		10	11	8	12	13	11	8	10	6
10—14		9	11	6	4	3	6	12	17	6
15—19		38	52	23	42	52	33	35	53	16
20—24		49	81	17	44	70	18	53	89	15
25—29		42	63	22	49	74	24	36	52	19
30—34		69	109	29	75	121	30	62	96	27
35—39		106	166	46	110	175	46	103	157	46
40—44		170	264	74	145	222	70	192	300	78
45—49		311	456	163	328	468	195	296	445	135
50—54		512	722	305	491	705	302	531	737	308
55—59		810	1160	480	814	1176	510	805	1143	441
60—64		1227	1758	765	1164	1685	749	1308	1842	788
65—69		1807	2691	1103	1777	2645	1121	1846	2749	1077
70—74		2564	3757	1716	2505	3608	1750	2633	3927	1676
75—79		4120	5588	3219	3868	5116	3118	4404	6104	3334
80—84		7070	8959	6099	6578	8146	5766	7615	9870	6467
85 lat i więcej		15498	17567	14729	14261	15714	13710	16846	19652	15827
<i>and more</i>										

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
 a *In* per 100 thous. live births.

TABL. 18 (65). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a**
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS		Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>	
		na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>					
		OGÓŁEM	2005	892	959	829	908
TOTAL	2010	890	947	836	908	871	
	2011	890	958	826	904	876	
	2012	913	991	839	950	877	
w tym: <i>of which:</i>							
Choroby zakaźne i pasożytnicze		7	8	6	7	7	
<i>Infectious and parasitic diseases</i>							

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a *In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).*

TABL. 18 (65). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a (cd.)**
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a (cont.)

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>
	na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>				
Nowotwory	236	277	198	264	209
<i>Neoplasms</i>					
w tym nowotwory złośliwe	225	264	188	251	200
<i>of which malignant neoplasms</i>					
w tym:					
<i>of which:</i>					
nowotwór złośliwy żołądka	15	19	10	16	13
<i>malignant neoplasm of stomach</i>					
nowotwór złośliwy trzustki	11	12	11	13	10
<i>malignant neoplasm of pancreas</i>					
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	49	77	23	55	44
<i>malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung</i>					
nowotwór złośliwy sutka u kobiet	13	-	26	17	10
<i>malignant neoplasm of female breast</i>					
nowotwór złośliwy szyjki macicy	4	-	7	5	3
<i>malignant neoplasm of cervix uteri</i>					
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	11	22	-	12	10
<i>malignant neoplasm of prostate</i>					
białaczka	6	7	6	7	6
<i>leukemia</i>					
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	11	10	11	11	11
<i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases</i>					
w tym cukrzyca	10	8	10	9	10
<i>of which diabetes mellitus</i>					
Zaburzenia psychiczne	6	11	1	5	6
<i>Mental and behavioural disorders</i>					
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	12	12	12	13	11
<i>Diseases of the nervous system and sense organs</i>					
Choroby układu krążenia	441	434	447	453	429
<i>Diseases of the circulatory system</i>					
w tym:					
<i>of which:</i>					
choroba nadciśnieniowa	13	11	15	10	16
<i>hypertensive disease</i>					
choroba niedokrwienności serca	135	195	137	171	159
<i>ischaemic heart disease</i>					
w tym ostry zawał serca	28	34	23	30	27
<i>of which acute myocardial infarction</i>					
choroby naczyń mózgowych	74	70	78	73	75
<i>cerebrovascular diseases</i>					
miażdżycy	150	114	184	162	139
<i>atherosclerosis</i>					
Choroby układu oddechowego	39	48	30	37	41
<i>Diseases of the respiratory system</i>					
Choroby układu trawiennego	35	41	30	41	29
<i>Diseases of the digestive system</i>					
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	14	10	4	9	5
<i>of which fibrosis and cirrhosis of liver</i>					
Choroby układu moczowo-płciowego	13	13	14	14	13
<i>Diseases of the genitourinary system</i>					

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 20 (67). **ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ**
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS	Ogółem Total	Chłopc Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births	
						w liczbach bez- względ- nych in absolute numbers	
OGÓŁEM	2005	189	582	660	500	578	585
TOTAL	2010	168	453	478	426	422	480
	2011	152	428	423	433	435	422
	2012	134	382	388	375	351	408
w tym: of which:							
Choroby zakaźne i pasożytnicze		1	3	6	-	6	-
<i>Infectious and parasitic diseases</i>							
w tym posocznica		1	3	6	-	6	-
<i>of which septicaemia</i>							
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe		60	171	166	176	113	219
<i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>							
w tym: of which:							
wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego		4	11	17	6	13	13
<i>congenital malformations of the nervous system</i>							
wrodzone wady serca		15	43	28	59	13	68
<i>congenital malformation of heart</i>							
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		65	185	199	170	213	162
<i>Conditions originating in the perinatal period</i>							
w tym: of which:							
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu <i>disorders related to length of gestation and fetal growth</i>		51	145	155	135	175	120
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego		2	6	6	6	13	-
<i>respiratory disorders specific to the perinatal period</i>							

TABL. 21 (68). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	471	467	468	752	TOTAL
w tym dokonane	411	349	333	479	<i>of which committed</i>
Miasta	210	225	228	423	<i>Urban areas</i>
Wieś	261	242	240	327	<i>Rural areas</i>
Wiek samobójców:					<i>Age of suicidal persons:</i>
14 lat i mniej	8	3	5	5	<i>14 and less</i>
15—19	27	20	22	42	<i>15—19</i>
20—29	71	82	89	113	<i>20—29</i>
30—49	180	170	156	211	<i>30—49</i>
50—69	148	142	155	205	<i>50—69</i>
70 lat i więcej	34	50	40	67	<i>70 and more</i>

^a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku. Od 2013 r. nastąpiła zmiana systemu naliczania danych. Dane nie są w pełni porównywalne z danymi z lat wcześniejszych.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

^a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown. Since 2013 system of calculating data has changed. Data are not strictly comparable with data of previous years.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Kraków.

TABL. 22 (69). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat <i>Life expectancy at age specified</i>					SPECIFICATION
	0	15	30	45	60	
MEŻCZYŻNI <i>MALES</i>						
OGÓŁEM 2005	72,27	57,90	43,52	29,77	18,15	TOTAL
2010	73,74	59,23	44,85	30,92	19,00	
2012	74,00	59,44	44,99	31,04	19,12	
2013	74,78	60,20	45,72	31,71	19,52	
Miasta.....	75,25	60,60	46,11	32,11	19,96	<i>Urban areas</i>
Wieś.....	74,31	59,78	45,30	31,27	19,03	<i>Rural areas</i>
KOBIETY <i>FEMALES</i>						
OGÓŁEM 2005	80,17	65,77	50,95	36,43	22,95	TOTAL
2010	81,42	66,89	52,05	37,46	23,89	
2012	81,88	67,28	52,45	37,82	24,21	
2013	82,04	67,42	52,60	37,93	24,31	
Miasta.....	82,00	67,41	52,64	37,97	24,41	<i>Urban areas</i>
Wieś.....	82,00	67,35	52,49	37,81	24,13	<i>Rural areas</i>

TABL. 23 (70). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION^a
As of 31 XII

I *Wariant* / I *Variant*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	<i>w tysiącach in thousands</i>							
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	3373,3	3396,0	3407,4	3403,1	3383,9	3354,6	3319,3	3279,4
W wieku przedprodukcyjnym .. <i>Pre-working age</i>	636,4	627,6	617,6	574,6	545,0	518,7	503,2	495,5
mężczyźni..... <i>males</i>	326,3	322,2	317,4	295,5	280,3	266,8	258,8	254,8
kobiety..... <i>females</i>	310,1	305,3	300,2	279,1	264,7	251,9	244,4	240,7
Miasta..... <i>Urban areas</i>	270,2	268,6	262,6	239,4	222,1	207,8	200,4	197,5
mężczyźni..... <i>males</i>	139,1	138,3	135,3	123,3	114,4	107,0	103,2	101,7
kobiety..... <i>females</i>	131,1	130,3	127,3	116,1	107,7	100,8	97,2	95,8
Wieś..... <i>Rural areas</i>	366,2	358,9	355,0	335,2	322,9	310,9	302,8	298,0
mężczyźni..... <i>males</i>	187,3	183,9	182,1	172,2	165,9	159,7	155,6	153,1
kobiety..... <i>females</i>	178,9	175,0	172,9	163,0	157,0	151,2	147,2	144,9

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 97.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age, see general notes, item 6 on page 97.

TABL. 23 (70). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION^a (cont.)
As of 31 XII

I Wariant (dok.) / I Variant (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tysiącach				in thousands			
W wieku produkcyjnym <i>Working age</i>	2108,8	2054,8	2006,4	1992,3	1944,5	1865,5	1752,6	1635,4
<i>mężczyźni</i> <i>males</i>	1107,5	1083,3	1054,8	1048,7	1033,4	1003,6	953,8	891,7
<i>kobiety.....</i> <i>females</i>	1001,2	971,5	951,6	943,6	911,1	861,9	798,8	743,7
Miasta <i>Urban areas</i>	1015,1	958,1	918,7	902,2	869,4	818,3	748,7	680,6
<i>mężczyźni</i> <i>males</i>	523,9	497,2	474,8	467,3	455,7	435,6	404,2	367,4
<i>kobiety.....</i> <i>females</i>	491,2	460,9	443,9	434,9	413,7	382,7	344,5	313,2
Wieś..... <i>Rural areas</i>	1093,7	1096,7	1087,6	1090,1	1075,1	1047,1	1003,8	954,8
<i>mężczyźni</i> <i>males</i>	583,7	586,1	580,0	581,4	577,7	567,9	549,6	524,3
<i>kobiety.....</i> <i>females</i>	510,0	510,6	507,6	508,7	497,4	479,2	454,2	430,5
W wieku poprodukcyjnym <i>Post-working age</i>	628,1	713,6	783,4	836,2	894,4	970,4	1063,5	1148,5
<i>mężczyźni</i> <i>males</i>	202,8	242,9	282,4	308,2	329,3	359,4	402,2	452,1
<i>kobiety.....</i> <i>females</i>	425,3	470,7	501,0	528,0	565,1	611,0	661,3	696,4
Miasta <i>Urban areas</i>	348,3	393,4	418,4	429,3	444,1	471,2	509,6	542,8
<i>mężczyźni</i> <i>males</i>	109,6	130,6	146,4	152,2	156,6	167,4	186,6	209,6
<i>kobiety.....</i> <i>females</i>	238,7	262,8	272,0	277,1	287,5	303,8	323,0	333,2
Wieś..... <i>Rural areas</i>	279,7	320,2	365,0	406,9	450,3	499,2	553,9	605,7
<i>mężczyźni</i> <i>males</i>	93,2	112,4	136,0	155,9	172,7	192,0	215,5	242,5
<i>kobiety.....</i> <i>females</i>	186,5	207,8	229,0	251,0	277,6	307,2	338,4	363,2
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE- PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUK- CYJNYM	60	65	70	71	74	80	89	101
<i>NON-WORKING AGE POPU- LATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE</i>								
Mężczyźni <i>Males</i>	48	52	57	58	59	62	69	72
Kobiety..... <i>Females</i>	73	80	84	86	91	100	113	126

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 97.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age, see general notes, item 6 on page 97.

TABL. 23 (70). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION^a (cont.)
As of 31 XII
II Wariant / II Variant

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tysiącach				in thousands			
W wieku produkcyjnym <i>Working age</i>	2139,5	2138,8	2111,3	2119,4	2112,4	2087,6	1994,5	1870,9
mężczyźni	1120,4	1122,4	1094,1	1085,3	1071,1	1048,2	1003,9	944,8
<i>males</i>								
kobiety	1019,1	1016,4	1017,2	1034,1	1041,3	1039,4	990,6	926,1
<i>females</i>								
Miasta	1032,2	1001,1	967,6	959,3	946,8	923,9	864,7	790,1
<i>Urban areas</i>								
mężczyźni	530,8	517,2	492,7	483,0	472,2	456,0	427,6	391,7
<i>males</i>								
kobiety	501,4	483,9	474,9	476,3	474,6	467,9	437,1	398,4
<i>females</i>								
Wieś.....	1107,3	1137,7	1143,7	1160,0	1165,5	1163,8	1129,7	1080,9
<i>Rural areas</i>								
mężczyźni	589,6	605,2	601,4	602,2	598,9	592,2	576,2	553,1
<i>males</i>								
kobiety	517,7	532,5	542,3	557,8	566,6	571,6	553,5	527,8
<i>females</i>								
W wieku poprodukcyjnym <i>Post-working age</i>	597,3	629,6	678,5	709,1	726,6	748,2	821,6	912,9
mężczyźni	189,9	203,8	243,1	271,6	291,7	314,7	352,1	399,0
<i>males</i>								
kobiety	407,4	425,8	435,4	437,5	434,9	433,5	469,5	513,9
<i>females</i>								
Miasta	331,2	350,3	369,5	372,1	366,6	365,6	393,6	433,2
<i>Urban areas</i>								
mężczyźni	102,7	110,5	128,5	136,5	140,1	147,0	163,2	185,3
<i>males</i>								
kobiety	228,5	239,8	241,0	235,6	226,5	218,6	230,4	247,9
<i>females</i>								
Wieś.....	266,1	279,3	309,0	337,0	359,9	382,6	428,0	479,7
<i>Rural areas</i>								
mężczyźni	87,2	93,3	114,6	135,1	151,5	167,7	188,9	213,7
<i>males</i>								
kobiety	178,9	186,0	194,4	201,9	208,4	214,9	239,1	266,0
<i>females</i>								
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE- PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUK- CYJNYM.....	58	59	61	61	60	61	66	75
<i>NON-WORKING AGE POPU- LATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE</i>								
Mężczyźni.....	46	47	51	52	53	55	61	69
<i>Males</i>								
Kobiety.....	70	72	72	69	67	66	72	81
<i>Females</i>								

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 97.

Źródło: Prognoza ludności na lata 2014-2050, GUS, Warszawa 2014.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age, see general notes, item 6 on page 97.

Source: Population projection for years 2014-2050, CSO, Warsaw 2014.

TABL. 24 (71). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR
PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM.....	2005	32390	18511	12585	1294	29207	12882	15061	1264	3183
TOTAL	2010	33807	19594	12247	1966	29399	12063	16105	1231	4408
	2012	31860	17918	12111	1831	28283	11491	15184	1608	3577
	2013	35136	19592	13983	1561	32312	12839	16961	2512	2824
Miasta	2005	15671	8241	6521	909	16614	6459	9192	963	-943
Urban areas	2010	15329	8155	6075	1099	17210	6123	10168	919	-1881
	2012	14566	7494	6011	1061	16138	5674	9350	1114	-1572
	2013	16069	8256	6931	882	17875	6124	10146	1605	-1806
Wieś.....	2005	16719	10270	6064	385	12593	6423	5869	301	4126
Rural areas	2010	18478	11439	6172	867	12189	5940	5937	312	6289
	2012	17294	10424	6100	770	12145	5817	5834	494	5149
	2013	19067	11336	7052	679	14437	6715	6815	907	4630
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM.....	2005	10,0	5,7	3,9	0,4	9,0	4,0	4,6	0,4	1,0
TOTAL	2010	10,1	5,9	3,7	0,6	8,8	3,6	4,8	0,4	1,3
	2012	9,5	5,3	3,6	0,5	8,4	3,4	4,5	0,5	1,1
	2013	10,5	5,8	4,2	0,5	9,6	3,8	5,1	0,7	0,8
Miasta	2005	9,8	5,1	4,1	0,6	10,4	4,0	5,7	0,6	-0,6
Urban areas	2010	9,3	5,0	3,7	0,7	10,5	3,7	6,2	0,6	-1,1
	2012	8,9	4,6	3,7	0,6	9,8	3,5	5,7	0,7	-1,0
	2013	9,8	5,0	4,2	0,5	10,9	3,7	6,2	1,0	-1,1
Wieś.....	2005	10,1	6,2	3,7	0,2	7,6	3,9	3,6	0,2	2,5
Rural areas	2010	10,9	6,8	3,7	0,5	7,2	3,5	3,5	0,2	3,7
	2012	10,1	6,1	3,6	0,5	7,1	3,4	3,4	0,3	3,0
	2013	11,1	6,6	4,1	0,4	8,4	3,9	4,0	0,5	2,7

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 25 (72). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE
BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodship	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodship	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM.....	2005	31096	21867	9229	27943	21867	6076
TOTAL	2010	31841	22448	9393	28168	22448	5720
	2012	30029	21265	8764	26675	21265	5410
	2013	33575	24000	9575	29800	24000	5800
Miasta	2005	14762	8530	6232	15651	11768	3883
Urban areas	2010	14230	8070	6160	16291	12710	3581
	2012	13505	7764	5741	15024	11678	3346
	2013	15187	8866	6321	16270	12777	3493

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 25 (72).

MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW (dok.)*INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodship	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodship	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
Wieś Rural areas	2005	16334	13337	2997	12292	10099	2193
	2010	17611	14378	3233	11877	9738	2139
	2012	16524	13501	3023	11651	9587	2064
	2013	18388	15134	3254	13530	11223	2307
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM..... TOTAL	2005	9,6	6,7	2,8	8,6	6,7	1,9
	2010	9,6	6,7	2,8	8,5	6,7	1,7
	2012	9,0	6,3	2,6	8,0	6,3	1,6
	2013	10,0	7,1	2,9	8,9	7,1	1,7
Miasta..... Urban areas	2005	9,2	5,3	3,9	9,8	7,3	2,4
	2010	8,7	4,9	3,8	9,9	7,7	2,2
	2012	8,2	4,7	3,5	9,2	7,1	2,0
	2013	9,3	5,4	3,9	9,9	7,8	2,1
Wieś Rural areas	2005	9,9	8,1	1,8	7,4	6,1	1,3
	2010	10,4	8,5	1,9	7,0	5,8	1,3
	2012	9,7	7,9	1,8	6,8	5,6	1,2
	2013	10,7	8,8	1,9	7,9	6,5	1,3

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (73).

MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW*INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS*

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration			
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	
OGÓŁEM TOTAL	2005	31096	14186	16910	27943	13001	14942	3153	1185	1968
	2010	31841	14292	17549	28168	12808	15360	3673	1484	2189
	2012	30029	13633	16396	26675	12255	14420	3354	1378	1976
	2013	33575	15674	17901	29800	13959	15841	3775	1715	2060

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 28 (75).

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a IN 2013

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Jednostki kościelne ^b Church units ^b	Duchowni Clergy	Wierni, wyznawcy Adherents, faithful
Kościół Katolicki Catholic Church			
Kościół Rzymskokatolicki ^c	897	3829	2648952
Starokatolickie Old Catholic			
Kościół Polskokatolicki	7	7	5700
Polski Narodowy Katolicki Kościół w Rzeczypospo- litej Polskiej	1	1	40
Kościół Starokatolicki Mariawitów	1	-	30
Prawosławne Orthodox			
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^d	19	25	20200
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition			
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^e	41	66	13125
Kościół Zielonoświątkowy	39	19	1331
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	6	5	669
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	12	61	546
Kościół Chrześcijan Baptystów	7	12	380
Kościół Boży w Polsce ^f	6	16	258
Kościół Boży w Chrystusie	2	5	241
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów ^g	4	4	220
Kościół Wolnych Chrześcijan	5	6	204
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	2	1	167
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	5	19	85
Chrześcijańskie Centrum „Pan jest Sztandarem” Kościół w Tarnowie	1	2	80
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	1	3	54
Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa	1	8	48
Nowoapostolski Kościół w Polsce	2	-	41
Kościół Chrystusowy w RP	1	1	36
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	1	2	36
Islamskie Muslim			
Liga Muzłumańska w RP ^h	1	-	50
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions			
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyū ⁱ	5	-	822
Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	-	16	220
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamsang	1	-	135
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	2	12	72
Inne Others			
Strażnica - Towarzystwo Biblijne i Traktatowe Zarejestrowany Związek Wyznania Świadków Jehowy	77	-	6956
Związek Taoistów Tao Te King ^g	2	10	200
Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego	1	3	100

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in. parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji krakowskiej i tarnowskiej. d Dane dotyczą diecezji przemysko-nowosądeckiej. e Dane dotyczą diecezji katowickiej. f Dane dotyczą roku 2011. g Dane dotyczą całego kraju. h Dane dotyczą roku 2010.

Ź r ó d ł o: dane Departamentu Badań Demograficznych GUS.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern dioceses krakowska and tarnowska. d Data concern diocese przemysko-nowosądecka. e Data concern diocese katowicka. f Data concern 2011. g Data concern the whole country. h Data concern 2010.

S o u r c e: data of the Demographic Surveys Division CSO.

DZIAŁ VI

RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1-2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Dane od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału ludności na aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) oraz biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; ponadto w BAEL przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie sto-

CHAPTER VI

LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1-2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers persons aged 15 and more, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

The data since 2010 have been generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active (employed and unemployed) and inactive is job, i.e., performing, holding or looking for a job.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed** persons are persons, who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
- formally had work, but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in employment did not exceed 3 months; moreover in LFS there is accepted if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and out-

sunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podziału na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy w BAEL-u dokonano na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
 - były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

Stopę bezrobocia obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo ogółem oraz danej grupy.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009 - patrz ust. 5 na str. 123,

workers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration. In the Census 2011 contributing family workers who did not perform work during the reference week were not counted among the employed.

Breakdown into full-time and part-time employed persons in LFS was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main job;

- 2) **unemployed persons** are persons aged 15-74, who simultaneously fulfill three conditions:
- within the reference week were not employed,
 - within a 4 week period (the last week being the reference week) actively sought work,
 - were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons in the total population (aged 15 and more) and in a given group.

The employed rate is calculated as the share of employed persons in the total population (aged 15 and more) and in a given group.

The unemployed rate is calculated as the relation of the number of unemployed persons to the total economically active population and in a given group.

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009 - see item 5 on page 123,

- b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
- c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII w latach 2002-2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,

- b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
- c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives and co-operatives established on their basis as well as agricultural farmers' co-operatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. *Part-time paid employees in the main workplace* are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment as of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII in 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005-2009 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,

- b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Przeciętną liczbę pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie ustalono w oparciu o dokonane szacunki liczby pracujących, przy uwzględnieniu współczynników przeliczeniowych.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

8. Dane grupowane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 23.

9. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w pozostałych tablicach - według siedziby przedsiębiorstwa (jednostki).

10. Dane w tabl. 4-10 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych. Dane w tabl. 4, 6-9, 11 nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

11. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

b) *on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;*

- 2) *since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).*

The average number of employed persons on private farms in agriculture was established on the basis of estimates of the number of employees, taking into account conversion ratios.

6. *Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:*

- 1) ***the employment, as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;*
- 2) ***the average paid employment** - full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

7. *Data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

8. *Data grouped according to sections of the NACE Rev. 2 were compiled using **the enterprise method**. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.*

9. *In table 3 data are presented by actual (permanent) workplace of employed person and kind of activity, however in other tables - by seat of enterprise (unit).*

10. *Data in tables 4-10 do not include entities reporting activity of foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional local government, individual farmers, clergy. Data in tables 4, 6-9, 11 do not include economic entities employing up to 9 persons.*

11. ***Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:*

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

12. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

13. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także - ze względów ewidencyjnych - osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w badanym okresie do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

14. Koszty pracy stanowią sumę wynagrodzeń brutto (tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych i ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne - emerytalne, rentowe i chorobowe, płaconymi przez ubezpieczonego pracownika) oraz pozapłacowych wydatków (składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe opłacane przez pracodawcę, składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day.
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job,
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

12. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

13. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as since 2009 including seasonal and temporary paid employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes - persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves and until 2008 from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves and until 2008 unpaid leaves) during a survey period to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

14. Labour costs are defined as the sum of gross wages and salaries (i.e. including deductions for personal income taxes and contributions to compulsory social security - retirement, pension and illness, paid by the insured employee) as well as non-wage related expenditures (contributions to retirement, pension and accident insurance paid by the employer, contributions to the Labour Fund and to the Guaranteed Employment Benefit Fund, expenditures on improving skills,

wydatki na doskonalenie, kształcenie i przekwalifikowanie kadr, bezpieczeństwo i higienę pracy oraz pozostałe wydatki, obejmujące m.in. delegacje służbowe, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych).

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 674, z późniejszymi zmianami), określane są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną - zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 674, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach

training and retraining personnel, improving safety and health at work as well as other expenditures including among others business trips, benefits from the establishment's social fund).

Unemployment

1. *Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2013, item 674, with later amendments), are classified as unemployed.*

*An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and is less than 60 in case of women and less than 65 in case of men, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person - capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.*

2. *The **registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

3. *Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to the Law dated 20 IV 2004, on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2013, item 674, with later amendments).*

Work conditions

1. *Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting*

przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również zbiorowym.

2. Za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagle zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;

activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during a training within the scope of common self-defence;
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;

- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 5) odbywania - na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy - szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
 - 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
 - 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
 - 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
 - 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
 - 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
 - 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.
- 4) *-serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;*
 - 5) *stay - on the basis of appointment issues by powiat labour office - at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
 - 6) *performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;*
 - 7) *performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
 - 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;*
 - 9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*
 - 10) *performing supplementary forms of military service;*
 - 11) *education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

3. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-mode of injury since 2005 were grouped according to the EUROSTAT recommendation.

6. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych według PKD 2007 do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciąż-

6. The accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding **persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health** is compiled on the basis of reports:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical

zenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

8. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r., (Dz. U. Nr 105, poz. 869).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

9. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” - „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

- 3) *the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees.*

8. *A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.*

Occupational diseases are given according to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (Journal of Laws No. 105, item 869).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 100 thous. paid employees.

9. *Detailed explanations and information concerning work conditions are contained in CSO's publications from series "Statistical information and elaborations" - "Accidents at Work" and "Working Conditions".*

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (76). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ**
- na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
- on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages			kwartaly quarters				
	I	II	III	IV				
LUDNOŚĆ w tys.	2532	2619	2645	2603	2661	2663	2653	POPULATION in thous.
Mężczyźni	1195	1255	1270	1246	1282	1277	1275	Men
Kobiety	1338	1365	1375	1357	1378	1385	1377	Women
Aktywni zawodowo	1386	1448	1475	1443	1485	1494	1478	Economically active persons
mężczyźni	752	792	816	796	819	832	817	men
kobiety	634	656	659	647	666	662	660	women
Pracujący	1260	1298	1315	1273	1314	1340	1332	Employed persons
mężczyźni	689	718	732	707	727	750	746	men
kobiety	572	579	582	567	587	590	586	women
Bezrobotni ^a	126	151	160	170	171	154	146	Unemployed persons ^a
mężczyźni	64	74	84	90	92	82	72	men
kobiety	62	77	76	80	79	72	74	women
Bierni zawodowo	1146	1171	1170	1160	1176	1169	1175	Economically inactive persons
Mężczyźni	442	463	454	450	463	445	458	Men
Kobiety	704	708	716	710	712	724	717	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	54,7	55,3	55,8	55,4	55,8	56,1	55,7	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	62,9	63,1	64,3	63,9	63,9	65,2	64,1	men
kobiety	47,4	48,1	47,9	47,7	48,3	47,8	47,9	women
Miasta	53,5	55,1	55,3	54,3	54,4	56,4	56,1	Urban areas
Wieś	55,9	55,4	56,2	56,6	57,2	55,8	55,4	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	49,8	49,6	49,7	48,9	49,4	50,3	50,2	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	57,7	57,2	57,6	56,7	56,7	58,7	58,5	men
kobiety	42,8	42,4	42,3	41,8	42,6	42,6	42,6	women
Miasta	48,4	49,2	49,1	47,6	48,1	50,2	50,5	Urban areas
Wieś	51,2	50,0	50,3	50,2	50,6	50,4	50,0	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	9,1	10,4	10,8	11,8	11,5	10,3	9,9	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	8,5	9,3	10,3	11,3	11,2	9,9	8,8	men
kobiety	9,8	11,7	11,5	12,4	11,9	10,9	11,2	women
Miasta	9,6	10,9	11,2	12,3	11,6	11,0	10,0	Urban areas
Wieś	8,4	10,0	10,5	11,3	11,4	9,7	9,8	Rural areas

a Osoby w wieku 15-74 lata.
a Persons aged 15-74.

TABL. 2 (77).

**AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE
2013 R. - na podstawie BAEL**
**ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE
AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2013 - on the LFS basis**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność <i>Popula- tion</i>	Aktywni zawodowo <i>Economically active persons</i>			Bierni zawo- dowo <i>Eco- nomi- cally inactive persons</i>	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej <i>Activity rate</i>	Wskaź- nik za- trudnie- nia <i>Em- ploy- ment rate</i>	Stopa bezro- bocia <i>Unem- ploy- ment rate</i>
		ogółem <i>total</i>	pracu- jący <i>em- ployed</i>	bezro- botni ^a <i>unem- ployed^a</i>				
	w tys. <i>in thous.</i>					w % <i>in %</i>		
OGÓŁEM TOTAL	2653	1478	1332	146	1175	55,7	50,2	9,9
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produk- cyjnym ^b	1960	1428	1284	144	532	72,9	65,5	10,1
<i>of which of working age^b</i>								
15—24 lata	437	151	107	44	286	34,6	24,5	29,1
25—34	498	427	379	47	71	85,7	76,1	11,0
35—44	411	354	329	24	58	86,1	80,0	6,8
45—54	402	330	312	18	72	82,1	77,6	5,5
55 lat i więcej	905	217	204	13	688	24,0	22,5	6,0
<i>and more</i>								
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe	579	461	431	30	119	79,6	74,4	6,5
<i>Tertiary</i>								
Policealne i średnie zawo- dowe	610	399	360	39	210	65,4	59,0	9,8
<i>Post-secondary and vocatio- nal secondary</i>								
Średnie ogólnokształcące	288	124	106	19	164	43,1	36,8	15,3
<i>General secondary</i>								
Zasadnicze zawodowe	686	422	376	46	264	61,5	54,8	10,9
<i>Basic vocational</i>								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	490	72	59	12	418	14,7	12,0	16,7
<i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>								

a Osoby w wieku 15-74 lata. b Mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat.

a Persons aged 15-74. b Men aged 18-64, women aged 18-59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (78). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	1022645	1225183	1246923	1259992	616201
TOTAL					
sektor publiczny	265879	260186	254279	246711	162915
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	756766	964997	992644	1013281	453286
<i>private sector</i>					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	184206	272866	272605	272715	143017
<i>Agriculture^b, forestry and fishing</i>					
Przemysł	121030	213854	211600	210228	61227
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	182186	181295	179573	179830	55354
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	59969	87733	90192	84984	9068
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	166787	185143	186491	188438	101170
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	49366	53423	56036	55520	12793
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	24401	29227	29891	30334	19453
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja	10032	22464	25923	28691	9702
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	20426	23765	26094	26892	17805
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9989	13400	12962	13651	7492
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	52201	47245	52689	55287	29226
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	5026	31692	33581	33814	15011
<i>Administrative and support service activities</i>					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	40215	44323	44343	45501	29836
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>					
Edukacja	96050	101428	100861	102818	78210
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	60908	66458	69602	72025	58862
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14583	13973	14592	13663	8272
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa	16456	18189	19461	25431	15057
<i>Other service activities</i>					

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 123.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 123.

TABL. 4 (79). PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers
OGÓŁEM 2005	618963	611085	6624
TOTAL 2010	685408	677390	6833
..... 2012	695575	687511	6921
..... 2013	701982	693484	7283
sektor publiczny public sector	222646	222646	-
sektor prywatny private sector	479336	470838	7283
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	3621	3278	#
Przemysł Industry	181528	179343	2108
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	154857	152763	2055
Budownictwo Construction	46837	45651	1096
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	122460	120323	2053
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	22355	21950	405
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	15380	14940	439
Informacja i komunikacja Information and communication	17400	17310	90
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	18380	17718	30
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	8236	8194	42
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	25041	24746	295
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	22543	22407	129
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	44347	44345	#
Edukacja Education	98633	98389	244
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	61303	61080	223
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	11337	11304	33
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2581	2506	75

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (80). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem total	w tym pod- mioty o licz- bie pracu- jących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a
OGÓŁEM	695868	785801	793160	784197	665402
TOTAL					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6642	5659	5483	5392	2711
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł	188999	194575	197932	191727	176418
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	157769	165194	164881	162732	148049
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	47350	67914	67344	61867	42489
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	129497	153590	151369	148861	115390
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	27047	26774	29016	29024	20753
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	15521	19804	19710	19754	13852
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja	12201	15982	18149	18797	16167
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	17714	20119	18647	18388	16836
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	8080	9099	8877	8864	6561
<i>Real estate activities^Δ</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19798	29397	31271	33042	24042
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	17083	24019	24556	23012	20344
<i>Administrative and support service activities^Δ</i>					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	39702	44195	43958	43168	43166
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>					
Edukacja	94594	97023	97625	95775	94728
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	54074	57563	58822	62989	59157
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10743	12334	12227	11149	10610
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa	6823	7754	8174	12389	2178
<i>Other service activities</i>					

a Bez zatrudnionych za granicą.
a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (81). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a

Stan w dniu 31 XII

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM 2005	547174	270490	63911	40928
TOTAL 2010	620346	309944	57044	37137
..... 2012	625974	311208	61537	41362
2013	630534	318206	62950	41736
sektor publiczny public sector	198131	135931	24515	17690
sektor prywatny private sector	432403	182275	38435	24046
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing	2633	799	645	487
Przemysł..... Industry	173001	52889	6342	3147
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	146943	47539	5820	2895
Budownictwo Construction	43691	4300	1960	585
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	107846	62861	12477	8938
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	19810	3959	2140	1043
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	12362	8470	2578	1617
Informacja i komunikacja Information and communication	16329	5854	981	477
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa .. Financial and insurance activities	15890	11514	1828	1391
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	6162	3376	2032	1308
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	23351	12543	1395	855
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	19316	7199	3091	1572
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne . Public administration and defence; compulsory social security	42491	27997	1854	1136
Edukacja..... Education	80306	62034	18083	13508
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	55872	47412	5208	3938
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	9260	5525	2044	1532
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2214	1474	292	202

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Od 2009 r. łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (82). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
 HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %
		kobiety women	podejmujący pracę pierwszą starting work for the first time	poprzednio pracujący previously employed	powracający z urlopów wychowawczych ^b persons re- turning from child-care leaves ^b	
OGÓŁEM 2005	122342	48086	20530	57203	3757	22,2
TOTAL 2010	130652	56953	17924	66976	3579	20,9
..... 2012	120611	49421	15488	73859	2614	18,5
2013	123689	52543	15889	74655	2392	19,3
sektor publiczny public sector	16878	10382	3146	10800	670	8,1
sektor prywatny..... private sector	106811	42161	12743	63855	1722	24,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	342	138	71	183	7	12,7
Przemysł Industry	30533	9528	4058	19080	653	17,0
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	27681	8980	3805	16910	630	18,7
Budownictwo Construction	12697	765	1046	7648	30	27,5
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	23647	13338	3130	13620	489	21,6
Transport i gospodarka magazynowa . Transportation and storage	5014	767	321	2955	61	25,9
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	3085	1900	401	1862	65	23,9
Informacja i komunikacja Information and communication	4433	1659	1085	2369	71	28,7
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa Financial and insurance activities	2839	1865	394	1712	141	17,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	816	324	56	584	12	13,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	7997	3871	1112	5682	92	35,4
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ Administrative and support service activities	13696	4646	1001	7340	33	77,2
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	4225	2494	829	2591	185	9,6
Edukacja Education	5861	4565	809	3570	239	7,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities	7030	5761	1355	4596	271	12,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	937	549	181	597	27	9,8
Pozostała działalność usługowa Other service activities	537	373	40	266	16	24,6

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodar-
czych o liczbie pracujących do 9 osób. b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding eco-
nomic entities employing up to 9 persons. b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (83). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number						Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, re- habilitację retired or granted pen- sion due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzystają- cy z urlopów wychow- awczych ^b taking child- -care leaves ^b		
			przez zakład pracy by employer	przez pra- cownika by emplo- yee				
OGÓŁEM	2005	109773	43968	16139	13432	6523	5381	19,6
TOTAL	2010	117446	50221	20719	11089	4206	4153	18,7
	2012	126264	50163	22873	11458	5092	2974	19,3
	2013	118058	47218	20189	10887	4244	2039	18,5
sektor publiczny		19649	9443	1854	705	1992	588	9,5
public sector								
sektor prywatny		98409	37775	18335	10182	2252	1451	22,7
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		328	127	81	10	22	4	12,3
Przemysł		32260	9187	5021	2200	1469	399	18,2
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing		25061	7985	4517	2068	1137	369	17,1
Budownictwo		14649	686	3034	811	382	51	31,7
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		22980	13324	5065	3094	252	440	21,0
Transport i gospodarka magazynowa . Transportation and storage		4462	802	349	362	159	22	23,2
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		2984	1852	467	449	43	52	23,3
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		3226	1268	647	905	17	56	20,9
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		2317	1539	305	526	37	125	14,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		795	290	107	61	42	7	12,8
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		6842	3093	#	886	91	219	29,7
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		11082	3848	829	651	83	22	62,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne		3688	1925	186	132	392	163	8,4
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja		5423	3973	725	187	766	220	6,5
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities		5684	4481	850	457	392	221	10,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		900	540	123	85	88	32	9,4
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		438	283	#	71	9	6	20,4
Other service activities								

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodar-
czych o liczbie pracujących do 9 osób. b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding eco-
nomic entities employing up to 9 persons. b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 9 (84).

ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNO-KSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school-leavers			
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and vocational secondary	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary	zasadni- czych zawodo- wych basic vocational
OGÓŁEM 2005	18473	8465	6616	5508	2467	3882
TOTAL 2010	13619	6574	5491	3472	2146	2510
2012	11717	5538	5231	2729	1715	2042
2013	11721	5754	5773	2714	1430	1804
sektor publiczny public sector	2617	1708	1967	325	198	127
sektor prywatny private sector	9104	4046	3806	2389	1232	1677
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing	67	26	43	12	#	#
Przemysł Industry	2945	791	757	1087	397	704
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	2753	744	692	1033	376	652
Budownictwo Construction	698	64	190	210	54	244
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	1996	1350	500	718	294	484
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	234	75	64	52	49	69
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	295	177	73	78	59	85
Informacja i komunikacja Information and communication	881	297	750	30	#	#
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa .. Financial and insurance activities	333	183	221	32	#	#
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	38	22	17	11	6	4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	888	495	764	27	82	15
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	730	304	370	177	104	79
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne . Public administration and defence; compulsory social security	676	441	460	103	95	18
Edukacja Education	594	472	533	28	22	11
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	1161	935	934	115	55	57
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	147	98	89	25	24	9
Pozostała działalność usługowa Other service activities	38	24	8	9	#	#

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (85). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2013 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies - newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzo- ne of which vacan- cies - newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	3458	1294	2455	48003	29410	31484	21116
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	12	-	-	121	21	114	72
Przemysł <i>Industry</i>	742	176	362	7834	5317	3978	2657
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	6	4	6	188	140	53	47
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	710	172	334	7111	4716	3338	2077
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	6	-	6	16	12	52	48
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^A <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	20	-	16	519	449	535	485
Budownictwo <i>Construction</i>	120	54	117	6822	4117	5881	3588
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^A <i>Trade; repair of motor vehicles^A</i>	670	258	172	12535	6971	10969	7670
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	26	-	26	1647	580	1161	596

^a W ciągu roku.
a During the year.

TABL. 10 (85). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2013 R. (dok.)**

JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies - newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzo- ne of which vacan- cies - newly created jobs	z liczby ogółem w jedno- stka- ch o licz- bie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entiti- es employ- ing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostka- ch o licz- bie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entiti- es employ- ing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostka- ch o licz- bie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entiti- es employ- ing more than 9 persons
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	352	12	352	2501	812	1511	841
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	235	132	208	2265	1610	650	351
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa <i>Financial and insurance activities</i>	12	5	12	384	254	293	193
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	12	-	12	244	94	325	164
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	669	413	647	4155	2974	1282	656
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	218	190	218	2678	2225	1586	1420
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	84	20	83	1056	1042	688	686
Edukacja <i>Education</i>	116	7	102	2986	2056	1467	1187
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	162	27	116	1768	1009	851	643
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	18	-	18	487	280	412	335
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	10	-	10	520	48	316	57

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 11 (86). **KOSZTY PRACY^a**
LABOUR COSTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Koszty pracy w zł <i>Labour costs in zł</i>			SPECIFICATION	
	na 1 zatrudnionego (przeciętne miesięczne) <i>per paid employee (monthly averages)</i>	na 1 godzinę <i>per hour</i>			
		opłaconą <i>paid for</i>	przepracowaną <i>worked</i>		
OGÓŁEM	2004	3015,10	18,82	21,67	TOTAL
	2008	3716,87	22,70	26,43	
	2012	4470,80	27,59	32,33	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		5271,85	30,98	35,31	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł		4615,11	27,22	31,74	<i>Industry</i>
górnictwo i wydobywanie		7683,53	43,70	54,32	<i>mining and quarrying</i>
przetwórstwo przemysłowe		4285,62	25,32	29,40	<i>manufacturing</i>
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		6402,16	38,12	44,82	<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		4599,95	27,23	31,32	<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Budownictwo		3862,85	22,52	26,13	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3382,15	20,04	23,86	<i>Trade and repair^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa		3983,73	23,85	27,51	<i>Transport, storage and communication</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		2627,50	15,73	18,10	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja		7559,55	45,01	51,46	<i>Information and communication</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		7299,62	45,13	52,49	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		3993,97	23,81	27,73	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		5772,79	34,74	40,72	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		3161,76	18,95	21,71	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		5230,74	31,47	37,30	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja		5017,90	39,16	46,97	<i>Education</i>
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		4348,90	26,49	30,70	<i>Health and social work</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		4031,20	24,26	28,31	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa		2978,73	17,66	19,78	<i>Other service activities</i>

^a Dane nie obejmują podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne ust. 14 na str. 125.

^a Data do not include economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 14 on page 125.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 12 (87). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	178067	142221	161161	164434	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	98734	75517	84177	84534	<i>of which women</i>
Z liczby ogółem - bezrobotni:					<i>Of total number - unemployed persons:</i>
dotychczas niepracujący	45864	33702	33076	33174	<i>previously not employed</i>
w tym absolwenci ^a	13013	13481	13565	12877	<i>of which school-leavers^a</i>
w tym w szkole wyższej ^b	2833	3596	3299	3204	<i>of which in tertiary education^b</i>
bez kwalifikacji zawodowych	34777	31337	37656	39020	<i>without occupational qualifications</i>
zwolnieni z przyczyn dotyczących					
zakładu pracy	8041	4780	7720	11972	<i>terminated for company reasons</i>
długotrwale bezrobotni ^c	111619	60942	76563	84687	<i>long-term unemployed^c</i>
posiadający prawo do zasiłku	20423	23028	25508	20848	<i>possessing benefits rights</i>
samotnie wychowujący co najmniej					<i>bringing up single-handed at least</i>
jedno dziecko w wieku 18 lat i mniej	3573 ^d	6785	8679	9494	<i>one child aged 18 and less</i>
niepełnosprawni	5011	7205	8003	8418	<i>disabled persons</i>
Stopa bezrobocia rejestrowanego^e					Registered unemployment rate^e
w %	13,8	10,4	11,4	11,5	in %
Oferty pracy	2135	1983	1898	2065	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Dotyczy osób, które nie ukończyły 27 lat. c Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. d Dane dotyczą osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku 7 lat i mniej. e Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 126.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school – leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Concerns persons who have not reached their 27th birthday. c Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. d Data concern persons who bring up single-handed at least one child aged 7 and less. e See general notes, item 2. on page 126.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 13 (88). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**

NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	178364	206825	192748	197828	Newly registered unemployed persons
z liczby bezrobotnych:					<i>of number of unemployed persons:</i>
Kobiety	85080	100932	91202	93288	<i>Women</i>
Dotychczas niepracujący	60720	56200	41773	42147	<i>Previously not employed</i>
Zwolnieni z przyczyn dotyczących					
zakładu pracy	4527	5549	8597	17031	<i>Terminated for company reasons</i>
Bezrobotni wyrejestrowani	193876	194611	176681	194555	Persons removed from unemployment rolls
z liczby bezrobotnych:					<i>of number of unemployed persons:</i>
Kobiety	88924	93035	85828	92931	<i>Women</i>
Z tytułu podjęcia pracy	83400	80563	79263	94629	<i>Received jobs</i>

a W ciągu roku.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 14 (89).

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM	178067	98734	142221	75517	161161	84177	164434	84534
TOTAL								
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej	47394	25698	39313	21156	39722	20404	38352	19451
<i>and less</i>								
25—34	50558	30587	41399	24009	47855	27870	47043	27039
35—44	37665	22294	24912	14149	29678	16612	31140	17499
45—54	36041	18522	25600	12886	27796	14097	29003	14387
55 lat i więcej	6409	1633	10997	3317	16110	5194	18896	6158
<i>and more</i>								
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe	11324	7574	17234	11785	22116	15230	22902	15636
<i>Tertiary</i>								
Policealne oraz średnie zawodowe	45159	29216	35779	21470	40119	23695	40612	23800
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>								
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	15428	11463	18097	12221	18902	12263	18865	12025
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	62758	29771	41684	17520	47241	19502	48131	19589
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe . <i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>	43398	20710	29427	12521	32783	13487	33924	13484
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej	38793	16984	46906	22173	47910	21392	41847	18290
<i>months and less</i>								
3— 6	24900	13386	26992	14814	28981	15114	28652	15116
6—12	25427	13529	26151	13865	28133	14530	31000	15418
12—24	28111	15518	24659	13434	28468	16043	30932	16303
Powyżej 24 miesięcy	60836	39317	17513	11231	27669	17098	32003	19407
<i>More than 24 months</i>								
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy	45864	27809	33702	19885	33076	18854	33174	18598
<i>No work seniority</i>								
Ze stażem pracy: <i>With work seniority:</i>								
1 rok i mniej	24193	14413	20045	11781	24208	13862	25621	14560
<i>year and less</i>								
1— 5	33335	16854	32118	16221	37516	19148	36989	18574
5—10	24230	13698	18381	9754	21872	11629	22625	11872
10—20	30338	17575	20271	10827	22861	12026	23358	12146
20—30	17742	7895	13602	5837	15708	6683	16530	6861
powyżej 30 lat	2365	490	4102	1212	5920	1975	6137	1923
<i>more than 30 years</i>								

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3-6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 15 (90). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	4301	2734	1996	2314	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	2022	1529	1201	1324	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	3116	3256	1624	1349	Undertaking employment in public works
w tym kobiety	1183	970	610	506	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	9532	12760	6113	5827	Started training or internship with the employer
w tym kobiety	4336	5513	2273	2122	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	-	1997	2119	2181	Started social useful works
w tym kobiety	-	1209	1307	1306	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	58287	75755	60404	58499	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 16 (91). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
LABOUR FUND EXPENDITURES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	302,3	589,7	440,5	552,5	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	167,4	218,1	241,4	266,3	48,2	Unemployment benefits
Programy na rzecz promocji zatrudnienia	121,9	345,0	177,8	262,3	47,5	Programs for promoting employment
w tym:						of which:
koszty szkoleń	9,0	17,7	7,3	7,8	1,4	costs of trainings
prace interwencyjne	11,7	12,3	9,2	11,7	2,1	intervention works
roboty publiczne	15,5	21,2	10,3	10,4	1,5	public works
refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy	5,2	41,7	19,3	23,1	4,2	refund of costs of furnishings and adjustments of work posts
środki na podjęcie działalności gospodarczej	18,3	108,3	53,4	75,8	13,7	resources on undertaking economic activity
stypendia i składki na ubezpieczenia społeczne	47,3	135,7	68,4	98,3	17,8	scholarships and contributions to social security

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 126.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 126.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 17 (92). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem - powodujących niezdolność do pracy <i>Of total number - accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION	
		śmiertelnych <i>fatal</i>	ciężkich <i>serious</i>	łżejszych <i>light</i>	1-3 dni <i>days</i>	4-20	21 dni i więcej <i>days and more</i>		
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	2005	5331	25	60	5246	38	1454	3566	TOTAL
	2010	5898	27	38	5833	80	1746	3617	
	2012	5638	27	69	5542	82	1995	3397	
	2013	5565	14	42	5509	73	1537	3159	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19	-	1	18	-	8	11	11	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł	1720	4	23	1693	18	495	1146	1146	<i>Industry</i>
górnictwo i wydobywanie	67	2	-	65	-	11	52	52	<i>mining and quarrying</i>
przetwórstwo przemysłowe	1442	2	22	1418	15	428	952	952	<i>manufacturing</i>
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	88	-	-	88	3	21	58	58	<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	123	-	1	122	-	35	84	84	<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Budownictwo	549	4	9	536	13	123	375	375	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	746	2	2	742	8	273	396	396	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa	350	2	2	346	2	90	220	220	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	104	-	-	104	2	40	55	55	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja ..	48	-	-	48	3	19	24	24	<i>Information and communication</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	66	-	-	66	4	19	25	25	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	44	-	1	43	-	11	31	31	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	66	-	-	66	-	26	31	31	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	182	-	3	179	5	63	104	104	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	271	-	1	270	3	81	141	141	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja	282	1	-	281	4	85	151	151	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1018	-	-	1018	11	179	384	384	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..	65	1	-	64	-	16	41	41	<i>Arts, entertainment and recreation activities</i>
Pozostała działalność usługowa	35	-	-	35	-	9	24	24	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 17 (92). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem - powodujących niezdolność do pracy <i>Of total number - accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION	
		śmier- telnych <i>fatal</i>	cięż- kich <i>seri- ous</i>	lżej- szych <i>light</i>	1-3 dni <i>days</i>	4-20	21 dni i więcej <i>days and more</i>		
NA 1000 PRACUJĄCYCH (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS (accident rate)									
OGÓŁEM	2005	6,36	0,03	0,07	6,26	0,05	1,73	4,25	TOTAL
	2010	6,25	0,03	0,04	6,18	0,08	1,85	3,83	
	2012	5,78	0,03	0,07	5,68	0,08	2,05	3,48	
	2013	5,65	0,01	0,04	5,60	0,07	1,56	3,21	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		4,47	-	0,24	4,24	-	1,88	2,59	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł		8,15	0,02	0,11	8,03	0,09	2,35	5,43	<i>Industry</i>
górnictwo i wydobywanie .		6,67	0,20	-	6,47	-	1,10	5,18	<i>mining and quarrying</i>
przetwórstwo przemysłowe		8,02	0,01	0,12	7,89	0,08	2,38	5,30	<i>manufacturing</i>
wytwarzanie i zaopatrywa- nie w energię elektrycz- ną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		9,40	-	-	9,40	0,32	2,24	6,19	<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
dostawa wody; gospoda- rowanie ściekami i odpa- dami; rekultywacja ^Δ		10,42	-	0,08	10,34	-	2,97	7,12	<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Budownictwo		6,27	0,05	0,10	6,12	0,15	1,40	4,28	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3,98	0,01	0,01	3,96	0,04	1,46	2,11	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa		6,27	0,04	0,04	6,20	0,04	1,61	3,94	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ		3,45	-	-	3,45	0,07	1,33	1,83	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja ..		1,76	-	-	1,76	0,11	0,70	0,88	<i>Information and communication</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		2,49	-	-	2,49	0,15	0,72	0,94	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		3,31	-	0,08	3,23	-	0,83	2,33	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1,22	-	-	1,22	-	0,48	0,57	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^Δ		5,40	-	0,09	5,31	0,15	1,87	3,09	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne		6,03	-	0,02	6,01	0,07	1,80	3,14	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja		2,77	0,01	-	2,76	0,04	0,83	1,48	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		14,38	-	-	14,38	0,16	2,53	5,42	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kul- turą, rozrywką i rekreacją .		4,60	0,07	-	4,53	-	1,13	2,90	<i>Arts, entertainment and recreation activities</i>
Pozostała działalność usługowa		1,56	-	-	1,56	-	0,40	1,07	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 18 (93).

WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transportation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manu- facturing					
OGÓŁEM	2005	5331	51	2017	1778	587	743	254	597
TOTAL	2010	5898	38	2028	1716	716	822	367	552
	2012	5638	41	1912	1616	581	768	385	597
	2013	5565	19	1720	1442	549	746	350	1018
Kontakt z prądem elektrycznym, temperatura, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	159	-	63	57	15	15	6	22	
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals									
w tym z preparatami chemicznymi . of which chemicals	33	-	14	14	5	3	2	5	
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie	9	-	4	1	3	2	-	-	
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:									
nieruchomy obiekt	1375	7	378	318	133	171	113	223	
a stationary object									
obiekt w ruchu	1044	1	422	351	142	188	65	72	
object in motion									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt	417	-	188	160	56	65	22	27	
falling object									
poruszający się lub transportowany obiekt	191	1	79	59	24	41	11	11	
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	1105	4	332	309	89	160	26	370	
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent									
Uwięzienie, zmiżdżenie	340	1	187	164	40	45	14	21	
Trapped, crushed									
Obciążenie psychiczne lub fizyczne . Physical or mental stress	625	-	144	108	51	91	51	98	
w tym obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego	521	-	129	97	38	76	47	75	
of which physical stress on the muscular-skeletal system									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	172	1	19	6	4	8	38	57	
Aggression of human or animal									
Pozostałe	736	5	171	128	72	66	37	155	
Others									

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 18 (93). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodowy- ch ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transport and storage	opieka zdrowot- na i pomoc spolec- zna human health and social work activities	
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemy- słowe of which manu- facturing					

PRZYCZYNY WYPADKÓW
CAUSES OF ACCIDENTS

OGÓŁEM	2005	9881	97	3914	3504	1110	1530	432	968
TOTAL	2010	10977	76	4038	3542	1500	1518	682	861
	2012	10490	79	3807	3320	1216	1467	703	965
	2013	10154	33	3456	2987	1134	1396	619	1526
Niewłaściwy stan czynnika materialnego		838	3	326	293	84	91	88	78
<i>Inappropriate condition of material objects/agents</i>									
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organization of:</i>									
pracy		417	3	156	134	67	49	12	63
<i>work</i>									
stanowiska pracy		527	2	186	165	74	79	26	77
<i>work post</i>									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym		599	1	284	262	81	84	21	60
<i>Absence or inappropriate use of ma- terial objects/agents</i>									
Nie używanie sprzętu ochronnego		165	1	73	68	26	30	7	14
<i>Not using protective equipment</i>									
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika		622	-	280	256	76	109	37	47
<i>Inappropriate wilful employee action</i>									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		180	3	31	24	20	30	5	36
<i>Inappropriate mental-physical condition of employee^b</i>									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		5623	14	1910	1632	604	786	310	875
<i>Incorrect employee action</i>									
Inne		1183	6	210	153	102	138	113	276
<i>Other</i>									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by, i.a.: sudden action, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 19 (94).

POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a*PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1575	1356	1343	1307	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	6	5	4	7	<i>of which fatal accidents</i>
Wydarzenia powodujące urazy:					<i>Events causing injury:</i>
upadek osób	798	766	745	766	<i>persons falling</i>
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	84	80	105	91	<i>persons hit or crushed by falling objects</i>
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	44	19	25	22	<i>persons run over, hit or caught by moving means of transport</i>
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	241	209	213	175	<i>persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment</i>
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	129	113	79	93	<i>persons hit, crushed or bitten by animals</i>
działanie skrajnych temperatur	15	12	8	7	<i>influence of extreme temperatures</i>
działanie materiałów szkodliwych	3	-	1	1	<i>influence of hazardous materials</i>
inne wydarzenia	261	157	167	152	<i>other events</i>

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Who received one-off accident compensations.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 20 (95).

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenie Hazard								
	Ogółem Grand total		związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery		
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions				
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed									
OGÓŁEM	2005	92,2	75,4	51,3	41,5	26,7	21,8	14,1	12,2
TOTAL	2010	74,3	58,9	41,5	31,4	21,6	18,6	11,3	8,9
	2012	70,2	57,0	38,9	30,5	19,0	15,9	12,3	10,6
	2013	68,3	55,5	38,1	29,6	18,8	16,2	11,4	9,7
sektor publiczny		98,0	74,6	48,1	32,7	39,0	33,0	10,9	8,9
public sector									
sektor prywatny		60,3	50,3	35,5	28,8	13,4	11,6	11,5	9,9
private sector									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		78,0	52,0	37,0	15,0	26,4	24,0	14,6	13,0
Agriculture, forestry and fishing									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 20 (95).

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with			z uciążliwością pracy strenuous conditions		
	ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions					
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Przemysł Industry	115,9	91,5	74,7	59,4	24,9	18,9	16,3	13,2
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	358,6	246,2	305,5	206,1	25,0	23,1	28,1	17,0
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	103,4	85,5	65,7	54,6	22,5	18,7	15,2	12,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	89,2	20,8	20,9	15,7	65,6	2,3	2,7	2,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	115,8	100,0	53,9	40,1	31,1	30,5	30,8	29,4
Budownictwo Construction	69,4	55,1	43,8	31,8	15,0	14,7	10,7	8,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	21,9	20,4	4,3	3,2	7,6	7,5	10,0	9,6
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	143,7	121,3	35,0	20,4	86,5	81,9	22,2	19,0
Informacja i komunikacja Information and communication	0,2	0,2	-	-	-	-	0,2	0,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	54,7	54,7	36,6	36,6	12,3	12,3	5,7	5,7
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	29,7	28,5	27,1	26,0	1,1	1,1	1,4	1,4
Edukacja Education	3,5	3,0	1,2	0,9	0,2	-	2,1	2,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	19,9	16,6	15,8	12,7	3,6	3,6	0,5	0,3
Pozostała działalność usługowa Other service activities	118,0	118,0	79,6	79,6	-	-	38,3	38,3

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 21 (96).

**ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO
OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2013 R.**
PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowego <i>Evaluation of occupatio- nal risk</i>	Wyliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowego <i>Elimination or limitation of occupation- al risk</i>	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organi- zacyjne <i>organizational</i>	ochrony indywidualnej <i>individuality protection</i>
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>					
O GÓŁEM TOTAL	390,1	212,5	125,5	138,9	150,3
sektor publiczny	367,7	166,7	74,3	69,9	113,0
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	396,1	224,8	139,2	157,4	160,4
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	405,4	230,7	77,2	16,2	114,5
Przemysł	381,5	190,3	95,7	79,9	131,2
<i>Industry</i>					
górnictwo i wydobywanie	735,6	616,1	430,3	111,2	495,9
<i>mining and quarrying</i>					
przetwórstwo przemysłowe	361,6	162,9	76,6	71,4	111,2
<i>manufacturing</i>					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	449,9	308,2	150,7	240,8	142,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	333,1	155,9	61,2	63,7	113,9
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
Budownictwo	338,3	191,9	54,2	71,7	134,5
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	466,6	337,9	293,6	312,7	277,9
Transport i gospodarka magazynowa	404,5	98,8	15,0	56,1	60,4
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja	272,2	49,5	8,4	25,6	6,2
<i>Information and communication</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	191,1	82,9	54,3	49,7	34,6
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	801,8	805,7	85,3	756,4	161,8
Edukacja	138,8	76,0	53,7	66,9	42,3
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	395,4	133,2	47,5	52,2	93,3
<i>Human health and social work activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 22 (97). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków <i>Number of cases</i>		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	na 100 tys. zatrudnionych <i>per 100 thous. paid employees</i>	
OGÓŁEM			TOTAL
2005	321	44,0	
2010	312	38,8	
2012	192	23,3	
2013	167	20,3	
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	1	0,1	<i>Poisoning sharp either or prolonged or repercussions</i>
Pylice płuc	29	3,5	<i>Pneumoconioses</i>
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	2	0,2	<i>Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust</i>
Astma oskrzelowa	3	0,4	<i>Bronchial asthma</i>
Zewnętrzne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	2	0,2	<i>Extrinsic allergic alveolitis</i>
Alergiczny nieżyt nosa	2	0,2	<i>Allergic rhinitis</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	20	2,4	<i>Chronic voice disorders due to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	21	2,6	<i>Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment</i>
Choroby skóry	4	0,5	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	11	1,3	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	21	2,6	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed</i>
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	21	2,6	<i>Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type</i>
Zespół wibracyjny	1	0,1	<i>Vibration syndrome</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	29	3,5	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 23 (98).

KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a

As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short-time work</i>	Dodatki urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze <i>Entitlements arising from work in particular conditions</i>
O GÓŁEM	2005	53046	100931	19937	51803	2756	12318	48955
TOTAL	2010	39498	49307	7772	22273	2090	6740	211
	2012	43376	99411	2420	22214	2084	7385	1128
	2013	34617	78459	1139	18348	2072	6201	2697
sektor publiczny		13508	20495	269	14570	1525	4356	2037
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		21109	57964	870	3778	547	1845	660
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		621	615	-	202	-	1	-
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		22201	46284	843	8580	390	3868	628
<i>Industry</i>								
górnictwo i wydobywanie		6769	3975	-	4802	128	1747	9
<i>mining and quarrying</i>								
przetwórstwo przemysłowe		10935	36572	327	1448	252	1882	297
<i>manufacturing</i>								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		2201	3176	275	1391	-	134	291
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		2296	2561	241	939	10	105	31
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>								
Budownictwo		5996	9091	135	654	32	33	44
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1368	8513	76	712	19	114	15
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa		3001	7571	47	6255	10	1919	1840
<i>Transportation and storage</i>								
Informacja i komunikacja		-	245	24	7	-	-	-
<i>Information and communication</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		105	592	-	534	306	10	12
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 23 (98).

KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH^a (dok.)

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a (cont.)

As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Special pay	Skrócony czas pracy Short-time work	Dodatki urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Entitlements arising from work in particular conditions
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	472	638	-	-	21	2	-
<i>Administrative and support service activities</i>							
Edukacja	67	95	4	33	56	-	2
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . <i>Human health and social work activities</i>	786	4780	10	1371	1238	254	156
Pozostała działalność usługowa	-	35	-	-	-	-	-
<i>Other service activities</i>							

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 24 (99).

ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROBY ZAWODOWYCH^a**OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per benefit		
	razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations	razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations	
OGÓŁEM	2005	1792	1729	2403,4	2230,3
TOTAL	2010	1719	1612	2755,7	2557,4
	2012	1550	1435	3065,0	2961,1
	2013	1712	1634	3295,9	3135,4
sektor publiczny		420	406	3474,5	3136,9
<i>public sector</i>					
sektor prywatny		1292	1228	3237,8	3134,9
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		13	12	5838,5	3775,0

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 24 (99).

**ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB
ZAWODOWYCH^a (dok.)**
**OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a
(cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per benefit	
	razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations	razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations
Przemysł	772	732	3515,0	3288,8
<i>Industry</i>				
górnictwo i wydobywanie	68	60	6844,1	5305,0
<i>mining and quarrying</i>				
przetwórstwo przemysłowe	602	572	3256,8	3164,2
<i>manufacturing</i>				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	30	28	3470,0	3417,9
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	72	72	2548,6	2548,6
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>				
Budownictwo	190	188	4178,9	4189,4
<i>Construction</i>				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	303	276	2609,9	2595,3
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>				
Transport i gospodarka magazynowa	77	76	3040,3	3063,2
<i>Transportation and storage</i>				
Informacja i komunikacja	10	10	3340,0	3340,0
<i>Information and communication</i>				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6	6	1616,7	1616,7
<i>Professional, scientific and technical activities</i>				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	44	42	4156,8	2907,1
<i>Administrative and support service activities</i>				
Edukacja	18	17	3305,6	2300,0
<i>Education</i>				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	278	274	2687,8	2657,7
<i>Human health and social work activities</i>				
Pozostała działalność usługowa	1	1	1400,0	1400,0
<i>Other service activities</i>				

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzonymi ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

4. Dane w tabl. 2-5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2012 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) introduced by the Law on the Social Security System, dated 13 X 1998 (Journal of Laws, No. 137, item 887, with later amendments).

4. Data in tables 2-5 were compiled on the basis of sample survey on the structure of wages and salaries by occupations for October 2012. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made

miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 2009 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej oraz b. Urzędu Ochrony Państwa;

for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution - from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and since 2009 from the sources gathered in the open pension funds OFE.

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pension:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' co-operatives and co-operatives established on their basis as well as agricultural farmers' co-operatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) the public safety functionaries, i.e., the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency, the Central Anticorruption Bureau, the Border Guard, the Government Protection Bureau, the State Fire Service as well as the former Office of State Protection;

- 9) funkcjonariusze służby więziennej;
- 10) rolnicy indywidualni;
- 11) inwalidzi wojenni i wojskowi, osoby represjonowane (od 1991 r.) oraz kombatanci.

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

5. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

6. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

- 9) *penitentiary staff functionaries;*
- 10) *farmers;*
- 11) *war and military invalids, repressed persons (since 1991) as well as combatants.*

3. Retirement and other pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) *retirement pension;*
- 2) *pensions resulting from an inability to work;*
- 3) *family pensions.*

4. Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of earning revenue from work.

5. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

6. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (100). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which entities emplo- ying more than 9 persons	
O G Ó Ł E M	2177,02	2973,79	3260,87	3372,60	3574,22	T O T A L
sektor publiczny	2549,31	3637,50	3929,77	4068,53	4068,53	public sector
sektor prywatny	1960,53	2679,36	2990,17	3102,64	3334,23	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2275,93	3236,33	3880,88	3897,98	4216,96	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2239,99	3037,03	3395,55	3521,85	3647,84	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2058,47	2818,87	3130,20	3282,27	3404,90	of which manufacturing
Budownictwo	1742,86	2418,28	2600,93	2632,18	2916,01	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1664,86	2339,87	2542,27	2613,83	2762,55	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	1997,99	2224,06	2405,07	2445,92	2635,60	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1428,51	1874,49	2018,94	2106,84	2259,48	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3532,17	4792,73	5340,81	5585,41	5950,98	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3928,48	4758,27	5140,03	5370,72	5636,41	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2339,53	3029,51	3282,09	3328,69	3478,02	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2563,12	3761,70	4024,76	4133,40	4753,22	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1374,04	1978,32	2326,09	2650,39	2673,99	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2928,09	4027,07	4256,75	4401,41	4401,37	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2541,04	3500,13	3905,50	4061,92	4080,70	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1877,92	3085,55	3269,31	3244,92	3304,31	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2167,02	2877,36	3086,38	3211,34	3257,45	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2052,98	2283,84	2434,12	2660,11	2511,47	Other service activities

TABL. 2 (101). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
O G Ó Ł E M	a	690,8	331,9	358,9	239,0	82,5	156,5	451,8	249,4	202,4
	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
według przedziałów ² wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW = 3895,72 zł) dla gospodarki narodowej w październiku 2012 roku										
<i>by intervals² determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (PW = 3895.72 zł) for national economy in October 2012</i>										
Do 1500,00 zł	a	82,3	37,1	45,2	0,3	0,1	0,2	82,0	37,0	45,0
and less	b	11,9	11,2	12,6	0,1	0,1	0,2	18,1	14,9	22,1
1500,01 - 1947,86 (1500,01 zł - 50% PW)	a	87,8	35,4	52,4	13,0	2,2	10,8	74,8	33,2	41,6
	b	12,7	10,7	14,6	5,4	2,6	6,9	16,6	13,3	20,6
1947,87 - 2610,13 (50 - 67% PW)	a	120,9	52,1	68,8	38,1	10,5	27,6	82,8	41,6	41,2
	b	17,5	15,6	19,2	15,9	12,7	17,6	18,3	16,7	20,3
2610,14 - 2921,79 (67 - 75% PW)	a	50,4	23,1	27,3	21,7	6,7	15,0	28,7	16,4	12,3
	b	7,3	7,0	7,6	9,1	8,2	9,6	6,3	6,6	6,1
2921,80 - 3895,72 (75 - 100% PW)	a	140,0	67,6	72,4	64,8	20,1	44,7	75,2	47,5	27,7
	b	20,2	20,3	20,1	27,1	24,4	28,3	16,7	19,0	13,8
3895,73 - 4869,65 (100 - 125% PW)	a	90,1	45,4	44,7	46,9	15,9	31,0	43,2	29,5	13,7
	b	13,0	13,7	12,5	19,6	19,4	19,7	9,6	11,8	6,8
4869,66 - 5843,58 (125 - 150% PW)	a	46,1	24,3	21,8	24,4	9,6	14,8	21,7	14,7	7,0
	b	6,7	7,3	6,1	10,2	11,7	9,5	4,8	5,9	3,5
5843,59 - 6817,51 (150 - 175% PW)	a	24,3	14,0	10,3	11,9	6,0	5,9	12,4	8,0	4,4
	b	3,5	4,2	2,8	5,0	7,2	3,8	2,7	3,2	2,1
6817,52 - 7791,44 (175 - 200% PW)	a	15,3	9,8	5,5	6,7	4,0	2,7	8,6	5,8	2,8
	b	2,2	3,0	1,5	2,8	4,8	1,8	1,9	2,3	1,4
7791,45 - 8765,37 (200 - 225% PW)	a	9,7	6,0	3,7	4,2	2,6	1,6	5,5	3,4	2,1
	b	1,4	1,8	1,0	1,8	3,1	1,1	1,2	1,4	1,0
8765,38 - 9739,30 (225 - 250% PW)	a	6,0	4,0	2,0	2,4	1,4	1,0	3,6	2,6	1,0
	b	0,9	1,2	0,6	1,0	1,7	0,6	0,8	1,0	0,5
9739,31 - 10713,23 (250 - 275% PW)	a	4,0	2,6	1,4	1,4	1,0	0,4	2,6	1,6	1,0
	b	0,6	0,8	0,4	0,6	1,2	0,3	0,6	0,7	0,5
10713,24 - 11687,16 (275 - 300% PW)	a	2,8	1,8	1,0	0,9	0,6	0,3	1,9	1,2	0,7
	b	0,4	0,6	0,3	0,4	0,7	0,2	0,4	0,5	0,3
11687,17 - 20000,00 (300% PW - - 20000,00 zł)	a	8,7	6,6	2,1	2,1	1,6	0,5	6,6	5,0	1,6
	b	1,3	2,0	0,6	0,9	1,9	0,4	1,5	2,0	0,8
Od 20000,01 zł	a	2,4	2,1	0,3	0,2	0,2	0,0	2,2	1,9	0,3
	b	0,4	0,6	0,1	0,1	0,3	0,0	0,5	0,7	0,2

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² The percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 75.00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (101). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a - w tys. osób in thous. person									
b - w odsetkach in percent									
według przedziałów ² wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW = 3571,97 zł) w województwie małopolskim w październiku 2012 roku by intervals ² determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (PW = 3571.97 zł) in the Malopolskie voivodship in October 2012									
Do 1500,00 zł a	82,3	37,1	45,2	0,3	0,1	0,2	82,0	37,0	45,0
and less b	11,9	11,2	12,6	0,1	0,1	0,2	18,1	14,9	22,3
1500,01 - 1785,99 (1500,01 zł - 50% PW) a	52,1	23,0	29,1	6,4	1,1	5,3	45,7	21,9	23,8
b	7,5	6,9	8,1	2,7	1,3	3,4	10,1	8,8	11,7
1786,00 - 2393,22 (50 - 67% PW) a	120,2	47,4	72,8	31,1	7,3	23,8	89,1	40,1	49,0
b	17,4	14,3	20,3	13,0	8,9	15,2	19,8	16,1	24,3
2393,23 - 2678,98 (67 - 75% PW) a	46,5	21,7	24,8	17,9	5,5	12,4	28,6	16,2	12,4
b	6,7	6,5	6,9	7,5	6,6	8,0	6,3	6,5	6,1
2678,99 - 3571,97 (75 - 100% PW) a	141,5	66,1	75,4	63,7	19,5	44,2	77,8	46,6	31,2
b	20,5	20,0	21,0	26,8	23,5	28,2	17,2	18,8	15,3
3571,98 - 4464,96 (100 - 125% PW) a	98,5	50,8	47,7	48,3	16,7	31,6	50,2	34,1	16,1
b	14,3	15,3	13,3	20,2	20,3	20,2	11,1	13,6	8,0
4464,97 - 5357,96 (125 - 150% PW) a	57,2	28,1	29,1	31,3	10,7	20,6	25,9	17,4	8,5
b	8,3	8,5	8,1	13,1	13,0	13,1	5,7	7,0	4,2
5357,97 - 6250,95 (150 - 175% PW) a	31,8	17,7	14,1	16,2	7,2	9,0	15,6	10,5	5,1
b	4,6	5,3	3,9	6,8	8,7	5,8	3,5	4,2	2,5
6250,96 - 7143,94 (175 - 200% PW) a	17,7	10,8	6,9	8,1	4,6	3,5	9,6	6,2	3,4
b	2,6	3,2	1,9	3,4	5,5	2,3	2,1	2,5	1,6
7143,95 - 8036,93 (200 - 225% PW) a	12,4	7,9	4,5	5,6	3,3	2,3	6,8	4,6	2,2
b	1,8	2,4	1,3	2,3	4,0	1,4	1,5	1,8	1,1
8036,94 - 8929,93 (225 - 250% PW) a	7,9	5,0	2,9	3,5	2,1	1,4	4,4	2,9	1,5
b	1,1	1,5	0,8	1,4	2,6	0,9	1,0	1,2	0,8
8929,94 - 9822,92 (250 - 275% PW) a	5,0	3,3	1,7	2,0	1,2	0,8	3,0	2,1	0,9
b	0,7	1,0	0,5	0,8	1,5	0,5	0,7	0,8	0,4
9822,93 - 10715,91 (275 - 300% PW) a	3,7	2,5	1,2	1,3	0,9	0,4	2,4	1,6	0,8
b	0,5	0,8	0,3	0,5	1,1	0,2	0,5	0,6	0,4
10715,92 - 20000,00 (300% PW - - 20000,00 zł) a	11,6	8,4	3,2	3,1	2,1	1,0	8,5	6,3	2,2
b	1,7	2,5	0,9	1,3	2,6	0,6	1,9	2,5	1,1
Od 20000,01 zł a	2,4	2,1	0,3	0,2	0,2	0,0	2,2	1,9	0,3
b	0,4	0,6	0,1	0,1	0,3	0,0	0,5	0,7	0,2

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 The percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 75.00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (102). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.**
PAID EMPLOYMENT^b AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	3571,97	3932,51	3238,59
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	7,3	8,3	6,4	7358,27	8397,18	6109,54
Specjaliści Professionals	25,8	18,5	32,7	4575,08	5436,09	4124,90
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych <i>science and engineering professionals</i>	2,6	4,0	1,3	4939,44	5376,29	3662,66
specjaliści do spraw zdrowia <i>health professionals</i>	5,4	1,4	9,0	4042,71	5891,04	3772,47
specjaliści nauczania i wychowania <i>teaching professionals</i>	9,3	5,2	13,3	4355,85	4858,09	4173,75
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania <i>business and administration professionals</i>	5,9	4,4	7,3	4633,76	5306,09	4262,67
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych <i>information and communications technology professionals</i>	1,5	2,7	0,4	6390,68	6528,29	5596,20
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury <i>legal, social and cultural professionals</i>	1,1	0,8	1,4	5366,69	5711,07	5188,16
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	11,2	9,7	12,6	3656,20	3995,82	3414,55
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych <i>science and engineering associate professionals</i>	2,5	4,2	0,9	4008,92	4175,00	3315,27
średni personel do spraw zdrowia <i>health associate professionals</i>	1,3	0,7	1,9	2830,13	3176,86	2720,40
średni personel do spraw biznesu i administracji <i>business and administration associate professionals</i>	6,1	3,8	8,2	3817,52	4076,29	3704,77
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny <i>legal, social, cultural and related associate professionals</i>	0,9	0,3	1,5	2724,92	2701,61	2729,24
technicy informatycy <i>information and communications technicians</i>	0,4	0,7	0,1	3961,44	3815,58	5287,11
Pracownicy biurowi Clerks	8,5	6,4	10,4	2969,01	2913,45	3000,71
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni <i>general and keyboard clerks</i>	2,7	0,9	4,3	3044,00	3325,42	2987,93
pracownicy obsługi klienta <i>customer services clerks</i>	1,4	0,6	2,2	3332,72	3793,76	3220,82
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej <i>numerical and material recording clerks</i>	3,4	4,5	2,3	2791,04	2711,64	2937,17

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

TABL. 3 (102). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Pracownicy biurowi (dok.) Clerks (cont.)						
pozostali pracownicy obsługi biura	1,0	0,4	1,6	2854,45	2972,03	2827,58
<i>other clerical support workers</i>						
Pracownicy usług i sprzedawcy	13,3	8,7	17,6	2088,65	2232,63	2022,53
Service and sales workers						
pracownicy usług osobistych	2,1	1,6	2,5	2197,25	2387,93	2083,03
<i>personal service workers</i>						
sprzedawcy i pokrewni	9,0	3,7	14,1	2101,31	2491,55	2006,87
<i>sales workers</i>						
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,3	0,1	0,5	2253,86	2412,71	2227,52
<i>personal care workers</i>						
pracownicy usług ochrony	1,9	3,3	0,5	1875,47	1864,96	1938,81
<i>protective services workers</i>						
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,1	0,0	2432,26	2335,03	2562,11
Skilled agricultural, forestry and fishery workers						
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	13,4	23,9	3,6	2933,45	3087,35	1985,08
Craft and related trades workers						
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	3,6	7,3	0,1	2767,08	2769,43	2514,26
<i>building and related trades workers, excluding electricians</i>						
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	4,1	8,3	0,1	3440,90	3455,88	2605,72
<i>metal, machinery and related trades workers</i>						
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,8	1,2	0,5	2823,76	3096,93	2175,35
<i>handicraft and printing workers</i>						
elektrycy i elektronicy	1,5	3,0	0,2	3613,05	3675,93	2496,60
<i>electrical and electronic trades workers</i>						
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	3,4	4,1	2,7	2217,11	2465,11	1882,13
<i>food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers</i>						
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	9,6	17,9	1,9	3135,66	3161,30	2912,84
Plant and machine operators and assemblers						
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	4,0	7,4	0,9	3629,48	3694,70	3112,97
<i>stationary plant and machine operators</i>						
monterzy	1,0	1,2	0,7	2904,61	3173,60	2469,70
<i>assemblers</i>						
kierowcy i operatorzy pojazdów	4,6	9,3	0,3	2755,17	2732,63	3336,94
<i>drivers and mobile plant operators</i>						
Pracownicy przy pracach prostych	10,8	6,5	14,8	2003,37	2380,68	1850,79
Elementary occupations						
w tym robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,5	3,7	1,5	2516,89	2573,62	2383,06
<i>of which labourers in mining, construction, manufacturing and transport</i>						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

TABL. 4 (103). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women

a - w zł
in zł

b - ogółem=100,0
total=100,0

OGÓŁEM

TOTAL

OGÓŁEM ...	a	3571,97	3932,51	3238,59	4035,55	4626,80	3723,92	3326,71	3702,83	2863,25
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5135,72	6217,10	4487,52	4745,01	5495,42	4415,39	5642,69	6831,63	4609,09
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	143,8	158,1	138,6	117,6	118,8	118,6	169,6	184,5	161,0
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	4221,46	4940,56	3539,25	3978,88	5106,99	3517,60	4356,16	4895,56	3560,36
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	118,2	125,6	109,3	98,6	110,4	94,5	130,9	132,2	124,3
Policealne	a	3042,80	3354,82	2921,92	3249,73	3489,05	3202,13	2893,39	3310,28	2657,81
Post-secondary	b	85,2	85,3	90,2	80,5	75,4	86,0	87,0	89,4	92,8
Średnie zawodowe	a	3087,34	3361,45	2767,80	3511,12	4172,92	3164,95	2911,20	3174,40	2483,17
Vocational secondary	b	86,4	85,5	85,5	87,0	90,2	85,0	87,5	85,7	86,7
Średnie ogólnokształcące	a	2507,68	3102,22	2251,36	3281,41	3730,25	3119,02	2370,39	3005,96	2088,08
General secondary	b	70,2	78,9	69,5	81,3	80,6	83,8	71,3	81,2	72,9
Zasadnicze zawodowe	a	2620,65	2901,00	2071,34	3200,21	3777,24	2272,38	2477,76	2703,17	2013,16
Basic vocational	b	73,4	73,8	64,0	79,3	81,6	61,0	74,5	73,0	70,3
Gimnazjalne	a	2116,60	2138,92	1984,99	2291,49	2242,43	2404,93	2099,76	2130,92	1891,02
Lower secondary	b	59,3	54,4	61,3	56,8	48,5	64,6	63,1	57,5	66,0
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	2530,61	2799,69	2130,24	2724,87	3454,84	2185,12	2450,98	2629,03	2091,18
Primary and incomplete primary	b	70,8	71,2	65,8	67,5	74,7	58,7	73,7	71,0	73,0

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (103). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.¹ (dok.)**
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a - w zł in zł									
b - ogółem=100,0 total=100.0									
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej and less	a 2399,38 b 67,2	2530,04 64,3	2196,87 67,8	2848,01 70,6	3460,32 74,8	2383,70 64,0	2351,39 70,7	2461,56 66,5	2166,42 75,7
25-34	a 3367,63 b 94,3	3611,41 91,8	3086,19 95,3	3409,11 84,5	3857,28 83,4	3184,61 85,5	3355,59 100,9	3571,36 96,4	3039,27 106,1
35-44	a 3847,51 b 107,7	4400,84 111,9	3393,55 104,8	4161,93 103,1	4840,44 104,6	3830,12 102,9	3666,31 110,2	4241,19 114,5	3040,72 106,2
45-54	a 3579,37 b 100,2	4051,69 103,0	3277,95 101,2	4093,56 101,4	4670,91 101,0	3842,67 103,2	3134,16 94,2	3702,10 100,0	2641,36 92,3
55-59	a 3707,98 b 103,8	4049,08 103,0	3393,08 104,8	4205,30 104,2	4586,97 99,1	3948,58 106,0	3307,67 99,4	3728,27 100,7	2808,46 98,1
60-64	a 4829,40 b 135,2	4851,03 123,4	4704,40 145,3	5547,83 137,5	5697,41 123,1	5089,86 136,7	4269,94 128,4	4316,44 116,6	3658,24 127,8
65 lat i więcej and more	a 8029,39 b 224,8	8212,56 208,8	7364,28 227,4	8180,06 202,7	8767,81 189,5	5809,64 156,0	7763,42 233,4	7170,41 193,6	9577,36 334,5
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku and less	a 2573,16 b 72,0	2754,80 70,1	2379,73 73,5	2863,54 71,0	3290,85 71,1	2635,04 70,8	2517,95 75,7	2689,93 72,6	2309,83 80,7
2,0 – 4,9	a 3033,13 b 84,9	3243,52 82,5	2793,63 86,3	3237,43 80,2	3719,48 80,4	2966,45 79,7	2986,06 89,8	3174,55 85,7	2734,06 95,5
5,0 – 9,9	a 3467,43 b 97,1	3734,76 95,0	3157,20 97,5	3573,55 88,6	4086,45 88,3	3298,51 88,6	3433,31 103,2	3668,71 99,1	3083,68 107,7
10,0 – 14,9	a 3742,06 b 104,8	4219,29 107,3	3274,56 101,1	4167,41 103,3	4782,72 103,4	3831,21 102,9	3578,29 107,6	4079,76 110,2	2967,01 103,6
15,0 – 19,9	a 3919,97 b 109,7	4484,78 114,0	3459,23 106,8	4321,98 107,1	5061,27 109,4	3989,87 107,1	3723,06 111,9	4315,63 116,5	3087,54 107,8
20,0 lat i więcej and more	a 3809,86 b 106,7	4274,12 108,7	3447,61 106,5	4210,57 104,3	4818,78 104,1	3885,77 104,3	3403,22 102,3	3910,93 105,6	2831,12 98,9

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (104). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmiej eighth	dzie- wiątej ninth
		w zł in zł								
OGÓŁEM	a	1496,77	1791,30	2113,23	2515,92	2948,33	3386,07	3913,31	4595,76	5963,06
TOTAL	b	1497,85	1836,73	2279,90	2730,29	3170,46	3630,28	4183,63	5009,93	6794,89
	c	1495,89	1759,43	2013,76	2351,40	2762,15	3172,94	3629,10	4301,84	5310,51
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a	2423,71	3269,11	4132,22	4898,27	5660,28	6485,23	7622,46	9460,07	13541,36
Managers	b	2457,32	3464,55	4348,98	5162,06	6078,89	7158,97	8717,82	11588,66	16283,14
	c	2369,14	3153,51	3864,44	4535,44	5254,03	5939,04	6780,57	7959,71	10333,90
Specjaliści	a	2532,01	2937,83	3279,50	3609,18	4025,79	4414,11	4897,96	5639,17	7285,59
Professionals	b	2611,80	3171,01	3619,83	4085,13	4574,54	5211,06	6020,93	7240,65	9269,37
	c	2498,57	2871,42	3166,88	3452,00	3771,39	4187,38	4544,49	5019,73	5964,03
Technicy i inny średni personel	a	1915,64	2313,97	2673,80	2989,59	3329,63	3640,50	4066,62	4632,39	5682,07
Technicians and associate professionals	b	1797,58	2391,28	2834,18	3274,19	3619,40	4027,22	4514,54	5216,55	6435,21
	c	1939,28	2289,70	2592,72	2882,46	3151,24	3445,02	3774,74	4258,09	5067,28
Pracownicy biurowi	a	1627,35	1981,11	2214,44	2483,79	2767,83	3085,33	3375,72	3766,16	4373,34
Clerks	b	1499,85	1930,33	2138,45	2408,04	2708,03	3056,50	3334,00	3771,25	4401,04
	c	1729,33	2001,60	2252,36	2517,63	2798,12	3104,26	3395,35	3761,28	4362,39
Pracownicy usług i sprzedawcy	a	1490,63	1516,18	1624,38	1772,76	1859,56	1993,00	2147,81	2420,37	2906,14
Service and sales workers	b	1490,03	1502,69	1590,18	1674,79	1828,66	2013,06	2285,26	2726,20	3458,02
	c	1490,92	1532,49	1654,14	1801,14	1869,08	1986,06	2102,47	2327,51	2718,77
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	1586,01	1880,46	2027,51	2185,01	2375,01	2481,21	2641,44	2803,76	3751,55
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b	1491,84	1778,01	1837,93	1929,01	2289,59	2614,77	2668,45	2733,14	2895,64
	c	1972,51	2048,45	2180,22	2230,01	2452,92	2470,94	2488,96	3408,34	3770,20
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a	1490,20	1540,25	1891,97	2237,62	2644,18	3025,51	3480,92	3985,75	4742,94
Craft and related trades workers	b	1491,83	1627,64	2064,14	2481,82	2861,62	3260,02	3655,51	4130,07	4906,20
	c	1485,53	1491,32	1497,11	1551,19	1721,91	1930,18	2094,84	2361,35	2822,34
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a	1497,60	1793,54	2175,54	2495,46	2877,13	3223,93	3615,90	4131,49	5005,82
Plant and machine operators and assemblers	b	1496,46	1784,52	2129,01	2496,67	2906,53	3267,55	3669,06	4201,66	5091,12
	c	1762,82	2070,44	2306,10	2487,89	2747,62	2973,95	3230,89	3553,78	4063,47
Pracownicy przy pracach prostych	a	1485,18	1490,48	1495,79	1550,42	1732,48	1907,36	2106,76	2363,14	2927,20
Elementary occupations	b	1488,66	1497,60	1598,12	1837,91	2112,28	2333,76	2620,97	3121,83	3754,39
	c	1484,46	1489,02	1493,57	1498,13	1615,53	1788,61	1951,57	2147,45	2471,56

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (105). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREEES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	762042	756067	733694	726883	TOTAL
Pobierający emerytury i renty wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	637352	648072	630504	625504	Persons receiving retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution
emerytury	306669	423143	418992	420116	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	221845	115760	102196	96139	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	108838	109169	109316	109249	family pensions
Rolnicy indywidualni	124690	107995	103190	101379	Farmers

^a Przeciętne w roku.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages.

Source: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (106). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
Świadczenia w mln zł	9463,7	13197,9	14243,4	14922,3	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
Razem Total					
Świadczenia w mln zł	8366,9	12000,4	12978,4	13603,2	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1093,97	1543,10	1715,35	1812,30	Average monthly retirement and other pension in zł
Emerytury Retirement pension					
Świadczenia w mln zł	4639,6	8343,9	9131,8	9648,3	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1260,74	1643,24	1816,23	1913,82	Average monthly retirement pension in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	2364,8	1783,4	1766,2	1766,7	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	888,29	1283,81	1440,18	1531,41	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	1362,6	1873,2	2080,4	2188,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1043,28	1429,87	1585,92	1669,10	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a					
Świadczenia w mln zł	1096,8	1197,5	1265,0	1319,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	732,99	924,05	1021,60	1084,34	Average monthly retirement and other pension in zł

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund.

Source: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe jedno- lub wieloosobowe**. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, wyniki z badania budżetów gospodarstw domowych za 2013 r. przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzony jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the furnishing of households with durable goods is a sample survey of **household budgets**. Included in the survey are all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintained, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, results obtained from the household budget survey for 2013 were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące podstawowe grupy społeczno-ekonomiczne ludności ustalone na podstawie kryterium **wyłącznego** lub **głównego** (przeważającego) **źródła utrzymania**, a mianowicie **gospodarstwa: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł** (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) do osób pracujących zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie umowa ustna itd.);
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie;
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
- 3) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego).

*The survey included all households within randomly selected dwellings representing the basic socio-economic groups of the population, established on the basis of the **exclusive** or **main** (predominate) **source of maintenance**, i.e., **households of: employees, farmers, the self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources** (other than retirement pay and pensions).*

3. *The categories of persons comprising households were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:*

- 1) *employed persons include:*
 - a) *hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, out-work, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.);*
 - b) *employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work;*
 - c) *self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production co-operatives since 2005;*
- 2) *persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pension, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;*
- 3) *dependents (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household.*

4. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-

darstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek - rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych - z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej - uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę - który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym), a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakupem produktów i usług, wynagrodzeniami i składkami na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszany o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków nie związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);

employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits - from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) *income from hired work - obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement - which includes: all income obtained from hired labour, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);*
- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;*
- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and from practising a learned profession, which was designated for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);*
- 4) *income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real estate (net income, i.e., revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);*

- 5) dochód ze świadczeń społecznych który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary (w tym alimenty od osób prywatnych), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

6. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie ze zmienioną i obowiązującą od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

7. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymywane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Zagrożenie ubóstwem - gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego

5) *income from social benefits, which includes, i.a. retirement and other pensions, social security allowances and other social benefits;*

6) *other income, which includes, i.a.: gifts (i.a. private alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.*

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received gratis as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

6. Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with modified and adopted since 2013 nomenclature of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

7. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

8. Risk of poverty - a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products

wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 - każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 - każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowo-węgo złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci poniżej 14 lat) - 1802 zł, w IV kwartale 2012 r. było to 693 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1871 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2013 r. progi te wyniosły odpowiednio: 706 zł oraz 1906 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2013 r. poz. 182, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r., do III kwartału 2012 r. obowiązywały takie same kwoty progowe - 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2012 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 542 zł oraz 456 zł.

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci poniżej 14 lat) - 1257 zł, w IV kwartale 2012 r. było to 519 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1401 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2013 r. progi te wyniosły odpowiednio: 551 zł oraz 1486 zł.

*received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 - to any other person at that age and weight 0,5 - to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children is 2,7 times as high as that for a 1-person household.*

***Relative poverty threshold** is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2012 the threshold was 693 zł for 1-person households and 1871 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2013: 706 zł and 1906 zł, respectively.*

***„Legal” poverty threshold** is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2013, item 182, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. Since 2010 till the third quarter of 2012 the line remained at the same level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households. Since the fourth quarter of 2012, the line was changed to: 542 zł and 456 zł, respectively.*

***The subsistence minimum**, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2012 the threshold was 519 zł for 1-person households and 1401 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2012: 551 zł and 1486 zł, respectively.*

TABL. 1 (107). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	2781	3181	3124	3094	<i>Households included in the survey</i>
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,23	3,06	2,92	2,91	<i>Average number of persons in a household</i>
w tym:					<i>of which:</i>
pracujących	1,17	1,17	1,11	1,12	<i>employed</i>
pobierających świadczenia społeczne ^a	0,85	0,84	0,82	0,77	<i>receiving social benefits^a</i>
w tym emeryturę lub rentę	0,73	0,74	0,73	0,70	<i>of which retirement and other pension</i>
pozostających na utrzymaniu	1,13	0,98	0,90	0,93	<i>dependents</i>

a W 2005 r. – pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.
a In 2005 – receiving social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 2 (108). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE**
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny	732,27	1109,73	1189,84	1227,80	<i>Available income</i>
w tym dochód do dyspozycji	708,36	1070,87	1156,33	1195,73	<i>of which disposable income</i>
w tym dochody:					<i>of which income:</i>
z pracy najemnej	352,03	599,65	626,12	670,47	<i>from hired work</i>
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	17,89	24,13	28,04 ^a	22,43 ^b	<i>from a private farm in agriculture</i>
z pracy na własny rachunek	63,89	109,50	116,01	123,32	<i>from self-employment</i>
ze świadczeń społecznych ^c	240,98	276,74	356,05	341,41	<i>from social benefits^c</i>

a,b Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a - 19,25%, b - 17,70%. c W 2005 r. - ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

a,b Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a - 19.25%, b - 17.70%. c In 2005 - from social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 3 (109). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem	676,33 ^a	956,01 ^a	995,38 ^a	1019,77	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	652,42 ^a	917,14 ^a	961,87 ^a	987,70	of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe ..	192,66	250,30	261,41	262,38	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	16,76	20,93	21,70	21,00	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	34,91	51,32	49,08	54,47	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	130,50	194,36	215,33	217,33	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	33,10	46,91	44,76	46,10	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	36,18	44,02	51,99	49,57	health
w tym artykuły farmaceutyczne ..	22,97	26,81	32,03	29,12	of which pharmaceutical products
transport	62,10	91,34	88,19	98,70	transport
łącność ^c	34,28	42,45	39,74	52,11	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	43,14	68,59	74,58	64,51	recreation and culture ^d
edukacja ^e	8,09	11,46	9,71	10,54 ^f	education ^e
restauracje i hotele	13,78 ^g	24,28	29,12	32,89	restaurants and hotels
inne towary i usługi	36,31 ^a	50,27 ^a	52,80 ^a	55,22	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	18,49	27,67	29,18	30,11	of which personal care

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika, uwzględniając wydatki na ubezpieczenia na życie, tj. podano w warunkach porównywalnych z danymi za 2013 r. b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. c W 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. d W 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. f,g Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi f - 13,44%, g - 15,48%.

a The data has been changed with respect to the previous edition of the Yearbook by including expenditures on life insurance, i.e. by expressing them in terms comparable with the data for 2013. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c In 2013 including expenditures for Internet services. d In 2013 excluding expenditures for Internet services. e Including pre-school education. f,g Relative error of estimates exceeds 10% and equals: f - 13,44%, g - 15.48%.

TABL. 4 (110). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	8,46	7,47	6,88	6,78	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	5,59	4,72	4,38	4,16	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,00	5,46	5,20	4,99	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	2,08	2,28	2,19	1,95	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,34	0,43	0,40	0,32	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	4,94	4,16	3,93	3,86	Milk ^f in l
Jogurty w kg	x	0,47	0,44	0,45	Yoghurt in kg
Sery ^g w kg	0,94	0,98	0,94	0,90	Cheese ^g in kg
Jaja w szt.	15,85	13,99	13,26	12,67	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,41	1,29	1,24	1,16	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	0,32	0,30	0,27	0,28	of which butter
Owoce ⁱ w kg	3,51	3,49	3,37	3,31	Fruit in kg
Warzywa w kg	12,29	10,30	9,70	9,02	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	6,79	5,18	4,62	4,28	of which potatoes
Cukier w kg	1,74	1,68	1,47	1,44	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	x	0,27	0,25	0,24	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	x	3,69	4,07	4,06	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	x	1,12	0,97	0,98	Fruit and vegetable juices in l

a W 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b W 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c W 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d W 2013 r. bez przetworów podrobocowych. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz w 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g W 2013 r. bez serków słodkich. h W 2013 r. bez boczku surowego. i łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a In 2013 excluding potato flour. b In 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c In 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d In 2013 excluding offal preparations. e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g In 2013 excluding sweet cottage cheese. h In 2013 excluding raw bacon. i Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (111). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka	97,7	98,3	98,7	98,2	Refrigerator
Zamrażarka	33,4	38,0	29,5	30,0	Freezer
Automat pralniczy	81,8	90,2	92,4	93,6	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	4,9	13,5	15,4	20,3	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	33,8	52,8	54,0	57,9	Microwave oven
Samochód osobowy	49,4	61,7	59,7	63,9	Passenger car
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	43,0	40,3	33,6	32,1	Hi-fi stereo music system
Odbiornik telewizyjny	97,2	97,0	96,0	94,7	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	35,2	54,8	57,3	53,8	Satellite or cable television equipment
Telefon komórkowy	67,2	87,3	89,8	92,5	Mobile phone
Zestaw kina domowego	x	12,4	10,6	11,7	Home theatre system
Odtwarzacz DVD	2,9	49,6	42,9	40,2	DVD player
Aparat fotograficzny cyfrowy	x	53,1	51,5	55,1	Digital camera
Komputer osobisty	42,7	67,7	69,1	74,4	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu .	27,7	63,4	67,2	72,7	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	40,4	43,9	53,8	of which broadband access
Drukarka	27,7	44,4	39,5	39,8	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna .	x	x	15,9	19,6	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 6 (112). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK-OF-POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:				Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	16,0	15,6	15,8	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	6,4	6,6	12,2	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	4,8	6,2	6,0	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 172.
a See general notes, item 8 on page 172.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw.

Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 23.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej, tj. bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Informacje o długości sieci gazowej od 2003 r. uwzględniają również dane o sieci przesyłowej (magistralnej), tj. o przewodach doprowadzających gaz do sieci rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji - z siecią ogólnospławną.

Dane dotyczące **przyłączy gazowych** od 2005 roku dotyczą również połączeń prowadzących do budynków niemieszkalnych.

3. **Zdrój uliczny** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method.

The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network, i.e., excluding connections leading to residential buildings and other constructions. Since 2003 information regarding the length of gas supply network has included also data on the transmission (main) network, i.e. conduits providing gas to the distribution network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including collective accommodation facilities, e.g.: employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system, with the main sewage system.

Since 2005 data on **gas supply connections** have concerned also connections leading to non-residential buildings.

3. A **street outlet** is an equipment connected to the street water conduit, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households include the quantity of water collected from water supply system by means of equipment installed in a building.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji - wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2004 r. obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

6. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz urzędów i instytucji ogrzewanych centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy.

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami lub urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej i tramwajowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne, mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzydzielnicowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage - sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** since 2004 include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

The consumption of electricity and gas from the gas supply network in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of **heating** regards residential buildings as well as buildings of offices and institutions with central heating within transmission thermalline - which is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line.

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own or other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus and tram communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses, microbuses as well as suburban and intercity service have been also included; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych i tramwajowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

9. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą - w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

10. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelii pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus and tram lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

8. Data on municipal waste concern the waste produced in households, and also at other waste producers (excluding hazardous waste), which in respect of its character or compositions is similar to the waste produced in households.

9. Data on liquid waste concern waste which comes from households (residential buildings), public buildings and buildings of units running a business - in case they are not discharged by sewage system.

10. Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszkłonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię - jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych - według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. - wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** - mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 2) **gmin** (komunalne) - mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 3) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 4) **Skarbu Państwa** - mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 5) **towarzystw budownictwa społecznego;**

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access form the street, courtyard or from a common space in the building.

The **useful floor area** of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

3. The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002-2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 - the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. As regards the type of ownership, dwellings were classified as owned by:

- 1) **housing cooperatives** - member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise), and condominiums (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 2) **gminas** (municipal) - dwellings owned by a gmina or a powiat (local self-government community), and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;
- 3) **workplaces** (of public and private sector);
- 4) **State Treasury** - dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 5) **public building societies;**

6) **osób fizycznych** - mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:

- może być właścicielem całej nieruchomości np. indywidualny dom jednorodzinny,
- może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 XII 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią odrębną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

7) **innych podmiotów** - mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku - przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

6. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);

6) **natural persons** - dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while this person:

- can be an owner of a whole real estate for example an individual detached house,
- can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing cooperatives for which by the law of 15 XII 2000 on housing cooperatives a separate ownership right benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register, was established.

The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

7) **other entities** - dwellings owned by institutions, constructing for profit - for sale, but not yet sold to natural persons or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

6. Information regarding **dwellings, useful floor area of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **co-operative construction** concerns dwellings completed by housing co-operatives, designed for persons being members of these co-operatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);

- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
 - **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. - z Krajowego Funduszu Mieszkaniaowego);
 - **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalność gospodarczą), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
 - **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 - from the National Housing Fund);
 - **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (113). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Distribution network in km
Wodociągowa	17621,9	18066,5	18508,4	Water supply
miasta	4125,3	4297,8	4379,9	urban areas
wieś	13496,6	13768,7	14128,5	rural areas
Kanalizacyjna ^a	10008,2	11390,4	12370,9	Sewage ^a
miasta	4235,8	4495,5	4688,4	urban areas
wieś	5772,4	6894,9	7682,5	rural areas
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	413210	430539	437481	Water supply system
miasta	144535	150865	152500	urban areas
wieś	268675	279674	284981	rural areas
Kanalizacyjne	211177	239262	251659	Sewage system
miasta	110178	119701	123599	urban areas
wieś	100999	119561	128060	rural areas
Zdroje uliczne	271	268	247	Street outlets
miasta	191	183	177	urban areas
wieś	80	85	70	rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	89,2	89,2	88,5	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	61,4	60,6	59,6	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	37,4	36,9	36,4	per capita in m ³
Wieś w hm ³	27,8	28,6	28,9	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	115,9	101,8	98,6	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
w tym oczyszczane	115,8	101,7	98,6	of which treated

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

TABL. 2 (114). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH****CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1143,9	1199,4	1212,4	1218,8	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	639,1	681,4	690,3	696,6	Urban areas
Wieś	504,8	518,0	522,1	522,2	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GW-h	2436,2	2775,0	2714,3	2700,9	In GW-h
miasta	1356,2	1506,0	1453,4	1440,4	urban areas
wieś	1080,0	1269,0	1260,9	1260,5	rural areas
W kW-h:					In kW-h:
miasta: na 1 mieszkańca	836,5	917,2	885,7	879,2	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2122	2210	2106	2068	per consumer ^a
wieś — na 1 odbiorcę ^a	2140	2450	2415	2414	rural areas — per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (115). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 XII

**GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION
OF GAS FROM SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS**

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	21626,9	22123,1	22351,9	22571,1	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	1619,2	1439,3	1440,4	1478,4	of which transmission
miasta	332,2	342,6	342,7	339,9	urban areas
wieś	1287,0	1096,7	1097,7	1138,5	rural areas
Miasta	4998,9	5348,7	5427,5	5461,6	Urban areas
Wieś	16628,0	16774,4	16924,4	17109,5	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budyn- ków mieszkalnych i niemieszkal- nych w szt.	374456	404263	412831	418623	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	122152	136061	139233	142250	Urban areas
Wieś	252304	268202	273598	276373	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	664,8	693,8	701,2	705,6	Consumers of gas from gas sup- ply system^a in thous.
Miasta	459,6	471,9	470,5	472,1	Urban areas
Wieś	205,2	221,9	230,7	233,5	Rural areas
Zużycie gazu z sieci^b (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W hm ³	433,6	411,4	416,9	417,5	In hm ³
miasta	297,9	272,3	269,9	271,6	urban areas
wieś	135,7	139,1	147,0	145,8	rural areas
Na 1 mieszkańca w m ³	132,9	123,5	124,4	124,4	Per capita in m ³
miasta	183,8	167,3	164,5	165,8	urban areas
wieś	82,7	83,0	86,0	84,9	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

a Including consumers connected to collective gas-meters. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4 (116). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
Sieć ciepła w km	1737	1888	1982	1994	1907	87	<i>Heating network in km</i>
w tym przesyłowa	1360	1479	1440	1444	1396	48	<i>of which transmission</i>
Kotłownie	877	1006	788	790	659	131	<i>Boiler rooms</i>
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	13662	12614	14245	13623	13501	122	<i>Sale of heating energy (during the year) in TJ</i>
Kubatura budynków ogrze- wanych centralnie w dam ³	108794	117137	123347	124631	123684	947	<i>Cubature of buildings with central heating in dam³</i>
w tym budynków miesz- kalnych	70736	74514	77560	77503	76939	564	<i>of which residential buildings</i>

TABL. 5 (117). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ
I GAZOWEJ**
**POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY
SYSTEMS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Ludność w tys. - korzystająca ^a z:					<i>Population in thous. - using^a:</i>
wodociągu	2401,7	2525,2	2558,4	2569,0	<i>water supply system</i>
miasta	1517,2	1540,3	1543,0	1541,0	<i>urban areas</i>
wieś	884,5	984,9	1015,4	1028,0	<i>rural areas</i>
kanalizacji	1594,6	1758,7	1848,6	1882,3	<i>sewage system</i>
miasta	1334,2	1385,6	1401,0	1406,4	<i>urban areas</i>
wieś	280,4	373,1	447,6	475,9	<i>rural areas</i>
gazu	2056,7	2104,7	2113,8	2110,7	<i>gas supply system</i>
miasta	1280,7	1261,0	1243,5	1236,1	<i>urban areas</i>
wieś	776,1	833,4	870,3	874,6	<i>rural areas</i>
Ludność - w % ogółu ludności ^b - korzystająca ^a z:					<i>Population - in % of total population^b - using^a:</i>
wodociągu	73,5	75,7	76,3	76,4	<i>water supply system</i>
miasta	93,7	94,0	94,1	94,1	<i>urban areas</i>
wieś	53,7	58,1	59,2	59,6	<i>rural areas</i>
kanalizacji	48,8	52,7	55,1	56,0	<i>sewage system</i>
miasta	82,4	84,5	85,5	85,9	<i>urban areas</i>
wieś	15,8	22,0	26,1	27,6	<i>rural areas</i>
gazu	63,0	63,1	63,0	62,8	<i>gas supply system</i>
miasta	79,1	77,5	75,9	75,5	<i>urban areas</i>
wieś	47,1	49,5	50,8	50,8	<i>rural areas</i>

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansów.

a Estimated data. b Based on balances.

TABL. 6 (118). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^b w t	630011	766377	711784	702040	520429	Municipal waste collected ^b in t
zmieszane	605554	677644	608751	592463	431677	mixed
miasta	484324	519087	448241	424707	296728	urban areas
wieś	121230	158557	160510	167756	134949	rural areas
zebrane selektywnie	24457	88734	103033	109577	88752	collected separately of which:
w tym:						
papier i tektura	5631	11804	15349	14851	9959	paper and cardboard
szkło	11406	24527	29318	30335	26922	glass
tworzywa sztuczne	2126	13504	19580	22163	19271	plastic
metale	635	1853	3128	1652	1351	metals
wielkogabarytowe	2674	11970	7761	13315	12492	large size
biodegradowalne	-	21231	23606	21447	13192	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 180. b Dane szacunkowe.

a See general notes, item 8 on page 180. b Estimated data.

TABL. 7 (119). **NIECZYSTOŚCI CIEKLE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	843,6	1299,7	1495,5	1557,2	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	301,7	489,9	565,6	553,4	urban areas
wieś	542,0	809,8	939,9	1003,8	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	425,3	737,4	912,9	975,6	of which from households
miasta	176,5	252,5	315,8	313,6	urban areas
wieś	248,8	484,9	597,1	662,0	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	-	305,2	304,0	301,9	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	-	5,4	8,5	11,2	Household wastewater treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 180. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

a See general notes, item 9 on page 180. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (120). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	39	29	27	23	16	7	number
powierzchnia w ha	96,0	97,8	96,5	84,5	52,4	32,1	area in ha

TABL. 8 (120). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH (dok.)**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	3,1	5,7	-	-	-	-	Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha
czynnych	1,5	2,0	-	-	-	-	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	1,6	3,7	-	-	-	-	exploitation completed

TABL. 9 (121). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna - linie w km	5286	5053	5410	4925	Transport network - lines in km
autobusowe	4712	5122	4636	bus
tramwajowe	341	288	289	tram
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	899	929	956	879	buses: in units
liczba miejsc w tys.	93,8	90,1	92,9	87,0	number of seats in thous.
tramwaje: w sztukach	426	410	419	413	trams: in units
liczba miejsc w tys.	57,6	59,9	64,4	53,8	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln	497	390	408	417	Transport of passengers ^b (during the year) in mln

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 10 (122). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2012		2013		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	3290,3	3133,1	3645,3	3379,4	3600,2	3274,8	3728,3	3389,4	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	1,9	0,2	2,1	0,2	2,0	0,3	2,1	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	10,1	19,3	10,9	20,6	10,7	20,0	11,1	20,7	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej :									Generally accessible urban area green belts:
parki spacerowo-wypoczynkowe	1298,0	1202,9	1249,8	1126,6	1289,4	1138,1	1322,4	1164,1	strolling-recreational parks
zieleńce	520,9	461,2	703,0	602,8	752,9	636,7	734,7	615,4	lawns
Tereny zieleni osiedlowej	1471,4	1469,0	1692,5	1650,0	1557,9	1500,0	1671,2	1609,9	Estate green belts

a, b W przypadku miast obliczono: w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a, b For urban areas calculated: a – in % of total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania Dwellings

TABL. 11 (123). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	1020,3	1076,3	1102,5	1117,2	653,4	463,8	<i>Dwellings in thous.</i>
Izby w mieszkaniach w tys. ...	3870,5	4190,4	4305,3	4367,7	2289,9	2077,8	<i>Rooms in dwellings in thous.</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	75234,2	82048,7	84860,2	86396,9	41891,1	44505,8	<i>Useful floor area of dwellings in thous. m²</i>
Przeciętna w zasobach:							<i>Dwelling stocks, average: number of rooms in a dwelling</i>
liczba izb w mieszkaniu	3,79	3,89	3,90	3,91	3,50	4,48	
powierzchnia użytkowa w m ² :							<i>useful floor area in m²:</i>
1 mieszkanie	73,7	76,2	77,0	77,3	64,1	96,0	<i>per dwelling</i>
na 1 osobę	23,0	24,6	25,3	25,7	25,6	25,8	<i>per person</i>
liczba osób na:							<i>number of persons:</i>
1 mieszkanie	3,20	3,10	3,04	3,01	2,51	3,72	<i>per dwelling</i>
1 izbę	0,84	0,80	0,78	0,77	0,72	0,83	<i>per room</i>

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 181.

a Based on balances of net dwelling stocks; see general notes, item 3 on page 181.

TABL. 12 (124). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE
W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania – w % - wyposażone w: <i>Dwellings – in % - fitted with:</i>					SPECIFICATION	
	wodociąg <i>water supply system</i>	ustęp <i>lavatory</i>	łazienkę <i>bathroom</i>	gaz z sieci <i>gas from gas supply system</i>	centralne ogrzewanie <i>central heating</i>		
OGÓŁEM	2005	95,0	89,2	89,2	65,7	77,0	TOTAL
	2010	96,5	94,5	92,5	65,7	80,3	
	2012	96,6	94,6	92,7	65,2	80,8	
	2013	96,7	94,7	92,8	64,9	81,1	
Miasta	2005	98,2	96,1	94,9	79,5	84,5	<i>Urban areas</i>
	2010	99,0	98,3	97,3	76,7	87,0	
	2012	99,0	98,3	97,4	75,8	87,3	
	2013	99,1	98,3	97,4	75,3	87,5	
Wieś	2005	90,8	80,1	81,7	47,3	67,0	<i>Rural areas</i>
	2010	93,1	89,2	85,6	50,3	71,0	
	2012	93,2	89,4	86,0	50,2	71,7	
	2013	93,3	89,6	86,2	50,1	72,1	

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of net dwelling stocks.

TABL. 13 (125). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2013 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					innych others
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing commu- nity	prywat- nych private	towa- rzystw budownic- stwa spo- leczne- go public building society	
a - liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b - kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c - przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	235191	73658	85375	22227	8086	5453	40392
TOTAL	b	52444,0	18898,5	16536,1	4232,2	1973,0	1285,9	9518,5
	c	223,0	256,6	193,7	190,4	244,0	235,8	235,7
Miasta	a	226824	71372	83725	21287	5258	5453	39729
Urban areas	b	50833,5	18450,0	16171,6	4052,0	1495,0	1285,9	9379,0
	c	224,1	258,5	193,2	190,4	284,3	235,8	236,1
Wieś	a	8367	2286	1650	940	2828	-	663
Rural areas	b	1610,5	448,5	364,4	180,1	478,0	-	139,5
	c	192,5	196,2	220,9	191,6	169,0	-	210,4

W % OGÓŁEM
 IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	31,3	36,3	9,5	3,4	2,3	17,2
TOTAL	b	100,0	36,0	31,5	8,1	3,8	2,5	18,1
Miasta	a	100,0	31,5	36,9	9,4	2,3	2,4	17,5
Urban areas	b	100,0	36,3	31,8	8,0	2,9	2,5	18,5
Wieś	a	100,0	27,3	19,7	11,2	33,8	-	7,9
Rural areas	b	100,0	27,8	22,6	11,2	29,7	-	8,7

TABL. 14 (126). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów ^a w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds ^a in gminas stock for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spół- dzielcze coopera- tives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
OGÓŁEM	2010	43,0	0,9	34,5	95,7	66,8	820,8	458,8
TOTAL	2012	33,8	1,3	29,3	95,6	68,9	776,3	462,4
	2013	27,6	-	17,2	101,2	68,5	776,2	473,3
Miasta	2010	13,4	0,9	9,5	90,2	63,8	268,8	136,1
Urban areas	2012	15,5	1,3	12,4	87,2	63,0	252,0	149,7
	2013	10,5	-	5,3	87,0	62,8	250,3	146,4
Wieś	2010	29,6	0,0	25,0	5,5	3,0	552,0	322,7
Rural areas	2012	18,3	0,0	16,9	8,4	5,9	524,3	312,7
	2013	17,1	0,0	11,9	14,2	5,7	525,9	326,9

a Stan w dniu 31 XII.
 a As of 31 XII.

TABL. 15 (127). **MIESZKANIA KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	11039	18780	18090	16523	TOTAL
Spółdzielcze	320	24	1	-	Cooperatives
Komunalne (gminne)	396	11	78	57	Municipal (gmina)
Zakładowe	2	-	-	1	Company
Indywidualne	6408	10041	9208	8275	Private
Spoleczne czynszowe	584	97	-	-	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem	3329	8607	8803	8190	For sale or rent

TABL. 16 (128). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Mieszkania	10704	12264	15294	15482	Dwellings
miasta	6737	6962	9343	9331	urban areas
wieś	3967	5302	5951	6151	rural areas
Spółdzielcze	504	42	-	31	Cooperative
Komunalne (gminne)	117	124	120	169	Municipal (gmina)
Zakładowe	-	9	3	1	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2956	4828	6663	6621	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	943	28	48	157	Public building society
Indywidualne	6184	7233	8460	8503	Private
miasta	2239	2211	2761	2516	urban areas
wieś	3945	5022	5699	5987	rural areas
Mieszkania na 1000 zawar- tych małżeństw	593	602	840	932	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	761	732	1129	1232	Urban areas
Wieś	431	488	600	680	Rural areas
Izby	48664	56600	65747	66766	Rooms
miasta	25208	25369	31026	30308	urban areas
wieś	23456	31231	34721	36458	rural areas
Spółdzielcze	1529	139	-	106	Cooperative
Komunalne (gminne)	237	241	251	303	Municipal (gmina)
Zakładowe	-	20	7	8	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	9104	14165	18321	17483	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	2404	82	92	371	Public building society
Indywidualne	35390	41953	47076	48495	Private
miasta	12083	11957	13498	12938	urban areas
wieś	23307	29996	33578	35557	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1142853	1409355	1598237	1651919	Usable floor space of dwell- ings in m²
miasta	558690	611188	712728	716908	urban areas
wieś	584163	798167	885509	935011	rural areas
Spółdzielcze	26333	2359	-	2035	Cooperative
Komunalne (gminne)	3987	4752	4665	6897	Municipal (gmina)
Zakładowe	-	644	141	153	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	179442	322746	390939	376885	For sale or rent

TABL. 16 (128). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² (dok.)					Usable floor space of dwellings in m² (cont.)
Spoleczne czynszowe	42511	1196	2383	8478	Public building society
Indywidualne	890580	1077658	1200109	1257471	Private
miasta	310434	313398	344215	342596	urban areas
wieś	580146	764260	855894	914875	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	106,8	114,9	104,5	106,7	Average usable floor space per dwelling in m²
miasta	82,9	87,8	76,3	76,8	urban areas
wieś	147,3	150,5	148,8	152,0	rural areas
Spółdzielcze	52,3	56,2	-	65,6	Cooperative
Komunalne (gminne)	34,1	38,3	38,9	40,8	Municipal (gmina)
Zakładowe	-	71,6	47,0	153,0	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	60,7	66,8	58,7	56,9	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	45,1	42,7	49,6	54,0	Public building society
Indywidualne	144,0	149,0	141,9	147,9	Private
miasta	138,6	141,7	124,7	136,2	urban areas
wieś	147,1	152,2	150,2	152,8	rural areas

TABL. 17 (129). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
O GÓŁEM... TOTAL	2005	10704	6184	0,5	2,7	7,2	89,6	4520	2,4	22,7	60,7	14,3
	2010	12264	7233	0,3	2,3	4,4	93,0	5031	6,4	34,1	36,7	22,8
	2012	15294	8460	2,5	4,5	5,0	88,0	6834	9,9	39,0	31,5	19,6
	2013	15482	8503	1,2	2,9	4,2	91,7	6979	11,6	39,5	33,6	15,4
Miasta..... Urban areas	2005	6737	2239	1,0	5,5	12,8	80,7	4498	2,4	22,8	61,0	13,9
	2010	6962	2211	1,1	6,1	10,3	82,5	4751	6,6	34,9	38,1	20,4
	2012	9343	2761	5,2	12,7	10,6	71,5	6582	10,3	40,1	31,7	17,9
	2013	9331	2516	3,8	8,1	9,5	78,6	6815	11,8	40,3	34,2	13,8
Wieś	2005	3967	3945	0,2	1,1	4,1	94,6	22	-	-	-	100,0
Rural areas	2010	5302	5022	0,0	0,6	1,8	97,6	280	2,9	21,1	11,4	64,6
	2012	5951	5699	1,1	0,6	2,2	96,1	252	-	10,3	27,4	62,3
	2013	6151	5987	0,1	0,7	1,9	97,2	164	1,2	7,3	7,9	83,5

DZIAŁ X

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późniejszymi zmianami).

2. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, tj. 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne; ponadto szkoły ponadpodstawowe dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej działające do zakończenia cyklu kształcenia ujmowano odpowiednio w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczych zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach).

Ponadto, wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 6 lat od roku szkolnego 2004/05 oraz w wieku 5 lat od roku szkolnego 2011/12.

Od roku szkolnego 2009/10 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

3. Informacje dotyczące szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą **ogólnokształcących szkół artystycznych**, które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

4. Prezentowane w dziale dane dotyczą m.in.: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, policealnych, wyższych oraz szkół dla dorosłych.

CHAPTER X

EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Act of 7 IX 1991 (uniform text, Journal of Laws 2004, No. 256, item 2572, with later amendments) and the Act of 27 VII 2005 - Higher Education Law (Journal of Laws No. 164, item 1365, with later amendments).

2. Among schools covered by the educational system, there are:

- since the 1999/2000 school year, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools (which replaced 8-year primary schools), where education is compulsory,
- since the 2002/03 school year, upper secondary schools, i.e. 2-3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools, as well as since the 2004/05 school year schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools), and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also art schools leading to professional certification and post-secondary schools; moreover, upper secondary (post-primary) schools for graduates from 8-year primary schools operating until the end of the education cycle were included respectively in the structure of upper secondary schools (basic vocational schools, general secondary schools and technical secondary schools).

Moreover, an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children at the age of 6 since 2004/05 school year and at the age of 5 since 2011/12.

Since the 2009/10 school year, upon the request of parents, children at the age of 6 can start education in the first grade of primary school.

3. Information regarding art schools leading to professional certification - unless otherwise indicated - refers exclusively to **general art schools**, excluding schools providing art education only.

4. Data presented in the chapter are, among others, related to: pre-primary education, schools for children and youth, post-secondary schools, tertiary education and schools for adults.

5. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

6. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej i niepubliczne. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeśli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

7. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 6) licea profilowane - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 7) technika;
- 8) technika uzupełniająca na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 9) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych);
- 10) szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

8. Szkoły policealne - kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość - obejmują:

5. Data include schools and establishments managed by central (government) entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and private persons.

6. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public with the competence of a public school and non-public. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools, or non-public schools with the competence of public schools.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

7. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 3) basic vocational schools;
- 4) general secondary schools;
- 5) supplementary general schools based on the programme of basic vocational school - phased out; since the 2012/13 school year there has been no recruitment to the 1st grade;
- 6) specialized secondary schools - phased out; since the 2012/13 school year there has been no recruitment to the 1st grade;
- 7) technical secondary schools;
- 8) supplementary technical schools based on the programme of basic vocational school - phased out; since the 2012/13 school year there has been no recruitment to the 1st grade;
- 9) general art schools leading to professional certification (excluding special schools);
- 10) special job-training schools.

8. Post-secondary schools - educating in day, evening or weekend form as well as since the 2008/09 school year also full-time and distance form - include:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) - od roku szkolnego 2005/06.

9. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych; do roku szkolnego 2005/06 dane dotyczyły studiów dziennych, wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami i zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi, zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi oraz punktami konsultacyjnymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych.

10. Szkoły dla dorosłych - kształcące w formie zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość - obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 6) licea profilowane dla dorosłych - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 7) technika dla dorosłych - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas pierwszych;
- 8) technika uzupełniająca dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej - stopniowo likwidowane; od roku szkolnego 2013/14 brak naboru do klas pierwszych.

11. Szkoły specjalne (na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej) organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjal-

- 1) *post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;*
- 2) *foreign language teacher training colleges (3-year) as well as teacher training colleges (3-year), in which graduates do not receive title of licentiate;*
- 3) *colleges of social work (3-year) - since 2005/06 school year.*

9. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes; until 2005/06 school year data concerned day, evening, week-end and extramural studies.

Data regarding tertiary education:

- 1) *include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates receive the title of licentiate;*
- 2) *include foreigners studying in Poland;*
- 3) *do not include Poles studying abroad.*

Data on students and graduates are given according to the seat of particular higher education institutions including sections as well as branch departments and institutes, didactic branch centers as well as consultative points. Data do not include academies of the Ministry of National Defence and academies of the Ministry of the Interior.

10. Schools for adults educating in weekend form as well as since the 2008/09 school year also full-time and distance form - include:

- 1) *primary schools for adults;*
- 2) *lower secondary schools for adults;*
- 3) *basic vocational schools for adults - phased out; since the 2012/13 school year there has been no recruitment to the 1st grade;*
- 4) *general secondary schools for adults;*
- 5) *supplementary general schools for adults based on the programme of basic vocational school - phased out; since the 2012/13 school year there has been no recruitment to the 1st grade;*
- 6) *specialized secondary schools for adults - phased out; since the 2012/13 school year there has been no recruitment to the 1st grade;*
- 7) *technical secondary schools for adults - phased out; since the 2012/13 school year there has been no recruitment to the 1st grade;*
- 8) *supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school - phased out; since the 2013/14 school year there has been no recruitment to the 1st grade.*

11. Special schools (at the level of primary school, lower secondary school and upper secondary school) are organized for children and

nymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

12. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

13. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

14. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

15. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

16. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

17. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia

youth with special educational needs, of which for handicapped. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special sections or mainstream integrated are established) as well as in special educational centres, other educational institutions or the unit performing health care activities (including health resorts treatment).

12. Special educational centres are facilities for handicapped children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability, cannot attend regular schools or nursery schools.

13. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

14. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

15. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound mental retardation to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

16. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding academic teachers concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time employees and part-time employees calculated as full-time employees.

17. Pre-primary education establishments are care-education facilities, intended for children aged 3 or more until beginning by them education

przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych,
- od roku szkolnego 2008/09 zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

18. Pomieszczenia szkolne nie obejmują pomieszczeń w szkołach specjalnych i w szkołach dla dorosłych.

19. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach - na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych - prezentuje się według stanu w dniu 30 XI, studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z poprzedniego roku akademickiego (np. dla roku akademickiego 2013/14 absolwenci z roku akademickiego 1 X 2012 - 30 IX 2013); do roku akademickiego 2000/01 wykazywani byli w roku kalendarzowym.

20. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

21. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

22. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

in primary school, provided children with care and aimed at preparing them to education in school.

Pre-primary education establishments include:

- *nursery schools,*
- *pre-primary sections of primary schools,*
- *since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points established.*

18. *Classrooms do not include classrooms in special schools and in schools for adults.*

19. *Data regarding:*

- 1) *pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year - special education centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates - the end of the school year;*
- 2) *tertiary education are presented as of 30 XI, students are indicated correspondingly on the number of fields of education which they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies; graduates are shown from the previous academic year (e.g., for the 2013/14 academic year, graduates from 1 X 2012 - 30 IX 2013 academic year); until the 2000/01 academic year graduates were shown according to the calendar year.*

20. *Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.*

21. *A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A dormitory is an interschool facility serving as a boarding school.*

22. *Extracurricular education offers young people favorable conditions to develop interests and aptitudes, and provides recreation and rest during timetable free time.*

Extracurricular education institutions include: youth centres, youth community centres, extracurricular interest groups, inter-school sport centres and other public and non-public institutions.

23. Współczynnik skolaryzacji brutto - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Współczynnik skolaryzacji netto - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

24. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów - od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

23. Gross enrolment rate is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) on a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

Net enrolment rate is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

24. The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the 2007/08 school year (in the case of graduates - since the 2006/07 school year), has been compiled on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.

TABL. 1 (130). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Podstawowe.....	1527	1478	1450	1440	Primary
Gimnazja.....	706	743	747	755	Lower secondary
Specjalne przysposabiające do pracy	19	28	30	32	Special job-training
Zasadnicze zawodowe	165	160	155	156	Basic vocational
Licea ogólnokształcące	204	194	195	184	General secondary
Uzupełniające licea ogólnokształcące	1	8	8	-	Supplementary general
Licea profilowane	117	32	21	15	Specialized secondary
Technika	204	177	162	163	Technical secondary
Technika uzupełniająca	10	3	2	2	Supplementary technical secondary
Artystyczne ogólnokształcące ^a	12	11	12	12 ^b	General art ^e
Policealne	298	229	210	194	Post-secondary
Wyższe	34	33	33 ^c	32	Tertiary
Dla dorosłych	374	269	260	183	For adults
podstawowe	-	-	-	-	primary
gimnazja	5	3	6	7	lower secondary
zasadnicze zawodowe	9	11	8	3	basic vocational
licea ogólnokształcące	73	82	95	117	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	120	108	95	19	supplementary general secondary
licea profilowane	2	2	2	-	specialized secondary
technika	44	6	6	5	technical secondary
technika uzupełniająca	121	57	48	32	supplementary technical secondary
POMIESZCZENIA SZKOLNE^d CLASSROOMS^d					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	14336	16253	16154	16285	primary
gimnazja	5839	6631	6566	6595	lower secondary
zasadnicze zawodowe	191	440	506	546	basic vocational
licea ogólnokształcące	2351	2934	2838	2793	general secondary
licea profilowane	228	131	39	39	specialized secondary
technika ^e	3066	2910	2950	2988	technical secondary ^e
artystyczne ogólnokształcące ^a	131	115	137	151	general art ^a
policealne	191	151	177	188	post-secondary

a Dające uprawnienia zawodowe. b Ponadto 16 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. c Łącznie z 1 szkołą wyższą, będącą w trakcie likwidacji, w której wykazano wyłącznie absolwentów. d Bez pomieszczeń w szkołach dla dorosłych i specjalnych. W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez MEN. e Łącznie z technikami uzupełniającymi.

a Leading to professional certification. b Moreover, 16 art schools giving only artistic education. c Including 1 tertiary education institution, undergoing liquidation process, which reported only graduates. d Excluding classrooms in schools for adults and in special schools. In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education. e Including technical secondary schools.

TABL. 1 (130). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE^a TEACHERS^a					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^b	17779	16692	16073	15897	primary ^b
gimnazja ^b	10459	9875	9292	9197	lower secondary ^b
zasadnicze zawodowe ^{bc}	1301	1648	1438	1420	basic vocational ^{bc}
licea ogólnokształcące ^{bd}	4096	4399	3762	3510	general secondary ^{bd}
licea profilowane ^b	718	205	79	25	specialized secondary ^b
technika ^{bde}	3475	4435	4175	4252	technical secondary ^{bde}
policealne	784	657	668	601	post-secondary
wyższe ^f	11874	12661	12084	12091	tertiary ^f
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^g	34494	28509	27538	29456	Pre-primary education ^g
Szkoły:					Schools:
podstawowe	235236	203230	199069	196735	primary
gimnazja	141415	114048	106955	104835	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	431	629	712	790	special job-training
zasadnicze zawodowe	22429	22662	20139	19176	basic vocational
licea ogólnokształcące	65278	59322	53435	49654	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	9	140	100	-	supplementary general secondary
licea profilowane	13059	2458	985	348	specialized secondary
technika	51628	51373	49207	49541	technical secondary
technika uzupełniająca	352	103	39	18	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^h ..	1504	1332	1337	1305 ⁱ	general art ^h
policealne	26080	23398	26091	21244	post-secondary
wyższe	201115	211408	202420	189208	tertiary

a W roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 196. b–e Łącznie ze szkołami: b – dla dorosłych, c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, d – uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami, e – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. f Nauczyciele akademicy. g Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 33 na str. 221. h Dające uprawnienia zawodowe. i Ponadto 1533 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

a In 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 16 on page 196. b–e Including: b – schools for adults, c – special job-training schools, d – supplementary schools respectively: general secondary schools and technical secondary schools, e – general art schools leading to professional certification. f Academic teachers. g Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments also described in table 33 on page 221. h Leading to professional certification. i Moreover, 1533 students of art schools giving only artistic education.

TABL. 1 (130). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły (dok.):					Schools (cont.):
dla dorosłych.....	23995	18119	16164	13404	for adults
podstawowe	-	-	-	-	primary
gimnazja.....	325	230	260	275	lower secondary
zasadnicze zawodowe	444	227	103	33	basic vocational
licea ogólnokształcące	8270	7097	9531	11722	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	4879	7133	3348	407	supplementary general secondary
licea profilowane	102	44	9	-	specialized secondary
technika	5539	311	136	62	technical secondary
technika uzupełniająca	4436	3077	2777	905	supplementary technical secondary
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	42932	34985	34255	.	primary
gimnazja	46973	38156	35723	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	60	130	130	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	7719	7857	7196	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	20879	19747	18399	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	61	84	.	supplementary general secondary
licea profilowane	4812	941	505	.	specialized secondary
technika	11020	12117	11316	.	technical secondary
technika uzupełniająca	x	31	17	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a ..	286	221	253 ^b	.	general art ^a
policealne	8800	6827	7605	.	post-secondary
wyższe	34509	55006	53768	.	tertiary
dla dorosłych	9366	4863	4262	.	for adults
podstawowe	-	-	-	.	primary
gimnazja	85	75	61	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	127	87	51	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	3885	1747	1744	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	1284	2276	1902	.	supplementary general secondary
licea profilowane	x	15	2	.	specialized secondary
technika	3985	67	41	.	technical secondary
technika uzupełniająca	x	596	461	.	supplementary technical secondary

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto 122 absolwentów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

Źródło: dane - z wyjątkiem szkół wyższych - Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification. *b* Moreover, 122 graduates of art schools giving only artistic education.

S *o* *u* *r* *c* *e*: data - with the exception of the higher education institutions - of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (131). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012/13	2013/14	2012/13	2013/14	2011/12	2012/13
	szkoły schools		uczniowie i studenci pupils and students		absolwenci graduates	
Szkoły podstawowe	1450	1440	199069	196735	33795	34255
Primary schools						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	3	270	295	46	42
<i>Central (government) administration entities</i>						
Jednostki samorządu terytorialnego	1303	1274	188988	185400	32503	32537
<i>Local self-government entities</i>						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	79	90	4666	5333	606	844
<i>Associations and other social organizations</i>						
Organizacje wyznaniowe	8	9	1460	1871	201	328
<i>Religious organizations</i>						
Pozostałe	57	64	3685	3836	439	504
<i>Others</i>						
Gimnazja	747	755	106955	104835	36727	35723
Lower secondary schools						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	1	10	4	4	6
<i>Central (government) administration entities</i>						
Jednostki samorządu terytorialnego	658	654	100289	97213	34864	33706
<i>Local self-government entities</i>						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	43	47	2643	2915	810	856
<i>Associations and other social organizations</i>						
Organizacje wyznaniowe	13	14	2467	2854	628	699
<i>Religious organizations</i>						
Pozostałe	32	39	1546	1849	421	456
<i>Others</i>						
Zasadnicze szkoły zawodowe^a	185	188	20851	19966	7774	7326
Basic vocational schools^a						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	3	117	118	52	46
<i>Central (government) administration entities</i>						
Jednostki samorządu terytorialnego	148	150	17310	16348	6508	6119
<i>Local self-government entities</i>						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	7	9	589	649	246	229
<i>Associations and other social organizations</i>						
Organizacje wyznaniowe	4	4	231	227	88	78
<i>Religious organizations</i>						
Pozostałe	23	22	2604	2624	880	854
<i>Others</i>						
Licea ogólnokształcące^b	203	184	53535	49654	19115	18483
General secondary schools^b						
Jednostki samorządu terytorialnego	162	142	50133	46282	18012	17382
<i>Local self-government entities</i>						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	15	16	821	793	267	273
<i>Associations and other social organizations</i>						
Organizacje wyznaniowe	8	9	904	1229	317	415
<i>Religious organizations</i>						
Pozostałe	18	17	1677	1350	519	413
<i>Others</i>						
Licea profilowane	21	15	985	348	743	505
Specialized secondary schools						
Jednostki samorządu terytorialnego	18	12	901	312	724	463
<i>Local self-government entities</i>						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2	2	60	27	12	32
<i>Associations and other social organizations</i>						
Organizacje wyznaniowe	1	1	24	9	7	10
<i>Religious organizations</i>						

a, b Łącznie ze szkołami: a - specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

a, b Including: a - special job-training schools, b - supplementary general secondary schools.

TABL. 2 (131). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012/13	2013/14	2012/13	2013/14	2011/12	2012/13
	szkoły schools		uczniowie i studenci pupils and students		absolwenci graduates	
Technika^c	176	177	50583	50864	12150	11586
Technical secondary schools^c						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	10	10	1511	1513	335	305
Central (government) administration entities						
Jednostki samorządu terytorialnego	149	150	47268	47440	11376	10865
Local self-government entities						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	4	4	135	168	27	24
Associations and other social organizations						
Organizacje wyznaniowe	2	2	254	246	59	50
Religious organizations						
Pozostałe	11	11	1415	1497	353	342
Others						
Szkoły policealne	210	194	26091	21244	6728	7605
Post-secondary schools						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	1	340	176	194	252
Central (government) administration entities						
Jednostki samorządu terytorialnego	50	42	4725	4097	1677	1938
Local self-government entities						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	18	17	545	486	262	186
Associations and other social organizations						
Pozostałe	141	134	20481	16485	4595	5229
Others						
Szkoły wyższe	33^d	32	202420	189208	55530^d	53768
Tertiary education						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	14	14	165842	157529	43339	43407
Central (government) administration entities						
Organizacje wyznaniowe	2	2	5433	4971	1716	1430
Religious organizations						
Pozostałe	17 ^d	16	31145	26708	10475 ^d	8931
Others						
Szkoły dla dorosłych	260	183	16164	13404	4619	4262
Schools for adults						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	3	99	106	32	46
Central (government) administration entities						
Jednostki samorządu terytorialnego	92	70	4521	3763	1151	1006
Local self-government entities						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	16	14	661	599	229	235
Associations and other social organizations						
Organizacje wyznaniowe	-	-	-	-	7	-
Religious organizations						
Pozostałe	147	96	10883	8936	3200	2975
Others						

^c Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe oraz technikami uzupełniającymi. ^d Łącznie z 1 szkołą wyższą, będącą w trakcie likwidacji, w której wykazano wyłącznie absolwentów.

Źródło: dane - z wyjątkiem szkół wyższych - Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^c Including general art schools leading to professional certification and supplementary technical secondary schools. ^d Including 1 tertiary education institution, undergoing liquidation process, which reported only graduates.

Source: data - with the exception of the higher education institutions - of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (132). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11		2012/13		2013/14	
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group					
7-12 lat	96,0		95,6		95,3	
13-15	97,8		96,1		96,2	
16-18	92,8		94,9		94,6	
19-21 lat	22,6		23,4		21,9	

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (133). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2012/13			2013/14		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %			in %					

BRUTTO
GROSS

Szkoły: Schools:										
podstawowe primary	7-12	97,7	97,4	97,9	98,3	97,2	98,7	98,0	97,7	98,3
gimnazja lower secondary	13-15	98,3	99,5	97,1	97,6	98,6	96,6	97,2	98,0	96,3
zasadnicze zawodowe ^a basic vocational ^a	16-18	17,8	25,0	10,3	17,3	24,1	10,1	17,2	24,0	10,1
licea ogólnokształcące i profilowane ^b general and specialized secondary ^b	16-18	57,6	45,1	70,7	55,6	43,3	68,5	53,3	41,6	65,6
technika ^c technical secondary ^c	16-18	42,5	50,1	34,6	44,1	51,9	36,0	44,5	51,6	37,0
policealne post-secondary	19-21	15,4	10,2	20,7	18,5	11,0	26,4	16,0	9,1	23,1

NETTO
NET

Wychowanie przedszkolne ^d Pre-primary education ^d	6	86,9	88,5	85,2	80,3	82,9	77,5	81,1	83,6	78,6
Szkoły: Schools:										
podstawowe primary	7-12	95,8	95,6	96,0	95,2	94,4	95,4	94,9	94,8	95,0
gimnazja lower secondary	13-15	95,0	95,1	94,9	94,3	94,2	94,4	93,9	93,7	94,2
zasadnicze zawodowe ^a basic vocational ^a	16-18	16,0	22,5	9,3	15,5	21,7	9,1	15,5	21,6	9,1
licea ogólnokształcące i profilowane ^b general and specialized secondary ^b	16-18	47,0	33,9	60,6	45,2	32,4	58,6	43,5	31,0	56,6
technika ^c technical secondary ^c	16-18	29,7	34,6	24,6	31,4	36,6	26,1	32,9	38,1	27,5
policealne post-secondary	19-21	5,8	3,5	8,1	6,9	3,7	10,3	5,9	3,2	8,7

a-c Łącznie ze szkołami: a - specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c - technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. d Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a-c Including: a - special job-training schools, b - supplementary general secondary schools, c - supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. d Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 5 (134). **KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a**
COMPUTERS IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a

LATA YEARS SZKOŁY SCHOOLS	Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół Schools equipped with computers in % of a given group of schools	Komputery ^b w szkołach Computers ^b in schools				
		ogółem grand total	w tym przeznaczone do użytku uczniów of which used by pupils and youth			
			razem total	w tym z dostępem do Internetu of which with the Internet access		
				razem total	w tym szerokopasmowy of which broadband connection	
Podstawowe	2010/11	96,9	27763	21700	19727	10801
<i>Primary</i>	2012/13	97,7	30358	23306	21752	11949
	2013/14	98,8	31156	23893	22686	12815
Gimnazja	2010/11	80,9	13380	10387	10029	6259
<i>Lower secondary</i>	2012/13	81,0	14708	11055	10782	6855
	2013/14	81,3	14972	11199	10931	7192
Zasadnicze zawodowe ..	2010/11	33,1	1182	971	916	593
<i>Basic vocational</i>	2012/13	37,4	1513	1194	1152	689
	2013/14	39,1	1697	1317	1278	757
Licea ogólnokształcące ^c	2010/11	79,7	7533	5729	5655	4049
<i>General secondary^c</i>	2012/13	79,8	7807	5545	5441	4090
	2013/14	86,4	7925	5410	5300	4134
Licea profilowane	2010/11	59,4	514	437	434	354
<i>Specialized secondary</i>	2012/13	47,6	311	249	249	200
	2013/14	33,3	169	133	131	106
Technika ^d	2010/11	80,1	9094	7036	6802	5322
<i>Technical secondary^d</i>	2012/13	82,4	10612	8110	7956	6577
	2013/14	80,2	11486	8729	8609	7233
Policealne	2010/11	38,4	1954	1609	1472	1019
<i>Post-secondary</i>	2012/13	41,0	2263	1829	1772	1298
	2013/14	43,8	2432	1952	1943	1473

a W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez MEN. b W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół - wykazane tylko raz. c, d Łącznie ze szkołami: c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, d - technikami uzupełniającymi oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education. b In case of commonly used computers by a few schools – presented only once. c, d Including: c - supplementary general secondary schools, d - supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 6 i 7

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 6 and 7

The division by languages may include one person more than once.

TABL. 6 (135). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH

PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem <i>Grand total</i>	W % ogółu uczniów w szkołach <i>In % of total pupils and students in schools</i>								
		podstawowych <i>primary</i>		gimnazjów <i>lower secondary</i>	zasadniczych zawodowych <i>basic vocational</i>	liceach ogólnokształcących ^a <i>general secondary^a</i>	liceach profilowanych <i>specialized secondary</i>	technikach ^b <i>technical secondary^b</i>	policealnych ^c <i>post-secondary^c</i>	
		razem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>							wieś <i>rural areas</i>
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION										
Angielski 2010/11	423780	94,9	95,1	94,8	93,7	51,7	97,8	97,8	96,6	14,4
<i>English</i> 2012/13	414324	97,4	96,9	97,8	97,5	59,4	97,3	100,0	99,4	24,9
2013/14	408298	98,1	98,1	97,4	97,5	63,5	97,8	100,0	99,4	45,7
Francuski 2010/11	17639	0,3	0,7	0,0	3,2	1,4	14,3	10,7	7,1	0,0
<i>French</i> 2012/13	16666	0,3	0,6	0,0	4,4	1,4	13,4	15,9	7,5	-
2013/14	15453	0,2	0,5	0,0	4,2	0,8	13,1	16,7	7,6	-
Niemiecki 2010/11	158611	4,8	4,3	5,1	55,8	32,8	61,0	75,1	74,9	0,9
<i>German</i> 2012/13	164576	2,6	2,2	2,9	75,9	30,4	59,6	73,2	78,2	-
2013/14	158388	2,1	2,1	2,1	75,4	26,2	60,8	68,4	78,3	-
Rosyjski 2010/11	10179	0,1	0,1	0,0	0,8	7,4	5,7	6,3	7,3	0,0
<i>Russian</i> 2012/13	8429	0,0	0,1	0,0	0,9	4,6	5,6	6,7	6,7	-
2013/14	7293	0,0	0,0	-	0,9	3,7	5,5	8,9	5,7	-
Włoski 2010/11	3407	0,0	0,0	-	0,3	0,3	4,4	-	0,6	-
<i>Italian</i> 2012/13	3684	-	-	-	0,5	0,4	4,9	-	0,9	-
2013/14	3922	-	-	-	0,6	0,2	5,5	-	0,9	-
Łacina 2010/11	3099	0,0	-	0,0	-	-	5,2	-	-	-
<i>Latin</i> 2012/13	2346	-	-	-	-	-	4,1	-	-	3,6
2013/14	1662	-	-	-	-	-	3,1	-	-	3,5
Hiszpański 2010/11	2970	0,1	0,2	-	0,7	-	3,4	-	-	-
<i>Spanish</i> 2012/13	4434	0,1	0,2	-	1,4	-	5,1	-	0,1	-
2013/14	5319	0,1	0,1	-	1,8	-	6,3	-	0,1	-
Inne 2010/11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Others</i> 2012/13	676	0,2	0,4	0,1	-	-	0,2	-	0,2	-
2013/14	1174	0,2	0,5	0,1	0,4	-	0,0	-	0,4	-
NAUCZANIE DODATKOWE^d ADDITIONAL EDUCATION^d										
Angielski 2010/11	10759	2,8	3,1	2,5	3,8	-	1,3	-	0,0	0,7
<i>English</i> 2012/13	4228	1,1	1,4	0,9	1,4	-	0,9	-	-	0,2
2013/14	2815	0,7	0,9	0,6	0,9	-	0,8	-	-	-
Francuski 2010/11	4676	0,7	0,8	0,5	1,6	-	1,4	1,9	1,1	-
<i>French</i> 2012/13	3389	0,4	0,6	0,3	0,8	-	2,0	-	1,1	-
2013/14	2498	0,5	0,8	0,2	0,5	-	1,5	-	0,6	-
Niemiecki 2010/11	40421	6,0	5,8	6,1	21,6	-	3,0	3,0	3,3	-
<i>German</i> 2012/13	27203	5,4	5,5	5,3	11,4	0,2	5,2	2,1	3,0	-
2013/14	24788	4,6	5,1	4,2	11,5	-	3,6	-	3,6	-
Inne 2010/11	4626	0,2	0,2	0,1	0,7	-	5,2	2,5	0,1	10,4
<i>Others</i> 2012/13	4251	0,2	0,3	0,2	0,8	-	5,3	1,7	-	0,9
2013/14	3589	0,2	0,3	0,1	0,9	-	4,0	5,2	0,5	-

a-b łącznie ze szkołami: a - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, b - technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. c Bez kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych. d Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a-b Including: a - supplementary general secondary schools, b - supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. c Excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. d Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (136).

UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

L A T A Y E A R S J Ę Z Y K I O B C E F O R E I G N L A N G U A G E S	Ogółem <i>Grand total</i>	W % ogółu uczniów w szkołach <i>In % of total students in schools</i>						
		podsta- wowych <i>primary</i>	gimna- zjach <i>lower sec- ondary</i>	zasadni- czych za- wodowych <i>basic vocational</i>	liceach ogólno- kształcą- cych ^b <i>general secondary^b</i>	liceach profi- lowanych <i>specialized secondary</i>	techni- kach ^c <i>technical second- ary^c</i>	policeal- nych <i>post- -seconda- ry</i>
Angielski 2010/11	24505	-	100,0	45,8	85,0	70,5	59,9	48,9
<i>English</i> 2012/13	25904	-	80,8	53,4	88,8	100,0	62,4	55,2
2013/14	22519	-	86,2	58,9	90,9	-	66,5	58,1
Francuski ... 2010/11	353	-	-	-	1,8	-	2,6	0,1
<i>French</i> 2012/13	160	-	-	-	0,9	-	1,7	-
2013/14	147	-	-	-	1,1	-	0,9	-
Niemiecki ... 2010/11	2840	-	-	47,6	8,4	-	33,2	2,0
<i>German</i> 2012/13	1992	-	30,0	46,6	5,4	-	28,8	1,5
2013/14	1467	-	24,7	41,1	6,1	-	38,7	1,6
Rosyjski 2010/11	603	-	-	-	3,6	-	2,3	0,1
<i>Russian</i> 2012/13	493	-	28,5	-	2,9	-	-	0,2
2013/14	321	-	15,3	-	2,1	-	-	0,1
Inny 2010/11	29	-	-	-	-	-	-	0,1
<i>Other</i> 2012/13	-	-	-	-	-	-	-	-
2013/14	-	-	-	-	-	-	-	-

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b, c Łącznie ze szkołami: b - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c - technikami uzupełniającymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b, c Including: b - supplementary general secondary schools, c - supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (137).

KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2012/13	2013/14	2009/10	2011/12	2012/13	SPECIFICATION
	uczniowie <i>pupils and students</i>			absolwenci <i>graduates</i>			
Szkoły podstawowe	4598	4177	4176	946	882	879	<i>Primary schools</i>
w tym specjalne	1348	1319	1321	252	249	239	<i>of which special</i>
Gimnazja	4220	3681	3389	1438	1340	1358	<i>Lower secondary schools</i>
w tym specjalne	1731	1616	1550	550	493	571	<i>of which special</i>
Specjalne szkoły przyspo- sabiające do pracy	629	712	790	77	108	130	<i>Special job-training schools</i>
Zasadnicze szkoły zawodowe	1395	1234	1146	434	440	376	<i>Basic vocational schools</i>
w tym specjalne	1214	1031	916	371	385	319	<i>of which special</i>
Licea ogólnokształcące ^b	411	378	286	119	136	60	<i>General secondary schools^b</i>
w tym specjalne	198	160	73	43	73	16	<i>of which special</i>
Licea profilowane	48	40	20	23	10	16	<i>Specialized secondary schools</i>
w tym specjalne	36	24	9	21	7	10	<i>of which special</i>
Technika ^c	256	255	269	73	65	78	<i>Technical secondary schools^c</i>
w tym specjalne	181	169	176	44	49	43	<i>of which special</i>
Szkoły policealne	153	96	122	61	73	40	<i>Post-secondary schools</i>
w tym specjalne	53	54	70	36	28	12	<i>of which special</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 195. b, c Łącznie z: b - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c - technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 11 on page 195. b, c Including: b - supplementary general secondary schools, c - supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (138).

**SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE
OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII
I OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**

*SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH
SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^b <i>SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES^b</i>					
Ośrodki	29	28	28	27	<i>Centres</i>
Miejsca	2261	2012	2023	1936	<i>Places</i>
Wychowankowie	2004	1536	1350	1283	<i>Residents</i>
w tym:					<i>of which:</i>
niewidomi i słabo widzący	255	178	153	143	<i>blind and sight impaired</i>
niesłyszący i słabo słyszący	322	218	168	139	<i>deaf and hearing impaired</i>
z zaburzeniami sprzężonymi	220	200	159	209	<i>associated with defects</i>
z niepełnosprawnością ruchową ^c	11	2	10	16	<i>motor-skill impaired^f</i>
z upośledzeniem umysłowym ...	1115	919	853	770	<i>mentally disabled</i>
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	61	17	4	3	<i>socially maladjusted</i>
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE <i>YOUTH EDUCATION CENTRES</i>					
Ośrodki	3	4	4	4	<i>Centres</i>
Miejsca	192	222	222	222	<i>Places</i>
Wychowankowie	192	219	243	169	<i>Residents</i>
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII <i>YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES</i>					
Ośrodki	-	1	1	3	<i>Centres</i>
Miejsca	-	86	48	175	<i>Places</i>
Wychowankowie	-	47	44	158	<i>Residents</i>
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE <i>REHABILITATION-EDUCATION CENTRES</i>					
Ośrodki	7	10	11	11	<i>Centres</i>
Miejsca	361	545	634	689	<i>Places</i>
Wychowankowie	365	491	536	535	<i>Residents</i>
w tym:					<i>of which:</i>
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	113	205	224	232	<i>mental retardation-profound</i>
z zaburzeniami sprzężonymi	115	286	312	303	<i>associated with defects</i>

a Stan w dniu 31 X. b Łącznie ze specjalnym ośrodkiem wychowawczym (w 2013 r. 1 ośrodek z 20 wychowankami). c W latach 2012 i 2013 dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a As of 31 X. b Including special education centre (in 2013 1 centre with 20 residents). c In 2012 and 2013 concerns motor-skill impaired residents and residents with aphasia.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (139). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK <i>KIND OF INSTITUTIONS</i>	Placówki <i>Institutions</i>	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a <i>Participants of permanent and temporary forms of pursuits^a</i>							
		ogółem <i>total</i>	informa- tycz- nych <i>com- puter</i>	techni- cz- nych <i>tech- nical</i>	przed- miot- owych <i>sub- ject</i>	arty- stycz- nych <i>arts</i>	sporto- wych <i>sports</i>	turysty- czno- krajozna- wczych <i>tourist and sight- seeing</i>	innych <i>other</i>
OGÓŁEM 2005 ^b	49	207660	-	2899	35994	55148	-	-	-
TOTAL 2010	60	194260	1974	2017	17378	53759	59872	20266	38994
2012	65	221538	1220	1966	22020	73343	62373	13450	47166
2013	53	214617	2039	1484	17566	88417	63224	13822	28065
Pałace młodzieży <i>Youth centres</i>	5	37855	211	673	4180	21990	3292	500	7009
Młodzieżowe domy kultury <i>Youth community centres</i>	17	111727	1736	727	9115	62863	5999	13295	17992
Ogniska pracy pozaszkolnej <i>Extracurricular interest groups</i>	4	1328	56	71	329	665	137	27	43
Międzyszkolne ośrodki sportowe . <i>Inter-school sport centres</i>	10	52445	-	-	-	-	52445	-	-
Pozostałe placówki <i>Other institutions</i>	17	11262	36	13	3942	2899	1351	-	3021

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X (w 2005 r. - od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX (w 2005 r. - do 31 X) roku badanego. b Stan w dniu 31 X.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X (in 2005 - from 1 XI) of the year preceding the surveyed year to 30 IX (in 2005 - to 31 X) of the surveyed year. b As of 31 X.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (140). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

SZKOŁY	2013/14		2010/11	2012/13	2013/14		SCHOOLS
	placówki <i>estab- lishments</i>	miejsca <i>beds</i>	korzystający <i>boarders</i>				
			ogółem <i>total</i>		na 100 miejsc <i>per 100 beds</i>		
OGÓŁEM	68	6498	5275	5152	5140	79,1	TOTAL
Internaty	50	4722	3823	3651	3531	74,8	<i>Boarding schools</i>
liceów ogólnokształcących	21	1705	1345	1366	1373	80,5	<i>general secondary</i>
szkół zawodowych	29	3017	2478	2285	2158	71,5	<i>vocational secondary</i>
Bursy	18	1776	1452	1501	1609	90,6	<i>Dormitories</i>

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 12 (141). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	53	55	54	53	Dormitories
Miejsca	20263	20191	19913	20143	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	17840	17631	17864	17757	students
w % ogółu studentów	8,9	8,3	8,8	9,4	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich ^a	541	526	467	students of doctoral studies ^a
w % ogółu uczestników	10,1	8,8	7,4	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	8	10	9	10	Canteens
Miejsca	1490	2063	1874	1924	Places

^a Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

^a Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABL. 13 (142). **STUDENCI SZKOŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING
SCHOLARSHIPS^a

SZKOŁY	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14			otrzy- mują- cy stypendia w % ogółu studentów danej gru- py szkół scholar- ship reci- pients in % of total students of a given group of schools	SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholar- ships recipients			
					socjalne social	rektora dla najlep- szych studentów vice- -chan- cellor to the best students		
OGÓŁEM	59438	48906	39126	39924	22675	11429	21,1	TOTAL
w tym:								of which:
Uniwersytety	13271	9782	8383	8688	4650	2626	20,5	Universities
Wyższe szkoły techniczne	11939	11270	10106	10903	5943	3507	21,3	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	4326	3123	2859	2949	1820	706	26,3	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	13625	7740	5662	5447	2967	1633	18,8	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	5717	5754	3773	3859	2493	863	22,8	Teacher education schools
Akademie medyczne	-	-	-	-	-	-	-	Medical academies
Akademie wychowania fizycznego	1044	1275	651	693	419	181	17,7	Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne	1184	768	485	511	251	206	21,7	Fine arts academies

^a Łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; since the 2010/11 academic years excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 14 (143). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	1475	302	1173	1427	310	1117	1399	312	1087	1391	316	1075
<i>Schools</i>												
w tym: <i>of which:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego . <i>sports and athletic</i>	4	4	-	4	4	-	2	2	-	2	2	-
filialne	77	2	75	47	-	47	34	-	34	30	-	30
<i>branch</i>												
artystyczne ^a	5	5	-	6	6	-	6	6	-	6	6	-
<i>art^a</i>												
Pomieszczenia szkolne ^b	14336	4824	9512	16253	5594	10659	16154	5656	10498	16285	5730	10555
<i>Classrooms^b</i>												
Oddziały	12057	4401	7656	11387	4168	7219	11056	4077	6979	11005	4097	6908
<i>Sections</i>												
Uczniowie	233261	99300	133961	201882	88732	113150	197750	88545	109205	195414	88537	106877
<i>Pupils</i>												
w tym I klasa .. <i>of which 1st grade</i>	35696	15282	20414	32660	14965	17695	30973	13850	17123	32445	15217	17228
w tym kobiety <i>of which females</i>	13942	48543	65399	99104	43493	55611	96932	43191	53741	95902	43361	52541
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego . <i>sports and athletic</i>	1704	1704	-	1679	1679	-	1014	1014	-	968	968	-
filialne	1709	41	1668	994	-	994	705	-	705	669	-	669
<i>branch</i>												
artystyczne ^a	903	903	-	992	992	-	1051	1051	-	1104	1104	-
<i>art^a</i>												
Absolwenci	42539	18161	24378	34752	14929	19823	34016	14964	19052	.	.	.
<i>Graduates</i>												
w tym kobiety <i>of which females</i>	20897	8915	11982	17050	7333	9717	16578	7225	9353	.	.	.
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego . <i>sports and athletic</i>	345	345	-	348	348	-	190	190	-	.	.	.
filialne	36	-	36	73	-	73	51	-	51	.	.	.
<i>branch</i>												
artystyczne ^a	140	140	-	143	143	-	147	147	-	.	.	.
<i>art^a</i>												
Liczba uczniów na: <i>Number of pupils per:</i>												
1 szkołę	158	329	114	141	286	101	141	284	100	141	280	99
<i>school</i>												
1 pomieszczenie szkolne	16	21	14	12	16	11	12	16	10	12	15	10
<i>classroom</i>												
1 oddział	19	23	17	18	21	16	18	22	16	18	22	15
<i>section</i>												

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej. b W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez MEN.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme. b In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (144). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	654	215	439	694	232	462	698	234	464	704	239	465
Lower secondary w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	8	8	-	6	6	-	6	5	1	5	5	-
sports and athletic												
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a with job-training sections ^a	4	3	1	3	3	-	4	3	1	4	3	1
Pomieszczenia szkolne Classrooms	5839	2793	3046	6631	3237	3394	6566	3072	3494	6595	3135	3460
Oddziały	5695	2682	3013	4984	2274	2710	4676	2125	2551	4582	2098	2484
Sections												
Uczniowie	139193	68391	70802	112317	54240	58077	105339	50983	54356	103285	50370	52915
Pupils												
w tym I klasa .. of which 1st grade	44985	21695	23290	36587	17670	18917	34416	16704	17712	34398	16946	17452
w tym kobiety of which females	67474	33254	34220	54446	26529	27917	51302	25062	26240	50253	24609	25644
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	1733	1733	-	1317	1317	-	1166	1030	136	973	973	-
sports and athletic												
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a with job-training sections ^a	924	516	408	306	306	-	370	279	91	336	232	104
Absolwenci	46223	23110	23113	37611	18030	19581	35152	16716	18436	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety of which females	22497	11305	11192	18395	8948	9447	17216	8313	8903	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	563	563	-	370	321	49	375	375	-	.	.	.
sports and athletic												
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a with job-training sections ^a	286	151	135	120	90	30	105	73	32	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	213	318	161	162	234	126	151	218	117	147	211	114
school												
1 pomieszczenie szkolne	24	24	23	17	17	17	16	17	16	16	16	15
classroom												
1 oddział	24	26	23	23	24	21	23	24	21	23	24	21
section												

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej. ^b W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez MEN.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on 6th grade primary school. ^b In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (145). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	138	134	129	130	Schools
Oddziały	743	933	869	855	Sections
Uczniowie	20809	21448	19108	18255	Students
w tym I klasa	8239	8207	7062	7083	of which 1st grade
w tym kobiety	5483	5789	5234	4989	of which females
Absolwenci	7202	7479	6870	.	Graduates
w tym kobiety	2207	2215	2109	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (146). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2010/11	2012/13	2013/14	2009/10	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates			
OGÓŁEM	21448	19108	18255	7544	7279	6870	TOTAL
w tym:							of which:
Artystyczne	66	67	62	19	20	16	Arts
Ekonomiczne i administracyjne	1801	1404	1239	907	809	771	Business and administration
Inżynieryjno-techniczne	7589	6816	6817	2439	2253	2136	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	2537	2386	2254	887	751	792	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	4038	3718	3569	1340	1283	1190	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	62	58	38	27	25	27	Agriculture, forestry and fishery
Usług dla ludności	5355	4659	4276	1925	2138	1938	Personal services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (147). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	200	189	187	176	Schools
Oddziały	2134	2039	1857	1741	Sections
Uczniowie	65111	59173	53326	49533	Students
w tym I klasa	22397	19557	16840	15603	of which 1st grade
w tym kobiety	39849	37396	33863	31584	of which females
Absolwenci	20835	19704	18369	.	Graduates
w tym kobiety	12724	12449	11684	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (148). **LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	113	30	20	14	Schools
Oddziały	470	97	41	17	Sections
Uczniowie	12942	2422	961	339	Students
w tym I klasa	3217	675	-	-	of which 1st grade
w tym kobiety	6979	1540	635	234	of which females
Absolwenci	4763	928	495	.	Graduates
w tym kobiety	2543	578	317	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
 S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (149). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	211	177	161	161	Schools
Oddziały	1865	2012	1934	1923	Sections
Uczniowie	51750	51295	49077	49383	Students
w tym I klasa	15733	13601	13759	13821	of which 1st grade
w tym kobiety	20611	20508	19607	19896	of which females
Absolwenci	10945	12120	11290	.	Graduates
w tym kobiety	4337	4988	4640	.	of which females

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi.
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
^a Including supplementary technical schools.
 S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (150). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION^b

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2010/11	2012/13	2013/14	2009/10	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates			
OGÓŁEM	51295	49077	49383	11909	11861	11290	TOTAL
w tym:							of which:
Artystyczne	93	54	44	61	17	14	Arts
Społeczne	5865	4648	4392	1825	1470	1247	Social and behavioural science
Ekonomiczne i administracyjne	3060	3630	4109	759	574	690	Business and administration

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi. ^b Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).
^a Including supplementary technical secondary schools. ^b According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

TABL. 21 (150). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (dok.)**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a
FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION (cont.)

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2010/11	2012/13	2013/14	2009/10	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^c
	uczniowie students			absolwenci graduates			
Fizyczne ^c	215	268	365	50	53	32	Physical sciences ^c
Informatyczne	6249	6399	6764	1185	1549	1426	Computing
Inżynieryjno-techniczne	10616	10358	10594	2598	2404	2269	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1585	1409	1388	499	391	297	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	7115	6642	6292	1286	1604	1558	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	914	647	510	347	216	189	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	167	194	244	43	34	43	Veterinary
Usług dla ludności	14549	14300	14237	2981	3378	3360	Personal services
Usług transportowych	269	181	191	86	53	51	Transport services
Ochrony środowiska	598	347	227	189	118	114	Environmental protection

a Łącznie z technikami uzupełniającymi. b Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). c Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including supplementary technical secondary schools. b According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). c Among others: physics, chemistry, geology.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (151). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
------------------	---------	---------	---------	---------	---------------

SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH
LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	29	42	52	59	Schools
Uczniowie	5429	3602	4184	4549	Pupils
w tym kobiety	3340	2274	2620	2862	of which females
Absolwenci.....	709	366	459	.	Graduates
w tym kobiety	413	237	299	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	21	24	27	28	Schools
Uczniowie	2403	2627	2728	2838	Students
w tym kobiety	1571	1701	1872	1953	of which females
Absolwenci.....	394	335	375	.	Graduates
w tym kobiety	259	224	267	.	of which females

W tym OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
Of which GENERAL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	12	11	12	12	Schools
Uczniowie	1504	1332	1337	1305	Students
w tym kobiety	1019	946	962	940	of which females
Absolwenci.....	286	221	253	.	Graduates
w tym kobiety	194	163	189	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (152). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	294	228	209	193	Schools
Oddziały	1034	958	1000	873	Sections
Uczniowie	25776	23345	26037	21174	Students
w tym kobiety	13796	15422	18171	15029	of which females
Absolwenci	8659	6803	7593	.	Graduates
w tym kobiety	5304	4922	5459	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 24 (153). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2010/11	2012/13	2013/14	2009/10	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates			
O G Ó Ł E M	23345	26037	21174	6991	6700	7593	T O T A L
w tym:							of which:
Pedagogiczne	395	244	55	178	111	37	Education science and teacher training
Artystyczne	1009	2018	1782	259	552	801	Arts
Społeczne	256	199	131	58	37	105	Social and behavioural science
Ekonomiczne i administracyjne	5879	5844	4465	1157	1008	956	Business and administration
Informatyczne	2664	2182	1599	603	352	380	Computing
Inżynieryjno-techniczne	347	254	129	168	125	129	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	297	599	226	79	115	247	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	676	324	100	147	148	114	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	213	145	-	142	67	94	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	25	300	396	-	17	64	Veterinary
Medyczne	2825	4160	4113	1174	1597	1778	Health
Opieki społecznej	304	740	756	58	122	186	Social services
Usług dla ludności	5403	4537	2902	1522	1381	1279	Personal services
Usług transportowych	25	64	214	15	9	9	Transport services
Ochrony środowiska	41	12	-	15	12	9	Environmental protection
Ochrony i bezpieczeństwa	2066	3540	3507	687	627	848	Security services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 25 (154). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2005/06	34	11874	201115	34509	TOTAL
	2010/11	33	12263	211408	55006	
	2012/13	33 ^c	12084	202420	53768	
	2013/14	32	12091	189208	.	
Uniwersytety	1	3639	42374	10444		Universities
Wyższe szkoły techniczne	2	3308	51185	12837		Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	1	749	11209	3361		Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	7	915	29020	9765		Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	2	1068	16903	6199		Teacher education schools
Akademie medyczne	-	-	-	-		Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1	242	3914	1186		Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne	3	571	2350	554		Fine arts academies
Wyższe szkoły teologiczne	1	225	2674	609		Theological academies
Pozostałe szkoły wyższe	14	1374	29579	8813		Others

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 196. b W podziale według typów szkół - z roku szkolnego 2012/13. c Łącznie z 1 szkołą wyższą, będącą w trakcie likwidacji, w której wykazano wyłącznie absolwentów.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 196. b According to type of schools - for the 2012/13 school year. c Including 1 tertiary education institution, undergoing liquidation process, which reported only graduates.

TABL. 26 (155). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS
AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				TYPE OF SCHOOLS	
			stacjonarnych ^a full-time programmes ^a		niestacjonarnych ^b part-time programmes ^b			
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females		
OGÓŁEM	2005/06	201115	112007	112053	60485	89062	51522	TOTAL
	2010/11	211408	122612	125755	71057	85653	51555	
	2012/13	202420	118854	131847	76621	70573	42233	
	2013/14	189208	111485	127992	74556	61216	36929	
Uniwersytety	42374	29236	33014	22494	9360	6742		Universities
Wyższe szkoły techniczne ...	51185	18042	40390	15631	10795	2411		Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	11209	7197	8986	6162	2223	1035		Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	29020	19058	12825	8075	16195	10983		Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	16903	13549	10486	8380	6417	5169		Teacher education schools
Akademie medyczne	-	-	-	-	-	-		Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	3914	2202	2955	1672	959	530		Physical academies
Wyższe szkoły artystyczne ..	2350	1489	2081	1294	269	195		Fine arts academies
Wyższe szkoły teologiczne ..	2674	1320	2346	1077	328	243		Theological academies
Pozostałe szkoły wyższe	29579	19392	14909	9771	14670	9621		Others

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: a - dziennych, b - wieczorowych, zaocznich i eksternistycznych.

a, b Data for 2005/06 academic year concern: a - day study system, b - evening, weekend and extramural study system.

TABL. 27 (156).

ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS**

TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Grand total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem na studiach <i>Of total number at study forms</i>				TYPE OF SCHOOLS
			stacjonarnych ^a <i>full-time programmes^a</i>		niestacjonarnych ^b <i>part-time programmes^b</i>		
			razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM2005/06	34509	22443	17492	10571	17017	11872	TOTAL
2010/11	55006	35090	32197	19151	22809	15939	
2011/12	55530	35026	33216	19668	22314	15358	
2012/13	53768	34343	33832	20731	19936	13612	
Uniwersytety	10444	7769	7741	5625	2703	2144	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne ...	12837	4734	10477	4052	2360	682	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze	3361	2223	2656	1875	705	348	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne	9765	6670	3753	2374	6012	4296	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne	6199	5177	3541	2991	2658	2186	<i>Teacher education schools</i>
Akademie medyczne	-	-	-	-	-	-	<i>Medical universities</i>
Akademie wychowania fizycznego	1186	736	811	520	375	216	<i>Physical academies</i>
Wyższe szkoły artystyczne ..	554	358	460	291	94	67	<i>Fine arts academies</i>
Wyższe szkoły teologiczne ..	609	370	514	290	95	80	<i>Theological academies</i>
Pozostałe szkoły wyższe	8813	6306	3879	2713	4934	3593	<i>Others</i>

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: a - dziennych, b - wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

a, b Data for 2005/06 academic year concern: a - day study system, b - evening, weekend and extramural study system.

TABL. 28 (157).

NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOLACH WYŻSZYCH**ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2012/13	2013/14	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>			w tym kobiety <i>of which females</i>			
OGÓŁEM	12263	12084	12091	5055	5074	5098	TOTAL
Profesorowie	2609	2579	2579	593	608	609	<i>Professors</i>
w tym z tytułem naukowym profesora	1420	1435	1433	274	302	293	<i>of which titled only</i>
Docenci	111	83	84	45	37	35	<i>Assistant professors</i>
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	9	6	1	4	3	-	<i>of which with scientific degree of habilitated doctor^p (HD)</i>
Adiunkci	5417	5449	5423	2142	2232	2246	<i>Tutors</i>
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	648	788	1028	198	250	338	<i>of which with scientific degree of habilitated doctor^p (HD)</i>
Asystenci	1722	1665	1745	844	820	861	<i>Assistant lecturers</i>
Pozostali	2404	2308	2260	1431	1377	1347	<i>Others</i>

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 196.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 196. b The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 29 (158). **CUDZOZIEMCY^a — STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a — STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci <i>Students</i>		Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM					TOTAL
2005/06	1542	830	191	113	
2010/11	2305	1234	465	263	
2012/13	3334	1913	657	384	
2013/14	4481	2633	.	.	
studia: stacjonarne	4262	2494	567	325	<i>studies: full-time programmes</i>
niestacjonarne	219	139	90	59	<i>part-time programmes</i>
Uniwersytety	1556	918	257	159	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne	360	116	136	68	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze	44	13	2	-	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne	878	494	157	103	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne	86	67	27	13	<i>Teacher education schools</i>
Akademie wychowania fizycznego	22	11	4	4	<i>Physical academies</i>
Wyższe szkoły artystyczne	98	60	21	11	<i>Fine arts academies</i>
Wyższe szkoły teologiczne	42	13	9	-	<i>Theological academies</i>
Pozostałe szkoły wyższe	1395	941	44	26	<i>Others</i>

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół - z roku akademickiego 2012/13.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b According to study forms and type of schools - for the 2012/13 academic year.

TABL. 30 (159). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2012/13	2013/14	2010/11	2012/13	2010/11	2012/13	2013/14
	słuchacze studiów podyplomowych ^a <i>students of postgraduate studies^a</i>			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych <i>certificates issued to students of post- graduate studies</i>		uczestnicy studiów doktoranckich <i>students of doctoral studies</i>		
OGÓŁEM	16609	13943	12501	12249	10734	5342	6258	6629
TOTAL								
w tym kobiety	11537	9622	8561	8113	7253	2779	3280	3516
<i>of which females</i>								
Uniwersytety	3069	2612	2395	2030	1766	2682	3092	3220
<i>Universities</i>								
Wyższe szkoły techniczne	3773	3617	3421	3545	3191	978	1144	1269
<i>Technical universities</i>								
Wyższe szkoły rolnicze	400	331	430	276	254	224	258	252
<i>Agricultural academies</i>								
Wyższe szkoły ekonomiczne	3775	3099	2703	3010	2483	265	312	286
<i>Academies of economics</i>								
Wyższe szkoły pedagogiczne	3162	2167	1749	1489	1400	243	428	532
<i>Teacher education schools</i>								
Akademie wychowania fizycznego	73	7	39	21	5	91	109	139
<i>Physical academies</i>								
Wyższe szkoły artystyczne	172	114	123	55	53	159	160	154
<i>Fine arts academies</i>								
Wyższe szkoły teologiczne	192	224	224	67	85	395	445	481
<i>Theological academies</i>								
Pozostałe szkoły wyższe	1993	1772	1417	1756	1497	-	-	17
<i>Others</i>								
Instytuty naukowo-badawcze; placówki naukowe PAN	-	-	-	-	-	305	310	279
<i>Research institutes; scientific units of the Polish Academy of Sciences</i>								

a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 31 (160). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
POSTGRADUATE STUDIES BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2010/11	2012/13	2013/14	2010/11	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	słuchacze studiów podyplomowych ^b <i>students of postgraduate studies^b</i>			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych <i>certificates issued to students of post- graduate studies</i>		
OGÓŁEM	16609	13943	12501	12249	10734	TOTAL
Pedagogiczne	3775	2519	1837	1937	1515	<i>Education science and teacher training</i>
Artystyczne	300	248	274	205	141	<i>Arts</i>
Humanistyczne ^c	1519	603	637	425	199	<i>Humanities^c</i>
Spoleczne	607	608	799	596	487	<i>Social and behavioural science</i>
Dziennikarstwa i informacji	144	203	143	198	120	<i>Journalism and information</i>
Ekonomiczne i administracyjne .	5136	4166	3653	4703	3766	<i>Business and administration</i>
Prawne	877	1091	1095	724	720	<i>Law</i>
Biologiczne ^d	380	452	216	498	357	<i>Life science^d</i>
Fizyczne ^e	-	168	103	48	151	<i>Physical science^e</i>
Matematyczne i statystyczne	159	92	91	60	51	<i>Mathematics and statistics</i>
Informatyczne	690	640	696	410	544	<i>Computing</i>
Inżynierjno-techniczne	1598	604	550	798	519	<i>Engineering and engineering trades</i>
Produkcji i przetwórstwa	202	474	547	306	416	<i>Manufacturing and processing</i>
Architektury i budownictwa	209	262	188	250	130	<i>Architecture and building</i>
Rolnicze, leśne i rybactwa	203	80	152	39	71	<i>Agriculture, forestry and fishery</i>
Medyczne	568	1025	1010	480	797	<i>Health</i>
Opieki społecznej	47	78	15	22	55	<i>Social services</i>
Usług dla ludności	-	11	11	-	11	<i>Personal services</i>
Usług transportowych	-	40	60	62	35	<i>Transport services</i>
Ochrony i bezpieczeństwa	195	579	424	488	649	<i>Security services</i>

a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). b Dla studiów trwających: do 1 roku - stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej - stan w dniu 31 XII. c Łącznie z teologią. d, e Między innymi: d - biologia (w tym specjalności: botanika, biochemia, toksykologia, genetyka, zoologia) i ochrona środowiska, e - astronomia, fizyka, chemia, geologia, geografia.

a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). b For studies lasting: up to 1 year - as of beginning of the academic year, 1 year and longer - as of 31 XII. c Including theology. d, e Among others: d - biology (of which specialities: botany, biochemistry, toxicology, genetics, zoology) and environmental science, e - astronomy, physics, chemistry, geology, geography.

TABL. 32 (161). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH^a**
SCHOOLS FOR ADULTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie	Students	Absolwenci	Graduates
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoly podstawowe	2005/06	-	-	-	-	-
<i>Primary schools</i>	2010/11	-	-	-	-	-
	2012/13	-	-	-	-	-
	2013/14	-	-	-	-	-
Gimnazja	2005/06	5	13	325	71	85
<i>Lower secondary schools</i>	2010/11	3	10	230	56	75
	2012/13	6	13	260	68	61
	2013/14	7	14	275	74	.

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 195.

a See general notes, item 10 on page 195.

TABL. 32 (161). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH (dok.)**
SCHOOLS FOR ADULTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie	Students	Absolwenci	Graduates
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Zasadnicze zawodowe 2005/06	9	21	444	107	127	30
<i>Basic vocational schools</i> 2010/11	11	17	227	66	87	30
2012/13	8	9	103	31	51	15
2013/14	3	3	33	9	.	.
Licea ogólnokształcące ^b 2005/06	193	532	13149	5794	5169	2510
<i>General secondary schools^b</i> 2010/11	190	588	14230	6595	4023	2148
2012/13	190	498	12879	6029	3646	1880
2013/14	136	421	12129	5489	.	.
Licea profilowane 2005/06	2	4	102	37	-	-
<i>Specialized secondary schools</i> 2010/11	2	4	44	30	15	11
2012/13	2	2	9	6	2	1
2013/14	-	-	-	-	.	.
Technika ^c 2005/06 ^d	165	409	9975	3095	3985	1453
<i>Technical secondary schools^c</i> 2010/11	63	209	3388	865	663	175
2012/13	54	165	2913	733	502	118
2013/14	37	80	967	197	.	.

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 195. b-d Łącznie z: b - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c - technikami uzupełniającymi, d - szkołami ponadpodstawowymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 195. b-d Including: b - supplementary general secondary schools, c - supplementary technical secondary schools, d - upper secondary (post-primary) schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 33 (162). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Placówki	1816	1922	2070	2149	Establishments
miasta	557	658	738	798	urban areas
wieś	1259	1264	1332	1351	rural areas
Przedszkola	794	923	1048	1120	Nursery schools
w tym specjalne	12	10	13	16	of which special
miasta	394	472	547	583	urban areas
wieś	400	451	501	537	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych	1022	947	936	928	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkol- nego	x	1	-	1	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	51	86	100	Pre-primary points
Miejsca					Places
Przedszkola	60547	74315	85741	91061	Nursery schools
w tym specjalne	544	201	266	317	of which special
miasta	40495	47570	54342	59989	urban areas
wieś	20052	26745	31399	34072	rural areas
Zespoły wychowania przedszkol- nego	x	10	-	75	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	1294	2296	2653	Pre-primary points

TABL. 33 (162). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Dzieci	77172	94808	110787	118253	Children
miasta	43906	52108	59412	62517	urban areas
wieś	33266	42700	51375	55736	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	34494	28509	27538	29456	of which aged: 6
5 lat	17980	26512	33824	36781	5
Przedszkola	58212	73227	84062	88514	Nursery schools
w tym specjalne	271	198	230	254	of which special
miasta	39171	46646	52927	54869	urban areas
wieś	19041	26581	31135	33645	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	18167	16240	15901	17095	of which aged: 6
5 lat	16158	20123	23107	24310	5
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych	18960	20484	24753	27571	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	16327	12269	11607	12285	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkol- nego	x	10	-	65	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	1087	1972	2103	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wycho- wania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3—6 lat	547	675	722	752	3—6
3—5	400	614	698	734	3—5
6 lat	972	869	803	811	6
5 lat	506	789	932	940	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3—6 lat	412	520	547	561	3—6
6 lat	512	495	463	471	6
1 przedszkole	73	79	80	79	Nursery school
100 miejsc	96	99	98	97	100 places

U w a g a. W roku szkolnym 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. W latach szkolnych 2010/11 i 2012/13 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą, z których w roku szkolnym 2005/06 nie były uwzględnione wyłącznie dzieci w podziale według wieku.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

N o t e. In the 2013/14 school year including the children attending for all school year in the units performing health care activities. In the 2010/11 and 2012/13 school year excluding pre-primary education in the units performing health care activities, in which in the 2005/06 school year excluded only in position pertaining to children by age.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane w ochronie zdrowia - jeśli nie zaznaczono inaczej - podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom zdrowia, obrony narodowej i spraw wewnętrznych; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

Oznacza to, że od 2012 r. prezentowane dane o pracownikach medycznych, o ambulatoryjnej oraz stacjonarnej opiece zdrowotnej (w zakresie szpitali ogólnych i lecznictwa uzdrowiskowego) nie są porównywalne w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika.

2. Dane zawarte w roczniku uwzględniają strukturę opieki zdrowotnej obowiązującą zgodnie z ustawą o działalności leczniczej z dnia 15 IV 2011, Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późniejszymi zmianami.

3. Podstawę prezentowanych w dziale danych stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późniejszymi zmianami), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej - określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. - zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
 - b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narcomanów, sanatoria),
 - c) na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) - lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami);
- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnej (Dz. U. Nr 174, poz. 1039);

CHAPTER XI

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care - unless otherwise stated - are given including health care units subordinated to the Ministry of Health, the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior; excluding health care in prisons.

It means that since 2012 the presented data concerning medical personnel, out-patient and in-patient health care (including hospitals and health resort treatment) are not comparable in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook.

2. Data included in the Yearbook consider the structure of health care which was in force up to the Law on Medicinal Activity, dated 15 IV 2011, Journal of Laws No. 112 item 654, with later amendments.

3. The basis of data presented in this chapter are provided by:

1) the Law on Medicinal Activity, dated 15 IV 2011 (Journal of Laws No. 112 item 654, with later amendments), replacing the Law on Care Health Facilities - specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care.

Data presented in the chapter concerns the units (until 2011 - health care facilities) performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
 - b) in-patient health care (hospitals - general, psychiatric and health resorts, chronic medical care homes, nursing homes, hospices detoxification centres, addiction recovery centres, sanatoria),
 - c) under that said law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) - doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws);
- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (Journal of Laws No. 174, item 1039);

- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 136, poz. 857, z późniejszymi zmianami);
- 4) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. 2012, poz. 651, 742);
- 5) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 757), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu „Państwowe Ratownictwo Medyczne”; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 1207, z późniejszymi zmianami);
- 6) ustawa z dnia 6 IX 2008 r. prawo farmaceutyczne (Dz. U. Nr 45, poz. 271, z późniejszymi zmianami).

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, bez osób odbywających staż.

5. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentystrów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 X 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentystrów (Dz. U. Nr 213, poz. 1779, z późniejszymi zmianami).

6. Dane o **łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

- 3) *the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 136, item 857, with later amendments);*
- 4) *the Law on Health Resort Treatment and the Areas of Health Resort Protection as well as Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (Journal of Laws 2012, items 651, 742);*
- 5) *the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (uniform text Journal of Laws 2013, item 757), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the "State Emergency Medical Services"; data for 2005 - law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No 113, item 1207, with later amendments);*
- 6) *the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2008 (Journal of Laws No. 45, item 271, with later amendments).*

4. **Data regarding medical personnel** concerns persons employed in: units engaged health care activities, professional practices, pharmacies as well as social welfare homes and facilities, nurse-ries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund.

Data includes persons working full-time, over-time as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships.

5. **Data on doctor specialists and dental specialists** concerns doctors with grade II specialization and with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 20 X 2005 on Medical and Dentist Specializations (Journal of Laws No. 213, item 1779, with later amendments).

6. **Data regarding beds in in-patient health care facilities** concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 - places (beds and incubators) for newborns.

W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012 poz. 594).

Dane o łóżkach na oddziałach:

- chirurgicznych obejmują chirurgię ogólną, dziecięcą, szcękową, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, kardiochirurgię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym;
- zakaźnych obejmują łóżka na oddziałach obserwacyjno-zakaźnych;
- gruźlicy i chorób płuc - łóżka na oddziałach pulmonologicznych.

7. Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

8. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i materiały medyczne.

9. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska albo poza uzdrowiskiem sanatoria znajdujące się w urządzonym podziemnym wyrobisku górniczym wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

10. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi (z wyjątkiem porad udzielonych przez lekarza orzecznika) oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

11. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

12. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (np. w szpitalach, w sanatoriach), które działają na potrzeby tych zakładów oraz aptek zakładowych utworzonych przez Ministerstwo Obrony Narodowej i Ministerstwa Sprawiedliwości.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012 item 594).

Data regarding beds in:

- *surgical wards include general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillo-facial and cardiosurgery as well as other surgical wards;*
- *communicable diseases wards include beds in observation communicable diseases wards;*
- *tubercular and pulmonary wards - beds in pulmonology wards.*

7. Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

8. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services within the scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical materials.

9. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection or outside the health resort, situated in an equipped underground miner's heading, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

10. Consultations provided by doctors and dentists in the scope of out-patient health care are presented including preventive check-ups (excluding consultations provided by medical experts) together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

11. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

12. Generally available pharmacies do not include dispensaries in stationary health care institutions (e.g., in hospitals and sanatoria) which operate for the needs of these institutions as well as company pharmacies created by the Ministry of National Defence and the Ministry of Justice.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

13. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podano zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Rewizja) obowiązującą od 1997 r.

14. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o **opiece nad dziećmi do lat 3** (Dz. U. 2011 Nr. 45, poz. 235, z późniejszymi zmianami) opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

15. Dane dotyczące **wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej**, począwszy od danych za 2012 r., prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 135).

16. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** - organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** - realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach.**

17. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze**:
 - a) **spokrewnione**,
 - b) **niezawodowe**, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),

13. Data regarding incidence of infectious diseases are presented according to the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems” (ICD-10 Revision) valid since 1 I 1997.

14. According to the Law on **Childcare for Children up to the Age of 3**, dated 4 II 2011 (Journal of Laws No. 45, item 235, with later amendments) care can be organized in the form of nurseries, children’s clubs, provided by day carer and nanny.

15. Data concerning family support and foster care, from data for 2012, are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2013 item 135).

16. Day-support centre supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres - provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialized centre** - organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implements an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** - carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a street-worker,
- 4) **in a combination of the forms.**

17. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible - efforts aimed at child’s adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children’s emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture and recreation.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families**:
 - a) **related**,
 - b) **not-professional** - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),

c) **zawodowe** - umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa); w tym:

- **zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego** - przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) z późniejszymi zmianami,
- **zawodowe specjalistyczne** - umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2010 Nr 33, poz. 178, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
- **zawodowe niespokrewnione z dzieckiem**, wielodzietne (funkcjonują nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 31 XII 2014 r.);

2) **rodzinne domy dziecka** - w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

18. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

- a) **interwencyjnego** - zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- b) **rodzinnego** - wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** - zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu

c) **professional** - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) including:

- *professional that performs the function of a family emergency house - shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (Journal of Laws No. 180, item 1493) with later amendments,*
- *professional specialized - shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2010 No. 33, item 178, with later amendments), underage mothers with children,*
- *professional not related to the child with many children (operates for not longer than 3 years from the date of entry into force of law, i.e. until 31 XII 2014);*

2) **foster homes** - placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

18. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

1) **care and education centre**, which shall be run as:

- a) **an intervention** - provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
- b) **a family** - educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperates with a family foster care coordinator and a family assistant,
- c) **a socialization** - provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, takes actions aimed at child's return to a family, provides a child with access to ed-

dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** - sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** - umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** - umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

19. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 182, z późniejszymi zmianami).

20. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. według której dokonano podziału na świadczenia pieniężne i niepieniężne. Do świadczeń pieniężnych zalicza się m.in.:

education adjusted to his/her age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,

- d) **a specialist therapy** - provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

- 2) **regional care and therapy centre** - a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

- 3) **pre-adoptive intervention centre** - a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

19. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions, for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2013 item 182, with later amendments).

20. Data on social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 following which the division into monetary and non-monetary assistance was made. Monetary assistance includes, among others:

- **zasilek stały** - wypłacany z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności,
- **zasilek okresowy** - przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego,
- **zasilek celowy** - przyznawany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prezentowane dane nie obejmują świadczeń w formie odpłatności gmin za pobyt ich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2005 r. takie świadczenia przyznano 487 osobom na kwotę 4006,3 tys. zł; w 2010 r. - 2058 osobom na kwotę 33848,6 tys. zł; w 2012 r. - 2586 osobom na kwotę 58966,7 tys. zł.; a w 2013 r. – **2755 osobom na kwotę 56312,1 tys. zł.**

- **permanent benefit** - paid in respect of entire incapability of working due to age or disability,
- **temporary benefit** - entitled to a person or a family because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security,
- **appropriated benefit** - offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, fuel, clothing, indispensable objects for home use, small renovations and repairs in an apartment, covering burial costs. It may be given to a person or a family, which incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

Presented data do not include benefits in form of payments of gminas for residence of their inhabitants in social welfare homes. In 2005 such benefits were granted to 487 persons for an amount of 4006.3 thous. zł; in 2010 r. - 2058 persons for an amount of 33848.6 thous. zł; in 2012 - 2586 persons for an amount of 58966.7 thous. zł, and in 2013 - **2755 persons for an amount of 56312.1 thous. zł.**

TABL. 1 (163). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**

Stan w dniu 31 XII

MEDICAL PERSONNEL^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze	7718	7765	Doctors
w tym kobiety	4346	4428	of which women
Lekarze dentyści	1246	1282	Dentists
w tym kobiety	919	956	of which women
Farmaceuci ^b	2559	2575	Pharmacists ^b
w tym kobiety	2195	2220	of which women
Pielęgniarki	17923	18179 ^c	Nurses
Położne	1923	1950 ^d	Midwives
Fizjoterapeuci	2198	2328 ^e	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^f	898	998	Laboratory diagnosticians ^f

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 3 na str. 223. b W części danych pochodzących ze sprawozdawczości GUS - łącznie z osobami odbywającymi staż. c-e W tym magistry: c - pielęgniarstwa - 1977, d - położnictwa - 188, e - fizjoterapii i rehabilitacji - 1286. f Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

a See general notes, item 1 and 3 on page 223. b In part of data coming from the CSO reporting -including persons undergoing internships. c-e Of which masters: c - of nursing - 1977, d - of midwifery - 188, e - of physiotherapy and rehabilitation - 1286. f Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

TABL. 2 (164). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**

Stan w dniu 31 XII

DOCTORS SPECIALISTS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
LEKARZE ZE SPECJALIZACJĄ	4898	4784	DOCTORS WITH SPECIALIZATION
w tym w zakresie:			of which in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	301	284	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	634	637	Surgery ^b
Chorób płuc	147	145	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	690	641	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	61	49	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	215	212	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	599	603	General practitioners
Neurologii ^{cd}	181	173	Neurology ^{cd}
Okulistyki	147	133	Ophthalmology
Onkologii ^e	50	49	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	94	87	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	259	274	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	294	274	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	228	210	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	162	169	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W % OGÓŁU			SPECIALISTS IN % OF TOTAL DOC-
LEKARZY	63,5	61,6	TORS

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 224. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, neurochirurgii i neurotraumatologii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowo-twarzowej, kardiologii, chirurgii naczyniowej i urologii. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d-g Także: d - neuropatologii, e - patologii onkologicznej, onkologii i hematologii dziecięcej, f - otorynolaryngologii, g - radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a See general notes, item 5 on page 224. b General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, neurosurgery and neurotraumatological surgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery, vascular surgery and urology. c Including children's specialists. d-g Also: d - neuropathology, e - oncological pathology, children's oncology and haematology, f - otorynolaryngology, g - oncological radiotherapy and children's radiology.

TABL. 2 (164). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ	250	279	DENTAL SPECIALISTS
w tym w zakresie:			<i>of which in the field of:</i>
Chirurgii stomatologicznej	34	38	<i>Dental surgery</i>
Chirurgii szczękowo-twarzowej	12	12	<i>Maxillo-facial surgery</i>
Ortodoncji	54	57	<i>Orthodontics</i>
Periodontologii (paradontologii)	19	18	<i>Periodontology (paradontics)</i>
Protetyki stomatologicznej	47	68	<i>Dental prosthetics</i>
Stomatologii dziecięcej	14	17	<i>Children's dentistry</i>
Stomatologii zachowawczej	67	65	<i>Restorative dentistry</i>
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY DENTYSTÓW	20,1	21,8	DENTAL SPECIALISTS IN % OF TOTAL DENTISTS

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 224.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 5 on page 224.

SOURCE: data of the Ministry of Health, the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior.

TABL. 3 (165). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1647	1699	<i>Out-patients departments (as of 31 XII)</i>
miasta	1112	1151	<i>urban areas</i>
wieś	535	548	<i>rural areas</i>
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	235	219	<i>Doctors practices^b (as of 31 XII)</i>
miasta	124	113	<i>urban areas</i>
wieś	111	106	<i>rural areas</i>
Porady udzielone ^c w tys.	25886,0	26811,0	<i>Consultations provided^c in thous.</i>
miasta	20242,2	21036,5	<i>urban areas</i>
wieś	5643,7	5774,5	<i>rural areas</i>
lekarskie	22913,7	23748,8	<i>doctors</i>
w tym specjalistyczne	9865,5	10292,4	<i>of which specialized</i>
stomatologiczne	2972,2	3062,2	<i>stomatological</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 2231. *b* Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. *c* Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: Dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 223. *b* Data concern entities that have signed contract with the National Health Fund or out-patients departments. *c* Including consultations paid by patients (non-public funds).

SOURCE: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (166). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII FACILITIES — as of 31 XII			
Szpitala ogólne ^b	75	84	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	2	2	Psychiatric hospitals
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1	1	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	34	35	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	2	2	Nursing homes ^c
Hospicja	8	7	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe:			Health resort treatment:
sanatoria.....	35	36 ^d	sanatoria
szpitale	7	8	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII			
Szpitala ogólne ^e	14952	14868	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	1020	1017	Psychiatric hospitals
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	81	89	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^e	2548	2577	Chronic medical care homes ^e
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^e	97	98	Nursing homes ^e
Hospicja.....	179	189	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe:			Health resort treatment:
sanatoria.....	4423	4285	sanatoria
szpitale	1237	1493	hospitals
LECZENI IN-PATIENTS			
Szpitala ogólne ^f	613301	596414	General hospitals ^f
Szpitala psychiatryczne	11408	11269	Psychiatric hospitals
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	638	576	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^e	5069	4876	Chronic medical care homes ^e
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^e	147	250	Nursing homes ^e
Hospicja.....	2045	1868	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze ^g	81347	82203	Health resort treatment patients ^g
w sanatoriach	66978	63979	in sanatoria
w szpitalach	14369	18224	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 223. b Patrz uwagi ogólne ust. 6 na str. 233. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z sanatorium w urzędzonym podziemnym wyrobisku górniczym. e Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. f Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. g Ponadto w 2012 r. 411 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym, a w 2013 r. - 526 (łącznie z kuracjuszami leczonymi w urzędzonym podziemnym wyrobisku górniczym).

Ź r ó d ł o: w zakresie szpitali ogólnych - dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów opieki długoterminowej - dane Ministerstwa Zdrowia; w zakresie zakładów psychiatrycznych - dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 1 on page 223. b See general notes, item 5 on page 233. c Including psychiatric types facilities. d Including the health resort in an equipped underground miner's heading. e Including beds and incubators for newborns. f Excluding inter-ward patient transfer. g Moreover in 2012 411 health resort patients were treated as out-patient, and in 2013 - 526 (including patients treated in an equipped underground miner's heading).

S o u r c e: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health, the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (167). **SZPITALE OGÓLNE^a**
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Szpital ogólny (stan w dniu 31 XII)	75	84	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	14952	14868	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	44,6	44,2	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	2860	2808	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	719	707	of which cardiological ^b
Chirurgicznych	3088	3046	Surgical
Pediatrycznych	742	729	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	1482	1469	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	362	416	Oncological
Intensywnej terapii	295	320	Intensive therapy
Zakaźnych	367	358	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	773	857	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	98	98	Dermatological
Neurologicznych	612	622	Neurological
Psychiatrycznych	489	490	Psychiatric
Ruch chorych			Patient
Leczeni ^c w tys.	613,3	596,4	In-patients ^c in thous.
w tym na oddziałach ^d :			of which in specified wards ^d :
chorób wewnętrznych	143,0	138,0	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	47,7	49,0	of which cardiological ^b
chirurgicznych	155,8	148,8	surgical
pediatrycznych	33,6	34,9	paediatric
ginekologiczno-położniczych	88,6	89,5	gynaecological-obstetric
onkologicznych	22,7	22,8	oncological
intensywnej terapii	10,6	11,4	intensive therapy
zakaźnych	14,3	14,3	communicable
gruźlicy i chorób płuc	22,6	24,5	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	3,3	3,5	dermatological
neurologicznych	25,0	26,9	neurological
psychiatrycznych	5,5	5,8	psychiatric
Wypisani w tys.	590,5	574,6	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	15,0	14,5	Deaths in thous.
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	1831	1777	In-patients ^c per: 10 thous. population
1 łóżko ^e	43	43	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,9	5,9	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach ...	254	254	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 223. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

a See general notes, item 1 on page 223. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfer. d Including inter-ward patient transfer. e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior.

TABL. 6 (168). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a
 Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	76	111	111	112	<i>Ambulance emergency rescue teams</i>
podstawowe	x	61	66	69	<i>basic</i>
specjalistyczne	x	50	45	43	<i>specialization</i>
Szpitalne oddziały ratunkowe	20	23	20	20	<i>Hospital emergency wards</i>
Izby przyjęć ^b	8	5	7	9	<i>Admission rooms^b</i>
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	<i>Medical air rescue^c</i>
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					<i>Calls to the occurrence places^d:</i>
w tysiącach	228,2	207,3	215,0	211,7	<i>in thousands</i>
na 1000 ludności	69,9	62,2	64,2	63,1	<i>per 1000 population</i>
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					<i>Persons who received health care benefits in the place of occurrence^d:</i>
w tysiącach	230,9	209,8	216,2	212,7	<i>in thousands</i>
w tym:					<i>of which:</i>
dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat	18,6	14,0	13,9	14,6	<i>children and youth at the age of 0-18</i>
w wieku 65 lat i więcej	79,5	92,5	93,9	<i>aged 65 and more</i>
na 1000 ludności	70,8	63,0	64,5	63,4	<i>per 1000 population</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 225. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 11 on page 225. b Organizational cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (169). APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a
 Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Apteki	929	991	1112	1103	<i>Pharmacies</i>
w tym prywatne	929	990	1111	1101	<i>of which private</i>
w tym na wsi	210	224	253	262	<i>of which in rural areas</i>
Punkty apteczne	91	97	128	139	<i>Pharmaceutical outlets</i>
w tym na wsi	91	95	127	138	<i>of which in rural areas</i>
Liczba ludności na:					<i>Population per:</i>
1 aptekę i punkt apteczny	3202	3067	2705	2706	<i>pharmacy and pharmaceutical outlet</i>
w tym na wsi	5471	5313	4512	4308	<i>of which in rural areas</i>
1 aptekę	3516	3367	3016	3047	<i>pharmacy</i>
w tym na wsi	7842	7566	6778	6578	<i>of which in rural areas</i>
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych ..	2000	2174	2410	2408	<i>Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 225.

a See general notes, item 12 on page 225.

TABL. 8 (170). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	18	17	16	16	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	37,4	48,2	49,7	48,5	Blood donors in thous.
w tym honorowi	37,1	48,1	49,7	48,5	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	66,5	87,4	93,8	92,0	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	66,4 ^d	87,1	93,0	91,3	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom. d Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP).

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units. d Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP).

S o u r c e: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (171). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	646	490	523	560	19,8	14,7	15,6	16,7	Tuberculosis
Tężec	4	4	5	4	0,1	0,1	0,1	0,1	Tetanus
Krztusiec	62	45	419	133	1,9	1,4	12,5	4,0	Whooping cough
Odra	3	1	3	24	0,1	0,0	0,1	0,7	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	6	6	9	3	0,2	0,2	0,3	0,1	type A
typ B	85	27	9	22	2,6	0,8	0,3	0,7	type B
typ C	83	21	33	42	2,5	0,6	1,0	1,3	type C
Różyczka	428	307	743	8557	13,1	9,2	22,2	255	Rubella
AIDS ^a	6	7	7	2	0,2	0,2	0,2	0,1	AIDS ^a
Salmonellozy	1127	718	683	596	34,5	21,6	20,4	17,8	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna	4	5	2	4	0,1	0,2	0,1	0,1	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	375	105	117	90	11,5	3,2	3,5	2,7	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^a	1103	2193	2584	3164	172	190	232	294	Acute diarrhoea in children under 2 years ^a
Szkarlatyna (płonica)	909	1315	2123	2462	27,9	39,5	63,4	73,3	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu ...	84	72	60	75	2,6	2,2	1,8	2,2	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	101	128	118	76	3,1	3,8	3,5	2,3	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	4	25	11	21	0,1	0,8	0,3	0,6	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	4699	221	265	198	144	6,6	7,9	5,9	Mumps
Grypa ^c	58529	51000	206197	370656	1794	1531	6155	11042	Influenza ^c
Choroby weneryczne	90	143	132	136	2,8	4,3	3,9	4,1	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wściekliznie	894	1172	1050	1167	27,4	35,2	31,3	34,8	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzaniem zachorowań.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health - NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (172). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
 Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Żłobki	34	33	61	97	Nurseries
w tym publiczne	34	33	33	33	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	1	1	1	2	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	x	21	24	Children's clubs
w tym publiczne	x	x	1	2	of which public
Miejsca:					Places:
w żłobkach	2110	2441	3397	4398	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	370	429	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku):					Children staying (during the year):
w żłobkach	4096	4443	5159	6375	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	449	495	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	49,6	46,3	72,0	94,6	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	20,0	22,3	32,3	42,6	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	91,2	106,2	93,9	93,4	per 100 places

a W 2005 r. łącznie ze żłobkami tygodniowymi; miejsca i dzieci - łącznie z oddziałami żłobkowymi.

U w a g a. Obok żłobków i klubów dziecięcych w 2013 r. (stan w dniu 31 XII) działało także 8 placówek prowadzących działalność gospodarczą w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, nie wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, w których było 138 miejsc i przebywało w ciągu roku 176 dzieci.

a In 2005 including weekly nurseries; places and children - including nursery wards.

N o t e. Besides nurseries and children's clubs in 2013 (as of 31 XII) there were 8 institutions which provide private childcare services for children younger than 3 years, do not register of nurseries and children's clubs, where there were 138 places and 176 children were staying during the year.

TABL. 11 (173). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie residents				
O G Ó Ł E M	112	223	226	186	8277	13686	11700	10539	T O T A L
Opiekuńcze	88	197	195	155	5493	9933	8566	7156	General care
Specjalistyczne	24	26	31	31	2784	3753	3134	3383	Specialized

TABL. 12 (174). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
 Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	2324	2140	2174	2150	Foster families
Spokrewnione z dzieckiem	1961	1749	1355	1347	Related to the child
dzieci ^b	2550	2344	1792	1745	children ^a
Niezawodowe	288	266	683	664	Non-professional foster families
dzieci ^b	452	364	916	893	children ^b
Zawodowe ^c	75	125	136	139	Professional foster families ^c
dzieci ^b	225	377	381	390	children ^b
Rodzinne domy dziecka	x	x	20	27	Foster homes
dzieci ^d	x	x	125	171	children ^d

a Od 2012 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. - w wieku do 18 lat, od 2012 r. - w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Since 2012 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13 (175). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze <i>Care and education centres</i>	50	64	73	77	1157	1154	1235	1301 ^b	231	266	245	331
interwencyjne <i>intervention</i>	4	5	6	6	123	112	115	114	1	2	7	9
rodzinne <i>family</i>	15	20	26	24	115	155	190	172	16	34	19	32
socializacyjne <i>socialization</i>	24	30	37	45	721	663	822	956	151	153	189	258
specjalistyczno-terapeutyczne .. <i>specialist therapy</i>	x	x	1	1	x	x	15	13	x	x	-	2
łączące zadania placówek ^c <i>combining tasks of the centres^c</i>	7	9	3	1	198	224	93	46	63	77	30	30

a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 227. b W tym 51 wychowanków w wieku 0-3 lata i 76 w wieku 4-6 lat oraz 37 sierot i 102 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socializacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 18 on page 227. b Of which 51 residents at age 0-3 and 76 at age 4-6, 37 orphans and 102 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 - multi-functional centres.

TABL. 14 (176). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	111	128	150	160	<i>Homes and facilities (excluding branches)</i>
Miejsca ^b :					<i>Places^b:</i>
ogółem	8522	8857	9428	9865	<i>total</i>
na 10 tys. ludności	26,1	26,5	28,1	29,4	<i>per 10 thous. population</i>
Mieszkańcy ^b :					<i>Residents^b:</i>
ogółem	8304	8828	9094	9392	<i>total</i>
w tym kobiety	4558	4401	4614	4752	<i>of which women</i>
w tym do lat 18	184	229	197	204	<i>of which up to age 18</i>
w tym umieszczeni w ciągu roku	1928	1993	2277	2550	<i>of which placed within during the year</i>
na 10 tys. ludności	25,4	26,5	27,1	27,9	<i>per 10 thous. population</i>
Osoby oczekujące na umieszczenie	376	447	441	343	<i>Persons awaiting a place</i>

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.
a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 15 (177). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b w których mogą przebywać:					Homes and facilities (excluding branches)^b in which may be:
osoby w podeszłym wieku	40	44	45	55	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	25	22	23	28	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	18	15	14	14	mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	8	8	7	9	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	26	25	27	25	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	-	1	1	3	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	5	6	7	7	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	7	12	28	28	homeless
inne osoby	-	2	6	5	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach dla^c:					Residents in homes and facilities for^c:
osób w podeszłym wieku	1669	1822	1851	1914	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	2185	1828	1815	2102	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1260	1208	1144	1104	mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	485	373	356	394	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	2323	2598	2719	2642	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	-	25	23	30	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	160	200	160	183	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	312	757	979	1000	homeless
innych osób	-	17	47	23	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 16 (178). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a
 SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION	
O G Ó Ł E M	2005	166852	184637,0	T O T A L
	2010	145699	221267,3	
	2012	133794	193271,6	
	2013	138425	225450,2	
Pomoc pieniężna	106131	155682,6	Monetary assistance	
w tym:			of which:	
Zasilek: stały	13334	56345,8	Benefits: permanent	
okresowy	26035	43959,8	temporary	
celowy	66177	53632,9	appropriated	
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	147	519,4	Assistance to reach self-dependence and to continue education	
Pomoc niepieniężna	72080	69767,7	Non-monetary assistance	
w tym:			of which:	
Schronienie	1012	2659,1	Shelter	
Posiłek	63965	39350,8	Meals	
Ubranie	262	42,7	Clothing	
Sprawienie pogrzebu	258	613,3	Burial	
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne			Attendance services and specialized	
usługi opiekuńcze	6412	26936,7	attendance services	
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	57	163,2	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 228. b Osoby, którym przyznano świadczenie decyzją; w podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/raporty-i-statystyki/statystyki-pomocy-spolecznej/>

a See general notes, item 20 on page 228. b Persons who were granted benefits; under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/raporty-i-statystyki/statystyki-pomocy-spolecznej/>

DZIAŁ XII

KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** - o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne - fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia na zewnątrz.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych oraz przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi),
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

6. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

CHAPTER XII

CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A borrower is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions as well as entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**.

6. Information regarding the activity of **cultural centres and establishments, clubs and community centres** was compiled on the basis of yearly reporting.

7. Informacje o **kinach** dotycząca działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice video, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się **minipleksy** - posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** - posiadające 8 sal i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających - na mocy szczególnych przepisów - z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** - zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań kategoryzacyjnych dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

7. *Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape and digital). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** - equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** - equipped with 8 screens and more.*

8. *Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g. disabled war and military veterans).*

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group "other hotel facilities" has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. **Placówki gastronomiczne** w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych - także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Począwszy od 2002 r. informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wyznaniowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

2. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

3. W stosunku do poprzednich edycji Rocznika prezentowane dane zmieniono, gdyż:

– informacje o uczniowskich i wyznaniowych klubach sportowych zostały ujęte w grupie „Kluby sportowe”,
– w tabl. „Kluby sportowe” osoby ćwiczące, trenerzy i instruktorzy wykazywani są jeden raz, zamiast jak dotychczas wielokrotnie, nawet jeśli uprawiali bądź prowadzili zajęcia, w kilku rodzajach sportu.

3. *Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists** .*

4. ***Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.*

5. ***Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.*

6. ***Catering establishments** in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.*

Sport

1. *Since 2002 information regarding student sports clubs UKS and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.*

2. *Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.*

3. *In comparison to the previous editions of the Yearbook presented data was changed because:*

– *information about student and religious sports clubs are included in the "Sports clubs" group,*
– *in table "Sports clubs" persons practising sports, coaches and sports instructors are recognized once instead of multiple times, as it was presented before, even if practised or run classes in several kinds of sports.*

Kultura Culture

TABL. 1 (179). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

LATA YEARS	Ogółem <i>Grand total</i>	Wydawnictwa naukowe <i>Scientific publications</i>	Podręczniki dla szkół wyższych <i>University textbooks</i>	Wydawnictwa zawodowe <i>Professional publications</i>	Podręczniki szkolne <i>School textbooks</i>	Wydawnictwa popularne <i>Popular science</i>	Literatura piękna <i>Belles-lettres</i>	
							razem <i>total</i>	w tym dla dzieci i młodzieży <i>of which for children and youth</i>

TYTUŁY

TITLES

2005	3017	1062	173	120	130	859	673	234
2010	3748	1464	163	118	76	1175	752	249
2012	4185	1761	164	176	52	1258	774	225
2013	4028	1502	111	134	110	1476	519	176

NAKLAD w tys. egz.

NUMBER of copies in thous.

2005	10296,0	811,7	136,7	161,7	430,0	3902,7	4852,2	1351,8
2010	7389,9	741,5	99,3	132,8	547,7	3237,0	2631,6	1072,0
2012	8040,2	803,5	94,6	509,1	271,5	3216,6	3144,9	1293,2

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 2 (180). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

LATA YEARS	Ogółem <i>Total</i>	Ukazujące się <i>Published as specified</i>								nieregularnie <i>irregularly</i>
		w tygodniu <i>weekly</i>		w miesiącu <i>monthly</i>		1 raz <i>once</i>				
		6-2 razy <i>times</i>	1 raz <i>once</i>	3-2 razy <i>times</i>	1 raz <i>once</i>	na 2 miesiące <i>bimonthly</i>	w kwartale <i>quarterly</i>	w półroczu <i>half-yearly</i>	w roku <i>yearly</i>	

TYTUŁY

TITLES

2005	616	2	12	6	147	67	156	42	79	105
2010	768	2	11	14	184	73	202	65	106	111
2012	790	2	12	13	162	90	232	83	113	83
2013	754	2	13	16	169	87	222	72	93	80

NAKLAD w tys. egz.

NUMBER of copies in thous.

2005	79666,0	37704,1	25372,3	1733,0	10211,8	2284,0	1346,5	42,3	220,1	751,9
2010	70289,2	28243,0	19180,3	3854,2	15111,0	1222,2	1423,3	78,7	70,1	1106,4
2012	57452,4	21432,0	14234,2	2490,3	11666,0	3286,7	3376,4	195,3	62,1	709,4
2013	62368,1	18301,2	19504,9	2683,8	14977,8	3246,8	2871,1	176,7	43,5	562,3

a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (181). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	766	759	744	731	<i>Libraries (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	566	559	552	549	<i>of which in rural areas</i>
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	69	57	47	49	<i>Library service points (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	42	27	19	21	<i>of which in rural areas</i>
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					
w tys. wol.	10780,3	10835,2	10882,2	10889,8	<i>Collection (as of 31 XII) in thous. vol.</i>
w tym na wsi	5411,0	5479,3	5510,0	5507,3	<i>of which in rural areas</i>
Czytelnicy ^a w tys.	710,6	670,6	666,2	669,9	<i>Borrowers^a in thous.</i>
w tym na wsi	218,8	196,2	196,0	197,3	<i>of which in rural areas</i>
Wypożyczenia ^{ab} :					<i>Loans^{ab}:</i>
w tysiącach wol.	12741,1	10867,4	10749,7	10483,8	<i>in thousand vol.</i>
w tym na wsi	4267,9	3615,4	3509,8	3478,7	<i>of which in rural areas</i>
na 1 czytelnika w wol.	17,9	16,2	16,1	15,6	<i>per borrower in vol.</i>
w tym na wsi	19,5	18,4	17,9	17,6	<i>of which in rural areas</i>

a łącznie z punktami bibliotecznymi; w 2013 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; in 2013 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b Excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (182). **MUZEJA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Muzea i oddziały muzealne ^a <i>Museums and branches^a</i>	Muzealia ^a w tys. <i>Museum exhibits^a in thous.</i>	Wystawy czasowe <i>Temporary exhibitions</i>		Zwiedzający w tys. <i>Visitors in thous.</i>		SPECIFICATION
			własne ^b <i>own^b</i>	obce ^c <i>exterior^c</i>	ogółem <i>total</i>	w tym młodzież szkolna ^d <i>of which primary and secondary school students^d</i>	
OGÓŁEM							TOTAL
2005	104	3922,4	344	121	5644,4	1741,5	
2010	115	3827,1	306	219	6479,7	1695,9	
2012	108	4323,2	306	287	7547,6	1646,2	
2013	119	4419,8	379	270	7676,1	1656,1	
Archeologiczne	2	522,6	5	6	112,9	21,2	<i>Archaeological</i>
Artystyczne	21	866,6	82	99	2271,1	203,0	<i>Art</i>
Biograficzne	10	4,5	13	7	294,8	81,8	<i>Biographical</i>
Etnograficzne	6	83,1	32	26	152,4	30,1	<i>Ethnographic</i>
Geologiczne	3	165,9	9	1	17,0	2,3	<i>Geological</i>
Historyczne	25	154,1	61	37	1460,8	243,5	<i>Historical</i>
Interdyscyplinarne	10	190,1	44	10	1234,6	151,1	<i>Interdisciplinary</i>
Literackie	1	0,1	-	-	12,3	9,3	<i>Literary</i>
Martyrologiczne	1	95,3	1	2	1332,7	706,9	<i>Martyrological</i>
Przyrodnicze	4	2151,5	17	6	39,3	17,8	<i>Natural history</i>
Regionalne	22	132,3	61	46	306,6	60,9	<i>Local</i>
Skansenowskie	4	9,9	25	16	115,4	25,6	<i>Heritage</i>
Techniki i nauki	7	39,6	25	14	313,9	99,1	<i>Technical science</i>
Inne	3	4,3	4	-	12,4	3,6	<i>Others</i>

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (183). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII)	6	11	10	7	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny	1	1	1	1	Zoological Garden
Ogród botaniczny	1	1	1	1	Botanical Garden
Rezerwy	1	4	3	1	Reserves
Inne	3	5	5	4	Others
Zwiedzający w tys.	1006,9	1621,8	1192,2	874,1	Visitors in thous.
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	149,9	255,9	269,7	151,8	of which primary and secondary schools students visiting in groups
Ogród zoologiczny	255,0	265,4	332,2	342,8	Zoological Garden
Ogród botaniczny	53,5	56,1	254,9	78,7	Botanical Garden
Rezerwy	644,2	769,9	248,0	305,0	Reserves
Inne	54,3	530,3	357,2	147,7	Others

TABL. 6 (184). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	66	67	67	66	31	35	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	727	762	818	752	510	242	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	69	57	43	29	14	15	of which foreign
Ekspozycje ^a	797	796	852	770	520	250	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	452,0	436,6	500,1	752,9	674,0	78,9	Visitors in thous.

a W kraju.
a In Poland.

TABL. 7 (185). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedstawienia i koncerty ^b Performances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b Audience ^b in thous.	SPECIFICATION	
TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE	2005	20	5191	4072	717,6	THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS
	2010	17	5774	4714	1001,0	
	2012	15	6169	4987	1005,8	
	2013	18	6717	5363	1029,9	
Teatry dramatyczne	13	5110	4114	720,2	Dramatic theatres	dramatic
laikowe	11	4376	3305	578,4	puppet	
Teatry muzyczne	2	734	809	141,8	Music theatres	Philharmonic halls
Filharmonie	2	914	407	143,8	Symphonic and chamber orchestras	
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry	1	693	661	113,2	choirs	Song and dance ensembles
Zespoły pieśni i tańca	2	-	181	52,7		
	-	-	-	-		
PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE	2005	-	-	-	-	ENTERTAINMENT ENTERPRISES
	2010	4	x	504	186,2	
	2012	2	x	528	699,3	
	2013	6	x	748	722,9	

a Stan w dniu 31 XII. b Według siedziby.
a As of 31 XII. b According to the seat.

TABL. 8 (186). **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**

Stan w dniu 31 XII

CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	489	480	430	430	134	296	<i>Institutions</i>
domy kultury	136	143	101	106	37	69	<i>cultural establishments</i>
ośrodki kultury	142	142	151	155	46	109	<i>cultural centres</i>
kluby	68	72	56	56	46	10	<i>clubs</i>
świetlice	143	123	122	113	5	108	<i>community centres</i>
Pracownie specjalistyczne	443	492	550	578	280	298	<i>Specialized workshops</i>
Imprezy (w ciągu roku)	24961	29561	22399	22227	14074	8153	<i>Events (during the year)</i>
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	3771,4	3992,8	3496,8	3946,7	2719,3	1227,4	<i>Event participants (during the year) in thous.</i>
Kursy (w ciągu roku)	1313	1769	1750	2863	2393	470	<i>Courses (during the year)</i>
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	18610	27581	25622	33428	25623	7805	<i>Course graduates (during the year)</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	12030	16266	14079	16734	11312	5422	<i>of which children and youth^a</i>
Zespoły artystyczne	2021	2031	1646	1621	727	894	<i>Artistic ensembles</i>
Członkowie zespołów artystycznych	34303	35926	29660	30286	12026	18260	<i>Members of artistic ensembles</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	19621	19850	15253	16220	5661	10559	<i>of which children and youth^a</i>
Koła (kluby)	1594	1630	1769	1740	862	878	<i>Groups (clubs)</i>
Członkowie kół (klubów)	29539	31327	36430	35596	18157	17439	<i>Members of groups (clubs)</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	15437	16017	17364	14965	6686	8279	<i>of which children and youth^a</i>

a W wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a Below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (187). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII).....	49	46	44	49 ^a	<i>Cinemas (as of 31 XII)</i>
w tym miasta.....	47	46	44	49	<i>of which urban areas</i>
w tym multiplexy	4	5	5	5	<i>of which multiplexes</i>
Salę projekcyjne (stan w dniu 31 XII)...	98	114	109	127	<i>Screens (as of 31 XII)</i>
w tym miasta.....	96	114	109	127	<i>of which urban areas</i>
w tym multiplexy	42	62	62	62	<i>of which multiplexes</i>
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	22288	24239	22985	25238	<i>Seats (as of 31 XII) in thous.</i>
w tym miasta.....	22288	24239	22985	25238	<i>of which urban areas</i>
w tym multiplexy	9604	12894	12863	12830	<i>of which multiplexes</i>
Seanse:					<i>Screenings:</i>
w tysiącach	109,7	153,9	142,6	156,3	<i>in thousands</i>
w tym miasta	109,6	118,5	142,6	156,3	<i>of which urban areas</i>
w tym multiplexy	70,4	111,6	106,7	96,3	<i>of which multiplexes</i>
na 1 kino	2238	3345	3240	3191	<i>per cinema</i>
Widzowie:					<i>Audience:</i>
w tysiącach	2539,5	3669,0	3013,1	2817,3	<i>in thousands</i>
w tym miasta	2537,8	3668,7	3012,7	2817,1	<i>of which urban areas</i>
w tym multiplexy	1614,4	2651,4	2122,6	1763,6	<i>of which multiplexes</i>
na 1 kino	51827	79761	68479	57497	<i>per cinema</i>
na 1 seans	23	24	21	18	<i>per screening</i>

a W tym 6 miniplexów.

a Of which 6 miniplexes.

TABL. 10 (188). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**

Stan w dniu 31 XII

CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	183632	259254	284569	280010	TOTAL
Na 1000 ludności	56	78	85	83	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (189). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**

Stan w dniu 31 XII

RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tysiącach in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	649,5	473,2	477,7	485,1	199	142	142	144	Radio subscribers
miasta	405,4	308,0	311,3	314,9	250	188	190	192	urban areas
wieś	244,1	165,2	166,4	170,2	148	97	97	99	rural areas
Abonenci telewizyjni ...	626,3	454,4	456,6	462,7	192	136	136	138	Television subscribers
miasta	390,3	295,0	296,3	298,8	241	180	181	183	urban areas
wieś	236,0	159,4	160,3	163,9	143	94	93	95	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka**Tourism**TABL. 12 (190). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI****TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	825^b	875^b	1400	1397	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	720	801	1163	1138	of which open all year
Obiekty hotelowe	242	394	429	428	Hotels and similar facilities
hotele	152	249	287	286	hotels
motele	11	10	8	8	motels
pensjonaty	62	64	60	60	boarding houses
inne obiekty hotelowe	17	71	74	74	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	583 ^b	481 ^b	971	969	Other facilities
domy wycieczkowe	17	10	11	9	excursion hostels
schroniska	21	22	24	23	shelters
schroniska młodzieżowe	44	35	29	29	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	33	28	24	24	of which school youth hostels
kempingi	13	10	9	10	camping sites
pola biwakowe	16	9	8	8	tent camp sites
ośrodki wczasowe	155	113	104	99	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	66	68	59	59	training-recreational centres
domy pracy twórczej	15	12	12	10	creative arts centres
zespoły domków turystycznych .. hostele	15	16	16	16	complexes of tourist cottages hostels
pokoje gościnne	29	37	39	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	462	450	agrotourism lodgings
inne obiekty	67	90	miscellaneous facilities
inne obiekty	221	157	133	127	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels.

TABL. 12 (190). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (cd.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	61509^b	69959^b	84713	83797	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	54193	61152	73783	73974	of which open all year
Obiekty hotelowe	20733	33684	37001	38087	Hotels and similar facilities
hotele	15609	26282	29696	30538	hotels
motele	497	383	293	323	motels
pensjonaty	3725	3413	3362	3661	boarding houses
inne obiekty hotelowe	902	3606	3650	3565	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	40776^b	36275^b	47712	45710	Other facilities
domy wycieczkowe	1366	575	587	528	excursion hostels
schroniska	1178	1185	1384	1279	shelters
schroniska młodzieżowe	2768	2382	1990	1947	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1934	1861	1551	1508	of which school youth hostels
kempingi	1737	1273	916	1052	camping sites
pola biwakowe	1497	760	585	390	tent camp sites
ośrodki wczasowe	10067	8822	8393	7915	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	5591	4762	4207	4482	training-recreational centres
domy pracy twórczej	473	498	385	312	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c ..	905	793	944	874	complexes of tourist cottages ^c
hostele	1403	1853	2686	hostels
pokoje gościnne	11820	11396	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	1111	1423	agrotourism lodgings
inne obiekty	15194	13822	13537	11426	miscellaneous facilities
Korzystający z noclegów	2493045^b	2872501^b	3470259	3567494	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	889479	896116	1071793	1180897	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	1482157	1961193	2395861	2528265	Hotels and similar facilities
hotele	1308323	1692322	2100279	2246635	hotels
motele	26131	31683	32047	19527	motels
pensjonaty	111875	98526	117107	120735	boarding houses
inne obiekty hotelowe	35828	138662	146428	141368	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	1010888^b	911308^b	1074398	1039229	Other facilities
domy wycieczkowe	50929	11027	7703	6867	excursion hostels
schroniska	68135	58008	81896	77004	shelters
schroniska młodzieżowe	86715	79845	68121	68587	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	46987	47884	42995	43919	of which school youth hostels
kempingi	27828	11154	11326	15091	camping sites
pola biwakowe	8252	4343	3742	3954	tent camp sites
ośrodki wczasowe	200476	197613	188076	184046	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	167506	134165	119719	120690	training-recreational centres
domy pracy twórczej	11790	7924	6933	7213	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c ..	16648	12097	22634	16276	complexes of tourist cottages ^c
hostele	104064	134913	135784	hostels
pokoje gościnne	141183	134963	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	11076	9115	agrotourism lodgings
inne obiekty	372609	291068	191086	259639	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (190). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Udzielone noclegi	7375810^b	7973724^b	9563909	9678888	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	2021651	2135297	2485970	2732546	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	3276072	4263685	5215276	5466263	Hotels and similar facilities
hotele	2699842	3501216	4385265	4658214	hotels
motele	36499	40261	43117	33259	motels
pensjonaty	457686	373801	423015	415653	boarding houses
inne obiekty hotelowe	82045	348407	363879	359137	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	4099738^b	3710039^b	4348633	4212625	Other facilities
domy wycieczkowe	146868	42018	28898	23768	excursion hostels
schroniska	116568	92582	130328	130908	shelters
schroniska młodzieżowe	190740	193748	144633	137154	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	107699	122913	92982	90593	of which school youth hostels
kempingi	59111	27001	27752	39201	camping sites
polo biwakowe	25419	15604	13414	10998	tent camp sites
ośrodki wczasowe	889959	880593	845253	790001	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	647164	476978	433928	431650	training-recreational centres
domy pracy twórczej	57599	45803	38898	39669	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c ..	62259	53577	63547	60884	complexes of tourist cottages ^c
hostele	210107	269272	282660	hostels
pokoje gościnne	573945	539655	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	38730	32795	agrotourism lodgings
inne obiekty	1904051	1672028	1740035	1693282	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (191). **TURYSŃCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ**
TURYSTYKI
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	889479^b	896116^b	1071793	1180897	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	759130	786085	915501	1023438	Hotels and similar facilities
hotele	727401	740038	857629	964354	hotels
motele	8385	5222	6924	5973	motels
pensjonaty	16765	8398	7853	9423	boarding houses
inne obiekty hotelowe	6579	32427	43095	43688	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	130349^b	110031^b	156292	157459	Other facilities
domy wycieczkowe	9114	177	213	482	excursion hostels
schroniska	5565	3506	4238	4404	shelters

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels.

TABL. 13 (191). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI (dok.)**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów (dok.)					Tourists accommodated (cont.)
Pozostałe obiekty (dok.)					<i>Other facilities (cont.)</i>
schroniska młodzieżowe	13297	9877	5255	3612	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	3127	2419	1779	1544	of which school youth hostels
kempingi	18931	6174	5483	7998	camping sites
poła biwakowe	772	394	803	1777	tent camp sites
ośrodki wczasowe	8646	6378	5433	5682	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	10278	6398	7043	9294	training-recreational centres
domy pracy twórczej	513	137	161	169	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	1827	1012	704	1183	complexes of tourist cottages ^c
hostele	43810	71167	68923	hostels
pokoje gościnne	15499	15686	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	41	27	agrotourism lodgings
inne obiekty	61406	32168	40252	38222	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	2021651^b	2135297^b	2485970	2732546	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	1683021	1817344	2074728	2310759	Hotels and similar facilities
hotele	1597646	1696851	1942146	2156141	hotels
motele	13168	7367	9040	7424	motels
pensjonaty	55078	26379	23523	27181	boarding houses
inne obiekty hotelowe	17129	86747	100019	120013	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	338630 ^b	317953 ^b	411242	421787	Other facilities
domy wycieczkowe	18555	972	647	1057	excursion hostels
schroniska	7439	4465	5533	5927	shelters
schroniska młodzieżowe	31054	36219	14355	8317	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	8751	17119	4698	4126	of which school youth hostels
kempingi	37615	12831	11156	18086	camping sites
poła biwakowe	2075	990	3016	4296	tent camp sites
ośrodki wczasowe	36102	33739	22356	24731	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	36424	21704	25037	29395	training-recreational centres
domy pracy twórczej	1586	251	254	539	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	6976	5550	2609	4517	complexes of tourist cottages ^c
hostele	104703	160334	161739	hostels
pokoje gościnne	42414	43467	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	70	63	agrotourism lodgings
inne obiekty	160804	96529	123461	119352	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 14 (192). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY OF TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	43,6	36,0	39,4	40,7	51,4	42,1	47,2	48,7	Hotels and similar facilities
hotele	47,2	37,9	41,6	43,1	55,0	44,2	49,7	51,5	hotels
motele	23,9	27,3	32,8	27,1	32,1	32,9	39,3	30,9	motels
pensjonaty	35,0	31,2	34,2	33,3	41,7	35,4	37,6	36,0	boarding houses
inne obiekty hotelowe ...	25,4	27,9	27,7	28,6	28,3	31,7	34,2	36,5	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	33,2	34,9	29,9	29,9	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 242.

a See general notes, item 4 on page 242.

TABL. 15 (193). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restaura- cje Restau- rants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2005	213	295	316	38	TOTAL
	2010	296	278	290	46	
	2012	353	294	364	71	
	2013	347	287	274	57	
Obiekty hotelowe	309	216	72	29	Hotels and similar facilities	
hotele	268	190	21	15	hotels	
motele	8	-	-	-	motels	
pensjonaty	16	13	34	7	boarding houses	
inne obiekty hotelowe	17	13	17	7	other hotel facilities	
Pozostałe obiekty	38	71	202	28	Other facilities	
domy wycieczkowe	-	1	5	-	excursion hostels	
schroniska	3	8	12	10	shelters	
schroniska młodzieżowe	-	-	-	-	youth hostels	
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	-	-	6	-	of which school youth hostels	
kempingi	2	3	-	-	camping sites	
ośrodki wczasowe	3	15	67	4	holiday centres	
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	7	12	38	6	training-recreational centres	
domy pracy twórczej	-	-	3	-	creative arts centres	
zespoły domków turystycznych	4	3	3	-	complexes of tourist cottages	
hostele	2	4	1	4	hostels	
pokoje gościnne	14	14	24	3	rooms for rent	
kwatery agroturystyczne	-	-	-	-	agrotourism lodgings	
inne obiekty	3	11	43	1	miscellaneous facilities	

TABL. 16 (194). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Kategorie <i>Categories</i>					w trakcie kategoryzacji <i>in the process of the categorisation</i>	
		*****	****	***	**	*		
O G Ó Ł E M^a	2005	152	4	11	71	44	12	10
T O T A L^a	2010	249	14	30	131	53	10	11
	2012	287	14	46	156	50	13	8
	2013	286	14	47	159	46	13	7
Pokoje ^a	2005	7687	647	863	4085	1453	404	235
<i>Rooms^a</i>	2010	12747	1131	2400	6206	2496	276	238
	2012	14108	1119	3820	6362	2291	300	216
	2013	14487	1117	3988	6519	2279	451	133
Miejsca noclegowe ^a	2005	15609	1176	1794	8145	3153	840	501
<i>Bed places^a</i>	2010	26282	2131	4773	12888	5377	618	495
	2012	29696	2158	7862	13579	4901	718	478
	2013	30538	2144	8268	13909	4887	1035	295
Korzystający z noclegów w tys.	2005	1308,3	113,4	192,3	663,6	257,2	59,4	22,5
<i>Tourists accommodated in thous.</i>	2010	1692,3	178,8	383,3	797,8	267,8	39,4	25,3
	2012	2100,3	175,8	671,6	946,3	245,9	43,1	17,7
	2013	2246,6	188,3	726,9	997,3	260,7	63,5	9,9
w tym turyści zagraniczni ... <i>of which foreign tourists</i>	2005	727,4	85,9	119,3	390,1	100,5	20,8	11,0
	2010	740,0	114,1	187,1	349,5	73,8	9,8	5,6
	2012	857,6	116,2	296,1	361,9	66,1	10,7	6,7
	2013	964,4	133,2	332,5	395,3	76,6	20,2	6,6
Stopień wykorzystania w %: <i>Occupancy rate in %:</i>								
miejsc noclegowych	2005	47,2	64,0	52,6	48,5	40,2	38,5	31,4
<i>bed places</i>	2010	37,9	47,1	43,6	37,2	31,1	35,1	27,3
	2012	41,6	51,0	49,0	39,6	31,4	32,2	36,6
	2013	43,1	55,3	49,2	40,3	34,3	41,2	29,1
pokoju	2005	55,0	61,3	59,3	56,8	51,7	39,5	40,4
<i>rooms</i>	2010	44,2	52,6	50,2	43,1	38,0	37,2	33,6
	2012	49,7	61,3	57,1	47,2	39,2	36,5	41,6
	2013	51,5	64,3	58,0	48,3	42,3	46,7	38,8

a Stan w dniu 31 VII.
a As of 31 VII.

Sport

Sport

TABL. 17 (195). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ ^a <i>PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS^a</i>				
Jednostki organizacyjne	794	738	739	<i>Organizational entities</i>
Członkowie	63538	53329	50597	<i>Members</i>
Ćwiczący ^b	69021	83217	55435	<i>Persons practising sports^b</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 242. b Dane szacunkowe.
a See general notes, item 2 on page 242. b Estimated data.

TABL. 17 (195). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	SPECIFICATION
KLUBY SPORTOWE^c				
SPORTS CLUBS^c				
Jednostki organizacyjne	1396	1372	1486	Organizational entities
Członkowie	107498	100471	105659	Members
Ćwiczący	102698	96035	105615	Persons practising sports
mężczyźni	75911	71681	80417	males
kobiety	26787	24354	25198	females
w wieku do 18 lat	76002	69402	75548	aged up to 18
Sekcje sportowe	3071	2834	2701	Sports sections
Trenerzy	1146	1151	1492	Coaches
klasy M (mistrzowskiej)	74	85	123	M class (champion)
klasy I	192	217	252	class I
klasy II	880	849	1117	class II
Instruktorzy sportowi	2346	2309	2516	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1442	1221	1111	Other persons conducting sports activities

c Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika, patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 242.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

c Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook, see general notes, item 3 on page 242.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (196). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a**
W 2012 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a
IN 2012

As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS	Sekcje Sections	Ćwiczący <i>Persons practising sports</i>			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors
		ogółem total	z liczby ogółem of total			
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors		
Alpinizm ^b	19	1109	299	181	12	31
Climbing ^b						
Badminton	21	504	229	438	5	19
Badminton						
Biathlon ^b	15	352	156	330	13	11
Biathlon ^b						
Boks	14	391	62	262	7	13
Boxing						
Brydż sportowy	10	208	66	145	3	6
Bridge						
Gimnastyka ^b	20	949	688	915	39	15
Gymnastics ^b						
Hokej na lodzie	13	730	149	525	25	10
Ice hockey						

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika, patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 242. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook, see general notes, item 3 on page 242. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 18 (196). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2012 R. (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2012 (cont.)
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS	Sekcje Sections	Ćwiczący <i>Persons practising sports</i>			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors
		ogółem total	z liczby ogółem of total			
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors		
Jeździectwo ^b <i>Equestrian sport^b</i>	28	1014	709	624	11	65
Judo <i>Judo</i>	23	1521	432	1424	18	34
Ju-jitsu <i>Ju-jitsu</i>	10	389	98	351	4	21
Kajakarstwo ^b <i>Canoeing^b</i>	23	621	196	388	11	44
Karate ^b <i>Karate^b</i>	42	5361	1734	4223	19	122
Kick-boxing <i>Kick-boxing</i>	12	454	80	243	2	17
Kolarstwo ^b <i>Cycling^b</i>	41	1094	267	626	10	41
Koszykówka <i>Basketball</i>	147	4424	2072	3942	66	104
Kulturystyka i trójbój siłowy ^b <i>Body-building and strength triathlon^b</i>	23	654	399	170	4	35
Lekkoatletyka <i>Athletics</i>	85	2563	1141	2081	53	56
Łucznictwo <i>Archery</i>	10	279	140	246	6	16
Łyżwiarstwo ^b <i>Skating^b</i>	9	380	201	346	15	9
Narciarstwo ^b <i>Skiing^b</i>	107	3351	1475	2996	77	113
Piłka nożna ^b <i>Football^b</i>	941	50737	2188	34755	656	892
Piłka ręczna <i>Handball</i>	100	3430	1437	3106	52	86
Piłka siatkowa ^b <i>Volleyball^b</i>	394	11139	6134	9258	140	298
Rugby <i>Rugby</i>	9	468	53	370	2	15
Snowboard <i>Snowboard</i>	12	206	93	134	7	22
Sport lotniczy ^b <i>Air sport^b</i>	13	452	53	144	1	28
Sport motorowy ^b <i>Motorsport^b</i>	20	615	64	132	106	14
Sport pływacki ^b <i>Swimming sport^b</i>	64	3366	1554	3232	52	90

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika, patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 242. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook, see general notes, item 3 on page 242. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 18 (196). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2012 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2012 (cont.)
 As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS	Sekcje Sections	Ćwiczący <i>Persons practising sports</i>			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors
		ogółem total	z liczby ogółem of total			
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors		
Strzelectwo sportowe ^b <i>Sport shooting^b</i>	11	576	75	143	3	21
Szachy <i>Chess</i>	45	1982	626	1500	16	49
Taekwondo ^b <i>Taekwondo^b</i>	10	795	184	698	5	17
Taniec sportowy <i>Sport dance</i>	19	1053	766	932	9	26
Tenis <i>Tennis</i>	33	1318	511	1135	18	40
Tenis stołowy <i>Table tennis</i>	166	3687	1136	2964	22	128
Żeglarstwo ^b <i>Sailing^b</i>	15	299	75	144	10	33

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika, patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 242. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook, see general notes, item 3 on page 242. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 19 (197). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2010 R.**
 Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2010
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do osób niepełnosprawnych Of which adapted for the disabled	SPECIFICATION
Stadiony w tym piłkarskie	249 185	61 45	Stadiums of which football
Boiska do gier wielkich w tym piłkarskie	608 605	156 155	Fields for big games of which football
Boiska do gier małych koszykówki	103 33	34 12	Fields for small games basketball
piłki ręcznej	18	7	handball
piłki siatkowej	52	15	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe	170	71	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	150	32	Tennis courts
Hale sportowe	65	42	Sports halls
Sale gimnastyczne ^b	113	35	Gyms ^b
Pływalnie	73	42	Swimming pools
Tory sportowe	23	5	Sports tracks
Lodowiska sztuczne	15	4	Artificial skating rinks
Ścieżki rowerowe w km	466,2	152,9	Bicycle paths - length in km

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z salami pomocniczymi.

a Excluding schools facilities. b Including auxiliary gym.

DZIAŁ XIII

NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. Działalność badawcza i rozwojowa (badania naukowe i prace rozwojowe, w skrócie B+R) są to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy.

Obejmuje ona **badania naukowe** (badania podstawowe, badania stosowane i badania przemysłowe) oraz **prace rozwojowe**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za rok 2013 zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych.

Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują następujące grupy jednostek prowadzących tę działalność:

- 1) **jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe**, tj. jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych:
 - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; w danych statystycznych do 2009 r. ujmowano również samodzielne zakłady naukowe, które zgodnie z ustawą z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 619) zostały przekształcone w instytuty naukowe bądź przez nie wchłonięte,
 - b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 o instytutach badawczych (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 618); do 2009 r. określane jako jednostki badawczo-rozwojowe, które działały na podstawie ustawy z dnia 25 VII 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (jednolity tekst Dz. U. 2001 Nr 33, poz. 388 z późniejszymi zmianami),
 - c) inne, tj. pozostałe jednostki zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) **pomocnicze jednostki naukowe**, tj. biblioteki naukowe, archiwa naukowe, muzea, pomocni-

CHAPTER XIII

SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. Research and development (scientific research and experimental development - R&D) includes systematically conducted creative work, undertaken in order to increase knowledge, including knowledge of man, culture and society as well as for discovering new uses for this knowledge.

Research and development includes **scientific research** (basic research, applied research, industrial research) and **experimental development**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level for 2013 have been compiled on the basis of local units data.

Information regarding research and development includes the following groups of entities conducting research and development:

- 1) **scientific and research-development units**, i.e. units involved mainly in carrying out scientific research and experimental development:
 - a) scientific units of the Polish Academy of Sciences; until 2009 statistical data included independent research departments which were transformed or incorporated into scientific institutes pursuant to the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws 2010 No. 96, item 619),
 - b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws 2010 No. 96, item 618); until 2009 defined as branch research-development units which operated on the basis of the Law on the Research and Development Units dated 25 VII 1985 (uniform text, Journal of Laws 2001 No. 33, item 388, with later amendments),
 - c) other units classified into NACE Rev. 2 division 72 ‘Scientific research and development’;
- 2) **auxiliary scientific units**, i.e. scientific libraries, scientific archives, museums, auxiliary

cze jednostki naukowe PAN oraz stowarzyszenia naukowe i fundacje wspierające działalność badawczą i prace rozwojowe; określane do 2009 r. jako jednostki obsługi nauki;

- 3) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), obejmujące przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą działalność badawczą i rozwojową; do 2009 r. określane jako jednostki rozwojowe;
- 4) **szkoły wyższe**;
- 5) **pozostałe jednostki** - instytucje prowadzące działalność badawczą i rozwojową obok swojej podstawowej działalności, nieujęte w ww. pozycjach, np. szpitale, parki narodowe i ogrody botaniczne, agencje i instytucje rządowe.

2. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują:

- 1) **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania; do nakładów wewnętrznych zalicza się nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R;
- 2) **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R podaje się łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R i spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych; do 2002 r. koszty te ujmowane były w nakładach bieżących na działalność badawczą i rozwojową.

3. Dane dotyczące **zatrudnienia** w działalności badawczej i rozwojowej obejmują wyłącznie pracowników bezpośrednio z nią związanych, poświęcających na tę działalność co najmniej 10% nominalnego czasu pracy.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia faktycznego zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczo-rozwojową.

scientific units of the Polish Academy of Sciences, associations and foundations supporting research and development; until 2009 defined as science support units;

- 3) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”) including mainly industrial enterprises conducting research and development besides their main principal activity; until 2009 defined as development units;
- 4) **higher education institutions**;
- 5) **other units** - institutions conducting R&D besides their main principal activity, not included in the above positions, e.g., hospitals, national parks, botanic gardens, state agencies and institutions.

2. Expenditures on research and development include:

- 1) **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing; internal expenditures include current expenditures borne on basic research, applied research, industrial research and experimental development as well as capital expenditures on fixed assets connected with R&D;
- 2) **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital expenditures on fixed assets connected with R&D comprise expenditures on purchase or manufacture of research equipment, necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in fixed assets until completion of the project; until 2002, expenditures on such equipment were included in the current expenditures on R&D.

3. Data regarding **employment** in R&D include exclusively persons employed directly on this activity (or providing direct services for R&D) and spending at least 10 per cent of their nominal working time on R&D.

Full-time equivalents (FTE) are calculating units used to establish the actual time spent on research and development work. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

4. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (tabl. 5) opracowano zgodnie z metodologią stosowaną przez EUROSTAT i obejmują następujące **sektory finansujące**, z których pochodzą środki na finansowanie działalności badawczej i rozwojowej:

- 1) **sektor rządowy** - krajowe jednostki rządowe (m.in. ministerstwa) i samorządowe, (w tym jednostki samorządu terytorialnego), jednostki naukowe PAN i instytuty badawcze podlegające ministerstwom, powołane na podstawie ustawy o instytutach badawczych (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 618),
- 2) **sektor przedsiębiorstw** - krajowe podmioty gospodarcze,
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** - krajowe szkoły wyższe oraz podległe im instytuty badawcze, stacje doświadczalne i kliniki,
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** - krajowe: fundacje, partie polityczne, związki zawodowe, związki konsumentów, towarzystw i stowarzyszeń (zawodowych, naukowych, religijnych itp.) oraz osoby fizyczne,
- 5) **zagranica** - organizacje międzynarodowe, instytucje i przedsiębiorstwa zagraniczne oraz osoby fizyczne.

5. **Działalność innowacyjna** obejmuje całość działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

6. **Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych** obejmują nakłady na: prace badawcze i rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe nakłady poniesione na wprowadzenie innowacji produktowych i procesowych.

4. *Data regarding expenditures on research and development by source of funds (table 5) were compiled in accordance with the methodology applied by EUROSTAT covering the following **sectors of funding**, from which the funding for research and development comes:*

- 1) **government sector** - national government entities (among others, ministries) and local government entities (including local self-government entities), the scientific units of the Polish Academy of Sciences and research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes (Journal of Laws 2010 No. 96, item 618) subject to the ministries,
- 2) **business enterprise sector** - national economic entities,
- 3) **higher education sector** - national higher institutions and subordinated to them research institutes, experiment stations and clinics,
- 4) **private non-profit sector** - national: foundations, political parties, trade unions, consumer associations, societies and associations (professional, scientific, religious, etc.) and natural persons,
- 5) **abroad** - international organizations, foreign institutions and companies and natural persons.

5. ***Innovation activities** are all scientific, technological, organisational, financial and commercial steps which actually, or are intended to, lead to the implementation of innovations. Some innovation activities are themselves innovative, others are not novel activities but are necessary for the implementation of innovations. Innovation activities also include R&D that is not directly related to the development of a specific innovation.*

6. ***Expenditures on product and process innovations** include expenditures on R&D (intramural and extramural), acquisition of knowledge from external sources (patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of product and process innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparation for the implementation of product and process innovations.*

7. Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonolenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych.

8. Innowacja procesowa to wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług.

9. Wynalazek podlegający opatentowaniu - bez względu na dziedzinę techniki - jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

10. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

*7. A **product innovation** is the market introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics or intended uses. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics.*

*8. A **process innovation** is the implementation of new or significantly improved production or delivery methods and supporting methods in range of goods and services.*

*9. A **patentable invention** - regardless of the field of technology - is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.*

*10. A **utility model eligible for protection** - any new and useful solution of a technical nature affecting shape, construction or permanent assembly of an object.*

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentatywną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do sekcji: przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo; handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacja i komunikacja; działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego).

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the sections according to the NACE Rev. 2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities, other service activities (repair of computers and communication equipment).

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (198). **JEDNOSTKI ORAZ ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
UNITS AND EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

A. JEDNOSTKI
 Stan w dniu 31 XII
 UNITS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	100	162	250	274	T O T A L
w tym:					<i>of which:</i>
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	31	45	57	55	Scientific and research-development units
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	11	11	11	11	<i>scientific units of the Polish Academy of Sciences</i>
instytuty badawcze	16	6	6	6	<i>research institutes</i>
inne	4	28	40	38	<i>others</i>
Podmioty gospodarcze	47	81	153	172	Economic entities
Szkoły wyższe	16	19	18	20	Higher education institutions

B. ZATRUDNIENI^a

EMPLOYMENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
	ogółem <i>total</i>				pracownicy naukowo-badawczy <i>researchers</i>	technicy i pracownicy równorzędni <i>technicians and equivalent staff</i>		pozostali personel <i>other supporting staff</i>
O G Ó Ł E M	10063	8862	11346	11598	9760	1317	521	T O T A L
w tym:								<i>of which:</i>
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	1827	1752	2292	2369	1493	594	282	Scientific and research-development units
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	638	987	1173	1296	820	276	200	<i>scientific units of the Polish Academy of Sciences</i>
instytuty badawcze	1146	643	827	680	336	294	51	<i>research institutes</i>
inne	43	122	292	393	337	25	31	<i>others</i>
Podmioty gospodarcze	1129	1247	2984	3144	2777	242	125	Economic entities
Szkoły wyższe	7070	5666	5896	5881	5306	472	104	Higher education institutions

^a W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.
^a In full-time equivalents.

TABL. 2 (199).

ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozosta- łym other	
			wyższym higher						
			z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		z tytułem zawodowym magistra, inżyniera, lekarza, licencjata with tertiary degrees below the PhD level (Master's degree, Bachelor's degree and equivalent)			
				doktora habilito- wanego habilitated doctor ^a (HD)	doktora doctor (PhD)				
OGÓŁEM	2005	15543	1324	1342	5119	6398	1360		
TOTAL	2010	14579	1562	1517	5961	4619	920		
	2012	17516	1454	1851	6099	6779	1333		
	2013	18089	1439	2117	6024	7123	1386		
w tym: of which:									
Jednostki naukowe i badawczo- -rozwojowe	2005	2185	134	100	596	885	470		
Scientific and research- -development units	2010	2096	140	130	589	936	301		
	2012	3005	154	168	636	1465	582		
	2013	3140	140	184	639	1536	641		
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		1343	106	149	381	456	251		
<i>scientific units of the Polish Academy of Sciences</i>									
instytuty badawcze		1245	#	#	173	667	346		
<i>research institutes</i>									
inne		552	#	#	85	413	44		
<i>others</i>									
Podmioty gospodarcze	2005	1281	-	-	21	1004	256		
Economic entities	2010	1707	#	-	#	1400	278		
	2012	3474	#	#	112	2980	379		
	2013	3951	10	5	120	3409	407		
Szkoły wyższe	2005	12072	1190	1242	4502	4505	633		
Higher education institutions	2010	10476	1418	1385	5320	2014	339		
	2012	10776	1296	1680	5326	2123	351		
	2013	10710	1277	1915	5210	1981	327		

^a The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 3 (200). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013				
	ogółem <i>grand total</i>			nakłady ^a expenditures ^a				
				bieżące <i>current</i>		inwestycyjne na środki trwałe <i>capital</i>		
	razem <i>total</i>	w tym osobowe <i>of which labour costs</i>	razem <i>total</i>	w tym maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu <i>of which machinery, technical equipment as well as transport equipment</i>				
w mln zł		in mln zł						
OGÓŁEM	731,9	1091,4	1638,1	1660,3	1268,9	598,2	391,5	222,3
TOTAL w tym: <i>of which:</i>								
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe <i>Scientific and research- -development units</i>	222,2	303,3	422,4	373,9	330,7	178,6	43,2	26,8
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk <i>scientific units of the Polish Academy of Sciences</i>	100,2	156,9	197,4	171,4	154,8	93,4	16,6	#
instytuty badawcze	112,2	106,1	183,4	140,8	118,9	60,9	21,8	7,8
<i>research institutes</i>								
inne	9,8	40,3	41,6	61,7	57,0	24,3	4,7	#
<i>others</i>								
Podmioty gospodarcze <i>Economic entities</i>	185,4	176,4	574,7	636,9	506,6	214,8	130,3	89,5
Szkoły wyższe	318,0	576,4	614,7	623,2	405,9	189,8	217,3	105,6
<i>Higher education institutions</i>								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 4 (201). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG
DZIEDZIN NAUK (ceny bieżące)**
**GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
ACTIVITY BY FIELD OF SCIENCE (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	1091,4	1638,1	1660,3	TOTAL
Przyrodniczych	296,4	499,5	431,3	<i>Natural sciences</i>
Inżynierskich i technicznych	476,5	762,6	898,9	<i>Engineering and technology</i>
Medycznych i nauk o zdrowiu	99,6	167,1	136,2	<i>Medical and health sciences</i>
Rolniczych	77,8	101,9	72,5	<i>Agricultural sciences</i>
Społecznych	57,3	52,6	59,9	<i>Social sciences</i>
Humanistycznych	83,8	54,4	61,5	<i>Humanities</i>

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (202). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	1091,4	1638,1	1660,3	100,0	100,0	100,0	TOTAL
sektor:							sector:
Rządowy	758,7	886,5	769,1	69,5	54,1	46,3	Government
Przedsiębiorstw	200,9	582,0	672,9	18,4	35,5	40,5	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	36,0	#	#	2,2	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	#	#	#	#	#	Private non-profit
Zagranica	84,5	#	184,5	7,7	#	11,1	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (203). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION	
		podstawowe basic	stosowane ^b applied ^b			
		w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	2005	565,8	231,8	104,6	229,4	TOTAL
	2010	801,4	421,8	108,7	270,8	
	2012	1059,1	419,7	223,5	415,9	
	2013	1268,9	429,0	243,0	596,8	
w tym:						of which:
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe		330,7	141,8	100,0	88,9	Scientific and research-development units
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		154,8	122,5	30,7	1,6	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		118,9	18,1	48,9	52,0	research institutes
inne		57,0	1,3	20,4	35,4	others
Podmioty gospodarcze		506,6	10,5	74,5	421,6	Economic entities
Szkoły wyższe		405,9	253,4	67,9	84,7	Higher education institutions

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Łącznie z nakładami na włączone w 2011 r. badania przemysłowe.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Including expenditures on industrial research included in 2011.

TABL. 7 (204). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

Stan w dniu 31 XII

DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	stopień zużycia w % degree of consumption in %				
OGÓŁEM	77,7	72,4	68,7	72,2	TOTAL
w tym:					of which:
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	81,4	72,8	76,0	79,9	Scientific and research-development units
w tym:					of which:
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	78,2	77,3	73,7	73,9	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	83,4	68,7	76,6	83,6	research institutes
Podmioty gospodarcze	69,7	40,7	57,1	61,5	Economic entities
Szkoły wyższe	77,5	73,3	64,8	70,1	Higher education institutions

TABL. 8 (205). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE^a W 2013 R.**

SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty - w % - wprowadzone na rynek w latach 2011-2013 Products - in % - introduced into the market during 2011-2013				
	ogółem total	z tego of which			w tym eksport ogółem of which export total
		nowe lub istotnie ulepszone dla rynku new or significantly improved for the market	nowe lub istotnie ulepszone tylko dla przedsiębiorstwa new or significantly improved only for the enterprise		
OGÓŁEM	7,2	4,6	2,7	4,1	
TOTAL					
sektor publiczny	0,4	0,2	0,2	0,1	
public sector					
sektor prywatny	7,7	4,8	2,8	4,3	
private sector					
W tym przetwórstwo przemysłowe	9,6	6,1	3,5	5,4	
Of which manufacturing					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych	8,6	7,1	1,5	3,8	
Manufacture of food products					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2011-2013.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2011-2013.

TABL. 8 (205).

**UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH
LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY
W PRZEMYSŁE^a W 2013 R. (dok.)**
**SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY
IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a
IN 2013 (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty - w % - wprowadzone na rynek w latach 2011-2013 Products - in % - introduced into the market during 2011-2013			
	ogółem total	z tego of which		w tym eksport ogółem of which export total
		nowe lub istotnie ulepszone dla ryнку new or significant- ly improved for the market	nowe lub istotnie ulepszone tylko dla przedsiębior- stwa new or significant- ly improved only for the enterprise	
W tym przetwórstwo przemysłowe (dok.) Of which manufacturing (cont.)				
w tym (dok.): of which (cont.):				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	3,3	2,0	1,3	0,2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	13,6	3,9	9,7	3,1
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	11,3	6,6	4,8	6,6
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	1,0	0,4	0,6	0,3
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	7,0	3,4	3,6	4,9
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	12,1	3,4	8,8	1,7
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	19,7	14,9	4,8	19,7

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2011-2013.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2011-2013.

TABL. 9 (206).

PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2011-2013
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2011-2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2011-2013 <i>Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2011-2013</i>			
	ogółem <i>grand total</i>	nowe lub istotnie ulepszone produkty <i>new or significantly improved products</i>		nowe lub istotnie ulepszone procesy <i>new or significantly improved processes</i>
		razem <i>total</i>	w tym nowe dla rynku <i>of which new to the market</i>	
O G Ó Ł E M	40,3	28,9	14,0	30,2
TOTAL				
sektor publiczny	26,8	7,1	5,4	25,0
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	41,7	31,1	14,8	30,8
<i>private sector</i>				
W tym przetwórstwo przemysłowe	41,9	32,2	15,7	30,7
Of which manufacturing				
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych	27,5	26,4	19,8	19,8
<i>Manufacture of food products</i>				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	93,6	75,0	43,8	81,3
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	51,1	40,4	14,9	31,9
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych	54,2	45,8	20,8	29,2
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	37,9	25,3	8,0	33,3
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>				
Produkcja urządzeń elektrycznych	53,8	50,0	26,9	38,5
<i>Manufacture of electrical equipment</i>				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	55,3	47,4	28,9	31,6
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	53,8	46,2	23,1	46,2
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	32,3	12,9	9,7	25,8
<i>Repair and installation of machinery and equipment</i>				

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (207).

NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSLE^a
(ceny bieżące)*EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady			Of which expenditures		
		na działalność badawczą i rozwojową ^b <i>on research and development activity^b</i>	na zakup		inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c <i>capital on the acquisition of machinery, technical equipment, tools and transport equipment^c</i>	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną <i>on staff training connected with innovation activity</i>	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów <i>on the marketing for new or significantly improved products</i>
			on the acquisition				
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) <i>of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)</i>	oprogramowania <i>of the software</i>			
w tys. zł		in thous. zł					
OGÓŁEM 2005	869384	202769	16715	27311	459061	1064	-
TOTAL							
2010	1007622	219492	4632	20761	449391	5618	19991
2012	1295993	288994	10058	34317	743922	4743	10200
2013	1711214	449247	#	39504	798724	2998	9047
W tym przetwórstwo przemysłowe	1595795	448017	3906	18103	#	#	9047
Of which manufacturing							
w tym: of which:							
Produkcja artykułów spożywczych	256625	4996	#	244	173459	219	5319
<i>Manufacture of food products</i>							
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	152700	21229	1200	#	#	#	598
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>							
Produkcja wyrobów z metalu ^d ..	64596	23096	#	#	30265	31	807
<i>Manufacture of metal products^d</i>							
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	12377	4858	-	#	#	#	24
<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>							
Produkcja urządzeń elektrycznych	124037	#	#	#	39244	#	#
<i>Manufacture of electrical equipment</i>							
Produkcja maszyn i urządzeń ^d ..	16372	9795	#	#	3932	145	827
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>							

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (208). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Środki Funds			
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
O G Ó Ł E M	2005	869384	633887	4874	160228	70395
TOTAL	2010	1007622	753961	107614	113626	32421
	2012	1295993	946399	141950	68477	139167
	2013	1711214	1370953	156428	112333	71501
W tym przetwórstwo przemysłowe		1595795	1303674	120293	#	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		256625	167721	625	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ...		152700	146272	1687	#	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		64596	33187	12917	#	#
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		16372	11938	2981	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (209). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone.....	201	310	420	468	patent applications
udzielone patenty.....	86	164	150	206	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone.....	58	74	112	142	utility model applications
udzielone prawa ochronne.....	95	52	44	73	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Ź r ó d ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

TABL. 13 (210). **POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE**
THE POLISH ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES IN KRAKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Członkowie ogółem^a	471	481	504	513	Total members^a
Krajowi	302	302	312	311	<i>National</i>
czynni	151	149	143	150	<i>active</i>
korespondenci	151	153	169	161	<i>corresponding</i>
Zagraniczni	168	177	189	200	<i>Foreign</i>
Honorowi	1	2	3	2	<i>Honorary</i>
Z ogółem w działach nauk^b:					Of total in the field of^b:
filologicznych	91	92	90	93	<i>philologies</i>
historyczno-filozoficznych	100	91	98	99	<i>history and philosophy</i>
matematyczno-fizyczno-chemicznych ..	84	90	92	96	<i>mathematics, physics and chemistry</i>
przyrodniczych	89	91	95	96	<i>natural sciences</i>
lekarskich	80	87	97	99	<i>medical sciences</i>
twórczości artystycznej	26	28	29	28	<i>creative activity</i>
Komisje naukowe:					Scientific commissions:
Jednostki organizacyjne	24	28	30	32	<i>Organizational units</i>
Członkowie komisji:					<i>Members of commissions:</i>
Komisja Filologii Klasycznej PAU	41	44	44	46	<i>PAU Commission on Classical Philology</i>
Komisja Historii Sztuki PAU	40	46	45	48	<i>PAU Commission on Art History</i>
Komisja Kultury Słowian PAU	40	39	31	34	<i>PAU Commission on Slavonian Culture</i>
Komisja Neofilologiczna PAU	31	37	40	42	<i>PAU Commission on Modern Philology</i>
Komisja Środkowoeuropejska PAU	35	44	49	50	<i>PAU Commission on Central Europe</i>
Komisja Wschodnioeuropejska PAU	41	39	37	37	<i>PAU Commission on Eastern Europe</i>
Komisja Prawnicza PAU	30	29	28	28	<i>PAU Commission on Law</i>
Komisja Historii i Kultury Żydów PAU ...	33	40	40	42	<i>PAU Commission on the History and Culture of the Jews</i>
Komisja Prehistorii Karpat PAU	24	26	26	26	<i>PAU Commission on the Prehistory of the Carpathians</i>
Komisja Nauk Ekonomicznych PAU	36	33	43	43	<i>PAU Commission for Economic Sciences</i>
Komisja Historii Wojen i Wojskowości PAU	38	36	35	35	<i>PAU Commission for War and Military History</i>
Komisja Astrofizyki PAU	36	36	33	33	<i>PAU Commission on Astrophysics</i>
Komisja Embriologii i Morfologii PAU	19	18	19	19	<i>PAU Commission on Embryology and Morphology</i>
Komisja Geoinformatyki PAU	40	42	50	45	<i>PAU Commission on Geoinformation</i>
Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU	48	49	51	48	<i>PAU Commission on Quaternary Palaeogeography</i>
Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAU	22	23	25	24	<i>PAU Commission on Agricultural, Forestry and Veterinary Sciences</i>
Komisja Etyki w Nauce PAU	22	21	19	19	<i>PAU Commission for Ethics in Science</i>
Komisja Etnograficzna PAU	-	-	-	20	<i>PAU Ethnographic Commission</i>
Komisja Filozofii Nauk PAU	23	33	36	53	<i>PAU Commission for Sciences Philosophy</i>

a Stan w dniu 31 XII. b W podziale na działy nie uwzględniono członków honorowych.

a As of 31 XII. b In the division into departments honorary members are not included.

TABL. 13 (210). **POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE (dok.)**
THE POLISH ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES IN KRAKÓW (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Komisje naukowe (dok.):					Scientific commissions (cont.):
Komisja Historii Nauki PAU	40	46	49	46	PAU Commission on the History of Science
Komisja Nauk Technicznych PAU	84	94	30	30	PAU Commission of Technical Sciences
Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych	55	63	62	62	PAU Commission on the Evaluation of Textbooks
Komisja Spraw Europejskich PAU	16	26	24	24	PAU Commission for European Matters
Komisja Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU	43	41	41	41	PAU Commission on Threats to Civilization
Komisja Rozwoju Miasta Krakowa PAU i PAN	40	38	38	38	PAU and PAN Commission for the Development of the City of Cracow
Komisja PAU do badań Diaspory Polskiej	-	-	48	47	PAU Commission for the Studies on Polish Diaspora
Komisja Antropologiczna PAU	-	-	18	18	PAU Commission on Anthropology
Komisja Geograficzna PAU	-	-	31	31	PAU Commission on Geography
Komisja Układów Złożonych PAU	-	-	18	18	PAU Commission of Integrated Circuits
Komisja Przyrodniczo-Medyczna PAU (Wrocław)	-	16	16	16	PAU Commission of Natural Sciences and Medicine (Wrocław)
Komisja Ergonomii PAU	-	-	-	30	PAU Commission on Ergonomics
Komisja PAU Zarządzania Kulturą i Mediami	-	-	-	29	PAU Commission for Management of Culture and the Media
Posiedzenia naukowe i sesje	210	216	223	218	Scientific sittings and sessions
Działalność wydawnicza - tytuły	34	61	52	50	Publishing activity - titles

Ź r ó d ł o: dane Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

S o u r c e: data of the Polish Academy of Arts and Sciences in Kraków.

TABL. 14 (211). **POLSKA AKADEMIA NAUK**
 Oddział w Krakowie
THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES
 Department in Kraków

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Członkowie ogółem^a	53	57	53	57	Total members^a
rzeczywiści	35	37	33	36	full
korespondenci	18	20	20	21	corresponding
Z ogółem w działach nauk:					Of total in the field of:
humanistycznych i społecznych	4	6	6	5	humanistic and social sciences
biologicznych i rolniczych	9	10	13	14	biology and agricultural
nauk ścisłych o ziemi	-	-	15	16	mathematics, physics and chemistry
technicznych	6	6	10	12	technical sciences
medycznych	10	10	9	10	medical sciences
Komisje naukowe i ośrodki:					Scientific commissions and centres:
Jednostki organizacyjne	34	33	30	30	Organizational units
Członkowie	1121	1089	1008	1008	Members
Posiedzenia naukowe i sesje	147	138	143	161	Scientific sittings and sessions
Działalność wydawnicza - tytuły	12	12	39	26	Publishing activity - titles

^a Stan w dniu 31 XII.

Ź r ó d ł o: dane Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie.

^a As of 31 XII.

S o u r c e: data of the Polish Academy of Sciences Department in Kraków.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 15 (212). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
 Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
 As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	92,9	97,4	92,8	94,7	Computers ^b
Dostęp do Internetu	88,3	95,7	90,7	93,2	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	42,0	68,0	77,7	81,7	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	10,9	19,0	30,7	38,2	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	52,5	66,8	68,5	68,4	Own Website

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od roku 2011 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. - urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since 2011 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 - handheld computers (palmtops, PDAs). c Since year 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 16 (213). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	60,2	88,0	86,6	89,3	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe .	9,8	7,9	11,0	8,4	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	25,6	14,8	18,8	21,1	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises with more than 9 persons employed

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (CICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono jako średnie ważone współczynnikami wyrażającymi udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą przeciętnych rocznych cen (obliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów) płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od producentów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased by population for production and investment purposes, connected mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been calculated as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods which have been compiled as the means weighted by shares of purchases made by population in particular months.

3. Data on **procurement prices** concern average annual prices (computed as a quotient of value and quantity of each product) paid by economic entities purchasing agricultural products directly from agricultural producers.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices..

TABL. 1 (214). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M	102,2	102,6	103,6	100,8	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	101,7	102,9	103,8	102,5	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,3	104,8	104,1	103,4	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	94,9	95,4	97,8	96,4	Clothing and footwear
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	103,8	103,4	105,2	100,7	Housing, water, electricity, gas and other fuels
Zdrowie	102,3	102,3	102,9	101,6	Health
Transport	106,1	106,2	105,8	98,4	Transport
Rekreacja i kultura	100,4	101,2	101,3	102,5	Recreation and culture
Edukacja	102,9	101,9	103,3	99,4	Education

TABL. 2 (215). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż - za 1 kg	2,57	4,08	4,36	4,35	Rice - per kg
Chleb pszenno-żytni - za 0,5 kg ...	1,53	2,01	2,43	2,44	Wheat-rye bread - per 0,5 kg
Makaron jajeczny - za 400 g	4,09	4,06	3,90	3,88	Egg pasta - per 400 g
Mąka pszenna - za 1 kg	1,52	1,87	2,47	2,51	Wheat flour - per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) - za 1 kg	15,75	19,45	24,52	25,53	Beef meat, bone-in (roast beef) - per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) - za 1 kg	13,61	13,47	15,74	15,42	Pork meat, bone-in (centre loin) - per kg
Kurczęta patroszone - za 1 kg	5,77	6,46	7,62	7,68	Disembowelled chicken - per kg
Szynka wieprzowa gotowana - za 1 kg	19,89	20,89	21,85	22,18	Pork ham, boiled - per kg
Kielbasa wędzona - za 1 kg	11,20	13,39	14,78	14,97	Smoked sausage - per kg
Filety z morszczuka mrożone - za 1 kg	13,12	18,36	22,22	22,49	Fillets of hake, frozen - per kg
Karp świeży - za 1 kg	12,22	13,47	16,25	15,96	Fresh carp - per kg
Śledź solony odgłowiony - za 1 kg	9,56	10,46	13,43	13,95	Salted herring, headless - per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane - za 1 l	2,44	2,68	2,76	2,72	Cows' milk, fat content 3-3,5%, sterilized - per l

TABLE 2 (215). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (cd.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ser twarogowy półtłusty - za 1 kg ...	9,30	12,00	12,71	12,88	Semi-fat cottage cheese - per kg
Ser dojrzewający - za 1 kg	16,12	17,35	19,39	20,79	Ripening cheese - per kg
Jaja kurze świeże - za 1 szt	0,32	0,45	0,60	0,54	Hen eggs, fresh - per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% - za 200 g	3,05	4,08	4,36	4,46	Fresh butter, fat content about 82,5% - per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej - za 1 l	4,92	6,18	7,05	7,19	Rape-oil, domestic production - per l
Pomarańcze ^a - za 1 kg	4,96	5,99	5,61	5,65	Oranges ^a - per kg
Jabłka ^a - za 1 kg	2,14	2,63	2,73	2,68	Apples ^a - per kg
Buraki ^a - za 1 kg	1,10	1,63	1,32	1,75	Beetroots ^a - per kg
Marchew ^a - za 1 kg	1,41	1,81	1,91	2,10	Carrots ^a - per kg
Ziemniaki ^a - za 1 kg	0,72	1,34	0,73	1,39	Potatoes ^a - per kg
Cukier biały kryształ - za 1 kg	3,05	2,69	3,98	3,63	White sugar, crystallized - per kg
Kawa naturalna mielona - za 250 g	4,66	6,26	7,71	6,94	Natural coffee ground - per 250 g
Herbata czarna liściasta - za 100 g	2,31	3,44	3,88	4,21	Black tea, leaf - per 100 g
Wódka czysta 40% - za 0,5 l	18,99	19,55	19,91	20,02	Pure wodka 40% - per 0,5 l
Papierosy - za 20 szt.	5,32	9,28	11,17	11,91	Cigarettes - per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowelny - za 1 kpl	492,62	384,00	387,26	403,70	Men's suit, polyester staple fibres and wool - per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej - za 1 parę	154,42	159,06	174,85	182,65	Men's low leather shoes with non-leather sole - per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej - za 1 parę	136,77	150,68	175,30	190,37	Women's low leather shoes with non-leather sole - per pair
Podzelowanie obuwia męskiego - za 1 parę	26,97	31,38	34,60	35,51	Resoling men's shoes - per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej - za 1 m ³	2,40	3,16	3,63	3,82	Cold water by municipal water-system - per m ³
Energia elektryczna ^b dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) - za 1 kW-h	0,43	0,58	0,65	0,64	Electricity ^b for households (all-day tariff) - per kW-h
Gaz ziemny wysokometanowy ^c z sieci dla gospodarstw domowych - za 1 m ³	1,52	2,49	2,89	2,65	Natural net-gas, high-methanated ^c for households - per m ³
Węgiel kamienny - za 1 t.....	443,02	713,45	813,64	800,70	Hard coal - per t
Ciepła woda - za 1 m ³	12,13	17,53	19,73	21,64	Hot water - per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych - za 1 m ² p u	2,73	3,19	3,49	3,59	Heating of dwellings - per m ² of useful floor area

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. b Zawiera opłatę za energię elektryczną, stawkę systemową, składniki stały i zmienny stawki sieciowej oraz opłatę abonamentową przy zużyciu miesięcznym 100 kW-h energii elektrycznej. c Zawiera opłatę za gaz i usługę przesyłową (stałą i zmienną) oraz opłatę abonamentową przy zużyciu miesięcznym 18,25 m³ gazu.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. b Including charge for electricity, system rate, standing and variable elements of electricity network rate and subscription fee with the monthly use of 100 kW-h of electricity. c Including charge for gas and gas transmitting (standing and variable) and subscription fee with the monthly use of 18,25 m³ of gas.

TABL. 2 (215). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 300 l	1423	1200	1073	1028	Fridge-freezer, capacity about 300 l
Pralka automatyczna typu domowego, na 5 kg suchej bielizny	1263	1169	1074	1079	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5 kg
Odkurzacz typu domowego	316,59	360,14	368,39	349,04	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	152,23	162,70	178,38	176,31	Iron with duschsystem
Proszek do prania - za 400 g	4,43	4,46	4,44	4,47	Washing powder - per 400 g
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa - za 1 l	4,06	4,59	5,74	5,51	Unleaded 95 octane motor petrol - per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy ...	2,03	2,20	2,65	2,95	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna - za 5 km	14,36	17,33	17,16	17,21	Taxi daily fare - for 5 km distance
Bilet normalny do kina	13,32	14,93	16,25	16,39	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	53,23	60,55	64,92	65,91	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	63519	78656	152259	153814	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	9365	11658	12910	13731	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N - za 25 kg.....	24,23	36,78	47,99	50,01	Urea, nutritive content 46% N - per 25 kg
Przemiał pszenicy - za 1 dt.....	16,34	19,71	26,23	25,63	Grinding of wheat - per dt

TABL. 3 (216). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds - per dt:
pszenicy	34,45	56,83	87,44	79,19	wheat
żyta	28,84	43,46	70,28	58,42	rye
jęczmienia	34,99	45,98	77,85	77,34	barley
owsa i mieszanek zbożowych	31,96	47,38	60,43	58,06	oats and cereal mixed
pszenżyta	27,28	47,50	77,10	75,49	triticale
Ziemniaki - za 1 dt.....	38,90	74,16	35,29	75,51	Potatoes - per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)...	35,97	71,54	34,45	71,34	of which edible (excluding early kinds)

TABL. 3 (216). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS
(cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Buraki cukrowe - za 1 dt	16,95	10,69	11,12	14,48	<i>Sugar beets - per dt</i>
Rzepak i rzepik przemysłowy - za 1 dt	75,23	133,47	206,39	147,31	<i>Industrial rape and agrimony - per dt</i>
Liście tytoniu - za 1 dt	282,28	450,64	557,36	488,20	<i>Raw tobacco - per dt</i>
Żywiec rzeźny - za 1 kg:					<i>Animals for slaughter - per kg:</i>
bydło (bez cieląt)	3,93	4,90	6,69	6,70	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	10,05	9,88	11,69	11,35	<i>calves</i>
trzoda chlewna	3,78	3,92	5,27	5,18	<i>pigs</i>
Mleko krowie - za 1 l	0,80	0,93	1,07	1,18	<i>Cows' milk - per l</i>
Jaja kurze konsumpcyjne - za 1 szt	0,21	0,20	0,34	0,36	<i>Consumer hen eggs - per piece</i>

TABL. 4 (217). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKET-PLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż - za 1 dt:					<i>Cereal grain - per dt:</i>
pszenicy	46,20	68,21	92,35	101,47	<i>wheat</i>
żyta	41,16	58,78	87,48	87,31	<i>rye</i>
jęczmienia	43,43	61,47	86,86	91,19	<i>barley</i>
owsa	41,26	57,54	78,32	77,92	<i>oats</i>
pszenżyta	44,18	62,44	87,31	92,77	<i>triticale</i>
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	50,38	101,41	57,55	94,23	<i>Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt</i>
Zwierzęta gospodarskie - za 1 szt:					<i>Livestock - per head:</i>
krowa dojna	2062	2255	2694	3160	<i>dairy cow</i>
jałówka 1-rocznica	1403	1578	1730	2248	<i>one-year heifer</i>
prosię na chów	139,03	144,43	203,16	191,96	<i>piglet</i>
koń roboczy	3320	4621	4819	5352	<i>farm horse</i>
Żywiec rzeźny - za 1 kg:					<i>Animals for slaughter - per kg:</i>
cielęta	7,54	8,48	10,09	9,70	<i>calves</i>
trzoda chlewna	4,05	4,07	5,39	5,48	<i>pigs</i>
Jaja kurze - za 1 szt	0,44	0,58	0,74	0,72	<i>Hen eggs - per piece</i>

DZIAŁ XV

ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali: drzew owocowych, krzewów owocowych, szkółek sadowniczych i ozdobnych, warzyw i truskawek gruntowych, chmielu, tytoniu, kóz oraz dzikich zwierząt (np. dziki, sarny, danielę) utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa.

Do działalności rolniczej zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów); w związku z tym dane z zakresu: użytkowania gruntów, powierzchni za-

CHAPTER XV

AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind of activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the sections of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. **An agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land,
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting special branches of agricultural activities or the production of significant (determined by the appropriate thresholds) scale: fruit trees plantations, fruit shrubs plantations, ornamental plants and orchard nurseries, field vegetable and strawberry, hops, tobacco, goats and wild animals (such as wild boar, roe deer, fallow deer) kept for slaughter.

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds); therefore the data on land use, sown area, yields (ex-

siewów, plonów ziemniaków (bez warzyw gruntowych), pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników rolniczych oraz zużycia nawozów za 2010 r. zostały skorygowane w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211, z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczonych w 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (sady), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi oraz szkółki drzew i krzewów owocowych o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozapatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

cluding ground vegetables), livestock, agricultural tractors and consumption of fertilizers for 2010 have been revised in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

4. The agricultural land area including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition - maintained in accordance with norms defined in the decree of the Minister of Agriculture and Rural Development, dated 11 III 2010 regarding minimal norms (Journal of Laws No. 39, item 211, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which in 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Orchards are understood as land planted with fruit-bearing trees, bushes and tree nurseries not smaller than 0,1 ha.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

6. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta - jeśli nie zaznaczono inaczej - nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszką, mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorja).

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na pasze.

7. Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

6. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oil-bearing plants as well as cereals concern grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, do not include cereal mixed, unless otherwise stated.

Pulses for grain include: edible pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oil-bearing crops (rape, agrimony, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for feeds.

7. Data regarding the **production of animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

11. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych oraz szacunków.

12. Dane za 2010 r w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

13. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto - jeśli nie zaznaczono inaczej - użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

14. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2012/13 oznacza okres od 1 VII 2012 r. do 30 VI 2013 r.).

15. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - prezentuje się według siedziby użytkownika.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

- a) Skarbu Państwa - zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w wieczyste przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

11. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

12. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 - as of 30 VI.

13. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

14. **Farming years** cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2012/13 farming year covers the period from 1 VII 2012 to 30 VI 2013).

15. Data, unless otherwise stated, are presented by the official residence of the land user.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

- a) the State Treasury - managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,

b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolniczej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidziane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1-20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie - 1,0), przewidziane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytko-

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production co-operatives,
- d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in the age I category (1-20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the age II category (21-40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in the III, or higher, age category (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the renewal and to be renewed classes.

Tree stands in class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands to be renewed include tree stands that have reached or passed felling maturity

wane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkótek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. - zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454) - do powierzchni lądowej województwa zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

ty, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

***Tree stands with a selection structure** are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.*

***Renewals** are understood as new tree stands forming in place of removed stands:*

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;*
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.*

***Afforestation** consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).*

***Plantings** are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.*

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the regulation of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws No. 38, item 454) - since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (218). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE
W ROLNICTWIE^a**
*TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS
IN AGRICULTURE^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	354,4	153,8	152,2	142,9	Agricultural holding ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	354,2	153,6	152,1	142,8	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	709,2	595,0	573,8	558,4	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	689,3	574,8	555,7	541,4	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	50,8	56,0	58,6	55,9	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	50,8	56,4	59,1	56,3	of which private farms
ziemniaków	12,2	11,4	9,1	8,7	potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	12,6	11,9	9,5	9,0	of which private farms
roślin przemysłowych	1,7	3,3	2,9	4,0	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	1,2	2,4	2,1	3,3	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	32,1	30,8	34,3	31,5	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	31,7	30,6	33,8	31,1	of which private farms
ziemniaków	178	158	220	170	of potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	178	158	220	170	of which private farms
rzepaku i rzepiku	29,0	20,7	30,8	28,6	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	26,0	18,4	30,1	27,7	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bc} na 100 ha użytków rolnych	39,8	37,1	35,3	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bc} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	39,9	37,4	35,5	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 277. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 293; trzoda chlewna - stan w końcu lipca.

a See general notes, item 3 on page 277. b In 2010 data of the Agricultural Census. c See note to the table 11 on page 293; pigs - as of the end of July.

TABL. 1 (218). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a (dok.)**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	58,9	63,2	55,5	54,4	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	59,2	53,5	55,7	54,5	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w lipcu) ^b w %	13,2	13,2	12,9	13,2	Share of sows in pig stocks (as of the end of July) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	13,1	13,1	12,9	13,1	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^d na 1 ha użytków rolnych w kg	215,9	196,8	159,6	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^d per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	593	666	631	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	582	657	620	of which private farms
na 1 krowę	3215	3140	3820	3647	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3141	3038	3726	3551	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) na 100 ha użytków rolnych w szt.	18,2	.	19,4	Agricultural tractors (as of June) per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	18,7	.	20,0	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{eo} na 1 ha użytków rolnych w kg	61,8	70,8	68,2	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{eo} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	58,2	68,0	58,0	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne ust. 3 na str. 277. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. d Dotyczy mięsa (łącznie z tłuszczami i podrobami): wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. e Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13.

a See general notes, item 3 on page 277. b In 2010 data of the Agricultural Census. d Concerns meat (including fats and pluck): beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. e Concerns respectively the: 2004/05, 2009/10, 2011/12 and 2012/13 farming years.

TABL. 2 (219). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW**
 Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym gospodarstwa indywidualne <i>Of which private farms</i>		SPECIFICATION
		w ha	in ha	
OGÓŁEM 2010 ^a	595034	574793		TOTAL
2012	573822	555745		
2013	558366	541381		
W dobrej kulturze rolnej	545150	529476		In good agricultural condition
Pod zasiewami	290360	279147		Sown area
Grunty ugorowane	13097	12856		Fallow land
Uprawy trwałe	15730	15467		Permanent crops
w tym sady	12133	12019		of which orchards
Ogrody przydomowe	3757	3755		Kitchen gardens
Łąki trwałe	196569	194583		Permanent meadows
Pastwiska trwałe	25637	23667		Permanent pastures
Pozostałe	13217	11905		Others

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 277.

a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 277.

TABL. 3 (220). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**
 Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa <i>Farms</i>							Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha <i>Average total farm area in ha</i>	
	w tys. <i>in thous.</i>	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach <i>with agricultural land area of – in percent</i>						ogółem <i>total</i>	w tym użytki rolne <i>of which agricultural land</i>
		do 1,00 ha <i>up to</i>	1,01- -1,99	2,00- -4,99	5,00- -9,99	10,00- -14,99	15 ha i więcej <i>and more</i>		
2010 ^b	153,8	2,0	36,1	45,4	12,7	2,1	1,7	4,8	3,9
2012	152,2	2,0	35,6	45,3	13,0	2,1	2,0	4,7	3,8
2013	142,9	4,2	32,7	45,6	12,6	2,5	2,4	4,8	3,9

a Patrz uwagi ogólne, ust 2 i 3 na str. 277. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes, item 2 and 3 on page 277. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 4 (221). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>				w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>				
	rok poprzedni = 100				<i>previous year = 100</i>				
Produkcja globalna	97,1	88,6	114,1	96,5	97,4	88,8	115,2	96,2	Gross output
roślinna	96,5	81,5	129,7	93,9	96,7	81,6	130,6	93,5	crop
zwierzęca	97,8	97,3	86,0	100,3	98,1	97,6	97,2	100,1	animal
Produkcja końcowa	97,0	88,7	117,6	97,7	97,5	89,0	119,0	97,4	Final output
roślinna	95,4	77,8	146,9	94,9	96,0	77,9	148,6	94,6	crop
zwierzęca	98,3	97,4	96,2	100,3	98,7	97,7	97,4	100,1	animal
Produkcja towarowa	99,2	87,4	115,1	99,4	99,8	87,6	116,7	99,0	Market output
roślinna	99,3	76,5	140,2	105,5	99,7	76,9	141,7	104,9	crop
zwierzęca	99,2	95,8	96,8	94,1	100,0	95,7	98,4	93,9	animal

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt 1) na str. 24.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 24.

TABL. 5 (222). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				

PRODUKCJA GLOBALNA
GROSS OUTPUT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	54,6	50,6	61,1	57,4	Crop output
Zboża	11,9	9,1	11,1	15,9	Cereals
w tym zboża podstawowe	9,5	7,3	8,7	12,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	5,5	4,5	5,5	7,3	of which: wheat
żyto	0,3	0,3	0,2	0,3	rye
jęczmień	2,3	1,4	1,8	2,6	barley
Ziemniaki	7,4	7,2	7,9	7,5	Potatoes
Przemysłowe	1,3	1,3	1,3	1,9	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,5	0,2	0,2	0,3	of which sugar beets
Warzywa	17,3	17,4	21,8	17,5	Vegetables
Owoce	6,1	4,7	8,1	6,3	Fruit
Siano łąkowe	4,2	5,4	5,2	3,9	Meadow hay
Pozostałe	6,4	5,5	5,7	4,4	Others

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt 1) na str. 24.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 24.

TABL. 5 (222). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ**
(ceny stałe^a) (dok.)
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT
(constant prices^a) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w odsetkach		in percent		
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)					
Produkcja zwierzęca	45,4	49,4	38,9	42,6	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	22,8	27,8	20,8	21,7	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	3,7	8,4	6,7	6,4	cattle (excluding calves)
cielęta	1,1	1,9	2,6	2,2	calves
trzoda chlewna	10,6	10,7	6,9	7,3	pigs
owce	0,2	0,1	0,1	0,1	sheep
drób	6,0	5,6	3,8	4,9	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,6	-0,5	-1,8	-0,7	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	14,9	12,8	11,4	14,1	Cows' milk
Jaja kurze	5,6	6,7	5,3	5,7	Hen eggs
Obornik	1,6	1,3	1,1	1,1	Manure
Pozostałe	1,1	1,3	2,1	0,7	Others
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	43,8	38,2	51,3	49,6	Crop output
Zboża	5,0	4,4	6,3	10,9	Cereals
w tym zboża podstawowe	4,6	3,8	5,1	8,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	3,7	2,9	3,3	5,3	of which: wheat
żyto	0,4	0,3	0,2	0,3	rye
jęczmień	0,2	0,3	0,5	0,7	barley
Ziemniaki	2,4	3,2	4,8	5,1	Potatoes
Przemysłowe	1,7	2,1	1,6	2,4	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,8	0,3	0,3	0,4	of which sugar beets
Warzywa	22,7	19,7	25,2	20,9	Vegetables
Owoce	9,1	5,8	10,2	7,9	Fruit
Pozostałe	2,9	3,0	2,9	2,4	Other
Produkcja zwierzęca	56,2	61,8	48,7	50,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	33,6	39,4	28,1	28,4	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	6,1	12,5	9,4	8,7	cattle (excluding calves)
cielęta	1,4	2,1	3,0	2,6	calves
trzoda chlewna	15,3	15,2	9,6	9,6	pigs
owce	0,2	0,1	0,1	0,1	sheep
drób	9,0	8,1	5,1	6,5	poultry
Mleko krowie	15,1	13,8	12,0	14,6	Cows' milk
Jaja kurze	6,9	7,6	6,4	7,1	Hen eggs
Pozostałe	0,6	1,0	2,2	0,3	Others

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt 1) na str. 24. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 24. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (223). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**

Stan w czerwcu

SOWN AREA^a

As of June

ZIEMIOPŁODY	2005	2010 ^b	2012	2013		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	402092	290889	287803	290360	279147	T O T A L
Zboża	255883	202107	213051	213095	206067	Cereals
zboża podstawowe	204320	162808	168555	162404	157276	basic cereals
pszenica	104648	83250	90957	87934	84506	wheat
żyto	9780	8013	5876	8224	8043	rye
jęczmień	48636	36883	38230	35290	34360	barley
owies	23178	17977	17531	14688	14438	oats
pszenżyto	18078	16685	15961	16269	15929	triticale
mieszanki zbożowe	38237	27004	27302	25772	25710	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	93	467	474	646	646	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	13234	11828	16720	24272	22435	maize for grain
Strączkowe	4222	4342	5277	4045	3995	Pulses
konsumpcyjne	1367	1948	1971	1796	1794	edible
pastewne ^c	2855	2394	3306	2249	2201	feed ^d
Ziemniaki	49075	33211	26312	25280	25247	Potatoes
Przemysłowe	6695	9729	8321	11576	9289	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	1747	1554	1022	1352	1134	sugar beets
oleiste	3176	6335	5435	7515	5444	oil-bearing
w tym rzepak i rzepik	2823	5354	4937	7046	4978	of which rape and agrimony
Pastewne	51931	21300	18964	20108	18655	Feed
w tym:						of which:
okopowe	5637	2058	1804	1299	1299	root plants
kukurydza na paszę	3995	4580	4735	4816	3929	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^d	34286	20200	15878	16256	15894	Other crops ^d

a W 2005 r. łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone); w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 277. c Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. d Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2005 including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers); in 2010 data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 277. c Including cereal and pulse mixed for grain. d Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (224). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2006- -2010 ^a	2010 ^b	2012	2013		CROPS
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
Zboża	779896	642724	784134	737164	701824	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	592534	501745	578006	512348	488641	basic cereals
pszenica	325766	276883	328785	295960	278196	wheat
żyto	21507	21208	17148	22508	21957	rye
jęczmień	150418	114688	136275	111124	107922	barley
owies	49552	44065	46243	36268	35662	oats
pszenżyto	45291	44900	49554	46488	44904	triticale
mieszanki zbożowe	115067	74920	84097	70773	70601	cereal mixed
Ziemniaki	719977	524364	578941	406294	405764	Potatoes
Buraki cukrowe	65697	44439	67054	64923	54432	Sugar beets
Rzepak i rzepik	11958	11079	15217	20138	13773	Rape and agrimony
Siano łąkowe	817606	958109	883742	840235	834598	Meadow hay
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża	31,1	31,8	36,8	34,6	34,1	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	30,1	30,8	34,3	31,5	31,1	basic cereals
pszenica	31,6	33,3	36,1	33,7	32,9	wheat
żyto	25,7	26,5	29,2	27,4	27,3	rye
jęczmień	31,2	31,1	35,6	31,5	31,4	barley
owies	23,9	24,5	26,4	24,7	24,7	oats
pszenżyto	27,2	26,9	31,0	28,6	28,2	triticale
mieszanki zbożowe	27,7	27,7	30,8	27,5	27,5	cereal mixed
Ziemniaki	162	158	220	170	170	Potatoes
Buraki cukrowe	502	286	656	480	480	Sugar beets
Rzepak i rzepik	27,7	20,7	30,8	28,6	27,7	Rape and agrimony
Siano łąkowe	43,2	42,9	45,3	42,8	42,9	Meadow hay

a Przeciętne roczne. b Parz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 277.

a Annual averages. b See general notes, item 3 on page 277.

TABLE 8 (225). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2006- -2010 ^b	2010	2012	2013		VEGETABLES
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu
 AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	19420	17261	16243	16214	16158	TOTAL
Kapusta	4916	4195	3950	3911	3910	Cabbages
Kalafior	2059	1759	2140	2020	2020	Cauliflowers
Cebula	2001	1535	1631	1645	1620	Onions
Marchew jadalna	2069	1491	1674	1645	1625	Carrots
Buraki ćwikłowe	1380	919	1007	950	950	Beetroots
Ogórki	1138	906	1025	1040	1040	Cucumbers
Pomidory	338	244	280	290	290	Tomatoes
Pozostałe ^d	5519	6212	4536	4713	4703	Others ^d

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

OGÓŁEM	505974	430375	503657	407921	405994	TOTAL
Kapusta	218554	180220	199478	164249	164220	Cabbages
Kalafior	52796	42909	63131	34610	34604	Cauliflowers
Cebula	36983	29068	36930	33863	33075	Onions
Marchew jadalna	55031	44769	58473	53113	52160	Carrots
Buraki ćwikłowe	33917	25710	32205	24703	24700	Beetroots
Ogórki	16473	11318	18963	15402	15400	Cucumbers
Pomidory	4778	3650	5040	4650	4650	Tomatoes
Pozostałe ^d	87444	92731	89438	77331	77185	Others ^d

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	445	430	505	420	420	Cabbages
Kalafior	256	244	295	171	171	Cauliflowers
Cebula	186	189	226	206	204	Onions
Marchew jadalna	270	300	349	323	321	Carrots
Buraki ćwikłowe	251	280	320	260	260	Beetroots
Ogórki	144	125	185	148	148	Cucumbers
Pomidory	143	150	180	160	160	Tomatoes
Pozostałe ^d	159	149	197	164	164	Others ^d

a Łącznie z ogrodami przydomowymi. b Przeciętne roczne. c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. d Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census. d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (226). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY OWOCÓW Z DRZEW^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF TREE FRUIT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006- -2010 ^b	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu
 AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	14423	11921	12506	11527	11381	TOTAL
Jablonie	8843	7657	8137	7985	7860	Apples
Grusze	904	573	636	565	556	Pears
Śliwy	2221	1835	1830	1609	1601	Plums
Wiśnie	1075	645	692	641	640	Cherries
Czereśnie	733	403	441	381	380	Sweet cherries
Pozostałe ^d	648	808	770	346	344	Others ^d

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

OGÓŁEM	120716	88331	151348	122074	121402	TOTAL
Jabłka	102112	72646	125632	100090	99490	Apples
Gruszki	4181	3199	5285	4674	4628	Pears
Śliwki	7306	6719	11113	9686	9670	Plums
Wiśnie	4067	3192	5198	4315	4312	Cherries
Czereśnie	2083	1587	2777	2281	2277	Sweet cherries
Pozostałe ^d	968	987	1343	1028	1025	Others ^d

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Jabłka	115	95	154	125	127	Apples
Gruszki	48	56	83	83	83	Pears
Śliwki	33	37	61	60	60	Plums
Wiśnie	39	50	75	67	68	Cherries
Czereśnie	30	39	63	60	60	Sweet cherries
Pozostałe ^d	15	12	17	30	30	Others ^d

a Łącznie z ogrodami przydomowymi. b Przeciętne roczne. c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. d Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie itp.

a Including kitchen gardens. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census. d Peaches, apricots, walnuts etc.

TABL. 10 (227). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH^a**

AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF BERRY FRUIT^a

OWOCE	2006- -2010 ^b	2010	2012	2013		FRUIT
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu
AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	6093	4477	4398	4137	4110	TOTAL
Truskawki ^d	2395	1262	1318	1517	1511	Strawberries ^d
Maliny ^e	607	708	672	530	530	Raspberries ^e
Porzeczki	2141	1661	1686	1432	1431	Currants
Agrest	527	275	270	211	211	Gooseberries
Pozostałe ^f	423	571	452	447	427	Others ^f

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

OGÓŁEM	25057	17552	18190	18646	18610	TOTAL
Truskawki ^d	8924	3661	3811	5589	5589	Strawberries ^d
Maliny ^e	1672	1476	1824	1718	1718	Raspberries ^e
Porzeczki	9158	8316	8219	7607	7606	Currants
Agrest	3305	1872	1940	1456	1456	Gooseberries
Pozostałe ^f	1998	2227	2396	2276	2241	Others ^f

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Truskawki ^d	36	29	29	37	37	Strawberries ^d
Maliny ^e	28	21	27	32	32	Raspberries ^e
Porzeczki	43	50	49	53	53	Currants
Agrest	63	68	72	69	69	Gooseberries
Pozostałe ^f	48	39	53	51	52	Others ^f

a Łącznie z ogrodami przydomowymi. b Przeciętne roczne. c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. d Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. e Łącznie z jeżyną bezkolcową. f Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

a Including kitchen gardens. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census. d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item „others”. e Including thornless blackberry. f Chokeberry, northern highbush blueberry, vine, filbert and others.

TABL. 11 (228). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010 ^a	2012	2013	2005	2010 ^a	2012	2013	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				

W SZTUKACH
IN HEADS

Bydło	272662	196637	190641	179551	267201	191290	186314	175409	Cattle
w tym krowy	160692	104603	105806	97624	158148	102347	103810	95629	of which cows
Trzoda chlewna ^b	494633	356696	234496	211925	482279	341021	228042	205619	Pigs ^b
w tym lochy	65108	46980	30239	27926	63378	44541	29317	26985	of which sows
Owce	84855	66337	80243	74743	84156	65666	79266	73600	Sheep
w tym maciorki	61041	44249	51474	43295	60641	43749	50892	42823	of which ewes
Konie ^c	30939	20425	18814	15689	30500	19882	18320	15298	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	330052	236546	212921	197098	323335	229320	207919	192356	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt.
PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło	33,0	33,2	32,1	.	33,3	33,5	32,4	Cattle
w tym krowy	17,6	18,4	17,5	.	17,8	18,7	17,7	of which cows
Trzoda chlewna ^b	59,9	40,9	38,0	.	59,3	41,0	38,0	Pigs ^b
w tym lochy	7,9	5,3	5,0	.	7,7	5,3	5,0	of which sows
Owce	11,1	14,0	13,4	.	11,4	14,3	13,6	Sheep
w tym maciorki	7,4	9,0	7,8	.	7,6	9,2	7,9	of which ewes
Konie ^c	3,4	3,3	2,8	.	3,5	3,3	2,8	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	39,8	37,1	35,3	.	39,9	37,4	35,5	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 277. b, c W latach 2005, 2012 i 2013: b - stan w końcu lipca, c - dane szacunkowe.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła - 0,8, dla trzody chlewnej - 0,15, dla owiec - 0,08, dla koni - 1,0.

a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 277. b, c In years 2005, 2012 and 2013: b - as of the end of July, c - estimated data.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle - 0,8, for pigs - 0,15, for sheep - 0,08, for horses - 1,0.

TABL. 12 (229). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
POULTRY^a
 End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt	4669,5	5234,0	4195,9	4602,1	4565,1	<i>Hens in thous. heads</i>
w tym nioski	2888,7	2605,8	2243,1	2580,7	2558,1	<i>of which laying hens</i>
Gęsi w tys. szt	17,1	55,5	31,4	29,9	29,4	<i>Geese in thous. heads</i>
Indyki w tys. szt	92,1	48,5	82,5	87,7	59,9	<i>Turkeys in thous. heads</i>
Kaczki ^b w tys. szt	221,9	179,7	175,5	127,4	127,4	<i>Ducks^b in thous. heads</i>
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	867	731	824	843	<i>Hens per 100 ha of agricul- tural land in heads</i>
w tym nioski	432	391	462	473	<i>of which laying hens</i>

a W wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym.
 a More than 2 weeks old. b Including other poultry.

TABL. 13 (230). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO^a**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK
 IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	67,9	98,6	78,3	50,7	49,9	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	49,1	60,9	87,1	17,1	16,8	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	721,9	578,3	420,9	446,8	440,9	<i>Pigs</i>
Owce	53,1	34,5	34,4	30,2	29,6	<i>Sheep</i>
Konie	9,6	8,8	6,6	3,9	3,8	<i>Horses</i>

W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ
 IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	35,3	53,9	42,4	26,9	26,5	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	5,4	6,2	8,9	1,8	1,8	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	82,0	69,0	58,8	60,9	60,2	<i>Pigs</i>
Owce	1,1	0,7	0,9	0,8	0,8	<i>Sheep</i>
Konie	5,2	4,6	3,5	2,0	1,9	<i>Horses</i>
Drób	56,5	43,9	41,9	34,6	33,5	<i>Poultry</i>
Kozy i króliki	1,0	1,1	1,1	0,5	0,5	<i>Goats and rabbits</i>

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (231). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)					<i>Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)</i>
mięso i tłuszcze	129,4	120,1	105,6	89,1	<i>meat and fats</i>
wołowe	18,5	28,2	21,8	13,9	<i>beef</i>
cielęce	3,3	3,7	5,4	1,1	<i>veal</i>
wieprzowe	63,9	53,8	45,8	47,5	<i>pork</i>
baranie	0,5	0,3	0,4	0,4	<i>mutton</i>
końskie	2,9	2,5	1,9	1,1	<i>horseflesh</i>
drobiowe	39,5	30,7	29,3	24,2	<i>poultry</i>
kozy i królicze ^b	0,8	0,9	1,0	0,9	<i>goat and rabbit^b</i>
podroby	7,7	8,3	7,3	5,3	<i>pluck</i>

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^c w kg
 PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^c in kg

OGÓŁEM..... | . | **215,9** | **196,8** | **159,6** | **TOTAL**

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 277.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game. c See general notes, item 3 on page 277.

TABL. 15 (232). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywi- dualne of which private farms	
Produkcja mleka: w milionach litrów	512,7	353,0	381,9	352,2	335,8	<i>Milk production: in million litres</i>
na 100 ha użytków rol- nych ^a w tys. l	59,3	66,6	63,1	62,0	<i>per 100 ha of agricultural land^a in thous. l</i>
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	3140	3140	3820	3647	3551	<i>Average annual quantity of milk per cow in l</i>
Produkcja jaj kurzych w mln szt	626,4	506,1	587,5	546,0	541,8	<i>Hen egg production in mln units</i>
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt	205	201	234	231	232	<i>Average annual number of eggs per laying hen in units</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 277.

a See general notes, item 3 on page 277.

TABL. 16 (233). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
 Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2005	116594	116120	In units
	2010 ^a	108080	107505	
	2013	108483	108027	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha	2005	.	.	Agricultural land area per tractor in ha
	2010 ^a	5,5	5,3	
	2013	5,1	5,0	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 277.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 277.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (234). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10 ^a	2011/12	2012/13		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TONACH
IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	66498	36758	40633	38072	31413	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	30829	19803	20796	25947	24013	nitrogenous
fosforowe	16153	8365	9742	4940	3456	phosphatic
potasowe	19516	8590	10095	7184	3943	potassic
Nawozy wapniowe ^c	51706	7678	4778	7133	5552	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg
PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	61,8	70,8	68,2	58,0	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	33,2	36,2	46,5	44,4	nitrogenous
fosforowe	14,1	17,0	8,8	6,4	phosphatic
potasowe	14,4	17,6	12,9	7,3	potassic
Nawozy wapniowe ^c	12,9	8,3	12,8	10,3	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010; patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 277. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

a Data of the Agricultural Census 2010; see general notes, item 3 on page 277. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 18 (235).

WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)**

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem <i>total</i>	w tym od gospodarstw indywidualnych <i>of which from private farms</i>	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
OGÓŁEM	802508	987128	1041467	1072353	1021818	TOTAL
Produkty roślinne	156183	248768	363807	320718	302667	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	21432	27744	81652	49428	44690	Cereals
w tym zboża podstawowe	14252	18487	36091	28430	25046	of which basic cereals
pszenica	12717	13893	31397	24220	21797	wheat
żyto	466	1610	605	984	749	rye
jęczmień	909	2350	2912	2588	1987	barley
owies i mieszanki zbożowe	40	80	233	256	206	oats and cereal mixed
pszenżyto	120	553	944	382	307	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	21396	27568	79702	48240	43850	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	14216	18310	21812	27246	24210	of which basic cereals
pszenica	12707	13858	30496	23494	21220	wheat
żyto	466	1584	605	921	686	rye
jęczmień	904	2288	2564	2285	1883	barley
owies i mieszanki zbożowe	21	38	36	239	189	oats and cereal mixed
pszenżyto	117	543	440	308	232	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	3071	1353	3065	1474	1474	Edible pulses ^b
Ziemniaki	3218	10646	5739	10649	10612	Potatoes
Buraki cukrowe	14536	4757	7365	10247	8699	Sugar beets
Rzepak i rzepik	4623	14627	31731	28010	18868	Rape and turnip rape
Warzywa	68491	124044	128595	110113	109405	Vegetables
Owoce	28165	37412	84913	88681	87957	Fruit
Produkty zwierzęce	646325	738360	677660	751635	719151	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	502292	580514	499400	528760	519691	Animals for slaughter ^f
bydło (bez cieląt)	124037	223375	161389	166175	164102	cattle (excluding calves)
cielęta	17932	10331	8967	7153	7123	calves
trzoda chlewna	216020	214588	195736	220327	217081	pigs
owce	3088	1391	1263	1252	1252	sheep
konie	15229	11880	12059	11325	11127	horses
drob	125986	118949	119987	122528	119006	poultry
Mleko krowie	124716	127567	144360	156636	139861	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne ...	6953	13965	20680	45406	44946	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł						
OGÓŁEM	1659	1815	1921	1887	TOTAL
Produkty: roślinne	418	634	574	559	Products: crop
zwierzęce	1241	1181	1346	1328	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 277.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 on page 277.

TABL. 19 (236). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	
Zboża w t	60933	49708	109428	66724	60180	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	41632	34547	41267	36328	31968	of which basic cereals
pszenica	36896	24438	35571	30443	27396	wheat
żyto	1617	3693	861	1647	1235	rye
jęczmień	2588	5083	3652	3273	2542	barley
owies i mieszanki zbożowe	97	174	265	433	347	oats and cereal mixed
pszenżyto	434	1159	918	532	448	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe ..	60879	49388	107823	65413	59250	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	41578	34227	24838	35019	31040	of which basic cereals
pszenica	36883	24383	34876	29669	26775	wheat
żyto	1617	3644	861	1577	1165	rye
jęczmień	2582	4977	3294	2954	2451	barley
owies i mieszanki zbożowe	66	80	60	411	325	oats and cereal mixed
pszenżyto	430	1143	571	408	324	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	768	784	101	440	440	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	8274	14356	16263	14102	13992	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	85782	44490	66236	70758	60267	Sugar beets in t
Rzepak i rzepak w t	6146	10959	15374	19014	12657	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	89305	86368	125646	111093	110743	Vegetables in t
Owoce w t	45552	38160	85068	70977	70327	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	136625	141023	94303	100619	98842	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	31586	45607	24132	24796	24443	cattle (excluding calves)
cielęta	1784	1046	767	630	628	calves
trzoda chlewna	57153	54791	37167	42511	41892	pigs
owce	345	194	145	152	152	sheep
konie	3133	2185	1777	1580	1551	horses
drób	42624	37200	30315	30950	30176	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	93980	94630	64141	69039	67817	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	155374	137777	134691	132716	120193	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt	32694	68421	60432	124997	123526	Consumer hen eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (237). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem <i>Certified</i>		W okresie przestawiania <i>Under conversion</i>	
	gospodarstwa <i>farms</i>	powierzchnia ekologicznych użyt- ków rolnych w ha <i>organic agricultural land in ha</i>	gospodarstwa <i>farms</i>	powierzchnia ekologicznych użyt- ków rolnych w ha <i>organic agricultural land in ha</i>
2005	320	3903	871	7640
2010	1729	17835	427	4133
2012	1911	18890	192	2160
2013	1696	15208	142	1797

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo *Hunting*

TABL. 21 (238). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
Stan w dniu 10 III

MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005	2010	2012	2013	GAME SPECIES
	W SZTUKACH		IN HEADS		
Łosie	30	8	47	73	<i>Moose</i>
Daniele	14	94	219	237	<i>Fallow deer</i>
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	3,8	4,1	5,9	6,2	<i>Deer</i>
Sarny	26,6	29,3	33,3	33,3	<i>Roe deer</i>
Dziki	1,8	4,2	5,6	6,0	<i>Wild boars</i>
Lisy	8,3	9,7	10,3	9,4	<i>Foxes</i>
Zajęce	26,1	35,6	37,6	37,1	<i>Hares</i>
Bażanty	43,5	57,0	56,0	55,0	<i>Pheasants</i>
Kuropatwy	16,1	21,0	13,0	11,2	<i>Partridges</i>

^a Dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (239). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2012/13	2013/14	GAME SPECIES
Jelenie	941	1088	1789	1851	Deer
Daniele	-	7	31	35	Fallow deer
Sarny	5712	6181	7694	7212	Roe deer
Dziki	1068	3581	5223	4942	Wild boars
Lisy	8254	7507	9227	6957	Foxes
Zające	3862	2302	2861	2010	Hares
Bażanty	19152	12050	18304	11762	Pheasants
Kuropatwy	1894	118	35	42	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (240). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ**
OBWODY ŁOWIECKIE

Stan w dniu 10 III

CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION
AND HUNTING DISTRICTS

As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	161	180	198	199	number ^a
członkowie ^b	5355	8705	7069	7310	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	244	242	241	196	number
powierzchnia w tys. ha	1206,3	1121,0	1134,9	931,6	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	329,0	355,4	352,8	299,2	of which on forest land

a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła. Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data grouped according to the seat of hunting club. b Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (241). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	435752	438933	439421	440104	TOTAL in ha
Lasy	431138	433502	434308	434873	Forests
Publiczne	243639	245184	245280	245528	Public
zalesione	242197	243543	243351	243540	wooded
niezalesione	1441	1641	1929	1988	non-wooded
własność Skarbu Państwa	231842	233533	233560	233866	owned by the State Treasury
zalesione	230633	232172	231965	232211	wooded
niezalesione	1209	1361	1596	1655	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	198303	198951	199044	199099	managed by the State Forests
zalesione	197182	197649	197640	197680	wooded
niezalesione	1121	1302	1404	1419	non-wooded
parki narodowe	26165	27144	27125	27156	national parks
zalesione	26112	27094	27084	27115	wooded
niezalesione	53	50	41	41	non-wooded
własność gmin ^a	11797	11651	11720	11663	gmina owned ^d
zalesione	11565	11371	11387	11329	wooded
niezalesione	232	280	333	334	non-wooded
Prywatne	187500	188318	189028	189345	Private
zalesione	186789	187700	188337	188580	wooded
niezalesione	711	618	691	765	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	4614	5431	5113	5231	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	28,4	28,6	28,6	28,6	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI ŁĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	29,1	28,9	28,9	29,0	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It concerns as well gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25, 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2009-2013 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 25, 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2009-2013 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 25 (242). **POWIERZCHNIA LASÓW**
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in renewal class ^a with a trough-fell construction
			w klasie wieku in age group							
			I (1-20 lat years)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM	434308	95,1	7,3	13,1	25,7	19,6	12,6	9,7	7,1	
TOTAL w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	199044	96,4	9,1	10,6	20,5	21,1	14,7	12,3	8,1	
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	189028	93,5	5,4	17,8	34,3	17,5	9,2	3,6	5,7	
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
			w ha in ha	w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	434308	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	278650	64,2	59,2	65,9	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	72015	16,6	21,1	13,3	pine
świerk	84922	19,6	7,2	25,2	spruce
jodła	114663	26,4	28,4	26,6	fir
Drzewa liściaste	155658	35,8	40,8	34,1	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	76681	17,7	23,9	10,7	beech
dąb	20085	4,6	6,1	4,2	oak
grab	10100	2,3	1,2	4,0	hornbeam
brzoza	13167	3,0	2,8	4,0	birch
olsza	14787	3,4	3,6	3,7	alder
osika	2224	0,5	0,3	0,9	aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (243). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ <i>Gross^a grand total timber in thous. m³</i>	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej <i>Of which wooded area in % of grand total area</i>								prze- stoje ^b hold- -over trees ^b
		drzewostany <i>tree stands</i>								
		razem <i>total</i>	w klasie wieku <i>in age group</i>					VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	w klasie odnowie- nia ^c i o budowie przeře- bowej in renewal class ^c with a trough- fell con- struction	
			I (1-20 lat years)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81- 100)			
OGÓŁEM TOTAL	133645	99,6	0,4	6,8	24,9	23,8	18,1	16,7	7,7	1,2
w tym: <i>of which:</i> W zarządzie Lasów Państwowych <i>Managed by the State Forests</i>	63550	99,8	0,2	5,3	19,5	24,4	20,6	19,2	9,2	1,4
Lasy prywatne <i>Private forests</i>	51663	99,4	0,7	10,3	36,3	23,9	14,5	6,6	6,0	1,1

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a <i>Gross^a total timber</i>		W tym <i>Of which</i>		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych <i>of which managed by the State Forests</i>	lasy prywatne <i>private forests</i>	
	w tys. m ³ <i>in thous. m³</i>	w odsetkach <i>in percent</i>			
OGÓŁEM	133645	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	88541	66,1	60,7	69,5	<i>Coniferous trees</i>
w tym:					<i>of which:</i>
sosna	23634	17,7	21,5	15,5	<i>pine</i>
świerk	22698	17,0	4,9	22,4	<i>spruce</i>
jodła	39814	29,6	31,8	30,4	<i>fir</i>
Drzewa liściaste	45104	33,9	39,3	30,5	<i>Broadleaved trees</i>
w tym:					<i>of which:</i>
buk	26467	19,8	25,4	12,6	<i>beech</i>
dąb	6158	4,6	6,2	4,2	<i>oak</i>
grab	2614	2,0	1,2	3,4	<i>hornbeam</i>
brzoza	2807	2,1	1,8	3,2	<i>birch</i>
olsza	2748	2,1	2,4	2,0	<i>alder</i>
osika	472	0,4	0,2	0,6	<i>aspen</i>

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABLE 27 (244). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>			
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		lasy prywatne ^a <i>private forests^a</i>
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	94	71	52	47	47	47	-	<i>Production area of forest nurseries (as of 31 XII)</i>
Odnowienia i zalesienia	1723	1677	1725	2101	1595	1534	507	<i>Renewals and afforestations^b</i>
odnowienia	1529	1606	1677	2057	1576	1523	480	<i>renewals</i>
sztuczne	911	707	661	762	678	659	84	<i>artificial</i>
zrębów ^b	834	700	628	691	638	626	53	<i>felling sites^b</i>
halizn i płazowin	77	7	34	26	22	22	4	<i>blanks and irregularly stocked open stands</i>
naturalne	618	899	1016	1339	917	875	423	<i>natural</i>
zalesienia ^c	194	71	48	45	18	11	27	<i>afforestations^c</i>
Poprawki i uzupełnienia ^d	207	151	152	153	140	136	12	<i>Corrections and supplements^d</i>
Pielęgnowanie ^e	11708	9536	9862	9813	9218	9022	595	<i>Tending^e</i>
w tym:								<i>of which:</i>
upraw	8144	6384	6211	6169	5577	5404	592	<i>crops</i>
młodników	3511	3043	3620	3612	3612	3612	-	<i>greenwoods</i>
wprowadzanie podszytów ^f	-	-	-	-	-	-	-	<i>introduction of undergrowth^f</i>
Melioracje	1192	2308	1128	988	988	988	-	<i>Drainage</i>

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (245). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	las publiczne <i>public forests</i>		las prywatne <i>private forests</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
OGÓŁEM w dam³	1231,4	1261,3	1218,3	1228,6	1046,7	1024,5	181,9	TOTAL in dam³
Grubizna	1204,2	1232,0	1187,4	1196,2	1014,2	992,0	181,9	Timber
Grubizna iglasta	839,4	816,9	757,7	746,3	602,1	587,1	144,1	<i>Coniferous</i>
w tym drewno: wielkowiarymowe .	563,8	566,5	529,6	508,8	372,5	363,0	136,3	<i>of which: large-size wood</i>
średniowymiarymowe do przerobu przemysłowego .	219,0	192,7	164,5	182,2	177,6	174,2	4,6	<i>medium-size wood for industrial uses</i>
Grubizna liściasta	364,7	415,1	429,7	449,9	412,1	404,9	37,8	<i>Non-coniferous</i>
w tym drewno: wielkowiarymowe .	183,1	199,2	207,1	211,8	190,8	186,9	21,1	<i>of which: large-size wood</i>
średniowymiarymowe do przerobu przemysłowego .	135,6	162,0	157,5	175,3	168,0	166,5	7,3	<i>medium-size wood for industrial uses</i>
Drewno małowiarymowe^b	27,2	29,3	30,8	32,5	32,5	32,5	-	Slash^b
Do przerobu przemysłowego	0,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	-	<i>Slash for industrial uses</i>
Opałowe	26,7	29,0	30,4	32,1	32,1	32,1	-	<i>Slash for fuel</i>
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	279,3	284,2	273,4	275,1	413,1	424,2	96,1	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

TABL. 29 (246). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEN^a**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym na gruntach prywatnych <i>of which on private land</i>	
Powierzchnia produkcyjna szkółek zadrzewieniowych ^a w ha	4	19	20	6	-	<i>Production area of nurseries^a in ha</i>
Sadzenie w szt: drzew	99547	83587	74874	140823	58502	<i>Plantings in units of: trees</i>
krzewów	22135	24875	105985	226708	11467	<i>bushes</i>

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 XII.

TABL. 29 (246). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ (dok.)**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Pozyskanie drewna (grubizny) ^b w m ³	29889	67848	67919	77153	64695	Removals (timber) ^b in m ³
grubizna iglasta.....	3686	10856	14108	15800	12892	coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przeznaczenia...	1933	5932	7541	8309	7091	of which large-size gen- eral purpose wood
grubizna liściasta	26203	56992	53811	61353	51803	non-coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przeznaczenia...	8460	19149	19299	21137	18131	of which large-size gen- eral purpose wood

^b Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

^b Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (247). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pożary	163	130	308	140	Number of fires
w tym: podpalenia	131	97	200	82	of which: arsons
nieostrożność dorosłych ..	20	13	48	18	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	49,3	46,6	401,3	25,0	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	40,4	37,7	318,8	14,9	of which: arsons
nieostrożność dorosłych ..	5,9	2,9	23,5	4,6	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,30	0,36	1,30	0,18	Average forest areas burned by fire in ha

^a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

^a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

S o u r c e: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 3 uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji). Dane o produkcji wyrobów obejmują również działalność podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, a zaliczanych do innych sekcji niż: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 23.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług (PKWiU 2008) i Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących:

- sumę niektórych pozycji PKWiU i PRODCOM-u lub ich części,
- pozycje zbiorczą utworzoną w oparciu o kryteria inne niż występujące w PKWiU i PRODCOM-ie.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

CHAPTER XVI

INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

In tables 3 were included budgetary entities and establishments as well as until 2010 auxiliary units of budgetary entities (included in the above mentioned sections). Data regarding the production of products also include the activity of entities producing industrial products and included in sections other than “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

2. Data were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services (PKWiU 2008) and PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional grouping, comprising:

- the sum of some PKWiU and PRODCOM positions or the sum of their parts,
- collective item based on other criteria than the ones which are in PKWiU and PRODCOM.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 24.

Jako **ceny stałe** w 2013 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne - na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) - czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończeniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych - na terenie kraju - w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

2. Dane według działów PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przed-

Sold production of industry includes:

- 1) *the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;*
- 2) *the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;*
- 3) *lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement;*
- 4) *the value of products in the form of settlements in kind;*
- 5) *products designated for increasing the value of own fixed assets.*

*Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 24.*

*As **constant prices** in 2013 were adopted 2010 constant prices (2010 average current prices).*

5. *In data concerning production, the value of outwork is included.*

***Outwork** in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in fishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.*

6. *Data regarding the **average paid employment and average monthly wages and salaries** concern hired employees, i.e., persons on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) and include full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time paid employees.*

Construction

1. *Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Construction”, employing more than 9 persons.*

2. *Data according to NACE divisions were compiled using **the enterprise method**. The definition*

siębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 23.

3. Produkcja budowlano-montażowa dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów - wykonane siłami własnymi systemem zleceńowym przez podmioty budowlane na rzecz obcych zleceńodawców.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o budynkach oddanych do użytkowania (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków - budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków - budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych - na terenie kraju - w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. Construction and assembly production concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration - conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

4. The division of construction and assembly production by type of constructions as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Data regarding buildings completed (by all investors) concern:

- within the scope of the number of buildings - newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings - newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding the average paid employment and average monthly wages and salaries concern hired employees, i.e., persons on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) and include full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time paid employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (248). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		
	w mln zł		in mln zł	w odsetkach		2011=100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące		current prices	in %		
O G Ó Ł E M	39629,0	56971,7	73003,0	72329,9	100,0	97,3
TOTAL						
sektor publiczny	5340,8	7661,1	6211,0	4349,7	6,0	x
public sector						
sektor prywatny	34288,2	49310,6	66792,0	67980,2	94,0	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	798,1	1281,8	1437,9	#	#	#
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	34545,0	48861,8	60613,1	61605,0	85,2	100,0
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	5499,3	8036,3	10817,4	10928,9	15,1	100,6
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	554,7	650,7	633,2	659,6	0,9	98,1
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	201,4	238,7	270,1	293,6	0,4	107,8
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	362,1	421,4	459,1	500,5	0,7	104,9
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ Manufacture of leather and related products	422,0	493,2	601,5	649,2	0,9	102,6
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	705,6	1035,5	1176,9	1257,9	1,7	104,4
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	563,8	763,6	960,4	943,2	1,3	89,3
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1084,3	1211,2	1622,1	1766,7	2,4	98,4
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3224,6	4721,9	6310,5	6122,4	8,5	99,4
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1621,3	2529,1	3332,3	3459,9	4,8	94,8
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mi- neralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	1512,0	2483,0	2482,4	2502,5	3,5	103,4
Produkcja metali	2428,2	3788,8	4427,6	3764,1	5,2	88,2
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3226,9	4958,6	5492,0	5801,4	8,0	99,0
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja urządzeń elektrycznych	340,6	957,2	4506,5	4127,4	5,7	92,4
Manufacture of electrical equipment						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (248). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		
	w mln zł		in mln zł	w odsetkach in %		2011=100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące		current prices			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
w tym (dok.): of which (cont.):						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	1504,2	1691,0	1838,2	1866,5	2,6	96,4
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c</i>						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	3564,8	6219,7	7754,9	8863,6	12,3	114,3
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>						
Produkcja mebli	464,1	564,5	682,0	663,0	0,9	98,3
<i>Manufacture of furniture</i>						
Pozostała produkcja wyrobów	177,6	219,0	384,0	364,7	0,5	92,7
<i>Other manufacturing</i>						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	720,2	1307,5	2162,5	2266,9	3,1	97,9
<i>Repair and installation of machinery and equipment</i>						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	3112,3	5019,6	8697,7	#	#	#
<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>						
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	1173,6	1808,5	2254,3	2452,8	3,4	104,5
<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	460,2	698,1	825,2	878,8	1,2	100,2
<i>Water collection, treatment and supply</i>						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	633,2	997,1	1255,8	1401,3	1,9	111,6
<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (249). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH
W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
**SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES
IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M	56971,7	73003,0	72329,9	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:				<i>entities with following number of paid employees:</i>
49 osób i mniej	6837,3	9362,8	9418,9	<i>49 persons and less</i>
50-249	14437,5	18139,6	18398,3	<i>50-249</i>
250-499	8214,8	10485,9	10370,9	<i>250-499</i>
500-999	7984,8	7991,3	7698,1	<i>500-999</i>
1000 osób i więcej	19497,2	27023,4	26443,7	<i>1000 persons and more</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (250). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2005	2010	2012	2013		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Dolomity w tys. t	582	599	516	501	26,2	Dolomites in thous. t
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t .	36	25	53	42	3,0	Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t
bydła i cieląt	17	14	39	30	13,9	cattle and calves
trzody chlewnej	19	11	13	11	0,9	pigs
Świeże lub schłodzone mięso wołowe i cielęce w tys. t	37	16	39	33	9,5	Fresh or chilled beef and veal meat in thous. t
Mięso wieprzowe, świeże lub schłodzone w tys. t	49	31	67	67	4,5	Pork meat, fresh or chilled in thous.t
Wędliny ^c w tys. t	40	34	55	57	7,5	Cured meat products ^c in thous. t
Soki z owoców i warzyw w tys. hl .	834	531	493	503	6,2	Fruit and vegetable juice in thous. hl
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	383	1035	226	203	0,7	Processed liquid milk ^d in thous. hl
Sery i twarogi w t	10624	11251	11998	11697	1,4	Cheese and curd in t
Bielizna pościelowa w tys. szt.	1619	636	847	271	1,3	Bed linen in thous. units
Garnitury i zestawy odzieżowe, męskie lub chłopięce w tys. szt.	434	240	263	247	16,2	Men's or boys' suits and ensembles in thous. units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^e w tys. par	2921	2982	3142 ^f	3116	18,9	Footwear with leather uppers ^e in thous. pairs
Tarcica liściasta w tys. m ³	35	26	25	26	5,8	Deciduous sawnwood in thous. m ³
Papier i tektura w tys. t	50	61	66	69	1,7	Paper and paperboard in thous. t
Cegła ogółem w tys. ceg	56870	16591	11497	4744	1,2	Bricks in thous. bricks
Kontenery specjalne przystosowane do przewozu różnymi środkami transportu w szt.	1492	1841	2251	1982	4,9	Containers specially designed to carriage by one or more modes of transport in units

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcz, cze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej cieplej. c Bez drobiowych; w 2005 r. bez końskich, dziczyzny i królików. d Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. e Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem z drewna. f Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat; in 2005 excluding horseflesh, game and rabbit. d Including milk for further processing. e Excluding footwear with uppers of leather, other than sports footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles. f Data have been changed in relation to those published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 4 (251). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	176226	181287	176418	T O T A L
sektor publiczny	26959	20342	15808	<i>public sector</i>
sektor prywatny	149267	160946	160610	<i>private sector</i>
Górnictwo i wydobywanie	3966	3687	3051	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	147825	149163	148049	Manufacturing
w tym:				<i>of which:</i>
Produkcja artykułów spożywczych	27716	26818	26568	<i>Manufacture of food products</i>
Produkcja napojów	2217	1539	1529	<i>Manufacture of beverages</i>
Produkcja wyrobów tekstylnych	1235	1053	908	<i>Manufacture of textiles</i>
Produkcja odzieży	6125	5353	4911	<i>Manufacture of wearing apparel</i>
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ ...	3765	3776	3952	<i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	6042	5865	5960	<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2142	2339	2312	<i>Manufacture of paper and paper products</i>
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	3033	4428	4605	<i>Printing and reproduction of recorded media</i>
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	6618	6047	5991	<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	9231	11489	11807	<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych ..	9481	8759	8246	<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>
Produkcja metali	6261	7056	6770	<i>Manufacture of basic metals</i>
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	17256	17152	16867	<i>Manufacture of metal products^Δ</i>
Produkcja urządzeń elektrycznych	3543	7332	7334	<i>Manufacture of electrical equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	8935	7929	7538	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	11000	12466	12554	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Produkcja mebli	5146	4267	4271	<i>Manufacture of furniture</i>
Pozostała produkcja wyrobów	1440	1669	1646	<i>Other manufacturing</i>
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	5743	6176	7039	<i>Repair and installation of machinery and equipment</i>
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	14801	18099	14627	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	9633	10339	10691	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:				<i>of which:</i>
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody ..	4318	4575	4611	<i>Waste collection, treatment and supply</i>
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków ..	1015	1259	1280	<i>Sewerage</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	4301	4472	4769	<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABLE 5 (252). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł			
O G Ó Ł E M	3165,20	3520,21	3647,84	T O T A L
sektor publiczny	4214,21	4335,89	4377,54	<i>public sector</i>
sektor prywatny	2975,73	3417,09	3576,02	<i>private sector</i>
Górnictwo i wydobywanie	4177,45	4532,15	4864,62	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	2942,81	3250,98	3404,90	Manufacturing
w tym:				<i>of which:</i>
Produkcja artykułów spożywczych	2291,28	2503,56	2645,03	<i>Manufacture of food products</i>
Produkcja napojów	3564,11	3791,08	3901,46	<i>Manufacture of beverages</i>
Produkcja wyrobów tekstylnych	2292,76	2459,54	2958,46	<i>Manufacture of textiles</i>
Produkcja odzieży	1602,07	1779,46	1967,09	<i>Manufacture of wearing apparel</i>
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ ...	1911,95	2101,60	2153,68	<i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1982,65	2165,19	2233,82	<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>
Produkcja papieru i wyrobów z papieru ...	3183,05	3259,32	3812,50	<i>Manufacture of paper and paper products</i>
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	3621,50	5016,37	5321,97	<i>Printing and reproduction of recorded media</i>
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3766,10	4255,65	4786,63	<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2798,82	3006,88	3129,55	<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2852,73	2971,11	3054,47	<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>
Produkcja metali	4535,28	4644,43	4626,37	<i>Manufacture of basic metals</i>
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3155,80	3378,51	3391,22	<i>Manufacture of metal products^Δ</i>
Produkcja urządzeń elektrycznych	2870,75	3633,53	3733,07	<i>Manufacture of electrical equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3203,78	3444,70	3502,66	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	3506,87	3788,63	4105,00	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Produkcja mebli	1832,21	2190,84	2305,82	<i>Manufacture of furniture</i>
Pozostała produkcja wyrobów	2425,86	2562,92	2716,89	<i>Other manufacturing</i>
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	3290,21	3876,82	4075,45	<i>Repair and installation of machinery and equipment</i>
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	5000,59	5492,83	5830,55	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ ..	3341,33	3589,97	3678,47	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:				<i>of which:</i>
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3740,94	4014,48	4193,18	<i>Waste collection, treatment and supply</i>
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	3010,85	3309,84	3378,86	<i>Sewerage</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	3017,35	3309,84	3269,06	<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 6 (253). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION	
	w mln zł		in mln zł			w odsetkach in percent
OGÓŁEM	7427,5	15444,4	16984,5	14260,4	100,0	TOTAL
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ..	3564,7	7786,6	10855,5	8605,8	60,3	Of which entities employing more than 9 persons
Budowa budynków [^]	1330,5	2779,6	4072,3	3067,0	21,5	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej [^]	1294,5	3288,0	4541,7	3219,2	22,6	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	939,7	1719,0	2241,6	2319,6	16,2	Specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Małopolskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (254). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION	
		<i>Works with an investment character</i>	<i>Works with a renovation (restoration) character</i>		
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2005	3564,7	2554,1	1010,6	TOTAL
	2010	7786,6	5105,8	2680,8	
	2012	10855,5	7779,0	3076,5	
	2013	8605,8	5956,7	2649,1	
Budynki		4301,9	2749,2	1552,7	Buildings
Budynki mieszkalne		1359,3	819,6	539,7	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne ..		182,9	83,5	99,4	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańowe		917,6	570,1	347,5	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania...		258,8	166,0	92,8	residences for communities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Małopolskie voivodship without subcontractors' participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (254).

PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^b BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Works with an investment character</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION
		w mln zł <i>in mln zł</i>		
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	2942,6	1929,6	1013,0	<i>Non-residential buildings</i>
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego.....	231,7	183,4	48,3	<i>hotels and similar buildings</i>
budynki biurowe	284,4	192,0	92,4	<i>office buildings</i>
budynki handlowo-usługowe	800,2	529,3	270,9	<i>wholesale and retail trade buildings</i>
budynki transportu i łączności	31,7	15,7	16,0	<i>traffic and communication buildings</i>
budynki przemysłowe i magazynowe	698,0	479,6	218,4	<i>industrial buildings and warehouses</i>
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	666,5	448,0	218,4	<i>public entertainment, education, hospital or institutional care buildings</i>
pozostałe budynki niemieszkalne.....	230,2	81,6	148,6	<i>other non-residential buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	4303,8	3207,5	1096,3	Civil engineering works
Infrastruktura transportu.....	2576,3	1969,6	606,7	<i>Transport infrastructures</i>
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe.....	1438,9	1072,6	366,3	<i>highways, streets and roads</i>
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych oraz drogi lotniskowe	689,9	566,4	123,5	<i>railways, suspension and elevated railways as well as airfield runways</i>
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne.	354,7	279,9	74,8	<i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>
budowle wodne.....	92,8	50,8	42,0	<i>harbours, waterways, dams and other water works</i>
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1308,7	980,6	328,2	<i>Pipelines, communication and electricity lines</i>
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	326,6	203,8	122,8	<i>long-distance pipelines, communication and electricity power lines</i>
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	982,1	776,7	205,4	<i>local pipelines and cables</i>
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	256,1	168,4	87,7	<i>Complex constructions on industrial sites</i>
Budowle sportowe i rekreacyjne	66,0	44,6	21,4	<i>Sports and recreational buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	96,7	44,3	52,4	<i>Other civil engineering works</i>

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Małopolskie voivodship without subcontractors' participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (255). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a**
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Budynki^b	7301	8606	9495	9517	Buildings^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5815	7159	7960	8150	<i>of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings^c</i>
miasta	2825	2713	2852	2654	<i>urban areas</i>
wieś	4476	5893	6643	6863	<i>rural areas</i>
W tym budynki indywidualne ^d	6677	7680	8510	8789	<i>Of which private buildings^d</i>
miasta	2300	2069	2242	2181	<i>urban areas</i>
wieś	4377	5611	6268	6608	<i>rural areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5559	6568	7384	7723	<i>one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings^c</i>
niemieszkalne	1115	1111	1121	1062	<i>non-residential</i>
w tym gospodarstw rolnych	215	323	275	289	<i>of which farm buildings</i>
Kubatura^e w dam³	8399	11787	13556	13819	Cubic volume^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	5375	6203	7506	8009	<i>of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings^c</i>
miasta	4607	6597	7236	7638	<i>urban areas</i>
wieś	3791	5190	6320	6181	<i>rural areas</i>
W tym budynki indywidualne ^d	5461	6593	7452	7359	<i>Of which private buildings^d</i>
miasta	2137	2240	2343	2147	<i>urban areas</i>
wieś	3324	4353	5109	5212	<i>rural areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	4200	4695	5501	5860	<i>one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings^c</i>
niemieszkalne	1256	1889	1911	1487	<i>non-residential</i>
w tym gospodarstw rolnych	136	229	311	262	<i>of which farm buildings</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 309. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 309. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (256). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^d					
Budynki mieszkalne	5818	7164	7965	8159	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańciew tym jednorodzinne	5815 5609	7159 6869	7960 7589	8150 7840	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	3	5	5	9	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	1483	1442	1530	1358	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	37	42	35	44	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	27	32	47	40	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	346	347	344	291	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	2	3	6	2	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	589	360	443	402	Garage buildings
Budynki przemysłowe	74	79	79	71	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	109	111	149	119	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	10	25	18	12	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	22	17	22	18	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	17	11	14	15	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	13	59	58	28	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	224	330	283	295	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	12	10	14	3	Buildings used as places of worship and for religious activities
KUBATURA^d w dam³ CUBIC VOLUME^d in dam³					
Budynki mieszkalne	5386	6291	7547	8079	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańciew tym jednorodzinne	5375 4099	6203 4766	7506 5414	8009 5742	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	10	88	41	70	Residences for communities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 309. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 309. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (256). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
KUBATURA ^d w dam ³ (dok.) CUBIC VOLUME ^d in dam ³ (cont.)					
Budynki niemieszkalne	3013	5496	6010	5739	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	185	194	250	268	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe.....	108	360	529	440	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe.....	771	1674	1312	2406	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	9	11	3	1	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	96	154	167	100	Garage buildings
Budynki przemysłowe	353	843	1133	928	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe.....	625	880	1188	697	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	34	179	119	38	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych.....	412	203	449	256	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	27	72	155	135	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej.....	107	612	262	155	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych.....	163	259	345	286	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultury religijnej i czynności religijnych	110	29	74	6	Buildings used as places of worship and for religious activities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 309. ^d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 309. ^d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10 (257). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	46319	47140	42489	Average paid employment
sektor publiczny	2573	1141	1104	public sector
sektor prywatny	43746	46000	41385	private sector
Budowa budynków ^a	18717	17478	15273	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^a	15469	16100	13954	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	12133	13563	13262	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2716,25	2866,62	2916,01	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny	3749,91	3648,58	3779,51	public sector
sektor prywatny	2655,45	2847,16	2892,97	private sector
Budowa budynków ^a	2339,76	2465,36	2531,98	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^a	3292,62	3342,33	3391,62	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2562,19	2818,79	2857,83	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Dane o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** według stanu w dniu 31 XII prezentowane są do 2001 r. według ewidencji prowadzonej przez wojewodów, w latach 2002-2008 - przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo

TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day. **The railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **National roads** include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Data on **road vehicles and tractors** registered as of 31 XII have been presented until 2001 according to the register maintained by voivodes, while between 2002 and 2008 - by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 - according to central vehicle register maintained by the Ministry of Interior. Data do not include

Spraw Wewnętrznych. Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. - również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą oraz w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taboru komunikacji miejskiej.

6. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Łączność

1. Placówkę pocztową stanowi jednostka organizacyjna operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego) lub jego agenta, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych.

2. Usługi łączności obejmują usługi opłacone, wolne od opłat i służbowe.

Dane dotyczące przesyłek listowych obejmują: przesyłki (np. listy, kartki pocztowe) z wyłączeniem paczek pocztowych, opatrzone adresem, przedłożone do przyjęcia przez operatora pocztowego w celu przemieszczenia i doręczenia adresatowi.

3. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transferu głosu, obrazu, faksów, danych.

vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 - also vehicles having temporary permission given by the end of reference year.

4. A bus line is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

5. Road transport for hire or reward includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity and also services for remuneration carried out by entities with basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, building, trade activity); data regarding transport of passengers do not include carriage by urban road transport fleet.

6. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Communications

1. Post office represents an organizational unit of appointed operator (until 2012 the public operator) or its agent, in which the sender can conclude a contract for the provision of postal services or who delivers to the addressees of the consignment or the amount of money specified in the postal transfers.

2. Communication services include services paid for, free of charge and official.

Data on letter mail include mail (e.g. letters, postcards) excluding packages, containing an address for the purpose of being delivered to the addressee.

3. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (258). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**
 Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M	1116	1127	1124	1121	T O T A L
Normalnotorowe	1116	1127	1124	1121	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	912	909	894	870	of which electrified
jednotorowe	652	662	653	653	single track
dwu- i więcej torowe	464	465	471	468	double and more tracks
Wąskotorowe	-	-	-	-	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej	7,3	7,4	7,4	7,4	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej.

a Data concern PKP network and other entities managing railway network.

TABL. 2 (259). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**
 Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
		w km		in km		
O G Ó Ł E M	21916	23651	24170	24131	21802	T O T A L
miejskie.....	4057	4259	4410	4327	4196	urban
zamiejskie.....	17858	19392	19759	19804	17605	non-urban
Krajowe	1016	1019	1077	1076	1076	National
miejskie.....	309	295	302	303	303	urban
zamiejskie.....	707	724	775	773	773	non-urban
Wojewódzkie	1401	1412	1412	1413	1413	Voivodship
miejskie.....	224	241	243	244	244	urban
zamiejskie.....	1178	1171	1168	1169	1170	non-urban
Powiatowe	6469	6494	6515	6526	6455	Powiat
miejskie.....	887	885	883	895	894	urban
zamiejskie.....	5583	5609	5632	5631	5561	non-urban
Gminne	13029	14727	15167	15116	12857	Gmina
miejskie.....	2638	2839	2982	2886	2756	urban
zamiejskie.....	10391	11888	12185	12230	10101	non-urban

Ź r ó d ł o: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

S o u r c e: data of the General Management of National Roads and Motorways.

TABL. 3 (260). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1412220	1898517	2056263	2122461	T O T A L
w tym:					<i>of which:</i>
Samochody osobowe.....	1056755	1438973	1564312	1615661	<i>Passenger cars</i>
Autobusy.....	8637	10145	10458	10846	<i>Buses</i>
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	186679	243570	261740	267621	<i>Lorries and road tractors^b</i>
Ciągniki balastowe i rolnicze	92858	114618	119504	122686	<i>Ballast and agricultural tractors</i>
Motocykle.....	59618	79825	88140	92389	<i>Motorcycles</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 320. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a See general notes, item 3 on page 320. b Including vans.

TABL. 4 (261). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 XII

REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Krajowe: liczba.....	982	452	432	340	<i>National: number</i>
długość w km	53544	19348	15728	15028	<i>length in km</i>
dalekobieżne: liczba	39	13	8	7	<i>long distance: number</i>
długość w km	13733	4951	2248	3138	<i>length in km</i>
regionalne: liczba	130	69	36	42	<i>regional: number</i>
długość w km	12226	5500	3482	4069	<i>length in km</i>
podmiejskie: liczba	813	367	375	274	<i>suburban: number</i>
długość w km....	27585	8840	9813	7600	<i>length in km</i>
miejskie: liczba	-	3	13	17	<i>urban: number</i>
długość w km.....	-	57	185	221	<i>length in km</i>
Międzynarodowe: liczba	14	14	7	5	<i>International: number</i>
długość w km .	17759	24884	12210	7582	<i>length in km</i>

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (262). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a****HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National traffic
Przewozy ładunków w tys. t	2208,9	3403,2	7334,9	7441,2	<i>Transport of goods in thous. t</i>
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	160,7	266,2	236,5	221,2	<i>Average transport distance per one t in km</i>
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	55492	27092	22661	22237	<i>Transport of passengers^b in thous.</i>
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	33,6	33,9	36,3	39,3	<i>Average transport distance per one passenger in km</i>

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 5 (262). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a (dok.)**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Komunikacja międzynarodowa					International traffic
Przewozy ładunków w tys. t	1527,8	3547,0	5061,8	5690,8	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1329,1	1123,8	928,2	1170,4	Average transport distance per one t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób ..	279,8	125,3	130,3	123,1	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1083,1	1202,5	1475,5	1369,2	Average transport distance per one passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (263). **RUCH PASAŻERÓW W MIĘDZYNARODOWYM PORCIE LOTNICZYM IM. JANA PAWŁA II KRAKÓW-BALICE**
PASSENGER TRAFFIC IN THE JOHN PAUL II INTERNATIONAL AIRPORT KRAKÓW-BALICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	pasażerowie obsłużeni passengers served				
O G Ó Ł E M^a	1568838	2843530	3419956	3641838	T O T A L^a
Ruch krajowy	194641	194567	431041	304750	National traffic
odloty	98285	99962	217260	153406	departures
przyloty	96356	94605	213781	151344	arrivals
Ruch zagraniczny	1374197	2648963	2988915	3337088	Foreign traffic
odloty	695170	1329331	1504810	1682220	departures
przyloty	679027	1319632	1484105	1654868	arrivals

a Bez pasażerów w ruchu tranzytowym.

Ź r ó d ł o: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.

a Excluding passengers in transit traffic.

S o u r c e: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

TABL. 7 (264). **PRZEŁADUNEK ŁADUNKÓW W MIĘDZYNARODOWYM PORCIE LOTNICZYM IM. JANA PAWŁA II KRAKÓW-BALICE**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED IN THE JOHN PAUL II INTERNATIONAL AIRPORT KRAKÓW-BALICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tonach in tonnes				
Ładunki przybyte z portów	1802	2239	1808	1627	Freight arrivals from airports
krajowych	779	828	1054	894	domestic
w tym poczta	759	823	797	682	of which by post
zagranicznych	1023	1411	754	733	foreign
Ładunki odprawione do portów	1452	2225	3089	2699	Freight departures to airports
krajowych	839	834	1363	1185	domestic
w tym poczta	837	831	835	744	of which by post
zagranicznych	613	1391	1725	1514	foreign

Ź r ó d ł o: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.

S o u r c e: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

TABL. 8 (265). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	4438	4006	3903	3764	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	31,4	21,1	19,0	17,7	<i>Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors^b</i>
Ofiary wypadków	5934	5284	5027	4882	Road traffic casualties
Śmiertelne	334	235	253	221	<i>Fatalities</i>
na 100 tys. ludności	10,2	7,1	7,6	6,6	<i>per 100 thous. population</i>
Ranni	5600	5049	4774	4661	<i>Injured</i>
na 100 tys. ludności	172	152	143	139	<i>per 100 thous. population</i>

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi zezwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Kraków.

TABL. 9 (266). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	3903	3764	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	3094	2974	<i>Guilt of drivers</i>
w tym:			<i>of which:</i>
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	891	838	<i>inappropriate speed for road conditions</i>
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu ...	674	716	<i>non-compliance with vehicle right of way</i>
nieprawidłowe wyprzedzanie	130	135	<i>incorrectly overtaking</i>
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego ...	250	221	<i>incorrectly behaviour towards the pedestrian</i>
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	324	341	<i>not keeping a safe distance between vehicles</i>
Z winy pieszych	438	379	<i>Guilt of pedestrians</i>
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	227	204	<i>of which carelessly entering to the roadway</i>
Pozostałe ^b	371	411	<i>Others^b</i>
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	3094	2974	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	2406	2289	<i>Passenger cars</i>
Motocykle	123	127	<i>Motorcycles</i>
Rowery	190	199	<i>Bicycles</i>
Motorowery	108	92	<i>Motor-bicycles</i>
Samochody ciężarowe	158	148	<i>Lorries</i>
Inne pojazdy ^c	109	119	<i>Other vehicles^c</i>
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	323	295	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			<i>of which caused by intoxicated:</i>
Kierujących	189	189	<i>Drivers</i>
samochodami osobowymi	134	132	<i>of passenger cars</i>
motocyklami	14	18	<i>of motorcycles</i>
rowerami	20	19	<i>of bicycles</i>
motorowery	13	13	<i>of motor-bicycles</i>
samochodami ciężarowymi	1	1	<i>of lorries</i>
innymi pojazdami	7	6	<i>of other vehicles</i>
Pieszych	126	100	<i>Pedestrians</i>

a Zarejestrowanych przez Policję. b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

a Registered by the Police. b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Kraków.

Łączność

Communications

TABL.10 (267). **PODSTAWOWE USŁUGI POCZTOWE^a**
BASIC POSTAL SERVICES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Placówki dla usług pocztowych (stan w dniu 31 XII)	639	615	614	566	Postal service offices (as of 31 XII)
miasta	270	265	284	282	urban areas
wieś	369	350	330	284	rural areas
Nadane (w ciągu roku):					Mailed (during the year):
przesyłki listowe polecone ^{bc} w tys.	25377	31872	34990	35840	registered letters ^{bc} in thous.
paczki ^b w tys.	2260	1656	1667	1560	packages ^b in thous.
Przekazy pocztowe zrealizowane ^b w tys.	10832	3990	5541	736	Postal transfers paid ^b in thous.
Wpłaty na rachunki bankowe w tys.	27291	17513	14575	13620	Payments to bank accounts in thous.

a Dane dotyczą poczty publicznej (operator publiczny). b W obrocie krajowym oraz z Polski za granicę; przesyłki listowe i paczki nie obejmują przesyłek zrealizowanych w systemie EMS-POCZTEX. c W latach 2010-2013 łącznie z przesyłkami z zadeklarowaną wartością.

a Data concern the public post office (public operator). b In overturn within Poland and from Poland abroad; registered letters and packages do not include mailing through EMS-POCZTEX system. c In 2010-2013 including insured letters.

TABL. 11 (268). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys. ...	952,0	679,9	544,0	521,0	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	729,8	501,4	386,5	374,6	of which private subscribers ^b
miasta	698,7	508,7	416,4	398,5	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	503,6	354,0	279,6	271,4	of which private subscribers ^b
wieś	253,3	171,2	127,6	122,4	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	226,2	147,4	106,9	103,2	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjo- narnej).....	856,3	596,4	468,9	452,1	of which standard main line (fixed line telephone subscri- bers)
miasta	615,4	432,9	347,7	335,5	urban areas
wieś	240,9	163,5	121,2	116,6	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	6795	3889	1823	1445	Public pay telephones
miasta	4568	2234	1312	1058	urban areas
wieś	2227	1655	511	387	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern operators of the public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII

HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:

- punktach sprzedaży detalicznej,
- hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;

2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane

CHAPTER XVIII

TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with the Polish Classification of Activities - PKD 2007 (NACE Rev. 2) in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data concerning **retail sales** include:

1) sales of consumer and non-consumer goods in:

- retail sales outlets,
- wholesale stores as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;

2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods was made on the following basis; non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeding-stuffs, plant protection chemicals, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of

towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonery), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do innych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podziału sklepów według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of stores by organizational form was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales floor area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales floor from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hipermarkets are stores with a sales floor above 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales floor from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales floor up to 119 m².

The division of shops by voivodship was made on the basis of the actual location of a shop.

6. Shops include generally available pharmacies.

7. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej opracowano na podstawie danych ze sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (placze, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Portable retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade and catering activity are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons, data are generalized on the basis of the results of a sample survey conducted on a 5% sample of these entities.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or daily (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (269). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)***RETAIL SALES (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	39578,7	57262,3	60566,0	64886,9	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	17948,3	28423,0	31499,6	31672,3	in million zlotys
w %	45,3	49,6	52,0	48,8	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	12130	17191	18078	19330	PER CAPITA in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (270). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)***RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH
IN MILLION ZLOTYS

OGÓŁEM | **25235,7** | **37280,8** | **44480,1** | **45165,4** | **TOTAL**

W ODSETKACH
IN PERCENT

OGÓŁEM | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **TOTAL**

Towary konsumpcyjne	71,4	67,3	76,0	77,7	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	30,6	30,2	30,2	28,5	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	5,5	5,6	6,2	5,7	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	35,3	31,5	39,6	43,5	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	28,6	32,7	24,0	22,3	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern trade enterprises (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (271). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)***WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH
IN MILLION ZLOTYS

OGÓŁEM | **35619,7** | **65342,7** | **80197,4** | **74529,4** | **TOTAL**

W ODSETKACH
IN PERCENT

OGÓŁEM | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **100,0** | **TOTAL**

Żywność i napoje bezalkoholowe	14,9	9,7	8,5	11,6	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	6,8	4,4	2,6	3,9	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	78,3	85,9	88,9	84,5	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (272). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^{ab}**
 Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^{ab}
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sklepy	32577	30353	29945	31205	Shops
Domy towarowe	10	7	9	9	Department stores
Domy handlowe	31	13	10	8	Trade stores
Supermarkety	165	294	376	425	Supermarkets
Hipermarkety	25	36	37	43	Hipermarkets
Sklepy powszechnie	654	645	671	685	General shops
Sklepy wyspecjalizowane	1797	2391	2705	3034	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^c	29895	26967	26137	27001	Other shops ^c
Stacje paliw	673	642	683	554	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 328. b Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. c Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 5 on page 328. b According to location of shop/petrol station. c Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (273). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	996	1480	1614	1728	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	364	515	612	668	of which restaurants
Przychody z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	561068	1151379	1427780	1499807	Revenues from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej ..	394966	900430	1173074	1204392	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	87442	139877	163748	168014	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (274). MAGAZYNY HANDLOWE^a
 Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				<i>Secured warehouses:</i>
liczba	2125	2545	2189	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	1196,7	1447,9	1604,2	<i>storage area in thous. m²</i>
Magazyny zadaszone:				<i>Roofed warehouses:</i>
liczba	243	343	322	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	72,4	161,8	187,7	<i>storage area in thous. m²</i>
Place składowe:				<i>Storage sites:</i>
liczba	423	474	473	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	739,1	961,3	1186,0	<i>storage area in thous. m²</i>
Silosy i zbiorniki:				<i>Siloses and reservoirs:</i>
liczba	243	494	261	<i>number</i>
pojemność w dam ³	142,6	217,8	276,9	<i>capacity in dam³</i>

^a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

*a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.
 N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.*

TABL. 7 (275). TARGOWISKA
 Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					<i>Permanent marketplaces:</i>
liczba	156	150	147	146	<i>number</i>
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej.....	142	137	138	137	<i>of which with predominance of small-retail sales</i>
powierzchnia w tys. m ²	931,2	833,0	866,9	881,0	<i>area in thous. m²</i>
w tym sprzedażowa	664,1	658,3	661,2	650,9	<i>of which sales area</i>
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	5661	5897	5684	5648	<i>permanent small-retail sales outlets</i>
w tym na targowiskach czynnych codziennie	3135	3251	2964	2927	<i>of which at marketplaces open daily</i>
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	1676	1167	1340	1147	<i>Seasonal marketplaces^a (during the year)</i>
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł.....	19807	22063	22255	22691	<i>Annual receipts from marketplace fees in thous. zł</i>

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 330).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku);
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości,

CHAPTER XIX

FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2013, item 330).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in the agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services); including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials (including sums due from the sale of re-use packages);
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights, assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value

nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całości kształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Zyski i straty nadzwyczajne to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) *the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;*
- 2) *the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;*
- 3) *other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;*
- 4) *financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment the surplus of foreign exchange losses over gains.*

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Extraordinary profits and losses are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej, powiększony o zyski nadzwyczajne i pomniejszony o straty nadzwyczajne.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a od 2009 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje część bieżącą i część odroczoną:

- część bieżąca to podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczone stanowi różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego. Przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego czy jednostka osiągnie zysk, czy poniesie stratę bilansową. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu**:
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej**:
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

7. The gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity, increased by extraordinary profits and decreased by extraordinary losses.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as until 2009 also other payments resulting from separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes the current part and the deferred part.

- the current part is the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part constitutes a difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax in the end and in the beginning of the reporting period. The reserve is created irrespectively of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate**:
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of**:
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues, short-term investments and short-term interperiod settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, udziały (akcje) własne, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych - kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych - fundusz założycielski,
- w spółdzielniach - fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych - kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszony o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe - gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe - gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

12. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), share capital not paid up, entity's shares (stock), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year. Core capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital - in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital - in state owned enterprises,
- participation fund - in co-operatives,
- owners' capital - in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Core capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities - when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities - when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (276). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności	120965,8	181795,9	213510,1	215007,2	Revenues from total activity
sektor publiczny	12140,9	11400,8	10069,7	8155,3	public sector
sektor prywatny	108824,9	170395,1	203440,4	206851,9	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	57897,6	85504,3	101952,4	102758,4	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	60171,3	91189,9	104425,2	105109,0	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	1059,1	2413,5	3339,4	3164,4	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	116487,6	172966,5	204458,6	205128,7	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	11698,8	10531,4	9502,4	7754,8	public sector
sektor prywatny	104788,8	162435,1	194956,2	197373,9	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	60725,6	96057,2	113284,9	113993,0	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	52794,0	72284,9	84400,5	84670,9	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	1467,4	2619,9	4430,2	3740,7	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	4478,2	8829,4	9051,6	9878,5	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	442,1	869,4	567,3	400,5	Public sector
Sektor prywatny	4036,1	7960,0	8484,3	9478,0	Private sector
Zyski nadzwyczajne	45,9	43,7	19,2	87,1	Extraordinary profits
Sektor publiczny	1,7	3,3	0,4	81,3	Public sector
Sektor prywatny	44,2	40,4	18,8	5,8	Private sector
Straty nadzwyczajne	25,7	45,2	3,8	6,5	Extraordinary losses
Sektor publiczny	1,5	2,7	0,2	0,8	Public sector
Sektor prywatny	24,2	42,5	3,6	5,7	Private sector
Wynik finansowy brutto	4498,4	8827,9	9066,9	9959,2	Gross financial result
sektor publiczny	442,3	869,9	567,6	481,0	public sector
sektor prywatny	4056,1	7958,0	8499,3	9478,2	private sector
Zysk brutto	5269,0	9819,1	10854,6	12089,6	Gross profit
Strata brutto	770,6	991,2	1787,6	2130,5	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	918,0	1410,6	1286,4	1485,6	Obligatory encumbrances on gross financial result
Sektor publiczny	165,9	185,2	135,1	68,0	Public sector
Sektor prywatny	752,1	1225,4	1151,3	1417,6	Private sector
Wynik finansowy netto	3580,4	7417,3	7780,5	8473,6	Net financial result
sektor publiczny	276,4	684,7	432,4	413,0	public sector
sektor prywatny	3304,0	6732,6	7348,1	8060,6	private sector
Zysk netto	4371,2	8412,4	9528,4	10714,6	Net profit
Strata netto	790,8	995,1	1747,9	2241,0	Net loss

TABL. 2 (277). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtaining revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto <i>Obligatory encumbrances on gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM 2005	120965,8	116487,6	4498,4	918,0	3580,4
TOTAL 2010	181795,9	172966,5	8827,9	1410,6	7417,3
..... 2012	213510,1	204458,6	9066,9	1286,4	7780,5
..... 2013	215007,2	205128,7	9959,2	1485,6	8473,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	472,2	450,7	21,7	1,2	20,5
Przemysł <i>Industry</i>	85968,8	80481,5	5487,3	944,5	4542,8
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	1063,8	1030,2	33,8	16,0	17,7
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	65503,8	61849,3	3654,9	607,2	3047,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	16737,9	15110,4	1627,5	283,3	1344,3
dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities</i>	2663,2	2491,6	171,1	38,0	133,1
Budownictwo <i>Construction</i>	12032,5	11497,6	535,2	70,3	464,9
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	91788,3	90167,2	1620,1	269,0	1351,0
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	4878,2	4479,5	398,8	36,2	362,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	1441,1	1329,5	111,7	14,3	97,4
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	4880,5	4144,5	736,0	47,5	688,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . <i>Financial and insurance activities</i>	2526,7	2496,3	30,4	5,4	25,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	1677,4	1552,2	125,2	21,3	103,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	4693,9	3981,4	793,5	44,3	749,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	1983,7	1975,2	8,5	7,2	1,3
Edukacja <i>Education</i>	104,3	98,1	6,1	1,2	5,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	1862,4	1777,5	84,9	15,9	69,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	542,5	547,9	-5,3	6,1	-11,4
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	154,7	149,6	5,1	1,2	3,9

TABL. 4 (279). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów <i>Cost level indicator</i>	Wskaźnik rentowności obrotu <i>Turnover profitability rate</i>		Wskaźnik płynności finansowej <i>Financial liquidity ratio of the</i>		
		brutto <i>gross</i>	netto <i>net</i>	I stopnia <i>first degree</i>	II stopnia <i>second degree</i>	III stopnia <i>third degree</i>
				w % <i>in %</i>		
OGÓŁEM 2005	96,3	3,7	3,0	25,6	89,5	131,6
TOTAL 2010	95,1	4,9	4,1	35,2	102,2	145,7
..... 2012	95,8	4,2	3,6	32,2	104,0	149,4
2013	95,4	4,6	3,9	34,6	100,0	144,6
sektor publiczny <i>public sector</i>	95,1	5,9	5,1	67,2	126,3	163,8
sektor prywatny <i>private sector</i>	95,4	4,6	3,9	33,0	98,8	143,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	95,4	4,6	4,3	39,4	134,0	260,1
Przemysł <i>Industry</i>	93,6	6,4	5,3	29,5	97,2	136,3
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	96,8	3,2	1,7	36,5	108,5	130,0
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	94,4	5,6	4,7	25,8	91,2	133,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	90,3	9,7	8,0	45,4	129,3	155,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	93,6	6,4	5,0	61,9	124,6	146,3
Budownictwo <i>Construction</i>	95,6	4,4	3,9	34,2	103,9	156,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	98,2	1,8	1,5	29,2	82,8	141,3
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	91,8	8,2	7,4	67,8	164,7	178,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	92,3	7,7	6,8	60,2	101,3	112,9
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	84,9	15,1	14,1	77,2	228,6	255,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . <i>Financial and insurance activities</i>	98,8	1,2	1,0	77,2	174,8	183,2
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	92,5	7,5	6,2	127,9	165,8	207,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	84,8	16,9	16,0	68,9	159,0	183,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	99,6	0,4	0,1	27,2	78,8	88,2
Edukacja <i>Education</i>	94,1	5,9	4,8	140,0	303,0	368,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	95,4	4,6	3,7	66,1	145,1	161,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	101,0	-1,0	-2,1	37,0	60,4	64,3
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	96,7	3,3	2,5	29,5	89,4	118,9

TABL. 6 (281). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years		
		w mln zł	in mln zł			
OGÓŁEM	2005	41006,9	24338,9	13292,0	-4874,6	3565,2
TOTAL	2010	66864,8	31311,3	23716,4	-1255,5	7383,0
	2012	81446,5	33715,1	31134,9	474,7	7782,3
	2013	84627,3	33443,5	36775,5	-2042,1	8444,7
sektor publiczny		12778,0	6030,6	4893,6	198,9	413,4
<i>public sector</i>						
sektor prywatny		71849,3	27412,9	31881,9	-2241,0	8031,3
<i>private sector</i>						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		309,5	132,1	137,9	2,1	19,9
Przemysł		48775,5	15091,6	23688,9	68,6	4549,4
<i>Industry</i>						
górnictwo i wydobywanie		656,4	268,2	340,2	1,8	18,4
<i>mining and quarrying</i>						
przetwórstwo przemysłowe		31941,9	11003,1	13286,2	55,7	3053,7
<i>manufacturing</i>						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ . <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>		12786,2	1797,2	9266,2	25,9	1344,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		3391,0	2023,1	796,4	-14,8	133,1
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>						
Budownictwo		3678,8	1257,8	2002,1	-341,8	455,9
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		14817,1	9187,8	4701,8	-1103,0	1334,1
Transport i gospodarka magazynowa		2210,3	742,3	924,4	-24,8	354,4
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		976,0	812,0	142,3	-230,2	95,7
<i>Accommodation and catering^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		2888,7	657,9	1303,8	-67,0	689,2
<i>Information and communication</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . <i>Financial and insurance activities</i>		122,0	63,4	38,8	-2,9	25,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4619,8	2209,6	1734,9	-54,9	103,9
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		4312,5	2348,9	846,6	217,0	749,4
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		708,0	219,9	780,3	-315,7	1,5
Edukacja		28,0	4,0	13,7	0,9	4,9
<i>Education</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		982,2	578,7	312,9	-31,1	68,7
<i>Human health and social work activities</i>						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		145,8	122,1	132,7	-157,4	-11,4
<i>Arts, entertainment and recreation</i>						
Pozostała działalność usługowa		53,1	15,4	14,3	-1,9	3,9
<i>Other service activities</i>						

TABL. 7 (282). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	W tym mienie		Of which estate	
			Skarbu Państwa <i>of the State Treasury</i>	państwowych osób prawnych <i>of state legal persons</i>	krajowych osób fizycznych <i>of domestic natural persons</i>	osób zagranicznych <i>of foreign persons</i>
			w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	2005	19614,3	1354,4	899,5	2418,8	8894,0
TOTAL	2010	26662,0	1192,1	851,9	4966,0	9678,7
	2012	28709,5	1007,9	2241,8	4275,2	11370,5
	2013	28326,4	803,4	785,1	4911,5	11601,5
sektor publiczny		5668,5	784,3	764,9	3,6	76,1
<i>public sector</i>						
sektor prywatny.....		22657,9	19,1	20,2	4907,9	11525,4
<i>private sector</i>						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .		126,8	29,3	70,7	7,8	11,1
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>						
Przemysł.....		13746,9	425,6	466,3	2121,6	4252,4
<i>Industry</i>						
górnictwo i wydobywanie		181,5	1,2	40,4	10,8	102,4
<i>mining and quarrying</i>						
przetwórstwo przemysłowe		9755,1	183,2	142,1	2039,0	4079,2
<i>manufacturing</i>						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		1797,2	235,3	222,0	1,7	53,6
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		2013,0	5,9	61,8	70,1	17,2
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>						
Budownictwo		836,3	10,0	18,2	367,3	227,5
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		8234,3	0,3	13,3	1288,8	6203,9
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa		557,0	23,0	110,6	91,6	17,4
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		678,2	147,2	7,4	296,5	60,4
<i>Accommodation and catering^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		645,0	3,3	0,0	341,5	141,8
<i>Information and communication</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa .		32,5	-	-	13,5	13,2
<i>Financial and insurance activities</i>						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		603,2	63,9	15,3	143,9	240,1
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1957,7	13,8	75,0	89,0	260,1
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		211,0	2,3	1,2	26,0	159,8
<i>Administrative and support service activities</i>						
Edukacja		4,0	-	0,2	2,2	0,1
<i>Education</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		576,2	63,5	1,9	97,5	7,9
<i>Human health and social work activities</i>						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		102,2	21,0	5,1	15,7	5,2
<i>Arts, entertainment and recreation</i>						
Pozostała działalność usługowa		15,2	0,0	-	8,7	0,6
<i>Other service activities</i>						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concern commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (283). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII

LIABILITIES OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	zobowiązania z tytułu dostaw i usług liabilities from deliveries and services	
		w mln zł		in mln zł			
OGÓŁEM	2005	30750,1	6920,5	3612,4	23829,6	3639,9	13389,0
TOTAL	2010	48683,9	10619,3	6130,7	38064,6	5924,1	20399,3
	2012	61869,1	20304,4	14484,7	41564,7	8197,8	23477,1
	2013	63951,3	20077,7	14726,7	43873,6	10357,3	22636,8
sektor publiczny		3949,3	1891,4	1707,0	2057,9	725,6	634,2
public sector							
sektor prywatny		60002,0	18186,3	13019,7	41815,7	9631,7	22002,6
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		114,9	24,0	22,1	90,9	34,7	34,7
Przemysł		30126,8	9529,8	6533,6	20597,0	5856,7	9428,3
Industry							
górnictwo i wydobywanie		481,6	70,5	49,8	411,1	31,3	190,0
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		24204,0	7155,0	5755,4	17049,0	5554,8	7705,9
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply		4158,8	1650,7	128,1	2508,1	76,3	1360,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1282,4	653,6	600,3	628,8	194,3	172,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		4736,9	706,1	459,5	4030,8	880,0	2133,5
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		19871,1	5950,3	4847,8	13920,8	2401,9	8963,3
Transport i gospodarka magazynowa		1445,3	592,3	411,3	853,0	156,4	427,7
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1124,5	781,6	686,7	342,9	123,9	112,3
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		1139,9	289,6	226,8	850,3	69,3	518,0
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . Financial and insurance activities		239,3	74,2	55,7	165,1	35,1	89,6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1499,1	798,6	683,7	700,5	248,6	191,5
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1858,5	673,7	336,3	1184,8	280,5	422,4
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		782,6	189,7	98,7	592,9	82,4	124,5
Edukacja		14,6	1,7	1,7	12,9	1,8	5,4
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		614,3	293,2	194,1	321,1	87,3	121,9
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		222,4	50,0	48,3	172,4	87,1	48,2
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		161,3	123,1	120,3	38,2	11,7	15,5
Other service activities							

DZIAŁ XX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pozyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych stanowiła do 2009 r. ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późniejszymi zmianami), a od 2010 r. obowiązuje ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również: ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 594-596), ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (jednolity tekst Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526, z późniejszymi zmianami).

4. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy zwany rokiem budżetowym, w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględ-

CHAPTER XX PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with the accumulation and allocation of public funds, and in particular: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units, contracting liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

2. The presented data include information regarding revenue and expenditure of budgets of local government units (i.e., of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).

3. The legal basis defining the processes connected with the accumulation and allocation of public funds until 2009 provided the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (Journal of Laws No. 249, item 2104, with later amendments) and since 2010 the Law on Public Finances dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 885, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

The legal basis for the financial management of local self-government entities is the Law on Gmina Self-government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Self-government and the Law on Voivodship Self-government, dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2013, items 594-596), the Law on Incomes of Local Self-government Entities, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2010 No. 80, item 526, with later amendments).

4. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are determined in the budgetary act by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Act of Public Finances.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as

nieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

5. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. na działy - określające rodzaj działalności oraz paragrafy - określające rodzaj dochodu lub wydatku. Prezentowane dane w podziale na działy i paragrafy opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych z dnia 2 III 2010 r. (Dz. U. Nr 38, poz. 207, z późniejszymi zmianami).

6. Na dochody **budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych;

2) dotacje ogółem, obejmujące:

- a) celowe, w tym:
 - z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - otrzymane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego,
 - otrzymane z funduszy celowych,
- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności

expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

5. *Revenue and expenditure of local - government units budgets are grouped in accordance with the provisions set forth in the Act on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions - defining types of activity, and into paragraphs - defining types of revenue or expenditure. The presented data, divided into divisions and paragraphs, were compiled in accordance with the Regulation of the Minister of Finance on detailed classification of revenue and expenditure, incomes, expenses and funds from foreign resources dated 2 III 2010 (Journal of Laws No. 38, item 207, with later amendments).*

6. **Budget revenues of local government units** comprise:

1) *own revenue, i.e.:*

- a) *revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,*
- b) *receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which: the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions,*
- c) *revenue from property, e.g., revenues from renting and leasing,*
- d) *funds for the additional own tasks from non-budgetary sources,*

2) *total allocations, including:*

- a) *appropriated, of which:*
 - *from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,*
 - *received on the basis of self-government agreements,*
- *from appropriated funds,*
- b) *provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the budget of European funds (paragraphs 200, 620*

z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r., Dz. U. Nr 38, poz. 207);

- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

7. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- dotacje,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych,
- wydatki bieżące jednostek budżetowych,
- wydatki na obsługę długu publicznego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

according to the detailed classification of income, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources, according to regulation of the Minister of Finance dated 2 III 2010, Journal of Laws No. 38, item 207);

- 3) *general subsidy from the state budget, comprising equalisation, educational, compensating, balancing, and regional parts.*

7. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- *allocations,*
- *benefits for natural persons,*
- *current expenditure of budgetary units,*
- *expenditure on public debt servicing.*

8. *Information concerning local self-government entities budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.*

TABL. 1 (284). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	
						w tys. zł
OGÓŁEM 2005	8122824,8	4010751,2	2567571,8	1074782,2	469719,6	
TOTAL						
	2010	13833128,2	6601628,3	4235362,8	1918941,6	1077195,5
	2012	14453109,4	7095195,0	4354349,3	1863343,8	1140221,4
	2013	14811121,3	7158628,3	4653720,2	1890640,7	1108132,1
Dochody własne	7074752,8	3039147,7	3047626,8	572191,4	415786,9	
Own revenue						
w tym: of which:						
Udział w podatku dochodowym.....	3055424,6	1173218,2	1211840,8	318206,7	352158,9	
Share in income tax						
od osób prawnych.....	413537,9	48444,8	88611,1	10116,0	266366,0	
corporate income tax						
od osób fizycznych.....	2641886,7	1124773,4	1123229,7	308090,7	85793,0	
personal income tax						
Podatek od nieruchomości.....	1270489,3	737769,3	532720,0	x	x	
Tax on real estate						
Podatek rolny.....	96115,8	91550,2	4565,6	x	x	
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych.....	72229,9	50304,4	21925,5	x	x	
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych	138137,1	60619,2	77517,9	x	x	
Tax on civil law transactions						
Oplata skarbowa	35174,3	16411,4	18762,9	x	x	
Treasury fee						
Dochody z majątku	531318,4	228453,6	273437,7	21448,0	7979,1	
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	237801,6	110694,3	114168,0	9053,4	3885,9	
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	190697,2	99566,3	65769,9	19223,6	6137,4	
Funds for additional financing of own tasks from other sources						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (284). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
	w tys. zł		in thous. zł		
Dotacje ogółem Total grants	3018387,8	1486142,9	522200,0	471452,9	538592,0
Dotacje celowe <i>Targeted grants</i>	2174623,6	1156980,4	437554,8	400682,8	179405,6
z budżetu państwa na zadania: <i>from the state budget for tasks:</i>					
z zakresu administracji rządowej <i>for government administration tasks</i>	1332266,3	729865,6	269118,5	200326,8	132955,4
własne <i>for own tasks</i>	642143,3	335393,6	122423,1	157563,9	26762,7
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej <i>realized on the basis of agreements with government administration bodies</i>	2568,9	1662,6	556,7	349,6	-
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego <i>for tasks realized on the basis of agreements between local government units</i>	112906,0	65330,4	30261,8	12231,2	5082,6
otrzymane z państwowych funduszy celowych ... <i>received from state appropriated funds</i>	41713,4	16615,9	14177,2	3980,6	6939,7
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań <i>for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks</i>	43025,9	8112,4	1017,5	26230,8	7665,2
Dotacje z paragrafów 200, 620 ^b <i>Grants from paragraphs 200 and 620^b</i>	843764,2	329162,5	84645,2	70770,1	359186,4
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subvention from the state budget	4717980,8	2633337,7	1083893,5	846996,4	153753,2
w tym część oświatowa..... <i>of which educational part</i>	3701845,5	1891294,4	1052237,1	696565,4	61748,6

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (285). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2013 R.**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM..... TOTAL	14811121,3	7158628,3	4653720,2	1890640,7	1108132,1
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo..... <i>Agriculture and hunting</i>	194977,4	90384,8	144,4	7158,8	97289,4
Przetwórstwo przemysłowe..... <i>Manufacturing</i>	14559,1	11786,5	702,6	341,1	1728,9
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę..... <i>Electricity, gas and water supply</i>	34956,8	34956,8	-	-	-
Transport i łączność..... <i>Transport and communication</i>	818056,5	224663,8	345971,9	146436,7	100984,1
Gospodarka mieszkaniowa..... <i>Dwelling economy</i>	718467,3	249454,0	427459,0	37641,3	3913,0
Działalność usługowa..... <i>Service activity</i>	54739,9	13250,4	9748,9	31291,7	448,9
Administracja publiczna..... <i>Public administration</i>	126502,6	61088,1	42356,4	14098,2	8959,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa..... <i>Public safety and fire care</i>	169619,2	12777,3	74336,4	82505,5	0,0
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem..... <i>Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake</i>	5001391,9	2287590,0	1985182,1	374359,1	354260,7
Różne rozliczenia..... <i>Miscellaneous settlements</i>	5108868,7	2675827,9	1084035,7	848693,4	500311,7
Oświata i wychowanie..... <i>Education</i>	321915,3	184697,0	92155,0	39189,2	5874,1
Ochrona zdrowia..... <i>Health care</i>	118099,6	843,3	30741,3	81730,7	4784,3
Pomoc społeczna..... <i>Social assistance</i>	1288875,5	826126,4	292485,3	162940,5	7323,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej..... <i>Other tasks in sphere of social policy</i>	122906,3	45809,7	32497,5	33420,7	11178,4
Edukacyjna opieka wychowawcza..... <i>Educational care</i>	54508,8	31795,2	11766,0	10828,1	119,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska..... <i>Municipal economy and environmental protection</i>	508901,0	310769,1	180696,3	15377,3	2058,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..... <i>Culture and national heritage</i>	46066,4	18469,1	24066,5	1005,7	2525,1
Kultura fizyczna..... <i>Physical education</i>	69103,3	49612,6	17962,9	1335,0	192,8

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (286).

**WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na	Powiaty	Wojewódz-
		<i>Total</i>	<i>Gminas^a</i>	prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	<i>Powiaty Powiatas</i>	two <i>Voivodship</i>
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM.....	2005	8355728,3	4049216,1	2675946,8	1096308,3	534257,1
TOTAL	2010	14678735,9	7149017,5	4295840,1	2035080,0	1198798,3
	2012	14616256,5	7243812,0	4393530,4	1836017,9	1142896,2
	2013	14725139,6	7177074,3	4564903,1	1875840,4	1107321,8
Wydatki bieżące		12175815,9	5876726,5	4023074,4	1599974,3	676040,7
Current expenditure						
w tym: of which:						
Dotacje		1364003,2	437699,9	474854,9	137908,0	313540,4
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		17342,1	15403,7	1518,4	420,0	-
of which for self-government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		1290672,1	948417,7	273036,6	54526,9	14690,9
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		9176492,8	4353253,0	3108021,4	1377580,1	337638,3
Current expenditure of budgetary units						
w tym: of which:						
wynagrodzenia.....		4778576,2	2407204,8	1410425,4	807377,9	153568,1
wages and salaries						
w tym osobowe		4323095,5	2176338,9	1283619,4	724279,8	138857,4
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		886915,4	468707,0	252672,8	137689,3	27846,3
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług.....		2959969,9	1225794,5	1291734,7	305620,6	136820,1
purchase of materials and services						
Wydatki na obsługę długu		243963,2	113378,8	100425,1	22067,5	8091,8
Expenditures on debt servicing						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		1762,0	206,1	-	-	1555,9
of which payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		2549323,8	1300347,9	541828,7	275866,1	431281,1
Property expenditure						
w tym inwestycyjne ^c		2451774,8	1270176,3	475052,1	275596,1	430950,3
of which investments expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of self-government budgetary establishments.

TABL. 4 (287).

**WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2013 R.**
**EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION
IN 2013**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	14725139,6	7177074,3	4564903,1	1875840,4	1107321,8
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo <i>Agriculture and hunting</i>	335685,7	210874,3	242,8	7247,3	117321,3
Przetwórstwo przemysłowe <i>Manufacturing</i>	79398,1	11502,3	1244,8	384,8	66266,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektrycz- ną, gaz i wodę <i>Electricity, gas and water supply</i>	35635,9	35635,9	-	-	-
Transport i łączność <i>Transport and communication</i>	2211819,4	639771,4	847119,8	301253,9	423674,3
Gospodarka mieszkaniowa <i>Dwelling economy</i>	412883,1	194711,6	206945,1	9889,5	1336,9
Działalność usługowa <i>Service activity</i>	68659,4	29843,8	12099,2	23596,6	3119,8
Administracja publiczna <i>Public administration</i>	1225147,7	651809,9	260928,5	219483,5	92925,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpoża- rowa <i>Public safety and fire care</i>	292280,6	91962,1	110780,0	85203,2	4335,3
Obsługa długu publicznego <i>Public debt servicing</i>	244668,1	113560,2	100697,8	22101,0	8309,1
Różne rozliczenia <i>Miscellaneous settlements</i>	67970,5	920,7	66167,7	882,1	-
Oświata i wychowanie <i>Education</i>	5009144,6	2862007,8	1441587,2	628157,9	77391,7
Ochrona zdrowia <i>Health care</i>	260712,9	46397,8	68692,4	96753,6	48869,1
Pomoc społeczna <i>Social assistance</i>	1811013	1052488,4	502423,0	246971,8	9129,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej . <i>Other tasks in sphere of social policy</i>	284233,5	51997,6	74313,3	72281,3	85641,3
Edukacyjna opieka wychowawcza <i>Educational care</i>	419905,5	80058,9	210795,8	120218,6	8832,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska <i>Municipal economy and environmental protection</i>	972321,5	680185,0	260266,2	22245,7	9624,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego <i>Culture and national heritage</i>	590336,6	221258,7	237906,6	8432,0	122739,3
Kultura fizyczna <i>Physical education</i>	320963,1	163006,5	147800,6	4438,0	5718,0

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (288). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF SELF-GOVERNMENT BUDGETARY
ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>
Przychody 2012	225209,8	171650,2	51996,1	1563,5	-
Revenue 2013	184752,6	161327,8	1607,9	21816,9	-
w tym: <i>of which:</i>					
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług <i>Revenue from sale of products, asset components and services</i>	140448,9	121483,6	1148,2	17817,1	-
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b <i>Grants from local government units budgets^b</i>	16376,7	14655,2	388,9	1332,6	-
Koszty 2012	227580,0	174621,7	51148,7	1809,6	-
Costs 2013	185991,6	162687,9	1853,8	21449,8	-
w tym: <i>of which:</i>					
Materiały i usługi <i>Materials and services</i>	67231,5	61401,6	579,2	5250,7	-
Podatek dochodowy od osób prawnych <i>Corporate income tax</i>	1500,3	996,9	-	503,3	-
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego <i>Surplus payments to local self-government entities budgets</i>	822,0	608,8	-	213,2	-

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of self-government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Investycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz od 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek niewzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

CHAPTER XXI

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets as well as, since 1995, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (included exclusively in data expressed at current prices), except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divisions according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób - opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne - ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 330, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładowi poniesionemu na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzona).

3. The value of investment outlays incurred by:

- *legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,*
- *legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2013 item 330, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. - wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. - wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. - również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość zużycia środków trwałych odpowiada wielkości odpisów amortyzacyjnych (umorzonych) dokonanych od chwili oddania środków trwałych do eksploatacji.

Stopień zużycia określa stosunek procentowy wartości zużycia do wartości brutto środków trwałych.

4. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 - jeśli nie zaznaczono inaczej - opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

5. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących

*The **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** is understood, as of 31 XII:*

- *within the scope of fixed assets designated for exploitation:*
 - *before 1 I 1995 - the value at replacement prices of September 1994,*
 - *after 1 I 1995 - the purchase or manufacturing value at current prices,*
- *in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 - also revaluation according to fair value.*

*The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).*

3. The value of consumption of fixed assets corresponds to the value of depreciation since the utilization of the fixed assets.

*The **degree of consumption** of fixed assets is understood as the percentage relation of the value of consumption to the gross value of fixed assets.*

4. Data by sections of the NACE Rev. 2, unless otherwise indicated, were compiled using the **enterprise method, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.**

The value of public roads, streets and squares was included in the section “Transportation and storage”.

5. The gross value of fixed assets:

- *of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis*

powyżej 9 osób - opracowano na podstawie sprawozdawczości,

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych - ustalono szacunkowo.

6. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zaszczepienia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

of statistical reports,

- *of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.*

6. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) *buildings and structures:*
 - a) *buildings and places; since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential premise as well as co-operative right to non-residential (utilitarian) premise,*
 - b) *land and water engineering constructions (excluding detailed meliorations);*
- 2) *machinery, technical equipment and tools:*
 - a) *boilers and power industry machinery,*
 - b) *general usage machinery, equipment and apparatus,*
 - c) *special use machinery, equipment and apparatus,*
 - d) *technical equipment,*
 - e) *tools, instruments, moveables and endowments;*
- 3) *transport equipment;*
- 4) *other fixed assets, i.e., long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).*

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (289). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM	16024,2	18319,8	17560,4
TOTAL			
sektor publiczny	6672,4	8138,6	6536,8
<i>public sector</i>			
sektor prywatny	9351,8	10181,2	11023,6
<i>private sector</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	196,5	212,8	231,5
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>			
Przemysł	3658,3	4791,5	5395,2
<i>Industry</i>			
górnictwo i wydobywanie	205,4	230,9	252,1
<i>mining and quarrying</i>			
przetwórstwo przemysłowe	2020,4	2698,1	3241,2
<i>manufacturing</i>			
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	693,7	847,6	915,3
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>			
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	738,8	1014,9	986,6
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>			
Budownictwo	1181,8	666,4	651,2
<i>Construction</i>			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1372,1	1644,1	1473,2
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>			
Transport i gospodarka magazynowa ^b	2674,5	3769,1	2631,5
<i>Transportation and storage^b</i>			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	218,8	333,5	227,1
<i>Accommodation and catering^Δ</i>			
Informacja i komunikacja	174,6	316,8	372,9
<i>Information and communication</i>			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	423,7	191,0	215,4
<i>Financial and insurance activities</i>			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2438,2	2851,9	3139,1
<i>Real estate activities</i>			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	377,4	422,9	347,4
<i>Professional, scientific and technical activities</i>			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	185,4	96,7	189,5
<i>Administrative and support service activities</i>			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	602,7	696,6	655,3
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>			
Edukacja	855,5	736,7	614,9
<i>Education</i>			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	550,9	696,3	707,6
<i>Human health and social work activities</i>			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	928,0	776,1	588,8
<i>Arts, entertainment and recreation</i>			
Pozostała działalność usługowa	185,8	117,5	119,8
<i>Other service activities</i>			

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (290). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM TOTAL	6342,0	8561,2	9315,8
sektor publiczny <i>public sector</i>	1782,8	2612,4	2810,3
sektor prywatny <i>private sector</i>	4559,2	5948,8	6505,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	29,7	49,1	75,4
Przemysł <i>Industry</i>	2983,5	4093,1	4479,3
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	197,5	227,2	246,6
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	1821,3	2545,5	2764,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	663,8	755,7	881,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remedia tion activities</i>	300,9	564,7	586,1
Budownictwo <i>Construction</i>	354,5	418,0	375,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	1039,9	1370,2	1235,1
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	367,4	816,3	995,6
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	129,5	178,3	147,3
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	146,2	270,4	309,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	182,5	175,1	198,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	125,5	86,7	265,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	251,5	335,9	217,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	70,1	65,9	155,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	0,1	0,0	0,0
Edukacja <i>Education</i>	42,1	11,1	38,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	394,6	470,3	604,6
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	158,5	211,0	206,4
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	66,4	9,8	10,8

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (291). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w mln zł in mln zł		
OGÓŁEM 2010	6598,6	2990,3	2985,5	600,0
TOTAL 2012	9626,0	4479,5	4296,5	808,8
..... 2013	9466,7	4491,6	4034,9	892,2
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	77,8	58,0	15,4	4,3
Przetwórstwo przemysłowe <i>Manufacturing</i>	2895,9	770,3	1937,0	179,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	2155,8	1522,7	552,3	71,7
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	597,3	465,5	107,0	18,5
Budownictwo <i>Construction</i>	236,9	92,4	94,9	49,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	1200,0	498,8	548,5	149,3
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	383,1	78,2	21,0	283,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	114,1	51,1	59,4	3,5
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	135,7	38,7	86,4	7,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	160,4	70,2	82,9	7,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	72,2	49,5	15,4	5,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	355,6	231,0	107,3	11,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	152,5	37,6	28,2	86,6
Edukacja <i>Education</i>	37,6	30,0	6,8	0,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	593,4	325,4	253,9	10,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	212,3	150,1	60,8	1,0

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to the investor's abode.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (292). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM	184326,1	212810,8	228797,9
TOTAL			
sektor publiczny	68203,0	78551,2	83765,6
public sector			
sektor prywatny	116123,1	134259,6	145032,3
private sector			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6799,9	7046,1	7249,9
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł	52731,7	60090,5	63338,9
Industry			
górnictwo i wydobywanie	2187,9	2631,8	2576,8
mining and quarrying			
przetwórstwo przemysłowe	30839,6	35187,5	38239,1
manufacturing			
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	11144,4	12293,8	11851,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply			
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	8559,8	9977,4	10671,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities			
Budownictwo	7035,6	4973,9	5139,8
Construction			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	17212,2	19110,0	19694,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa ^b	22444,6	29044,1	33711,5
Transportation and storage ^b			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3410,8	4091,8	3995,1
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja	4791,1	5149,0	5937,3
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2318,3	2245,5	2371,9
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	40148,9	44792,5	47706,7
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2860,7	3367,5	3454,4
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	972,6	1168,7	1346,1
Administrative and support service activities			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	6548,4	10134,8	11264,4
Public administration and defence; compulsory social security			
Edukacja	8555,2	10240,8	10872,4
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4503,0	5655,6	6387,2
Human health and social work activities			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3178,4	4644,1	5168,1
Arts, entertainment and recreation			
Pozostała działalność usługowa	814,6	1056,1	1159,8
Other service activities			

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (293).

WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
(bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł	in mln zł	
OGÓŁEM	91444,3	103863,3	109523,9
TOTAL			
sektor publiczny	25448,9	27034,9	25947,4
public sector			
sektor prywatny	65995,4	76828,4	83576,5
private sector			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	525,2	617,6	684,5
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł	47839,3	54120,7	56826,3
Industry			
górnictwo i wydobywanie	2103,9	2502,4	2432,0
mining and quarrying			
przetwórstwo przemysłowe	29470,5	33572,8	36494,5
manufacturing			
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	10761,1	11798,4	11293,6
electricity, gas, steam and air conditioning supply			
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	5503,7	6247,2	6606,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities			
Budownictwo	3612,8	3295,6	3148,2
Construction			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	14570,5	16051,0	16400,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa	3696,8	5702,0	6153,1
Transportation and storage			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2629,2	3025,8	2865,1
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja	4324,0	4596,5	5342,3
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2132,5	2029,5	2137,7
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4395,7	4888,0	5155,4
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1824,4	2141,9	2183,7
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	596,0	690,4	811,2
Administrative and support service activities			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3,5	3,2	179,1
Public administration and defence; compulsory social security			
Edukacja	431,9	418,8	462,2
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3300,5	4171,7	4737,0
Human health and social work activities			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1388,8	1903,9	2219,7
Arts, entertainment and recreation			
Pozostała działalność usługowa	173,1	206,7	218,2
Other service activities			

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Uwagi ogólne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010)” wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r.), który zastąpił obowiązujący do 31 VIII 2014 r. „Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995)”.

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstwa domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. **Produkt krajowy brutto (PKB)** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. **Wartość dodana brutto (WDB)** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. **Produkcja globalna** obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. **Zużycie pośrednie** obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadków użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi

General notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of the European System of Accounts (ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013) which replaced the European System of National and Regional Accounts (ESA 1995), applied up to 31 VIII 2014.

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. **Gross domestic product (GDP)** presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding reference year were adopted as constant prices.

4. **Gross value added (GVA)** measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. **Output** includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. **Intermediate consumption** includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equip-

telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz inne transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób

ment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g., advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

*7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.*

***8. Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.*

***9. Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) as well as other current transfers.*

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

***10. Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities** was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.*

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors* are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution*

uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa, a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek „szarej gospodarki” oraz działalności nielegalnej. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od szczególnej formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierzejstrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach działalności nielegalnej ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści majątkowe z tytułu świadczenia usług prostytutki przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010-2011 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych z tytułu wdrożenia metodologii ESA 2010, przyjęcia zaleceń Komisji Europejskiej oraz aktualizacji danych źródłowych i poszerzenia zakresu danych administracyjnych zastosowanych w obliczeniach.

of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- 3) general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance, entities for which the financial system was defined in special regulations, and the main source of financing of which are subsidies from the state budget, as well as public corporations and non-profit institutions which meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector.
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the “hidden economy” and illegal activity is included in the regional accounts. Hidden economy covers the legal concealed production for registered economic entities employing up to 9 persons (irrespective of the specific legal form), employing from 10 to 49 persons in private sector (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work primarily within the service activity (including people providing sexual services).

Within illegal activities there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trade of drugs as well as smuggling of cigarettes.

13. Data from the regional accounts for the years 2010-2011 were changed in relation to previously published data on account of implementing the ESA 2010 methodology, applying the European Commission's recommendations as well as updating source data and extending the range of administrative data applied in the calculations.

Kluczowe zmiany wprowadzone przez ESA 2010 mające wpływ na kategorie obliczane w rachunkach regionalnych dotyczą:

- 1) rejestrowania w nakładach brutto na środki trwałe, a nie w zużyciu pośrednim, wydatków na prace badawczo-rozwojowe i wydatków na małe narzędzia we wszystkich sektorach instytucjonalnych oraz wydatków na systemy uzbrojenia w sektorze instytucji rządowych i samorządowych,
- 2) uwzględnienia w nadwyżce operacyjnej brutto wyceny produkcji na własne cele finalne dla producentów rynkowych,
- 3) alokacji części produkcji globalnej banku centralnego – Narodowego Banku Polskiego, tj. prowizji i opłat, z sektora instytucji finansowych do zużycia pośredniego pozostałych sektorów instytucjonalnych,
- 4) uszczegółowienia kryteriów klasyfikacji jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych,
- 5) uwzględnienia szacunku produkcji globalnej jednostek pomocniczych.

Kluczowe zmiany wynikające z zaleceń Komisji Europejskiej dotyczą:

- 1) doprecyzowania metody obliczania produkcji globalnej sektora instytucji rządowych i samorządowych, sektora instytucji finansowych (zakłady ubezpieczeń i otwarte fundusze emerytalne – OFE) oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych,
- 2) uwzględnienia działalności nielegalnej w zakresie prostytucji (działalność sutenerska), produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS: „Wdrożenie Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej – ESA 2010 do polskich rachunków narodowych. Zmiany metodologiczne oraz ich wpływ na główne agregaty makroekonomiczne” z dnia 29 IX 2014 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/>.

15. Dane na 1 mieszkańca za lata 2010-2012 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

16. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2012 r.”.

Key changes introduced by the ESA 2010, influencing categories compiled in the regional accounts concern:

- 1) *registration in the gross fixed capital formation, not in the intermediate consumption, of research and development expenditure and small tools expenditure in all institutional sectors and weapon systems expenditure in the general government sector,*
- 2) *inclusion of the valuation of the output for own final use for market producers in the gross operating surplus,*
- 3) *allocation of part of the output of the central bank – the National Bank of Poland, i.e., commission and fee, from the financial corporations sector to the intermediate consumption of other institutional sectors,*
- 4) *clarification of classification criteria of public units to the general government sector,*
- 5) *inclusion of estimate of the ancillary units' output.*

Key changes resulting from the European Commission's recommendations concern:

- 1) *clarification of methods of calculating output of the general government sector, the financial corporations sector (insurance companies, open pension funds) and the non-profit institutions serving households sector,*
- 2) *including illegal activity in the scope of prostitution (pimp's activity), production and trade of drugs and smuggling of cigarettes.*

14. *Detailed description of the changes, implemented in the national accounts, can be found in the CSO news release „Wdrożenie Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej – ESA 2010 do polskich rachunków narodowych. Zmiany metodologiczne oraz ich wpływ na główne agregaty makroekonomiczne” of 29 IX 2014, available at <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/>.*

15. *Data per capita for the years 2010-2012 were calculated on the basis of the number of population which included the results of the National Population and Housing Census 2011.*

16. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication “Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2012”.*

TABL. 1 (294). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO^a (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	w mln zł <i>in mln zł</i>			w odsetkach <i>in percent</i>		
OGÓŁEM TOTAL	109096	119539	123832	x	x	x
W tym wartość dodana brutto ... Of which gross value added	96083	105077	109730	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: <i>of which sector:</i>						
przedsiębiorstw niefinansowych <i>non-financial corporations</i>	45510	50303	52455	47,4	47,9	47,8
instytucji rządowych i samo- rządowych <i>general government</i>	16187	17056	17457	16,8	16,2	15,9
gospodarstw domowych <i>households</i>	31294	33838	35984	32,6	32,2	32,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry; fishing</i>	1523	1848	1759	1,6	1,8	1,6
Przemysł <i>Industry</i>	21142	24087	24822	22,0	22,9	22,6
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	16918	19576	19974	17,6	18,6	18,2
Budownictwo <i>Construction</i>	9985	10718	10848	10,4	10,2	9,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ; transportation and storage; accommodation and catering^Δ; information and communication</i>	28512	30430	33157	29,7	29,0	30,2
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Financial and insurance activities; real estate activities</i>	8358	9295	9033	8,7	8,8	8,2
Pozostałe usługi <i>Other services</i>	26563	28699	30110	27,6	27,3	27,4
NA 1 MIESZKAŃCA^b PER CAPITA^b	32752	35781	36961	x	x	x

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 366. b W złotych.

a See general notes, item 13 on page 366. b In zlotys.

TABL. 2 (295). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW^a (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna	209449	234928	243599	Gross output
Zużycie pośrednie	113366	129851	133870	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	96083	105077	109730	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	42319	45064	47371	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	53175	59346	61758	Gross operating surplus

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 366.

a See general notes, item 13 on page 366.

TABL. 3 (296). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH^a**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	75405	80185	85328	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	22638	24001	25468	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	72740	76946	80798	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	21838	23032	24116	per capita in zł

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 366.

a See general notes, item 13 on page 366.

**PODMIOTY GOSPODARKI
NARODOWEJ****Uwagi ogólne**

1. Prezentowane w tablicach dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

2. Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 591, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest aktualizowany na podstawie wniosków zgłaszanych przez podmioty, na których ciąży prawny obowiązek dokonywania zgłoszeń do rejestru, dotyczących wpisu, skreślenia oraz zmian cech objętych wpisem. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku.

**ENTITIES OF THE NATIONAL
ECONOMY****General notes**

1. The data presented in tables concerning **entities of the national economy** entered in the REGON register include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

2. The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VII 1995 (uniform text Journal of Laws 2012 item 591, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 27 VII 1999 (Journal of Laws No. 69, item 763, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens and detailed conditions and mode of cooperation of official statistics services with other bodies running official registers and information systems in public administration.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on the basis of applications submitted by entities legally obliged to apply for entries in and deletions from the register, and also for updating their entries in terms of their description. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation.

TABL.1 (297).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	289712	331363	343375	351074	TOTAL
sektor publiczny	9056	8020	8108	7961	public sector
sektor prywatny	280656	323343	335267	343113	private sector
z liczby ogółem:					of total number:
Przedsiębiorstwa państwowe	79	28	24	21	State owned enterprises
Spółki	42950	50212	54872	57584	Companies
w tym:					of which:
handlowe	16146	22530	26714	29436	commercial
cywilne	26513	27357	27814	27797	civil
Spółdzielnie	1184	1120	1119	1127	Co-operatives
Fundacje	717	1085	1306	1483	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	6270	7852	8590	8957	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	222898	253184	257489	261599	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

a Excluding persons tending private farms.

TABL.2 (298).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER**BY LEGAL FORMS AND SECTIONS**

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej <i>Legal persons and organizational entities without legal personality</i>						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą <i>Natural persons conducting economic activity</i>	
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives		
				razem total	w tym of which				
			jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	Z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation					
OGÓŁEM	2005 289712	66814	79	16146	48	2701	26513	1184	222898
TOTAL	2010 331363	78179	28	22530	33	3740	27357	1120	253184
	2012 343375	85886	24	26714	22	4186	27814	1119	257489
	2013 351074	89475	21	29436	20	4463	27797	1127	261599
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5709	830	-	162	1	39	132	134	4879
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL.2 (298).

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON
WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)**

Stan w dniu 31 XII

**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)**

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą Natural persons conduc- ting eco- nomic activity	
		razem total	w tym of which							
			przed- siębior- stwa pańs- twowe state owned enter- prises	spółki handlowe commercial companies				spółki cywilne civil law partner- ships		spół- dzielnie co-ope- ratives
				razem total	w tym of which					
			jedo- osobowe Skarbu Państwa sole- -share- holder compa- nies of the State Treasury	z udzia- łem ka- pitału zagra- nicznego with fore- ign capital partici- pation						
Przemysł..... Industry	36401	8470	10	4551	6	788	3512	143	27931	
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	34535	7402	9	3819	2	681	3399	138	27133	
Budownictwo Construction	47229	6909	6	4147	2	548	2536	145	40320	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A Trade; repair of motor vehicles ^A	89894	19557	2	7749	1	1456	11505	239	70337	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	22397	2026	1	1007	-	121	992	9	20371	
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^A Accommodation and cater- ing ^A	13495	3332	-	1172	2	206	2036	18	10163	
Informacja i komunikacja Information and communi- cation	10285	3063	-	2226	2	286	803	5	7222	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	10275	1260	-	740	-	58	300	50	9015	
Obsługa rynku nierucho- mości ^A Real estate activities	12910	9814	1	1626	-	260	525	283	3096	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL.2 (298).

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON
WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)**

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą Natural persons conduc- ting eco- nomic activity
		razem total	przed- siębior- stwa pańs- twowe state owned enter- prises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partners- hips	spół- dzielnie co-ope- ratives	
					jedno- osobowe Skarbu Państwa sole- -share- holder compa- nies of the State Treasury	z udzia- łem ka- pitału zagra- nicznego with for- eign capital partici- pation			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	32001	6031	1	3274	1	370	2494	37	25970
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^a Administrative and support service activities	9482	2033	-	1109	1	186	860	28	7449
Administracja publiczna i obrona narodu; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory so- cial security	2110	2105	-	6	-	-	1	-	5
Edukacja Education	12907	7231	-	322	-	34	423	7	5676
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	18422	2173	-	842	3	38	692	13	16249
Działalność związana z kul- turą, rozrywką i rekreacją . Arts, entertainment and recreation	6708	3632	-	302	1	49	404	3	3076
Pozostała działalność usługowa Other service activities	20836	10996	-	201	-	24	582	13	9840

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL.3 (299).

SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships	
OGÓŁEM	2005	16146	13526	616	12910	2620	2435	107
TOTAL	2010	22530	18260	676	17584	4270	3251	718
	2012	26714	21681	726	20955	5033	3336	1183
	2013	29436	23869	745	23124	5567	3403	1414
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		162	152	2	150	10	8	1
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>								
Przemysł		4551	3845	184	3661	706	500	160
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe		3819	3203	153	3050	616	464	113
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo		4147	3358	89	3269	789	289	332
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		7749	5888	135	5753	1861	1500	299
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa ...		1007	767	14	753	240	204	30
<i>Transportation and storage</i>								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1172	929	17	912	243	150	72
<i>Accommodation and catering^Δ</i>								
Informacja i komunikacja		2226	2048	73	1975	178	93	69
<i>Information and communication</i>								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		740	564	47	517	176	66	42
<i>Financial and insurance activities</i>								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1626	1251	55	1196	375	127	141
<i>Real estate activities</i>								
Działalność profesjonalna; naukowa i techniczna		3274	2728	76	2652	546	222	169
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1109	982	17	965	127	78	32
<i>Administrative and support service activities</i>								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		6	5	-	5	1	1	-
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>								
Edukacja		322	288	3	285	34	26	8
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ..		842	636	12	624	206	100	35
<i>Human health and social work activities</i>								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		302	268	19	249	34	19	10
<i>Arts, entertainment and recreation</i>								
Pozostała działalność usługowa		201	160	2	158	41	20	14
<i>Other service activities</i>								

a Wśród spółek osobowych zarejestrowane były: w 2005 r. - 74 spółki partnerskie i 4 spółki komandytowo-akcyjne, w 2010 r. - odpowiednio 125 i 176, w 2012 r. - odpowiednio 144 i 370, w 2013 r. - odpowiednio 160 i 590.

a Among partnerships were recorded: in 2005 - 74 professional partnerships and 4 limited joint-stock partnerships, in 2010 - 125 and 176 respectively, in 2012 - 144 and 370 respectively, in 2013 - 160 and 590 respectively,

TABL.4 (300).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY
SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies					cywilne civil law partnerships			
		razem total	w tym of which							
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability					
OGÓŁEM	2005	20667	2096	987	12	813	1104	5	17434	
TOTAL	2010	36383	3148	1940	16	1592	1200	10	31656	
	2012	32058	3758	2723	26	2249	1027	16	25606	
	2013	31236	4066	3171	27	2549	886	23	25817	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		188	30	27	-	26	1	2	156	
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>										
Przemysł		2585	466	391	6	306	70	2	2112	
<i>Industry</i>										
w tym przetwórstwo przemysłowe		2376	347	280	5	214	67	2	2025	
<i>of which manufacturing</i>										
Budownictwo		5243	476	399	2	288	76	-	4763	
<i>Construction</i>										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		7683	862	570	4	472	292	6	6813	
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>										
Transport i gospodarka magazynowa		1670	148	124	-	111	24	-	1521	
<i>Transportation and storage</i>										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..		1422	234	140	1	110	94	2	1182	
<i>Accommodation and catering^Δ</i>										
Informacja i komunikacja		1405	440	419	3	391	21	-	963	
<i>Information and communication</i>										
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1028	151	136	2	91	15	-	858	
<i>Financial and insurance activities</i>										
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		679	189	161	1	106	27	1	222	
<i>Real estate activities</i>										
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		3129	489	398	5	312	91	-	2635	
<i>Professional, scientific and technical activities</i>										
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1264	282	188	2	160	94	4	978	
<i>Administrative and support service activities</i>										
Edukacja		1160	66	45	-	41	21	1	715	
<i>Education</i>										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1417	113	82	-	56	31	3	1289	
<i>Human health and social work activities</i>										
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		566	57	46	1	40	11	-	427	
<i>Arts, entertainment and recreation</i>										
Pozostała działalność usługowa ...		1790	62	44	-	39	18	2	1183	
<i>Other service activities</i>										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL.5 (301).

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG
WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL
FORMS AND SECTIONS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	spółki companies					cywilne civil law partnerships		
			razem total	w tym of which						
				razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability				
OGÓŁEM 2005	18858	1188	128	7	96	1057	11	17321		
TOTAL 2010	19301	955	224	5	140	727	13	18020		
..... 2012	20195	976	270	10	156	706	16	18991		
..... 2013	23347	1208	365	5	200	841	14	21666		
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	153	5	2	-	2	3	2	145		
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>										
Przemysł	2158	102	42	3	24	60	8	2044		
<i>Industry</i>										
w tym przetwórstwo przemysłowe	2077	94	38	-	23	56	8	1975		
<i>of which manufacturing</i>										
Budownictwo	4236	121	68	1	44	53	1	4112		
<i>Construction</i>										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	7129	372	82	-	42	290	1	6755		
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>										
Transport i gospodarka magazynowa	1646	53	13	-	7	40	-	1592		
<i>Transportation and storage</i>										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1100	84	17	-	4	67	-	1013		
<i>Accommodation and catering^Δ</i>										
Informacja i komunikacja	609	76	27	-	19	49	-	532		
<i>Information and communication</i>										
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	827	36	9	-	6	27	-	784		
<i>Financial and insurance activities</i>										
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	274	56	29	1	13	26	2	215		
<i>Real estate activities</i>										
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1512	117	36	-	16	81	-	1389		
<i>Professional, scientific and technical activities</i>										
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	792	63	13	-	9	49	-	729		
<i>Administrative and support service activities</i>										
Edukacja	902	33	4	-	2	29	-	525		
<i>Education</i>										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	579	34	13	-	5	21	-	537		
<i>Human health and social work activities</i>										
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	328	16	5	-	3	11	-	298		
<i>Arts, entertainment and recreation</i>										
Pozostała działalność usługowa ...	1097	40	5	-	4	35	-	996		
<i>Other service activities</i>										

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2013 R.

(stan w dniu 31 XII)

ADMINISTRATIVE DIVISION OF MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2013

(as of 31 XII)

miechowski

Powiat

Miasta na prawach powiatu
Cities with powiat status

Granica państwa
State border

Granica województwa
Voivodship's border

Granice powiatów
Powiat's borders

Granice gmin
Gminas' borders

**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) W 2013 R.**

(stan w dniu 31 XII)

**DIVISION OF MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS) IN 2013**

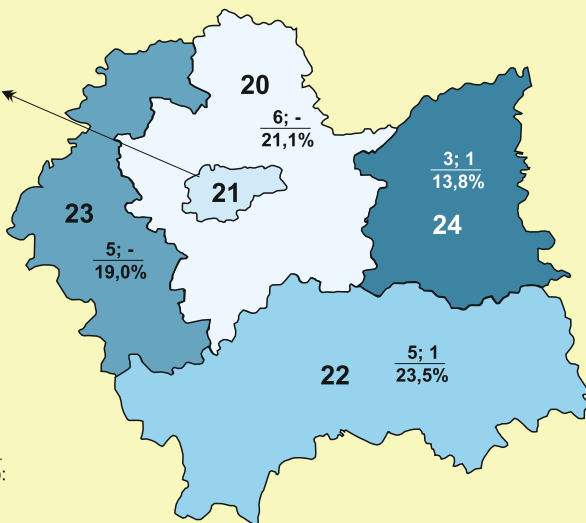
(as of 31 XII)

Liczba powiatów; liczba miast na prawach powiatu
Udział w ogólnej liczbie ludności* w %

19; 3
8,7%

Number of powiats; number of cities with powiat status
Share in total number of population* in %

-; 1
22,6%

Podregiony (NTS 3):
Subregions (NTS 3):

20 krakowski

Powiaty Powiats (NTS 4):

bocheński (9)
krakowski (17)
miechowski (7)
myślenicki (9)
proszowicki (6)
wielicki (5)

23 oświęcimski

Powiaty Powiats (NTS 4):

chrzanowski (5)
olkuski (6)
oświęcimski (9)
suski (9)
wadowicki (10)

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).

Number of gminas is given in brackets (NTS 5).

21 m. Kraków

Miasto na prawach powiatu
(NTS 4):
City with powiat status
(NTS 4):

m. Kraków (1)

24 tarnowski

Powiaty Powiats (NTS 4):

brzeski (7)
dąbrowski (7)
tarnowski (16)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4):

City with powiat status (NTS 4):

Tarnów (1)

22 nowosądecki

Powiaty Powiats (NTS 4):

gorlicki (10)
limanowski (12)
nowosądecki (16)
nowotarski (14)
tatrzański (5)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4):

City with powiat status (NTS 4):

Nowy Sącz (1)

a Odpowiednio: dla województwa - udział w kraju, dla podregionów - udział w województwie.
a Respectively: for the voivodship - share in the country, for subregions - share in the voivodship.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2013 R.

(stan w dniu 31 XII)

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2013

(as of 31 XII)

MĘŻCZYŹNI
MALES

95 lat
i więcej
and more

KOBIECY
FEMALES

Nadwyżka
liczby mężczyzn
nad liczbą kobiet
Excess of males
over females

Nadwyżka
liczby kobiet nad
liczbą mężczyzn
Excess of females
over males

35
30
25
20
15
10
5
0
tys. thous.

0

5

10

15

20

25

30

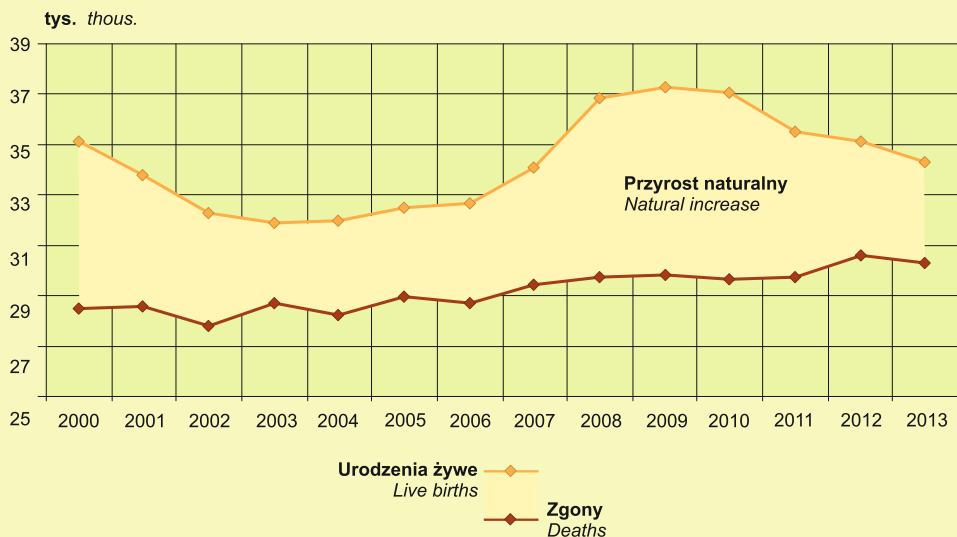
35

tys. thous.

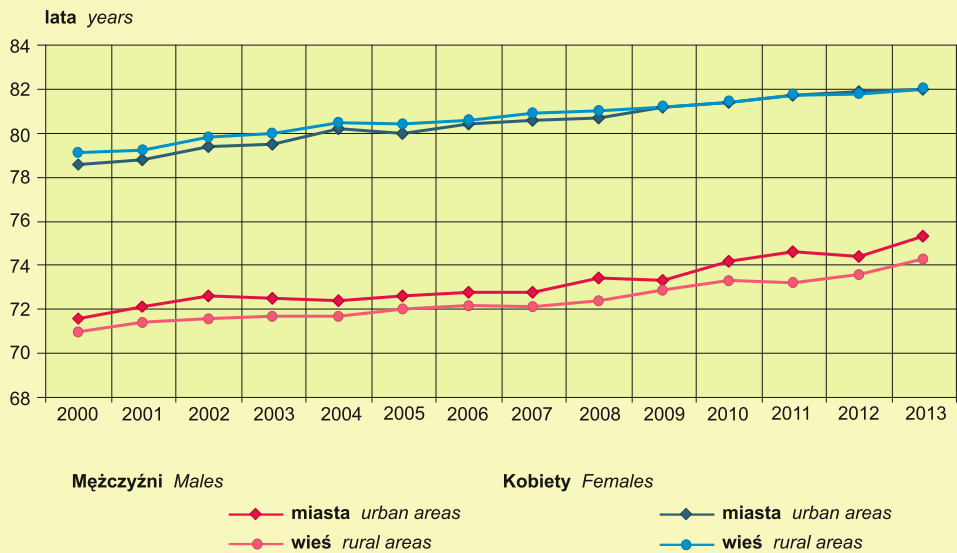
 Wiek produkcyjny
Working age

 Wiek nieprodukcyjny
Non-working age

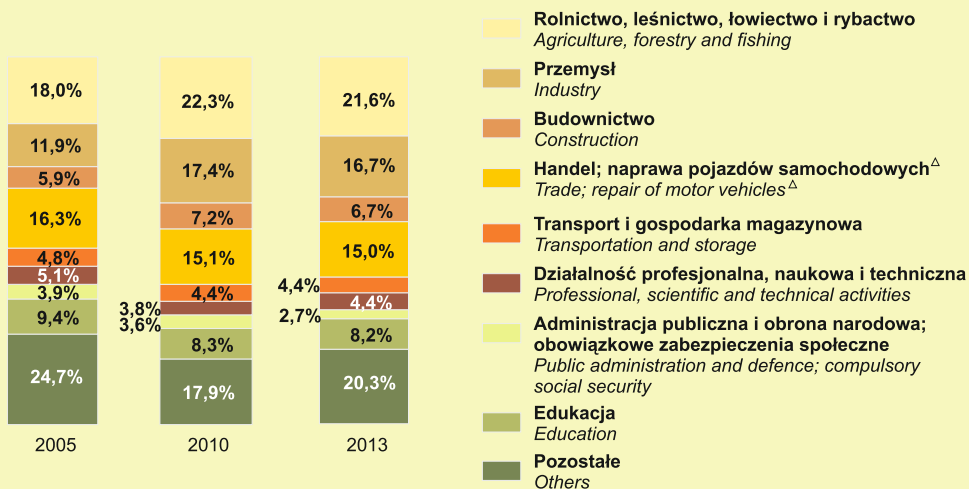
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

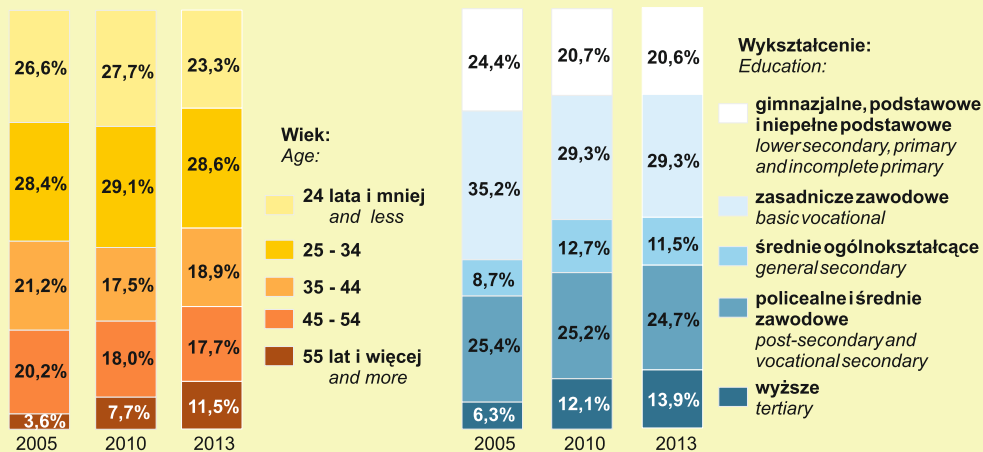
STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI
(stan w dniu 31 XII)
STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS
(as of 31 XII)

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie - dane szacunkowe.

a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture - estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
(stan w dniu 31 XII)
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
(as of 31 XII)

**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^a**
*RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^a*

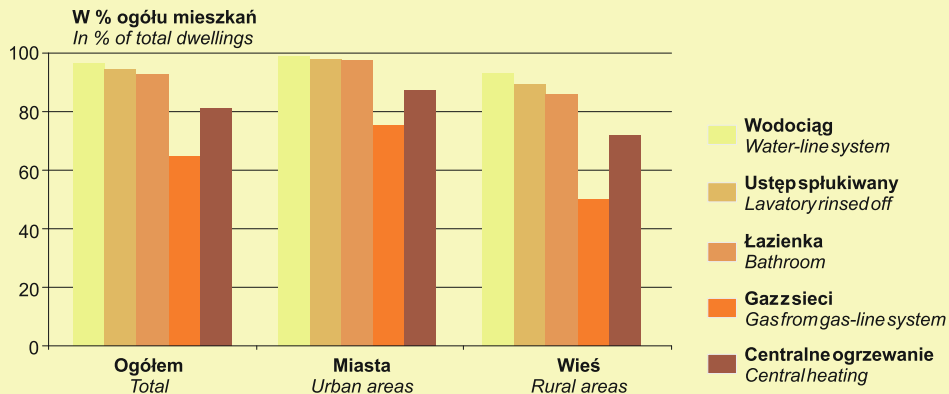
a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
a Concern monthly gross wages and salaries.

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2013 R.

(stan w dniu 31 III)

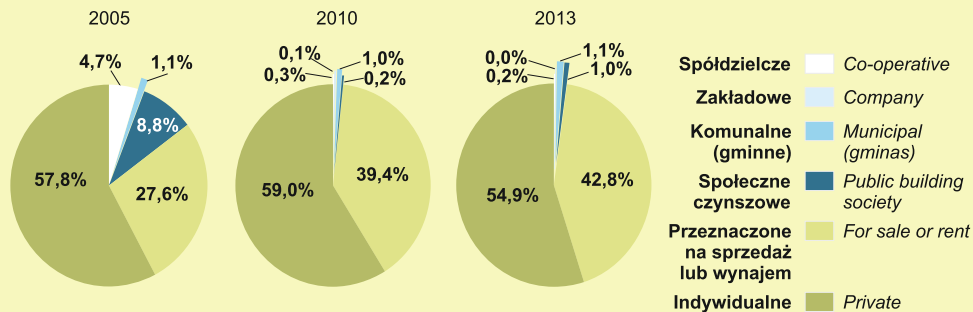
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2013

(as of 31 III)

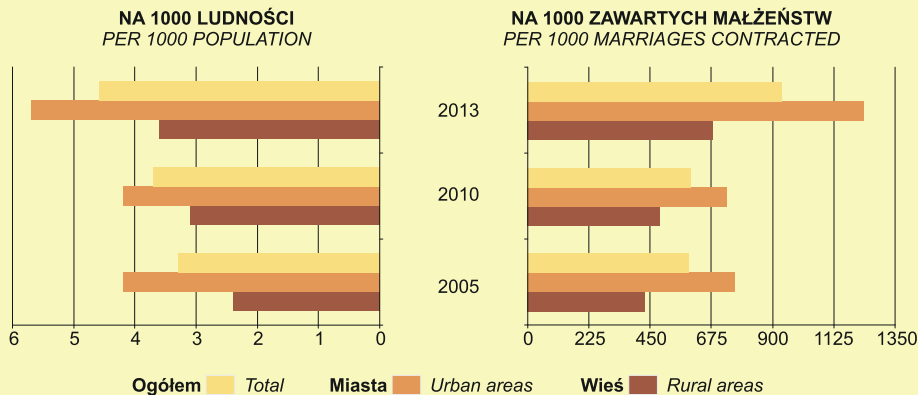
STRUKTURA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA

STRUCTURE OF DWELLINGS COMPLETED BY TYPE OF CONSTRUCTION

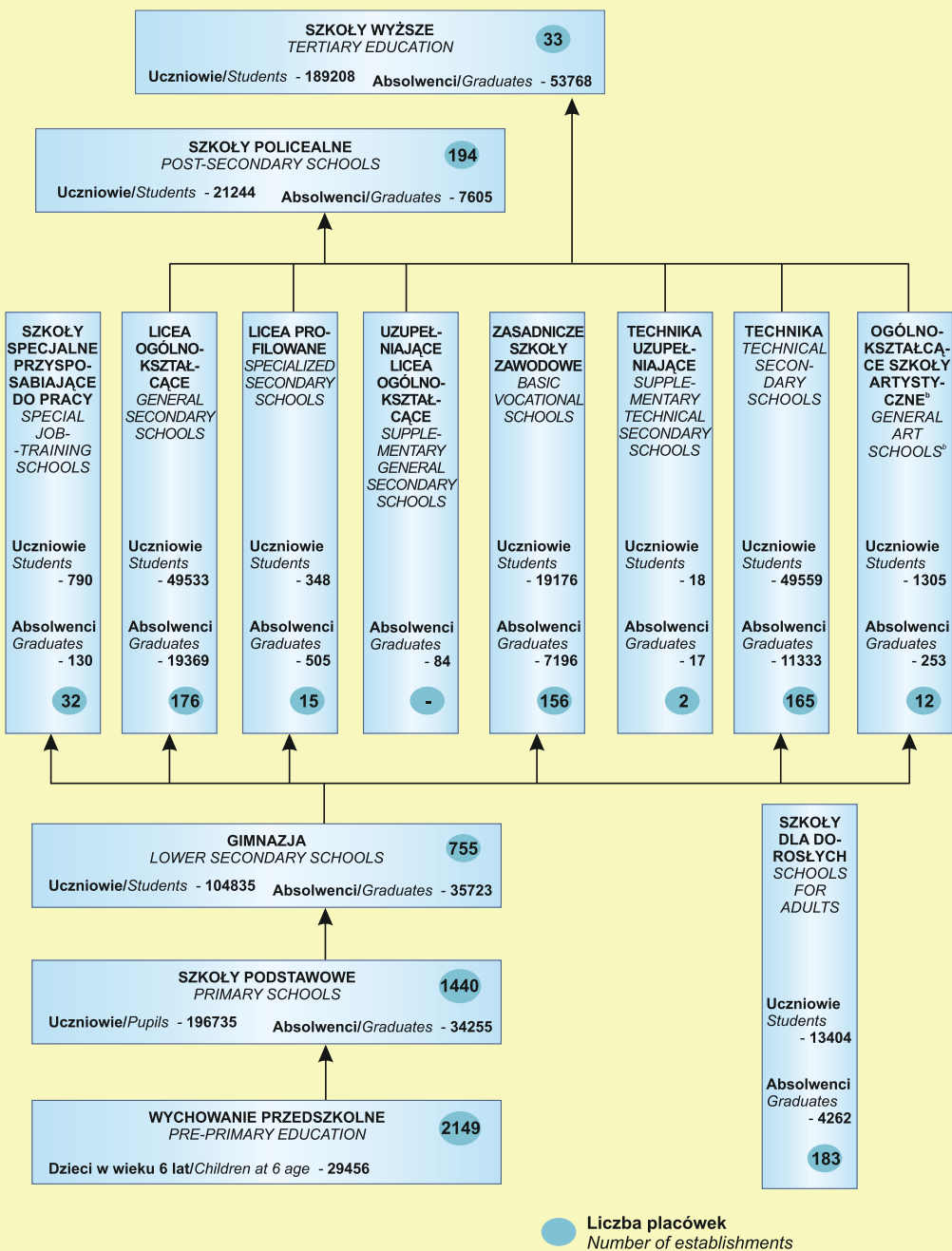

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2013/2014^a
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2013/2014 SCHOOL YEAR^a

● Liczba placówek
 Number of establishments

a Stan na początku roku szkolnego; łącznie ze szkołami specjalnymi. Absolwenci z roku szkolnego 2012/2013.

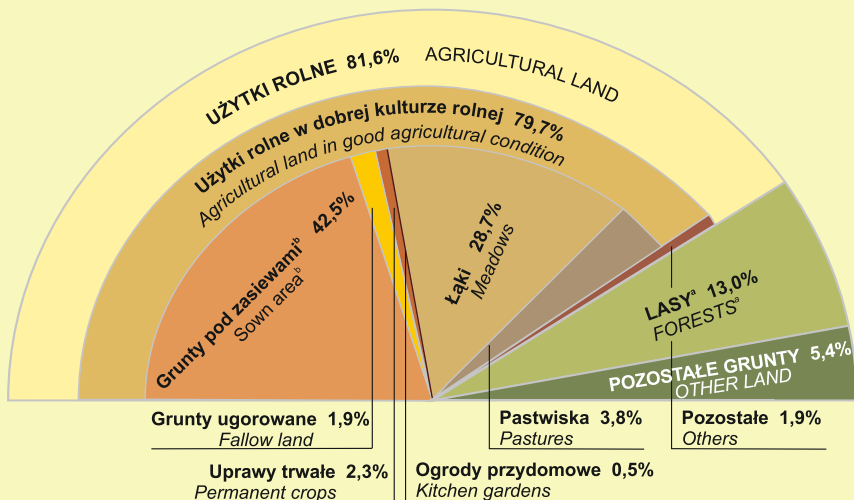
b Dające uprawnienia zawodowe.

a As of beginning of school year; including special schools. Graduates from the school year 2012/2013.

b Leading to professional certification.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2013 R.

stan w czerwcu
LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2013
as of June

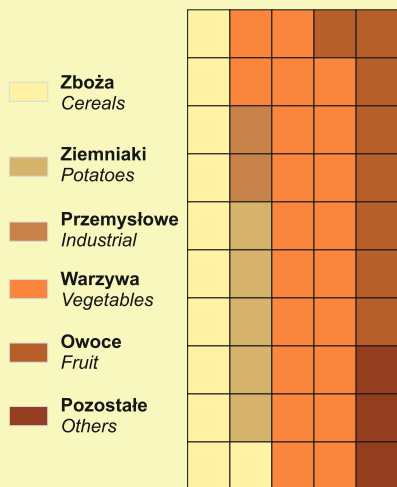
a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture. b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

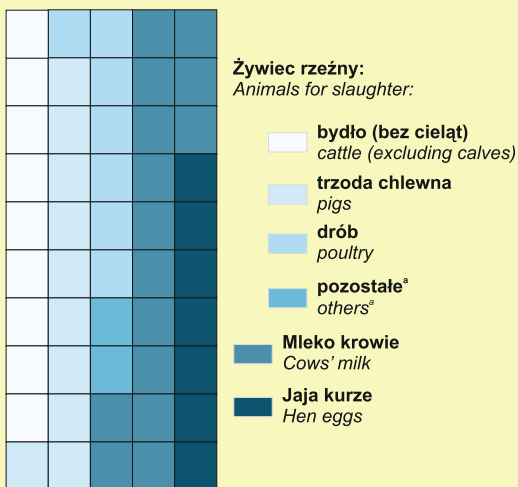
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2012 R. (ceny stałe 2010)

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2012 (constant prices 2010)

PRODUKCJA ROŚLINNA - 50% CROP OUTPUT

PRODUKCJA ZWIERZĘCA - 50% ANIMAL OUTPUT

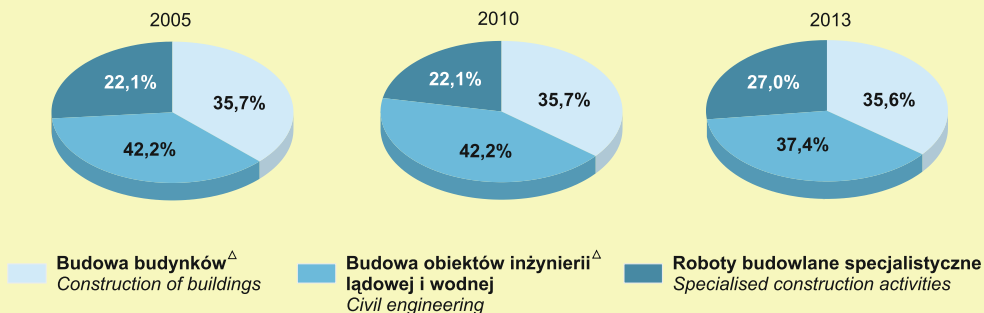

a Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.

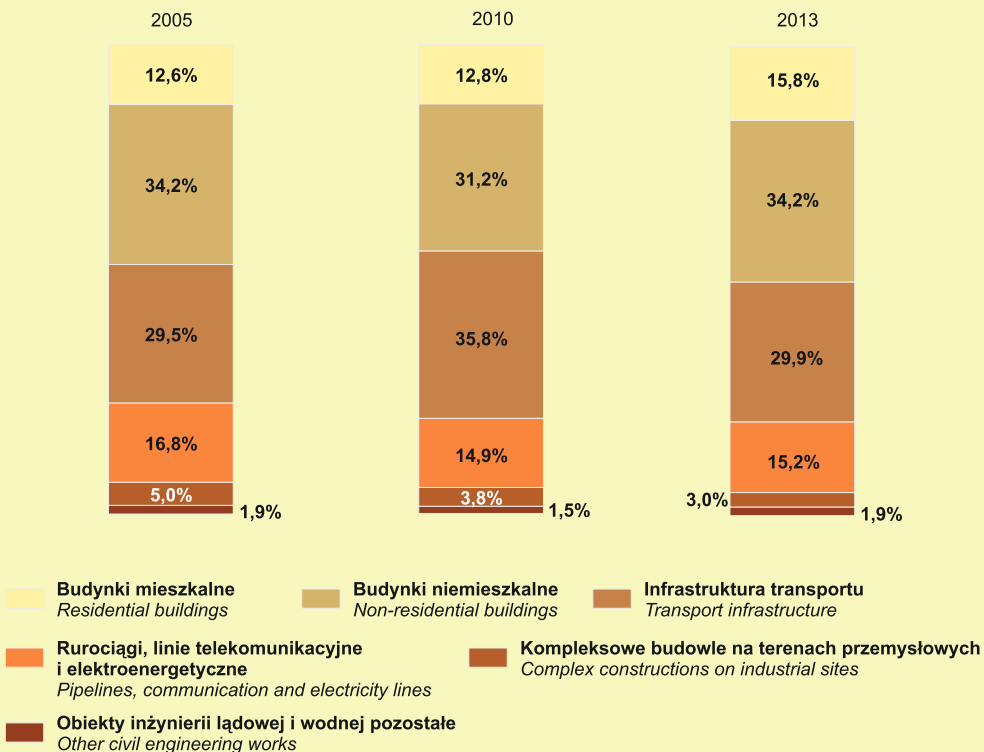
a Calves, sheeps, horses, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW
BY DIVISION

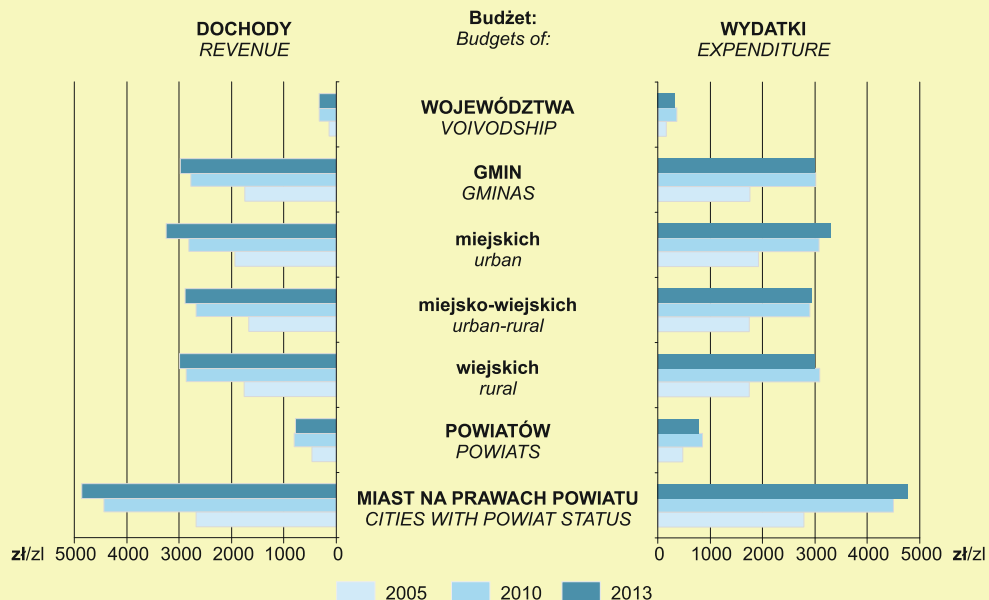

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

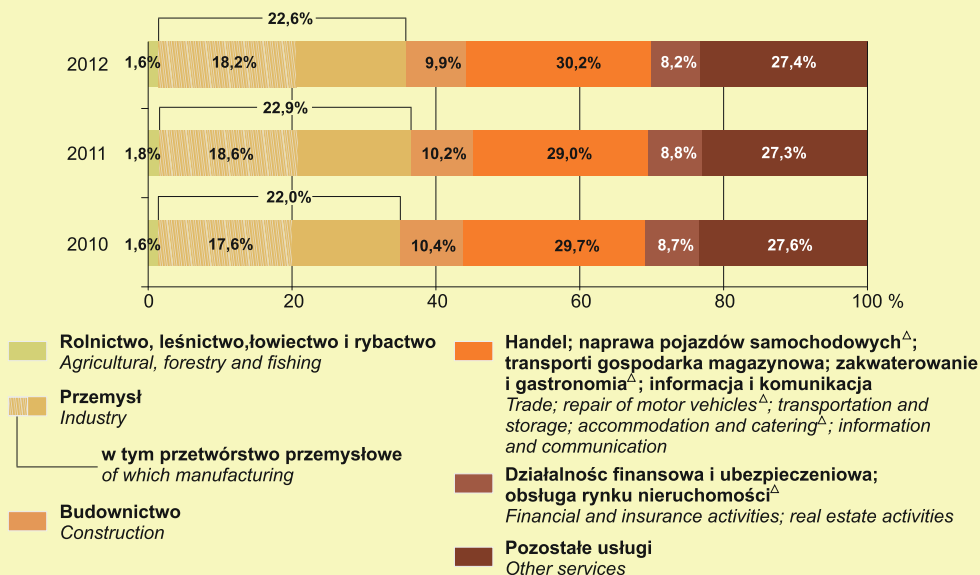

a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.
a Realized by enterprises which have a seat of board in the Małopolskie voivodship without subcontractors participation.

**DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA**
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL
GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

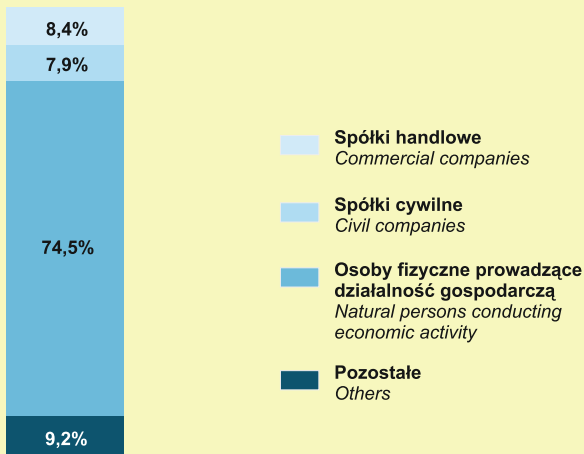

**STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO
WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)**
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED
BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

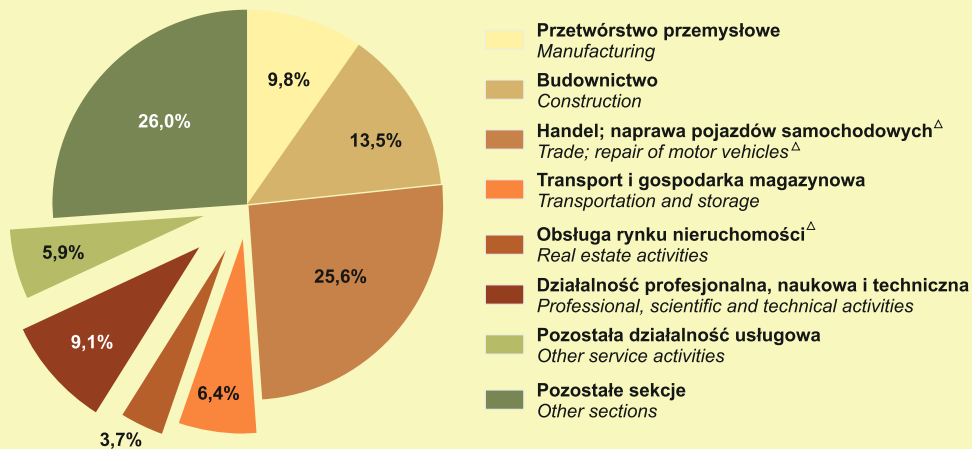

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2013 R.
 (stan w dniu 31 XII)
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2013
 (as of 31 XII)

WEDŁUG FORM PRAWNYCH
 BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI
 BY SECTIONS

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.